הארץ

2.00 ש"ח יום ו' ט"ו באדר תשמ"ח, 4 במרס 1988 VOL.69/20928 MARCH 4 1988

הדרך לשינוי עוברת במרכז

אנחנו בעד:
תמירה לשלום המבוסס על פשרה,
כלכלה ליברלית אמיתית,
חופש לפרט בענייני דת.

תנועת המרכז
שינוי • ר"ע • המרכז הליברלי

2 בקבוקי תבערה הושלכו על אוטובוס אגד בנצרת

מפקד המחוז הצפוני של המשטרה: כביש ואדי ערה ימשיך להיות ציר תנועה פתוח ובטוח גם אם ידרשו כוחות משטרה גדולים יותר

מאת עטאללה מנצור סופר "הארץ" בגליל

שני בקבוקי תבערה הושלכו אתמול בצהרי היום לעבר אוטובוס של אגד שחנה במרכז נצרת. הבקבוק שחדר מבעד החלון לא התלקח והשני נפל על הכביש והתלקח אבל לא גרם לכל נזק. תלמידים מבתי הספר שעמדו לנסוע באוטובוס כיבו את האש לפני שהגיעה המשטרה.

(סוף בעמוד 8)

שולץ: המזה"ת מלא בעיות בלתי־אפשריות — אך נראה שגוברת גישה ריאליסטית

הושגה התקדמות בשיחה עם חוסיין; שולץ: אני מחייך

מוכיר המדינה הציע לחוסיין לשלב ועידה בינ"ל עם מו"מ בחסות דו־מעצמתית שלו מסכים שמיר ● שולץ יוועד היום עם שמיר, פרס, מובארק ואסד ויםרא הלילה חוזר לוואשינגטון

ג'ורג' שולץ והמלך חוסיין בפגישתם אתמול בלונדון. (תצלום אי.פי.)

מאת שמואל צרקא לונדון (מיוחד ל"הארץ"). בעקבות שיחה נוספת, בת שעה וחצי, בין ג'ורג' שולץ לבין המלך חוסיין בלונדון, גזרו על עצמם אתמול שני האישים שתיקה והחליטו להטיל איפול על התהליך המדיני. שולץ השמיע רק משפט אחד כאשר יצא מביתו של חוסיין: "אני מחייך".

(סוף בעמוד 8)

יום בחברון: נער נדקר ע"י ערבי, זוג צלמי־עתונות הותקפו ע"י מתנחלים, ולסיום נערכה עדלאידע

הנדקר, אהרון פרץ, 16, התקשה לרדוף אחרי דוקרו ● טופל בבית הדסה בידי אימו שהיא אחות ופונה לבי"ח ● אחיו נדקר לפני כחצי שנה ● מצבע ביקש מהמתנחלים: בלי נקם

הצלמת שהותקפה, רינה קסטלנובו, שוכבת על הארץ כשחייל ישראלי מסייע לה. היא היתה בחברון בשליחות סוכנות השבועון "טיים". (תצלום אי.פי.)

הנער שנדקר, אהרון פרץ (צילום: דן קולמן, "חדשות")

מאת אורי ניר סופר "הארץ"

מצבו של הנער אהרון פרץ, שנדקר אתמול ליד בית הדסה בחברון, מוגדר קל. הוא קיבל טיפול בבית חולים "שערי צדק" בירושלים, ואובחן חתך קל בגבו. הוא ישוחרר בקרוב מבית החולים. שני צלמי עיתונות, שהוכו בידי מתנחלים בחברון כאשר ניסו לצלם את הנדקר, יגישו תלונות במשטרה נגד התוקפים.

אהרון פרץ (16) המתגורר בבית הדסה בחברון, יצא אתמול בבוקר מביתו עם אחיו בן ה־12 לקנות צעצועים לפורים. במרחק כמה עשרות מטרים, ברחוב עומר אבן אל־חטאב, הותקף. "פתאום הרגשתי מכה חזקה בגב", סיפר אתמול בבית החולים, "התעוררתי וראיתי מישהו עם סכין מתחיל לרוץ. רדפתי אחריו בערך 30 מטר. היה לי ביד ספריי של פורים, כזה 'ספריי שלג', וריקנתי אותו עליו. זה פגע לו בעורף, אבל הוא המשיך לרוץ. ראיתי שאני לא יכול לתפוס אותו, הרגשתי חלש, וחזרתי הביתה. בינתיים אחי כבר הזעיק עזרה, הלכתי הביתה, ושם טיפלו בי". כפי הנראה נדד כמה יריות לעבר הנמלט, אך לא פגעו בו. כוחות של צה"ל ערכו סריקות באזור

(סוף בעמוד 8)

דריכות וסקרנות אצל רה"מ ושר החוץ לקראת השיחות עם שולץ הבוקר

לשכת שמיר: הקצנה ירדנית; לשכת פרס: אור ירוק ירדני

[illegible]

(סוף בעמוד 8)

גורם צבאי בכיר: מדיניות המכות הוכיחה עצמה; צה"ל שוב מרתיע

"הדיבורים הגלויים על שימוש בכוח מעניקים לחיילים את הבטחון העצמי אותו איבדו בתקופה שקדמה לכך" ● "התושבים פוחדים מגולני יותר מאשר ממשמר הגבול"

מאת ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ"

"מדיניות המכות הוכיחה את עצמה. בעזרתה החזיר צה"ל לעצמו את כוח ההרתעה, אותו איבד בחודשים שקדמו להפעלת מדיניות המכות". כך מעריך גורם צבאי בכיר בשטחים, המסכם את שלושת החודשים האחרונים.

לטענתו, בגלל העובדה שצה"ל היה נמנע מלירות לעבר המתפרעים, אבד אלמנט הפחד ובעקבותיו נשחק כוח ההרתעה של צה"ל. נוצר מצב שחייב את שיקום ההרתעה. דבר זה נעשה בהצלחה באמצעות "מדיניות המכות". כאן הולכים חיילי צה"ל להכות את התושבים, להטיל פחד בקרבם.

"גם קודם לכן הפעלנו כוח, אבל עכשיו אנחנו גם מדברים על כך.

הדיבורים הגלויים על השימוש בכוח מעניקים לחיילים את הבטחון העצמי, אותו איבדו בתקופה שקדמה לכך".

לדבריו, התושבים ביו"ש למדו היטב את הרכב כוחות צה"ל בשטח, והם ערים להבדלים בין היחידות השונות. "הגענו למצב בו התושבים פוחדים הרבה יותר כאשר הם מבחינים בקבוצה של חיילי גולני הבאים לפזר הפגנה, מאשר בראותם את שוטרי משמר הגבול".

לדברי הגורם הבכיר, התושבים ברחבי יו"ש פוחדים מאד מהמתנחלים. בשטח מתרוצצות כל הזמן שמועות על פעולות עונשין שעומדים המתנחלים לבצע, ורבים מהתושבים מסתגרים בבתיהם בלילות ומוכנים בפחד לבואם של המתנחלים לכפריהם.

מוחרמים רמקולים של מסגדים המשמשים להסתה

כבלים של רמקולים נותקו לא פעם לפני תפילת יום ששי כדי למנוע נאומי הסתה

מאת אורי ניר סופר "הארץ"

גורמי הביטחון בשטחים נוהגים לנתק ואף להחרים רמקולים של מסגדים, במקומות שבהם נעשה שימוש ברמקולים אלה למטרות הסתה וקריאה למעשי אלימות. לרוב מוחרמים הרמקולים לאחר מעשה, אך לעיתים מחרימים אותם שלטונות הביטחון כאשר נודע להם מראש על כוונה להסית בעזרתם את התושבים. מקורות במערכת הביטחון אישרו זאת אמש.

תושבים בגדה המערבית מסרו פעמים מספר על ניתוק של כבלים

(סוף בעמוד 8)

בתום פגישתו הבוקר עם שולץ יגבש שמיר עמדתו בשאלת הקדמת הבחירות

פרס: אינני יודע מה מדינת ישראל היתה עושה ללא שליחות שולץ; אם יינתנו לו גם הפעם תשובות שליליות בהחלט יש לפנות אל העם ● במפד"ל תומכים בהקדמת הבחירות לסוף יולי

מאת אילן שחורי סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ראש הממשלה יצחק שמיר שקל בימים האחרונים את פיטוריו של ממלא מקומו שר החוץ שמעון פרס מהממשלה, בעקבות המדיניות העצמאית, שהוא מקיים, הנוגדת את עמדתו.

מקורביו של רה"מ מסבירים כי שמיר מעדיף שלא להביא לקץ כיום "כדי לא להבליט בפני העולם כי מדינת ישראל מפולגת", והכיוון שהוא סבור כי הבחירות יוקדמו והממשלה תסיים את קיומה בדרך זו. בפגישה עם צעירי תנועת החרות אמר שמיר כי לא ייתכן שמפלגת העבודה תמשיך הדיבור בשני קולות: תמשיך לשבת בממשלה ותמשיך להאשים אותו, את שמיר, כ"סרבן השלום", הגדרות שהם אינם מעיזים להצמיד אפילו לאסד, לחוסיין או לערפאת.

ממלא מקום ראש הממשלה, שמעון פרס שב ותקף אתמול את ראשי הליכוד בהזהירו את שמיר כי ניסיון להביא להקדמת הבחירות כדי לחסום את התהליך המדיני, יהיה לא רק "רצח השלום" אלא גם הפרה בוטה של ההסכם הקואליציוני בין העבודה והליכוד. "הבעיה עכשיו היא תהליך השלום ולא בחירות", אמר פרס.

במפד"ל תומכים ביולי

במפד"ל נשמעו אתמול קולות הקוראים לשיתוף פעולה עם הליכוד בתחום המדיני, ותמיכה ברעיון להקדים את הבחירות לסוף יולי. הועד הפועל של המפד"ל יתגבש בנושא זה עם שמיר ביום א', לאחר

(סוף בעמוד 8)

הוצתה מכוניתו של תושב טול־כרם המשמש ראש מחלקת מס ההכנסה בעיר

כנראה כחלק ממסע הלחצים והאיומים נגד פלשתינים מהשטחים המועסקים במינהל האזרחי

מאת אורי ניר סופר "הארץ"

מכוניתו של ראש מחלקת מס ההכנסה בטולכרם, עובד המינהל האזרחי, הוצתה אתמול. מקורות בטולכרם מסרו, כי מכוניתו של טאלב אל־ג'לאד, "אופל רקורד", הועלתה באש בשעות הבוקר, כנראה כחלק ממסע הלחצים והאיומים נגד פלשתינים מהשטחים, המועסקים במינהל האזרחי.

איומים כאלה הופעלו על עובדי מינהל אזרחי ועל שוטרים פלשתינים המועסקים במשטרה, וזה כמה שבועות. מטרת הלחצים, כפי שבאה לידי ביטוי בכרוז האחרון של "ההנהגה הלאומית המאוחדת של ההתקוממות", היא לגרום לערעור המערכת האזרחית הפועלת בשטחים, כדי לצבור עצמאות ואירגונים בפועל במדינה העתידית. "כרוז מספר 9" של "ההנהגה המאוחדת" קרא לכל עובדי המינהל האזרחי והשוטרים הערבים מהשטחים, להתפטר לאלתר. מהמינהל האזרחי נמסר, כי עדיין לא התפטר איש, אך יש חשש מפני התפתחות כזו, וקיים מידע על איומים ולחצים על אנשי המינהל האזרחי.

התפטרות המונית של עובדי המינהל האזרחי עלולה ליצור אנדרלמוסיה בשטחים, שכן היא תגרום להשבתת השירותים הציבוריים, ולניתוק הקשר המרכזי שבין המערכת השלטונית־מינהלית הישראלית בשטחים לבין האוכלוסיה הפלשתינית.

בשבועות האחרונים ניכרת מגמה מובהקת של מארגני ההתקוממות, ובעיקר של ההנהגה המפרסמת את כרוזי ה"ועדה המאוחדת", להעביר את ההתקוממות של תושבי השטחים לפסים של ניסיונות להשיג ביטויים שונים של עצמאות, ולגרום נתק רב ככל האפשר בין האוכלוסיה לבין המערכת המינהלית הישראלית.

ערך את העמוד: ברוך שפירא

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:

אין לחדול מהמאמץ — פולס

בחירות לחיסול חשבונות — דן מרגלית

צה"ל והקלף האחרון — יואל מרקוס

הימין נגד צה"ל — זאב שיף

שלושת־רבעי הכוס המלאה — אברהם טל

עמ' ב'2:

נושא במוקד: בין דילוגי שולץ

מאחורי החיוכים — גדעון אלון

הידיד הגדול — צבי בראל

בעיניים פלשתיניות — אודי ניר

עמ' ב'3:

גשר על מים סוערים — מרדכי ארציאלי

סביב לעזה — דן כספי

סוכריה על מקל — רומן פריסטר

הארץ המובטחת של יעקב ניוזנר — יואב קרני

עמ' ב'4:

קריאת תיגר על נורייגה — להדמנד

שגעון אילנות היחס של אירופה — ויזוזיק

עידן חדש בקפריסין — שפיגל

עמ' ב'5:

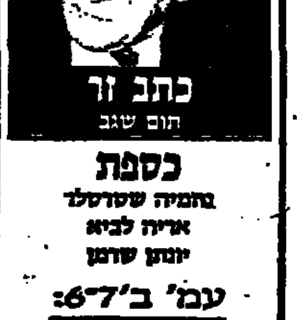

כתב זר — תום שגב

כספת — נחמיה שטרסלר, אריה לביא, יונתן שרמן

עמ' ב'6־7:

תרבות וספרות

עמ' ב'8:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

מזג האויר

התחזית: ירידה בשמים מדי פעם. תורגש ירידה בטמפרטורות.
● ירושלים: 6־11.
● תל־אביב: 12־17.
● חיפה: 11־17.
הגולן 6־10, צפת 6־10, טבריה 12־19, שומרון 8־13, נתב"ג 10־16, באר־שבע 10־16, אילת 19־22.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.5815	—
נשקים	1.8797	—
שחור	1.6500	—

שער הסל

יציג	1.7170	—

בגליון זה 30 עמודים בצירוף 56 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

הכוח האמיתי — הארץ חדשות
מתפרסם היום בעמודים
חלק א' 10־11
חלק ג' 1־10

אלרם בונה לכולם

רמת השרון
רחוב ההגנה (פינת שד' ביאליק)
נותרו 3 דירות אחרונות.
פרטים גם במשרד המכירות
גני הרצליה, רחוב יהודה הנשיא
טל. 052-574517
נוה אלרם
רח' בית שמאי, דירות 4 חדרים ודירות גג.

גני הרצליה
הרצליה הצעירה
First Class
נותר מגרש אחרון לבניית 3 קוטג'ים במחיר $300,000
קוטג'ים 5 חדרים + מרתף
דירות קוטג'
ודירות 4,5 חדרים
בואו לבקר באתר הבניה
בימים א', ד', ו' 10.00-13.00
ביום ג', 14.00-16.00 בשבת 11.00-14.00
טלפון באתר 052-574517

עה הדרים
ראשון לציון
רח' ירושלים פינת ברנשטיין
דירות 5 חדרים 146 מ"ר דגם D, D1
דירות 5 חדרים 150 מ"ר דגם L
החלה הרשמה לקוטג'ים ברח' ברנשטיין,
5 חדרים 170 מ"ר בנוי על מגרש 250 מ"ר
בואו לבקר באתר הבניה
בימים א', ג', ה', ו' בשעות 9.00-13.00
בימים ב', ד' בשעות 14.00-18.00
ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר 03-9669556

לב כפר־סבא
בלב כפר־סבא
בין הרחובות סוקולוב־גאולה
בפרוייקט החדשני
מוצעות דירות 4, 5 חדרים,
פנטהאוזים ודירות גן
צמודות קרקע.
פרטים: אלרם 03-203341
הצוגה: ויצמן 40 כפר־סבא,
טלפון 052-20533; 052-441163

נאות ים
בת־ים
דירות בנות 4' חדרים
בבניינים מצופים אבן עם מעלית.

אלרם
בית טוב מביא טוב!
מיסודם של החברה לישראל ואשטרום
אלרם - משרד ראשי - שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה) טל. 03-203341
פתוח בימים א'-ה' 8.30-18.00, ו' 8.30-13.00

صكنا من الاصل

שמיר רוצה בחירות "רק לאחר עדכון ספר הבוחרים" — אך ניתן לעדכנו מיד

ללא החלטה מיוחדת של הכנסת ישתמשו בבחירות — אם יתקיימו לפני ה־29 ביולי — בפנקס הבוחרים מ־10 באוגוסט 1987 ● עדכון הספר במועד יביא לצירוף כ־70,000 בוחרים חדשים

מאת נדב שרגאי

במשרד הפנים אישרו אתמול את דבריו של ראש הממשלה יצחק שמיר, לפיהם אם יתקיימו הבחירות הקרובות לכנסת, במועד המוקדם מיום ה־29 ביולי 1988, שעל פי הלוח העברי הוא ט"ו באב, הרי שפנקס הבוחרים שיהיה בתוקף בבחירות אלו יהיה של ט"ו באב שנה שעברה, דהיינו ה־10 לאוגוסט 1987.

במשרד הפנים הבהרו, כי מדי שנה בט"ו באב מתעדכן פנקס הבוחרים, וזאת ללא כל קשר לשאלה אם מתקיימות בחירות באותה שנה. עם זאת הבהירו במשרד הפנים, כי תיאורטית יכולה הכנסת, בהחליטה על בחירות חדשות במועד המוקדם מה־29 ביולי 1988 (ט"ו באב של השנה) להחליט גם במקביל, על עדכון מוקדם של ספר הבוחרים, לפני המועד שיקבע לבחירות. במקרה כזה אפשר שיכללו בו רק כ־10,000 צעירים פחות אשר להם ימלאו 18 שנה בין המועד שבו יעודכן הספר לבסוף לבין ה־29 ביולי.

כן ניתן, למשל, לערוך ספר הבוחרים לדגל בחירות בכל מועד אחר בשנה ולכלול בו את בני ה־18 עד סמוך לאותו יום הבחירות.

עדכון מיוחד כזה, הבהירו במשרד הפנים, מחייב תוספת תקציב וכח אדם, לביצוע מלאכה זו. בעבר, מציינים במשרד הפנים, היה לפחות תקדים אחד, שבו הקדימה הכנסת את הבחירות והבר בכר הקדימה גם את עדכון פנקס הבוחרים.

עוד אומרים במשרד הפנים, כי בעדכון שיכנס לתוקף בט"ו באב השנה, ה־29 ביולי, אכן יהיו כ־70,000 בוחרים נוספים, רובם המכריע בני 18 ו־19.

גורמים פוליטיים ציינו אתמול, כי אם מקבלים את ההנחה שהדור הצעיר נוטה יותר לכיוון הימין, הרי שמובנת עמדת הליכוד וראש הממשלה, שאינם מוכנים לוותר על המצביעים הצעירים החדשים, שיצטרפו אל הפנקס רק ב־29 ליולי.

שולץ יורד במטוסו אתמול בלונדון, בדרכו לפגישתו עם המלך חוסיין (תצלום אי.פי.)

רבין קיים דיון ראשון בדו"ח ועדת מרידור

מאת ראובן פדהצור
סופרה הצבאי של "הארץ"

דיון ראשון בדו"ח "ועדת מרידור" התקיים אתמול בלשכת שר הביטחון. במהלך הדיון, שהתקיים שלושה חודשים לאחר הגשת הדו"ח, מסר שר הביטחון, יצחק רבין, חלק מתשובות מערכת הביטחון והתייחסויותיה להמלצות דו"ח הוועדה.

ועדת מרידור בחנה את תפיסת הביטחון של ישראל והגישה שורה של המלצות. הדו"ח של הוועדה הונח על שולחן שרי הממשלה והוגש לעיונם של אלופי צה"ל. בין הנושאים שבחנה הוועדה היו תורת הלחימה של צה"ל, דוקטרינה הבניית מול תקופות והצטיידות שונות של צה"ל.

חברי הוועדה שחקרו את נושא תפישות הביטחון במשך כשנה, הגיעו למסקנות רחבות לאלה של המטה הכללי של צה"ל באשר לאופי שדה הקרב העתידי והתערבות שעל צה"ל לתת לאתגרי שדה הקרב הזה.

גל מעצרים של ניאו־נאצים במערב גרמניה

שטוטגארט (ע"צ). במבצע מקיף ללא תקדים השפה ממשלת גרמניה המערבית ארגון ניאו־נאצי גדול, ששלוחותיו היו פרוסות על מערב גרמניה כולה — על כך הודיע בשטוטגארט מתאם פעולות המשטרה בנושא זה, פטר ראיש.

כשש מאות אנשי משטרה ביצעו ביום ו' גל של מעצרים ביותר משישים ערים במערב גרמניה.

ראיתי שמעתי

השר השוודי יבוא — למרות הביקורת בפרלמנט

למרות ביקורת חריפה שנמתחה על שר החוץ של שוודיה, סטן אנדרסון, בפרלמנט השוודי, הוא החליט לקיים את ביקורו בארץ כמתוכנן. אנדרסון יגיע ארצה ביום שני הבא וייפגש עם נשיא המדינה, חיים הרצוג, ראש הממשלה, יצחק שמיר, שר החוץ, שמעון פרס ועם שר הביטחון, יצחק רבין. אנדרסון גם ייוועד עם משלחת של אישים פלשתינאים מן השטחים.

גורמים מדיניים מייחסים חשיבות רבה לביקור משום שזה שנים רבות לא ביקרה בארץ אישיות בכירה משוודיה.
צ.אדם

המזרח־התיכון "גונב את ההצגה"?

במסדרונות ועידת הפיסגה של מנהיגי מדינות נאט"ו הנערכת בבריסל, קבלו מדינאים ויועצים אירופיים על שצמרת המימשל האמריקאי הגיעה לפיסגה החשובה "כשדריה עוסקות בעתיד הברית, וראשה — עסוק במזרח־התיכון".

על סדר יומה של הפיסגה, ראשונה מסוגה זה שש שנים, עמוד תחומי הדיון החשובים ביותר של המדיניות הבין־לאומית: המו"מ בין מזרח למערב, פרוק הנשק הגרעיני, ה"קונבנציונאלי והכימי, והערכות הצבאות משני צידי מסך הברזל על אדמת אירופה. אולם הרושם שהתקבל לפרקים היה שהנשיא רייגן ומזכיר המדינה שולץ טרודים באורח פעיל במיתון דווקא בסבך המזרח־תיכוני.

כך, למשל, קבל בתוכי חוזר מדינאי מערב־גרמני בכיר, ש"אם רוצים להשיג רבע שעה מזמנו של שולץ, עליך להיות ישראלי, מצרי, ירדני או פלשתינאי".
יואב טוקר

פאריס
מיליארד דולר למציאת מרפא לסרטן

איש העסקים ד"ר ארמנד האמר הודיע אתמול כי פתח במסע לגיוס מיליארד דולר ממקורות פרטיים וממשלתיים כדי למצוא מרפא לסרטן תוך עשר השנים הקרובות. האמר, המכונה בידיד "אוקסידנטל פטרוליום" אמר כי הוא מתכוון לגייס 500 מיליון דולר לצרכי המכון הלאומי לחקר הסרטן מתרומות פרטיות ולהשיג לאחר מכן סכום מקביל מכספי האומה האמריקאית. "אם בשבע כל משטחה ברחבי ארה"ב לתרום משהו תשבע את החברות הגדולות לתרום סכומים ניכרים יותר, אני מקווה שגם הממשלה תעמיד לרשותנו סכום מקביל", אמר האמר, שהוא יו"ר הצוות שהוקם ע"י הנשיא למאבק בסרטן. "הבאתי את העניין לידיעת הנשיא בשבוע שעבר והוא לא אמר לא", העעים האמר.

האמר פתח במסע בסעודה שנערכה בניו יורק ביום שלישי, בהשתתפות אישים, אנשי עסקים וכמה מדענים יהודיים, ביניהם מנהל המכון הלאומי לחקר הסרטן, ד"ר וינסנט דה ויטה.

הוא גילה כי הוא ותשעה אנשים נוספים, משתתפי הסעודה, כבר התחייבו לגייס 100 אלף דולר, כל אחד.
ע"ד

לוס אנג'לס
שריד: שוב לבריטניה

שר התיירות, אברהם שריר, עומד לצאת באמצע החודש פעם נוספת לבריטניה. השר נענה להזמנת אירגון אבט"א (אירגון הגג של סוכני הנסיעות והתיירות של בריטניה), להיות אורח ועידתם שתתקיים בלונדון ב־15 במארס. זו כנס הכנה לקראת הוועידה השנתית של האירגון, בו חברים כשלושת אלפים סוכני נסיעות ותיירות, שנקבע להיערך באמצע חודש נובמבר בישראל.

שר התיירות ורעייתו חזרו רק לפני קצת יותר משבוע מביקור פרטי בבריטניה ובארה"ב, שם נפגש השר עם נציגי כלי התקשורת.
זוהר בלומנקרנץ

ולחמישה ציירים היתה אורה ושמחה

כשכבר יורד גשם — אז זה מבול. עוד לא הספיקו הציירים להתאושש מהחלטת שר החינוך והתרבות להעניק מדי שנה פרס לשלושה אמנים, פרס שיאפשר להם להתפנות לשנה ליצירתם, והנה כבר הוגדל מספר המאושרים לחמישה. שווי מילגת ההתפנות כזאת הוא כ־10 אלפים דולר.

ועדת שופטים (רב פייגין, אביבה אורי וגילה בלס), שהתמנתה על ידי חבר הבאמנים בראשותו של יעקב רכטר, בחרה מבין 200 פונים ש"התקיימו" אושרה, את חמשת המאושרים של השנה: הצייר משה גרשוני, הפסל צבי גולדשטיין, הציירת הודית יעקובי, הציירת דגנית ברסט והפסל [illegible] שמיצר.
ב.ש.

"המאהב הגדול של המוסיקה" הלך לעולמו

הכנר הנריק שרינג, שהלך אתמול לעולמו במהלך סיור הופעות, היה מוסיקאי, פילוסוף ופוליגלוט שהאמין שבכוחה של אמנות הצלילים לעבור את מחסום השפה והקול המפריד בין העמים.

הנריק שרינג: הכינור נדם

שרינג נולד בוורשה ובגיל חמש החל ללמוד פסנתר אצל אמו, אך אחרי זמן קצר עבר לכינור. בהיותו בן שבע שמע אותו ברוניסלב הוברמן ושלח אותו לברלין, משם עבר לפאריס. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הקדיש את מיטב זמנו ומרצו לנגינה בפני חיילי בנות הברית. שרינג בחר במכסיקו כמולדתו השנייה בעקבות מחווה שבה קלטה מכסיקו בשנת 1942 ארבעת אלפים פליטים, רובם יהודים.

במלחמת ששת הימים הופיע שרינג באירופה ובארה"ב במספר קונצרטים מיוחדים ותרם את ההכנסות לקרן הסיוע לישראל. ב־1972 ניגן עם הפילהרמונית בקונצרט חגיגי לטובת הוועד למען החייל וב־1974 העניק לעיר ירושלים כינור סטראדיואריוס בערך של יותר מ־60 אלף דולר.

שרינג ביקר בארץ תכופות ובאחד מביקוריו אמר: "מי יתן ובקרוב יבוא יום בו ישבו כל העמים ביחד כמו באולם קונצרטים אחד גדול. ואני מבקש להיות כאן כשזה יקרה".

בעריכת עידית רוזנבלום

שיחת היום / ירח טל

עם: רן שחורי, מנהל "בצלאל"
על: מעצר 27 מתלמידיו שהפכו תהלוכת פורים להפגנה פוליטית

כששוטרים רואים שלט מונף הם שולפים באופן אוטומטי אלות

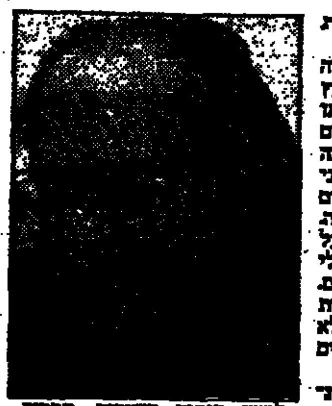

זה רק מקרה שלא שמעתי את מחאתך על המעצרים?

הדבר המיידי שעשיתי היה הכנסתו לתמונה של היועץ המשפטי שלנו שפעל עוד באותו ערב לשחרור כל הסטודנטים ומוצא אחד שנעצר. התגובה עוד תבוא בצורה מסודרת. אני מתכוון לכנס את צוות המורים ולטכס עצה לגבי דרך התגובה. אני מתכוון לפתוח על עניין חמור אחר: היחס הברוטלי של המשטרה כלפי הסטודנטים. הם העלילו, עלפי העדויות שבידי, כח בלתי סביר שלא לצורך, בגררם את הצעירים לניידות.

במתכוון לא תגנה את הסטודנטים שלך על שהפרו האמנה שהמשטרה נתנה בהם, בפעלם בניגוד לתנאי רישיון ההפגנה?

יכול להיות שהיה מקום לפרשנות שונה של תנאי הרישיון. הסטודנטים קיבלו רישיון לתהלוכה. פורים הם ערב תהלוכת פורים, קצת יותר מתוחכמת מתהלוכות שהן אנו רגילים בפורים. לא עוד תהלוכה של ליצנים, או משהו צבעוני שהעליזות בו כפויה, אלא תהלוכת פורים בנוסח [illegible] מסתברא. התהלוכה ביקשה להעביר מסר שמשקף מציאות שחורה, לכן הצעירים לבשו בגדים שחורים, מסכות שחורות והניפו שלטים שהורינו "לא לאבד צלם אנוש".

אולי צריך להיות מעודדים מן העובדה שהשוטרים הבינו את התוכנם של ההפגנה?

יכול להיות, אבל השוטרים, כשהם רואים שלט מונף הם באופן אוטומטי שולפים אלות. מעין תגובה מותנית.

אני מבין שאתה מזדהה עם הפגנת תלמידיך. מדוע לא הצטרפת אליהם?

אני בהחלט מזדהה עם המסרים שהתלמידים ניסו להעביר באמצעות ההפגנה. לא יצאתי אתם כי אף אחד מהמורים, להוציא אחד, לא יצא לתהלוכה. זו לא היתה פעולה יזומה על־ידי הנהלת ביה"ס, אלא של אירגון הסטודנטים. בדיעבד, בעקבות התקרית שפרצה את התהלוכה, אני מצטער שלא יצאתי עם תלמידי.

התודעה הפוליטית של תלמידי "בצלאל" באה לידי ביטוי גם בעשייתם האמנותית?

לדעתי לא מספיק. בעבר נעשו ב"בצלאל" עבודות רבות יותר שניתן היה לתת להם פירוש פוליטי. ההתלהבות של הסטודנטים והמורים צננה בעקבות מתקפות שלוחות רסן שבוצעו בעיתונות בעקבות עבודות אלה.

קיימת צנזורה על עבודות התלמידים מצד אישי ציבור בוועד המנהל מפני העובדה שאתם מוסד ציבורי נתמך?

אין לחצים מצד הגולה או הוועד המנהל. התקפות היו־זות שהיו בעבר היו בעיתונות, בעיקר מצד עיתונאים דתיים.

האם "תקרית פורים" שהיתה לתלמידי "בצלאל" תגרום שינוי באופי עבודותיהם?

אני מאוד מקווה שהם יתרגמו את החוויה הקשה אותה עברו ליצירות מחאה, לעבודות אמנות עם ביטוי פוליטי ישיר.

רשת השיווק הדנית "אירמה" ביטלה החרמת תוצרת ישראל

מנכ"ל רשת השיווק הודיע בטלוויזיה על הסרת החרם, כנראה בשל מורת הרוח שהצעד עורר בציבור הדני ● קניינים סקנדינבים יבקרו בישראל

מאת אליהו הובי
סופר "הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). רשת השיווק הדנית "אירמה" תתחיל היום בשיווק תוצרת חקלאית ישראלית. מנכ"ל חברת אגרקסקו בסקנדינביה, גבי נעמני, אמר כי אירמה תתחיל היום בהזמנת מוצרי אגרקסקו לחנויות הרשת. אמש הופיע מנכ"ל אירמה בטלוויזיה הדנית ומסר על החלטה לחידוש מכירות התוצרת הישראלית.

החלטת אירמה מיוחסת למורת הרוח שהביע הציבור על ההחלטה להטיל חרם על מוצרים ישראליים. כזכור, אירמה החליטה בתחילת השבוע לסלק את כל התוצרת החקלאית הישראלית ממדפי חנויותיה. [illegible] שנה, כאילו מוצרי ישראל סולקו מהחנויות מאחר והתוצרת הזו הצבע עליהן.

אירמה היתה מאז 1967 הלקוח החשוב ביותר של תוצרת חקלאית ישראלית בדנמרק, וההחלטה להחרים את המכירה התקבלה במשרדי אגרקסקו בהרגשה של קורת רוח.

אתמול יצאה מקופנהאגן משלחת של קניינים מדנמרק ומנורווגיה בליווי נציג המועצה לשיווק פרי הדר לביקור במתקני המועצה לשיווק פרי הדר בישראל. גם בביקור זה יש הכוונה לרצונם של הקניינים בסקנדינביה לרכוש הדרים מתוצרת ישראל.

יקי' אנשים אנשיים
עושים טוב לנפש

זהרירה חריפאי

הרחובות הארוכים
מאורך החלונות
שאינם מרפים
סוחפים מזעקת
האמת שבגרונך
מרגשת אשת
הבמה והחיים
שירי הכאב
השיכר והאמונה
זוהרים מראי עינייך
זהירה, נסיכת
הרכות והחריפות

[illegible]

ערב הולך
לפני הבוקר
ואותו המנצח
על אורחות־החיים
קורא לאדם
הכורע מעגולות
בשמו הגא
ענק אהוב
שאינו מתנשא
אב־אור
חזקיהו,
יפה־הנפש

חיים טופול
שמואל בונים

מלקחי המהומות: יועלה דרג קצין המודיעין בעוצבת יו"ש

מאת ראובן פדהצור

במסגרת הפקת הלקחים של צה"ל מהמהומות בשטחים מתגבשת מערכת מודיעינית שתסתום את החלל בו נתקע המחקר והערכת המודיעין, שבגללו [illegible] במתן התרעה ערב פרוץ המהומות בשטחים.

במסגרת חיזוקה של מערכת המודיעין בשטחים, יועלה דרג קצין המודיעין של עוצבת יו"ש. קצין המודיעין יהיה אחראי בפני מפקד העוצבה, בין השאר, למתן הערכת מצב ולגיבוש ההערכה לגבי תושבי יו"ש.

עד עתה נחלקה משימת המודיעין בין שני גופים, אשר כל אחד מהם התבסס מאמיתותו על מתן הערכת מודיעין כללית. השב"כ עסק בהתרעות ובסיכול מעשי פח"ע, ואילו המינהל האזרחי, באמצעות היחידה של היועץ לענייני ערבים, לא צייר תמונת־מצב רחבה של הלכי הרוח בקרב האוכלוסיה.

בפועל, לא היתה מערכת מודיעינית צבאית בשטחים, ומי שעסק בנושאי המודיעין המצומצמים, היו קצינים זוטרים מאוד. בצה"ל מסבירים, כי חיזוק המערכת המודיעינית הצבאית יביא לידי גיבושה של מערכת מחקרית שתהיה מסוגלת גם לספק הערכות והתרעות לגבי כל שטח יו"ש.

קצין בכיר: מערכת ההסברה של מערכת הבטחון לא קיימת למעשה

מרכז המידע שהקים צה"ל בירושלים בשיתוף עם משרד החוץ ייסגר כנראה

מאת ראובן פדהצור
סופרה הצבאי של "הארץ"

"מערכת ההסברה של צה"ל ומערכת הבטחון אינה קיימת למעשה. מלאכת ההסברה פרוצה להחלוטין. הרמטכ"ל ודובר צה"ל אינם מבינים כי אנחנו מצויים בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים, רק בלי ההרוגים. הם ממשיכים להתנהג, בנושא ההסברה, כאילו מה שקורה בשטחים זה עוד גל של מהומות".

בביקורת חריפה זו יצא אתמול קצין בכיר, העוקב מקרוב במסגרת תפקידו אחר מערכת ההסברה של מערכת הבטחון.

לטענתו, מפקירה מערכת ההסברה להחלוטין את נושא כתבי החוץ, במיוחד אלה שאינם יושבים באורח קבע בישראל, את אנשי הממשל ממדינות שונות המגיעים לישראל ואפילו את היהדות האמריקאית אשר נציגיה מגיעים לישראל.

הקצין הבכיר מתריע מפני הידרדרות לראשונה של מצב ללא תקדים בו הופכים בדרגנית הממשל, הקונגרס והיהדות האמריקאית לגורמים המבקרים בחריפות רבה את ישראל.

לדברי הקצין הבכיר, על צה"ל לגייס את מיטב המסבירים, חלקם אלופים במילואים, ולצוותם לפעילות ההסברה השוטפת. כדוגמא ציין הקצין הבכיר את האלופים במילואים יריב, ארן ומרון, שצברו נסיון רב בתחום ההסברה.

נראה גם כי מרכז המידע וההסברה שהקים צה"ל בירושלים, בשיתוף עם משרד החוץ, ייסגר בעתיד הקרוב. מרכז המידע, שנפתח בקול תרועה, לא ענה על הציפיות שתלו בו, ולמעשה נמנעו עתונאי חוץ מלהשתמש שירותיו.

יהודי מרוקו מביעים דאגה נוכח ההתרחשויות בשטחים

ראבאט (ע"צ). מועצת הקהילות היהודיות במרוקו פירסמה הודעה שבה נאמר, כי ב־15 אלף היהודים הגרים במדינה מודאגים "נוכח ההתרחשויות המצערות" בארץ הקודש. ההודעה, ובה קטע המתייחס למתרחש בשטחים, מביעה נאמנות למלך חסן השני לרגל יום השנה ה־27 לעלייתו לכס המלכות, שנחוג היום.

בהודעה, שהופצה ע"י סוכנות הידיעות המרוקאית, כותב סרג' ברדוגו, המזכיר הכללי של מועצת הקהילות היהודיות במרוקו, כי "יהודי מרוקו החיים מזה מאות בשנים בדו קיום של אחווה בין הקהילות השונות", מודאגים נוכח ההתרחשויות המצערות בארץ הקודש. יהודי מרוקו "סבורים כי כל שימוש באלימות נגד אוכלוסיה אזרחית מהווה פגיעה קשה בעקרונותיהם המוסריים והמסורתיים".

עוד נאמר בהודעה כי הרוב המכריע מבין יהודי מרוקו והיהודים ממוצא מרוקאי "ממשיכים לתמוך בכך דיניות התבונה והראייה הנולד של הוד מלכותו, במאמציו ללא לאות למען השגת שלום בדרך קיום, תוך התחשבות בכבוד הלאומי של כל הצדדים לסיכסוך".

במרוקו חיים כ־15 אלף יהודים לעומת כ־500 אלף שחיו במדינה לפני שהגיעה לעצמאות. מרבית יהודי מרוקו היגרו לישראל, לקנדה, לצרפת ולארה"ב.

חייל חשוד שהרג תושב עזה ש"ניסה לחטוף הרובה שלי"

מאת איתן רבין

בית הדין הצבאי במחוז הדרום הורה לשבעה ימים חייל צה"ל מגבעתי החשוד ברצח תושב רצועת עזה. יתכן שכתב האישום נגד החייל יוגש בתוך ימים.

יהיה זה המקרה הראשון שבו נאשם חייל בעבירה כה חמורה מאז תחילת המהומות בשטחים.

פנקס העדויות בתיק עולה כי החייל, שהיה בסיור בעזה, נתקל בערבי מקומי שקילל את אמו של החייל.

זה בתגובה נעץ את כלי נשקו בבטן הערבי, ירה בו צרור הרוגו.

החקירה נפתחה לאחר שחיילי היחידה סיפרו על האירוע למפקדיהם.

החייל נעצר ומסר עדות שבה טען בין השאר שהערבי ניסה לחטוף מידיו את הנשק.

חיילים, שהיו עדים לאירוע, מסרו עדויות שסתרו את עדות החייל. על החייל מגן סניגור צבאי.

הרדיו שידר מתיחת־פורים והתחיה הגיבה: זה מתחיל ב"מכבי" ונגמר בשטחי א"י

ח"כ נאמן נפל קרבן לבדיחת־פורים של הרדיו על הסבת "מכבי" ל"ברוקלין סברס"

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

התחיה שב הגיבה אתמול את השיבוחה של הרציניות. בשעות הבוקר שידר "קול ישראל" את המתיחה השנתית הקבועה לפורים. הפעם פרי יוזמתו של הכתב גדעון ולינגר. בידיעה נמסר, כי "מכבי" תל אביב נמכרה למיליונר אמריקאי, והיא תשחק מעתה בליגת האנ־בי־אי תחת השם: "ברוקלין סאברס".

מי שהבין־הבין, ומי שלא הבין, המשיכם ברצינות. ידוד ה"התחיה" יובל נאמן הגדיל להבין והסיק מסקנות מרחיקות לכת. מעט לאחר השידור, התקשר לרדיו דובר "התחיה", אבי פרחן. בידיעה הוגבת להסות, ביקש למסור את תגובתו הכואבת של הפרופ' נאמן, שעיקרה: "כבר זה מתחיל. בתחילה מוכרים את 'מכבי', אחר כך ימכרו גם את שטחי ארץ ישראל". תגובתו של נאמן, לא שודרה, כמובן.

נזיפה בעורך "מבט"

מנכ"ל הרשות, אורי פורת, נזף בעורך "מבט", רפיק חלבי, על שהביא לראיון חי ב"מבט" את השר עזר ויצמן, להגיב על ראיון מוקלט עם השר דוד לוי, שתקף קשות את המערך ואת השר שמעון פרס. פורת טען, כי לא היתה הצדקה להביא לאולפן את ויצמן, שלא עשה אותו יום שום חדשות, ודאי לא היה נכון להביא אותו לראיון חי, במה שהגדיר פורת כ"אמבוש" ללוי, שהוקלט מראש, ולא היה יכול להגיב על דברי ויצמן. התערבותו זו של פורת עוררה תגובה של כעס במחלקת החדשות, כאשר כתבים ראו בה ביטוי ללחץ פוליטי.

אתמול בקונצרט / הרי גולמב

לצעירים הידד!

קונצרט לנוער של התזמורת הפילהרמונית. המנצח: זובין מהטה עם סולנים צעירים.

מעטים הדברים המרגשים באולם קונצרטים כהופעה מבטיחה ומקיימת של אמן צעיר. מי שעצם את עיניו בהאזנה לשרון קם בת ה־17 המנגנת את שני הפרקים האחרונים (למה רק אותם?) מתוך הקונצרטו לקלרינט של מוצארט יכול היה לחשוב רוב הזמן, שאחד מחשובי הנגנים בכלי מנגן בפניו. היה זה ביצוע רגיש, קשוב, נבון, מלא קוממה פנימית וקסם מוצארטי; מרגש לעתים עד דמעות מרוב יופי. היו גם ליקויים זעירים, אך הם היו מעטים ושוליים. הן הרמה הטכנית (הפקת הצליל היתה בדרך כלל ממש מושלמת) והן באיכות המוסיקלית היה זה ביצוע מופת. אכן, יש המשך למסורת המפוארה של יונה אטלינגר המנוח, הישראלי שהיה גדול נגני הקלרינט בדור הקודם. האשר שרון קם היא "נכדתו" המוסיקלית (תלמידתו של נגן הקלרינט המצויין עלי אבן, תלמידו של אטלינגר).

נגינת הפרק הראשון מתוך הקונצרטו לצ'לו של לאלו בידי אריאל טושינסקי בן ה־19 העידה על כישרון רב. נתוני הפתיחה שלו היו קשים אחרי חוויית הביצוע הקודם, וגם לאלו, עם כל הכבוד, רחוק מלהיות מוצארט. טושינסקי התמודד עם נתונים אלה בהצלחה רבה. צלילו היה מלא ובוטח, אף כי נבלע לעתים בתזמורת החזקה מדי, והטכניקה שלו בשתי הידיים היתה מרשימה ביותר.

יכולת מוסיקלית וטכנית רבה מאוד הפגינה גם הפסנתרנית מרים יפ־פולסקי בת ה־17 בביצוע יצירה וירטואוזית ותובענית — הקונצ'רטו הראשון של פרוקופייב. היצירה הושמעה בשלמותה ונתנה לסולנית אפשרות להראות את כוחה הרב במיגוון רחב של גוני צליל, טכניקות פסנתרניות ואיכויות מוסיקליות. בכל אלה התגלתה אמנית בוגרת שעתידה לפניה.

התזמורת בניצוחו של זובין מהטה פתחה בביצוע נאה של הפתיחה לאונורה מס' 3 של בטהובן, ובדרך כלל העניקה תמיכה ראויה לסולנים הצעירים, אך בשתי היצירות האחרונות היתה לעתים חזקה מדי.

זכו בפיס

בהגרלת ה־פיס של מפעל הפיס מס. 09/88 שהתקיימה ביום 3/03/88 זכו הכרטיסים הבאים:
בסך "266,668.00 ש"ח זכה המספר: 080474.
בסך "16,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 80474.
בסך "1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 0474.
בסך "168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 474.
בסך "18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 74.
בסך "3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 4; 6; 9.

אל על

	מצב מינימום	מצב מקסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	1	5	גשם	0	4
אתונה	6	10	מ"ח	5	11
בוקרשט	0	6	מ"ח	—	—
בריסל	1	5	מ"ח	-4	6
וינה	-1	1	שלג	0	5
ז'נבה	-2	2	מ"ח	3	4
לונדון	3	6	גשם	3	7
ליסבון	12	14	מעונן	8	15
מדריד	2	8	מעונן	2	12
ניו־יורק	5	10	מ"ח	-4	9
פאריס	-3	6	מ"ח	2	6
פרנקפורט	-4	1	מ"ח	-3	2
ציריך	-2	1	מ"ח	—	—
קהיר	14	22	מ"ח	17	23
קופנהאגן	-2	2	גשם	-1	1
רומא	2	14	בהיר	-2	12
שטוקהולם	-4	-2	שלג	-9	-2

EL AL אל על

פקס־מיליה
MURATA
מורטה
חסכונית ביותר!
נציגים מקבוצת כלל

מחשבה קדימה בע"מ
יום עיון לסוכני ביטוח
יום א' 20.3.88
לפרטים והרשמה טלפן
052-572841-052-572685

אבדה
[illegible]
טל. 03-380620

עם זכר יקירנו

אל"מ עוזי יאירי ז"ל

במלאת 13 שנים לנופלו בקרב על מלון סבוי נתייחד, ביום א' 6.3.88 בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, סבנו ואחי היקר

אריה מכנס
בר' גד ז"ל

ההלוויה תתקיים היום, יום שישי, ט"ו אדר תשמ"ח (4.3.88) בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין סגולה, פתח־תקוה. נפגשים ליד השער.

אבלים: אשתו: עדה
בנו: דן
בנותיו: תלמה, לאה ורותי ובנ"ב
אחותו: ששה אקרמן ובנ"ב
נכדיו וכל בני המשפחה

השבעה בבית המנוח, שד' דוד המלך 55, תל־אביב.

שר האוצר ל"הארץ":

"עד כה לא ביקשו עוד תקציב ביטחון בשל אירועי השטחים"

"אני לא חושב שתהיה בקשה כזאת ואני מקווה שלא תהיה"

מאת דן ביר

"לעת עתה, אין בקשה לתוספת תקציבית, להקציב הביטחון בשל האירועים בשטחים. אני לא חושב שתהיה בקשה, ואני מקווה שלא תהיה", אמר בראיון ל"הארץ" שר האוצר משה נסים.

ביחס לתוספת 600 תקנים שאושרה למשטרה ולמשמר הגבול, אומר נסים שמי שבבקשה לקשור זאת לאירועות, מטעה את עיני הציבור. נושא התקנים למשטרה סוכם בינו לבין שר המשטרה באוקטובר 87', לפני שהחלו ההתפרעות. "בשעתו ביקו את בקשות המשטרה, עיינו בהן בצורה יסודית, ויש לומר שחלקי האוצר של התוספת התקציבית לשנת 88' היה ניתן גם אילמלא האירועים בשטחים".

לדברי שר האוצר, אין בשלב זה לאירועים בשטחים השפעה ממשית בתחום התקציבי. והוא אינו רואה בכבה זו מגדיל את תקציב המדינה. לגבי הנושאים האחרים שיכולים להיות מושפעים מהמצב בשטחים, מייעץ שר האוצר לכולם לא למהר ולהסיק מסקנות, ובוודאי לא לנקוב בסכומים בשלב מוקדם כליכך. נסים מביא לדוגמה מסקנות חפוזות של שרים, חברי כנסת ועיתונאים, על השפעות שיכולות להיות על כלכלת ישראל כתוצאה מנפילות השערים ב"וול סטריט" בחודש אוקטובר שעבר.

"כאן", אומר נסים, "ההשלכות הן בוודאי יותר ממשיות, אבל אני מבליץ גם במקרה זה לא למהר ולהגיע למסקנות, ולא לקבוע סכומים. בוודאי שזה (המצב בשטחים) מכביד. בוודאי שזה לא נוח, בוודאי שזה עלול להביא נזק. אני לא רוצה לומר כמה, אני לא יכול להגיד כמה, ומוקדם לומר. הדבר תלוי בשאלה אם זו תהיה תופעה לזמן ארוך או קצר. היום אין לדבר על זה, אך צריך לחשוב על כך".

נזקים שעלולים להיות לכלכלה הישראלית, לדעת נסים, הם פגיעה בתיירות – למרות שלדבריו נתוני יתנאי אינם מעידים על כך – פגיעה ביצוא בגלל מחסור בעובדים, פגיעה במכירות בגלל סגירת השווקים בשטחים, ונושאים אחרים שבהם יש להמתין לפני הסקת מסקנות.

עדות ראיה / חיים הנדוורקר

עדלאידע ססגונית, אך קצרה מיהרה לחמוק מהגשם של ת"א

זו היתה עדלאידע יפה, אבל קצרה. רק במחצית השעה עברה העדלאידע ברחובות בן־יהודה ואלנבי. המארגנים הסבירו, כי הוחלט להריץ את העדלאידע על 1,500 משתתפיה ו־30 בובות־הענק, כדי להינצל מהגשם ולמנוע רווחים גדולים מדי בקטעי הסיום שלה, שלא ליצור שיעמום אצל הצופים.

כך או אחרת, כמאות אלפי איש הציפו אתמול בשעות הבוקר את מסלול העדלאידע. הכביסות לאורך הדרך קשות ביותר לתנועה. פקקי תנועה נראו במקומות רבים בעיר. ב־10:30 יצאו לדרך 30 מכוניות עתיקות, האוריקו, על פלטפורמות מכונעות. "צעוד" בובת־ענק של המלך אחשוורוש והמלכה אסתר. גם ילדיו של המן נראו שם, תלויים על אף גדול. בין הבובות בלט מנהיג תבורות הכל, שאצבע תוחבה באפו.

היו בתהלוכה הססגונית תמונות פוחי תל־אביב. תמונה של הטיילת ושם – את מי רואות עינינו אם לא את מיזורעוגו אלקסיס מ"דיינסטי", כשהיא מתנוססת על מחבת בתוה חשוף ובלא שמקומי העירייה רושמים לה דו"ח על כך.

דיירי אפים ארוכים המגיעים איש לתוך דירתו של שכנו. והנה מבקרי הרווחה, לבושים בפראקים. עובדי התברואה העירונית עומדים בצד ומסתכלים בהם. לא לא היה מעולם בגד שכזה. אבל פטור בלא כלום אי אפשר, ולקראת האירוע קיבלו סרט והר מיוחד. שיטת זוהר זורזה.

מסים כן, סמבה לא

המיסים הטוחנים את האורות, גם הם עוברים כאן. פקקתנועה – ליתר דיוק, האנשה שהנהגים המעוררים בה הם תמרה, ריגוזאה, דיקון – מן הסתם, הטיפוסים שבדרך כלל אוחזים בהגה ומתחפשים לבריאים. גם אנשי מועדון היסוהתיכון כאן. חסרים תלמידי בית הספר לסמבה, שהקימה העירייה לפני שבועות מספר ולבסוף החלט שלא ישתתפו. הרקדנים רצו לרקוד כמו בבראזיל – על פני 800 מ' בלבד. משום שסבה קשה לרקוד לאורך 4 ק"מ (מסלול העדלאידע). המארגנים הוציאו אותם מהמסלול.

על המסלול, הכל מחופשים. הגשם הקל לא הפריע – אבל הקהל לא נראה שמח ביותר. כמו בשנה שעברה. השנה הוסיפו רמקולים שכולה שלטי מחאה נגד המסים העירוניים, הארנונה, וחלפה לאורך המצעד.

על־פי עיצוב חלקו הגדול של מצעד הארכיפרכיסורה בחיפה, נראה כי היה קיזבו העני (מבחינת העלות) של "הגיגת שירים יסתי־סניים ודור", שארגנה עיריית חיפה בשיתוף הטלוויזיה בשבוע שעבר.

בלט בהעדרו גורם בעל טעם בעיצוב הארכיפרחיסורה בחיפה בשנים קודמות: המיכללה לאמנות של ויצ"ו, שתלמידיה רעו השנה בשורותיה הורים של העדלידע בתל־אביב.

ממראות העדלאידע בתל אביב (צילם: שאול רווזים)

להט המבקש פיאה ארוכה אתמול בעדלאידע (צילם: שאול רווזים)

התנה בא צ'יק. ראש גדול הגוף קטן ולו עיניות ארוכות – שכן האיש רב־פעלים הוא, לפחות לפי גרסתם של מארגני העדלאידע. שלהם הוא הבוס שלהם. משום מה, דווקא בובתו של להט עלתה באש לפני ימים מספר, עקב תקלה טכנית. המארגנים שינבו מותניים והצליחו לבנות מחדש את הבובה העשויה קליקר ולראשה שיער עשוי ספוג.

להט עצמו נמצא כל משך האירוע על הכביש, לבוש אפודה כחולה בולטת לעין. עשה רושם כי הוא נהנה מאוד מהחגיגה. הוא הצטלם סמוך לבובתו, וחבש פיאה בעלת בלורית ארוכה גדולה.

על פלטפורמה סמוכה עמד תצפה על העגשה האלוף (מיל') זאבי (גנדי).

סוסי פוני מתאמצים לסחוב 6–5 ילדים מחופשים. נערים מחליקים על גלגליות, כמו בשנה שעברה. אחרים מחופשים לאבני המדרכות החדשות של העיר. אחד מהם נושא את כתובת: "הבלטה היא שלך, אל תדרוך עליה".

והנה בובתו של חתני המסגל. דואר ישראל מיוצג על־ידי צב ענק, מוקף מעטפות מכתבים. והנה הרצל ובן־גוריון, על פלטפורמה אחרת מגיע בית תל־אביב טיפוסי, של־ כדי לנטות ולעודד אוירת שמחה בעוגת, מוסיקה, אבל... המארגנים התקשו ליצור תחושת פורים בלב.

סגן ראש העירייה, נתן וולוך, העומד בראש אגף התרבות, שאירגן את האירוע, אומר כי זה היה האירוע הגדול ביותר של העירייה. בסך הכל, עלה חצי מיליון דולר. אם נוסיף את עלות העבודה של מאות אנשי העירייה, נגיע לכמיליון, כ־34 אלף דולר לדקת עדלאידע.

הארכיפרחיסורה בחיפה

צדית כהנא, מסורת "הארץ" בחיפה, מוסרת:

יונת השלום, עשויה ברמות גוף מסוס ופסר ננצות, עלה זית בפיה, נצלית על גוזלים, כשלצידה אביר מסודר הגריל, פסל ה"מניקן פיס", האסוס המשתין הבלגי – שפניו פני ראש־העיר, מוצב על מזרקה של אגם – אלה היו המראות שהובילו את הארכיפרכיסורה בחיפה.

עשרות אלפים ליוו את המצעד, שהתנהל לאורך רחוב הרצל. ראש העיר, מחופש בתלבושת כסף, הוביל את המצעד על משאית איגוד ערים אזור חיפה, נפנף לכל אחד מן הקהל אישית לשלום.

המצעד "שיתוף קיסור" בנוגע לנושא כאוב, המקומם בימים כתקנם את תושבי חיפה: משאית

מגילת פורים הוקראה תחת משמר כבד בבית־הכנסת בקאהיר

(עתי"ם). מגילת פורים הוקראה בבית־הכנסת "שערי השמים" ברחוב אדלי שבמרכז קאהיר, תחת משמר כבד של כוחות הביטחון המצריים, שמנעו גישה חופשית למקום, פרט ליהודים הגרים בסביבה ולישראלים.

לבית־הכנסת, המוחזק היטב ע"י הקהילה היהודית בקאהיר, הגיעו בערב החג רק שני גברים ו־6 נשים, כולם קשישים, ממתפלליו הקבועים של בית־הכנסת. היה חשש שבהעדר מניין לא יהיה אפשר לקרוא בפומבי את המגילה. את המניין השלימה קבוצה של ישראלים העורכים סיורי־לימודים על תולדות יהודי מצרים, מטעם אגודת "שורשים" הפועלת בחסות משרד החינוך והתרבות.

בקריאת המגילה התכבד ד"ר חננאל מאק, מרצה לתלמוד באוניברסיטה העברית בירושלים ומראשי אגודת "שורשים".

יועץ שר החינוך ודובר המשרד, ישראל כהן, דיווח מקאהיר כי קריאת המגילה עוררה התרגשות רבה בקרב המתפללים האורחים.

עורכה את העמוד: עדה אושפיז

"יש צביעות רבה בגישת העולם כלפינו"

הכריז רבין בפני ועידת הנשיאים בירושלים

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

"כמי ששירת מספר שנים כשגריר בוואשינגטון, אני יכול לומר לכם שמה שמעמדיים שלנו עשו היה כאין וכאפס לעומת מה שעשו ברחובות אמריקה באותם הימים למפגינים ולמחוללי המהומות. אני גאה בהתנהגותו של צה"ל". דברים אלה אמר אתמול שר הביטחון, יצחק רבין, לחברי ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים באמריקה, המתכנסת בירושלים.

רבין הוסיף "ישנה מידה רבה של צביעות בגישת העולם כלפינו. למרות שהפלשתינאים שנעצרו על־ידי סיריא"ס לא עונו ולא סבלו מעצמות שבורות". הוא סיפר כי חיילים בצפון התגברו על הפיתוי להרוג מחבל שהרג שניים מחבריהם בתקרית בצפון, והוסיף "אנו לא מתנהגים כך למען התקשורת, אלא למען עצמנו".

"לעת עתה ההתנחלויות לא תרמו לביטחון, אך הן תחת אחריותנו. להתנחלויות בכלל יש עם זאת ערך, נוסף על הערך הביטחוני. כאלה הם היישובים בבקעת הירדן, היישובים לאורך גבול לבנון ושרשרת היישובים סביב ירושלים, המחזקת את אחיזתנו בעיר".

מכון "סיפרי" השוודי:

"הטיל הישראלי יריחו מסוגל לפגוע בבגדאד"

ישראל בין מדינות העולם השלישי בעלות מאגר של נשק כימי ועל סף ייצור נשק גרעיני

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). ספרי השנה של המכון השוודי לחקר השלום, "סיפרי", מכילים מידע על מאגר הטילים לטווח בינוני (עד 1,200 ק"מ) המצויים בידי מדינות העולם השלישי או מפותחים בתעשיות הנשק של מדינות העולם השלישי (ישראל וברזיל נכללות בהגדרה זו).

מדינות העולם השלישי בעלות מאגר של נשק כימי ועל סף ייצור נשק גרעיני הן, לפי מקור זה: ישראל, הודו, פאקיסטאן, בראזיל, ארגנטינה, ודרא"פ. מדינות שאינן חתומות על האמנה לאי הפצת הנשק הגרעיני, מפתחות או רוכשות טילי קרקע־קרקע, שהם כלי־השיגור של נשק כימי או גרעיני.

לסוריה יש מאגר של טילי אס־אס־21, ו"סקאד" בעלי טווח בין 120–300 ק"מ.

ישראל ערכה במאי 1987 ניסוי בטיל "יריחו" לטווח של 850 ק"מ, ומפתחת דגם חדש שיוכל להגיע לטווח של 1,450 ק"מ – טווח העשוי לפגוע בבירת עיראק, בגדאד. ככל הנראה, מוסר המכון השוודי, פיתחה ישראל את הטיל "יריחו" על בסיס הטיל "מ.ד. 620" מתוצרת מפעלי "דאסו" בצרפת.

דרא"פ מקבל סיוע ישראלי

תעשיית הנשק של דרא"פ נעזרת בנשק שפותח בישראל, ויתכן אפוא כי טיל דומה ל"יריחו" מצוי בידי דרא"פ.

הודו ופאקיסטאן מצויות על סף ייצור נשק גרעיני, אך אין בידע על טיל שעליו "ירכב" הנשק הגרעיני. לארגנטינה יזמה שאפתנית לייצר טיל שיוכל לשגר לחלל לוויין במשקל עד טונה. שם הטיל "אלקונדור". טרם בוצע ניסוי לשיגורו.

תעשיית הנשק של בראזיל מפתחת טיל שיוכל להגיע לטווח של 1,200 ק"מ. אם ניסוי הטיל יוכתר בהצלחה, יימכר לכל מדינה שתסכים לרכוש אותו. אין לבראזיל הגבלות לגבי מכירת נשק.

טילים מצריים

למצרים טילים מתוצרת עצמית וטילים שרכשה בבריה"מ, בארה"ב ובסין. בהם הטיל הסובייטי "אס־אס־21", האמריקאי "הארפון" והסיני "האיינג 2".

הטילים המשוגרים בימים אלה לעבר בגדאד וטהראן הם כנראה מתוצרת סובייטית.

תיקון טעות

בידיעה "חוג תלמידי ביה"ס הטכני של חיל־האוויר מעריצים מדי צבא מבנבים אחרים" ("הארץ" מאתמול), נפל שיבוש. צריך להיות: "אף לא אחד מתלמידי כיתה י"א עימם שוחחתי, לא הגדיר עצמו שמאלן. היחס לערביי ישראל ולערביי השטחים, ללא הבדל, היה שלילי" – ולא כפי שפורסם.

פקסימיליה
MURATA
מורטה
קומפקטית
גם במחיר!
נציגים

הזדמנות להשקעה בטוחה

זה הזמן לקנות דירה בשיכון ופיתוח ולזכות ברווח של עד 20% הנחה

גם הנחה עד 20% וגם בטוח

במציאות כלכלית משתנה אתה זקוק למשהו בטוח, מוצק, ממשי משהו של שיכון ופיתוח.
שיכון ופיתוח מציעה לך נכס שיבטיח את עתיד ילדיך ואת ערך השקעתך לשנים רבות.

ירושלים והסביבה
רמות אלון: 3, 4 חדרים
מעלה אדומים: 3, ½3 חדרים
באר שבע
חבגב ט': קוטג'ים 4, 5 חדרים
חיפה והצפון
חיפה: כרמליה, דירות מפוארות 4, 5, 6 חדרים
שער הכרמל, דירות 3, 4 חדרים
קרית ים: דירות מרווחות 3, ½3 4 חדרים
ת"א והמרכז
גבעתיים: "גבעת נוף", דירות יוקרה 5 חדרים
דירות גג (דופלקס) 6 חדרים.
קרית אונו: "רימון" ליד סביון
דירות מרווחות 4, 5 חדרים
יהוד: ברח' ויצמן וברח' עץ האפרסק 3, ½3, 4 חדרים.
חולון: "נאות הארזים", 3, ½3 חדרים
עם אפשרות להגדלה.
ת"א: "נווה טל", 2, 3, ½3, 4 חדרים.

אמריכנתא
משכנתא עד 90,000 ש"ח ל־17 שנה.

משכנתאות ומסלול תשלומים נוח.
פרטים לגבי גובה ההנחות, תנאי התשלום והדירות המשתתפות במבצע – בסניפי החברה.

פרטים ותנאי מכירה:
חיפה: רח' י.ל. פרץ 32, טל. 04-674161
ת"א: "בית אליהו" אבן גבירול 2, טל. 03-262160, 03-262169.
ירושלים: רח' בן הלל 15, טל. 02-231321-3.
באר־שבע: "מרכז הנגב", שד' הנשיאים, טל. 057-37406, 057-77406.

שיכון ופיתוח
קניה בטוחה בחברה אמינה

אדרון

صورة عن الاصل

هكذا من الأصل

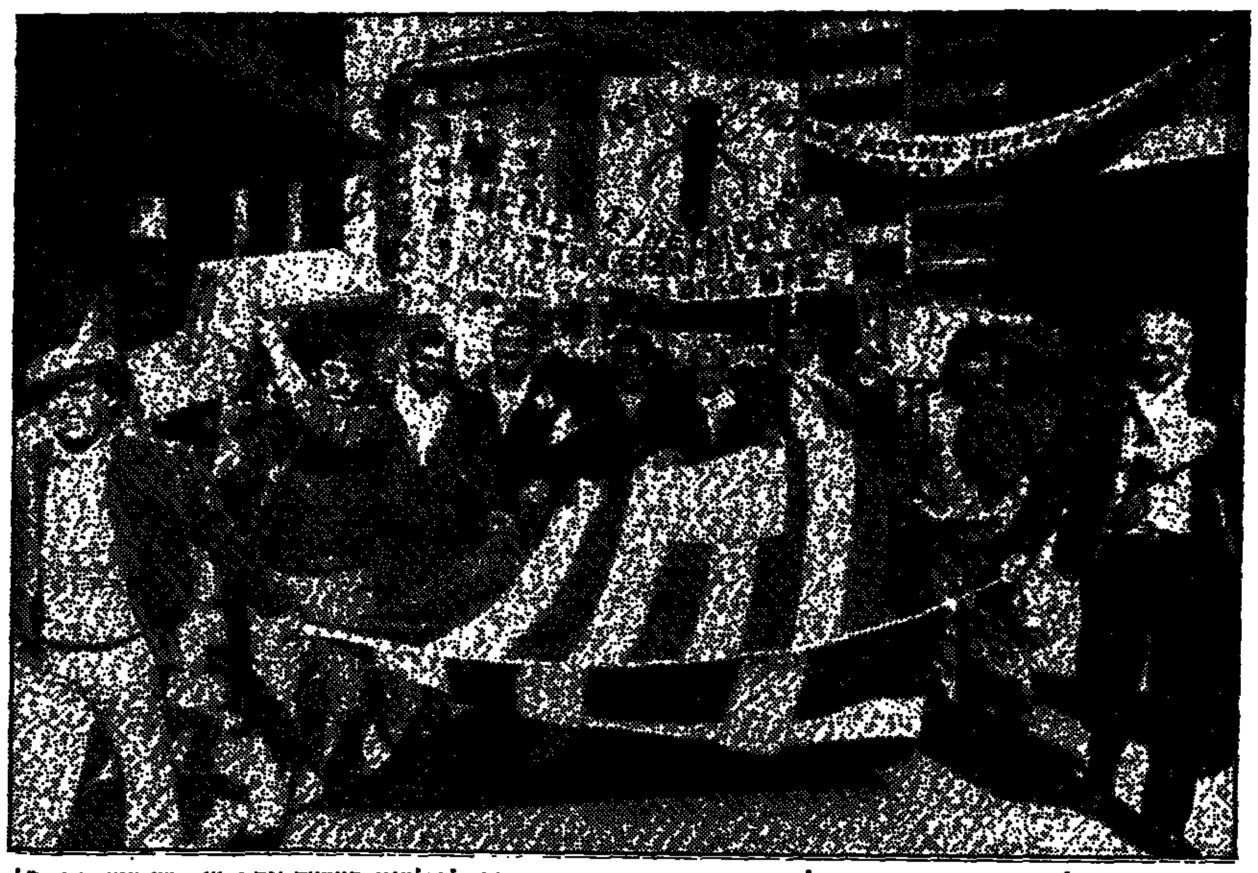
כשהם נושאים דגל יווני וכרזות, צעדו אתמול כוורנים יוונים במרכז אתונה, סמוך לפרלמנט, במחאה נגד יבוא דבש ממותק מחו"ל. יוון היא המדינה היחידה בקהילה האירופית עם עודף דבש. (צילום אי־פי)

ארה"ב תעכב תשלומים עבור תעלת פנמה כאמצעי לחץ לסילוק נורייגה

וושינגטון: דלוואיה הוא הנשיא הלגיטימי ונמשיך בתשלומים רק לפי בקשתו • בוטלו כתבי האמנה של 17 דיפלומאטים פנאמים בארה"ב, הממשיכים לשמור אמונים לנורייגה

וושינגטון, (רויטר־עתי"ם). ארה"ב הגבירה את לחצה כדי להביא לסילוקו של שליט פנמה, מנואל אנטוניו נורייגה, על ידי מניעת העברת התשלומים להפעלת תעלת פנמה ומתן גיבוי לצעדים נוספים, שנועדו ליצור משבר פיננסי במדינה.

לפי בקשת אריק ארתורו דלוואיה, שהודח מתפקידו כנשיא על ידי האסיפה הלאומית הפנאמית בשבוע שעבר, ביטלה וושינגטון את כתבי האמנה של 17 דיפלומאטים פנאמים בארה"ב, הממשיכים לשמור אמונים לנורייגה.

וושינגטון גם אישרה רשמית כי דלוואיה ובעלי בריתו הם נציגים לגיטימיים של ממשלת פנמה.

"דלוואיה הוא הנשיא ונמשיך בתשלומים לממשלת פנמה רק כאשר נקבל ממנו הוראות. אנו פועלים לפי הצווים, הקובעים כי מתן התשלומים ייעשה לפי רצונו של נשיא פנמה", אמר עוזר שר החוץ אליוט אברמס ביום ד'.

אברמס הודיע בטלוויזיה כי וושינגטון תפעל בהתאם לבקשת דלוואיה ולא תעביר לממשלה של נורייגה תשלומים להפעלת תעלת פנמה, מתוך דמי המעבר בסך 80 מיליון דולר העומדים להיות מועברים ב־1988, חל זמן הפרעון של 7 מיליון דולר ב־15 במרס.

"אם יאמר לנו שהוא לא רוצה שהכסף יועבר לנורייגה, או לא נעביר אותו לנורייגה", הדגיש.

גידול ניכר במספר הנפגעים האזרחיים

שיגור טילים על בירות איראן ועיראק נמשך זה היום הרביעי

שתי המדינות הצהירו כי מנוי וגמור עמן להמשיך בהפגזות עד שהצד השני יחדל

טהראן (עי"ד ועי"צ). מספר הנפגעים האזרחיים גדל אתמול באיראן ובעיראק, בשעה ששתי המדינות הוסיפו לשגר זה היום הרביעי ברציפות טילים זו לעבר בירתה של זו.

שתי המדינות, המנהלות את המלחמה זה יותר מ־7.5 שנים, הצהירו כי מנוי וגמור עמן להמשיך בהפגזות, עד שהצד שכנגד יחדל מהן.

עיראק הודיעה כי 3 טילים איראניים פגעו באזורים מאוכלסים בצפיפות בבגדאד, הרגו ופצעו מספר אנשים והסבו נזקים לרכוש. בהודעה לא צויין מספר הנפגעים.

העיראקים הודו כי עד כה, 8 טילי קרקע־קרקע איראניים נפלו על בגדאד.

רדיו טהראן מסר כי המשמרות המהפכנים ירו טיל לעבר המשרד המרכזי של מפלגת הבעת' העיראקית בבגדאד, בלילה שבין שלשום לאתמול, בתגובה על התקפות עיראקיות נגד מטרות אזרחיות באיראן.

משרד ההסברה לעניינים צבאיים באיראן הודיע, כי האיראנים ימשיכו בהתקפות הגמול על בגדאד, "עד שהאויב יכרע על ברכיו ויחדל מהתקפותיו על ערי איראן".

עיראק הודיעה כי שיגרה 3 טילים לאיראן — שניים נגד טהראן, והשלישי אל העיר קום המקודשת לשיעים.

טהראן הודיעה כי 15 בני־אדם נהרגו ויותר מ־80 נפצעו כאשר מטוסים עיראקיים הפציצו את העיר שיראז שבדרום איראן. כן נמסר בהודעה, שיותר מ־70 איראנים נהרגו ויותר מ־180 נפצעו, מאז נתחדשה "מלחמת הערים" בשבת שעברה.

נודע, כי טיל עיראקי גרם נזק לבניין השגרירות האינדונזית בטהראן, אך לא היו נפגעים.

איראן הודיעה, שאחד מהטילים העיראקיים פגע בבית־חולים בטהראן ופצע לפחות 6 אנשים.

משקיפים זרים מוסרים, כי למרות ההרעשות, נשמרת אווירה שקטה למדי בשתי ערי הבירה.

28 טילים עיראקים
11 טילים איראנים

בגדאד שיגרה עד כה 25 טילים לעבר טהראן ו־3 לעבר קום, בארבעת הימים האחרונים. באותה תקופה שיגרה איראן 11 טילים לעבר בגדאד.

מומחים צבאיים מציינים, כי שתי המדינות משתמשות למטרה זו בטילים הדומים לטילי "סקאד בי" מתוצרת בריה"מ.

דובר סובייטי בכיר הכחיש אתמול במוסקווה כי ארצו סיפקה טילים לאחד הצדדים במלחמת המפרץ, כדי לתקוף ערים. הדובר הוסיף, כי הקרמלין מפציר בשני הצדדים לשים קץ למלחמה.

ראש לשכת ההסברה של איראן, קמאל חראזי, אמר ברדיו טהראן כי הכתובות המופיעות על רסיסי הטילים שנורו לטהראן, מוכיחות שהטילים הם מתוצרת סובייטית.

עיראק טוענת, כי היא מייצרת בעצמה את טיליה, וכינתה אותם בשם "אלחוסיין" — על שם נכדו של הנביא מוחמד. עיראק אף הודיעה, כי היא עומדת להנפיק בולים לכבוד הטילים.

איראן לא גילתה עד כה את המקור שממנו היא מקבלת את טיליה. אולם משקיפים סבורים שהיא מקבלת אותם מבריה"מ דרך סוריה או לוב.

איראן מוכנה לחדול

ממשלת איראן הודיעה לאו"ם, כי היא מוכנה לשים קץ "למלחמת הערים" נגד עיראק, אם בגדאד תיתן הבטחות מקבילות — גילה דיפלומט איראני באו"ם.

עמדת איראן הובהרה ע"י ממלא מקום נציג איראן באו"ם, מוחמד ג'עפר מאחאלאטי, בשיחה שקיים אמש עם מזכיר האו"ם, פרז דה קואיאר.

מזכיר האו"ם פנה יום קודם לכן בקריאה לשתי המדינות הלוחמות, שיפסיקו התקפות "הדדיות" אלה. שעות מספר לאחר מכן פירסמה גם מועצת הביטחון פנייה דומה.

"השבנו בחיוב לפניית המזכיר הכללי, אם תיתן עיראק הבטחה שתפסיק את ההתקפות", אמר אחד מחברי המשלחת האיראנית.

שוחררה בתו של איש־עסקים עשיר בביירות

נחטפה לפני שלושה שבועות

ביירות (עי"ג). בתו של איש־עסקים לבנוני עשיר, אשר נחטפה לפני שלושה שבועות, שוחררה אתמול ע"י חוטפיה — נמסר ממשטרת ביירות.

המשטרה מסרה כי רולה פרייג' (16), שבה אל ביתה שבמערב ביירות המוסלמית, לאחר שחוטפיה הורידוה ממכונית במרחק מה מביתה.

ארבעה אנשים חמושים חטפו את רולה ממכונית נהוגה בידי נהג המשפחה, ב־10 בפברואר, בשעה שהוסעה אל "הקולג' הבינלאומי" האמריקאי.

מקור סובייטי רשמי:

17 נהרגו ו־70 נפצעו בהתנגשויות בין תושבים ארמנים לאזרבידז'נים

סומגייט בעוצר זה היום השלישי • המהומות התפשטו לקירובאבאד

מוסקבה, (רויטר־עתי"ם ועי"צ). 17 אנשים נהרגו ו־70 נפצעו קשה בהתנגשויות בין ארמנים ואזרבידז'אנים — על כך מסר העורך הראשי של כתב העת "גלאסנוסט", סרגיי גריגוריאנטס. לדבריו, קיבל את המידע מ"מקור בירוואן", בירת ארמניה.

פקידים בקרמלין אישרו כי אכן גדל מספר ההרוגים בהתנגשויות בין ארמנים לאזרבידז'אנים.

דובר משרד החוץ הסובייטי גנאדי גראסימוב אמר לכתב רויטר ביום ד', כי כמה אנשים נהרגו ואחרים נפצעו בהתפרעויות שאירעו בסומגאיט, עיר נמל שעל חוף הים הכספי, העיר השנייה בגודלה באזרבידז'אן.

מעשי האלימות התלקחו לאחר שמאות אלפי ארמנים הפגינו בשבוע שעבר בדרישה שהטריטוריה נגורנו־קראבאך שבאזרבידז'אן, שרוב תושביה הם ארמנים, תאוחד עם הרפובליקה הארמנית השכנה.

הארמנים, שהם נוצרים, מהווים 75 אחוז מאוכלוסיית נגורנו־קראבאך, שסופחה לאזרבידז'אן ב־1923.

בשבוע שעבר התערב מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, בסיכסוך וקרא לתושבי האיזור לשמור על השקט.

נמסר כי המפגינים בירוואן הסכימו להפסיק את פעולת המחאה, אך לאחר התפרעויות בסומגאיט הטילו השלטונות על העיר עוצר הנכנס היום ליומו השלישי.

אחד מראשי המפלגה הקומוניסטית בקירובאבאד, שגם בה פרצו מהומות יום לאחר ההפגנות בסומגאיט, אמר כי אנשי מיליציה ואזרחים מתנדבים מסיירים ברחובות העיר. עוד אמר כי "קבוצות של חוליגנים צעירים" הפגינו ביום ב'. המקור אמר כי הסיורים של המליציה בעיר ננקטו "מטעמי מנע" לפי דרישת התושבים. הוא ציין ש"האוכלוסיה המקומית השתלטה על מפירי הסדר".

אליהו זהבי מוסר: בוועידת הטלוויזיה הכלל־ארצית נמסר על "שיתוף פעולה הדדי" בין בני העם הארמני לאזרבידז'אני. הידיעות "טאס" בשפות מערביות המיועדות לכתבים זרים ולשידורי־חוץ אינם מתפרסמים בשפה רוסית. על המהומות בארמניה נמסר טיפין־טיפין כמו לאחר אסון הכור בצ'רנוביל. לקהל הרחב אין למעשה מידע על היקף המהומות ועל הרקע לסכסוך בין שני העמים.

בותה: התוצאות מאכזבות זמנית

השמרנים בדרא"פ השיגו רוב שתי בחירות משנה לפרלמנט

סיכומי הבחירות מאשרים מגמה לקו נוקשה במדיניות האפרטהייד שכבר בלטה בבחירות האחרונות במאי

יוהנסבורג, (רויטר־עתי"ם). המפלגה השמרנית בדרום אפריקה, המאבקת על שמירת האפארטהייד, נחלה אתמול נצחונות גדולים בשתי בחירות משנה לפרלמנט.

ראשי המפלגה אמרו בהלת ניצחון, כי הם בדרך להקמת ממשלה חדשה.

המפלגה השמרנית, הרואה עצמה כמפלגת האדם הלבן בדרא"פ, הגדילה את הרוב שהיה לה בשני אזורי בחירה — סטאנדרטון ושווייצר־רנקה בלב המחוז הכפרי טראנסוואל.

התוצאות אישרו מגמה, שכבר בלטה בבחירות האחרונות במאי, בהן הציבו השמרנים אתגר חמור למפלגה הלאומית מאז שזו נטלה לידה את השלטון בדרום אפריקה לפני 40 שנים. מנהיג המפלגה השמרנית, אנדריס טרויניכט, אמר לאחר בחירות המשנה כי התוצאה הוכיחה ש־5 מיליון הלבנים בדרום אפריקה דוחים את הרפורמות הגזעיות של הנשיא פ.ו. בותה ודורשים כי הממשלה תנקוט בקו אפארטהייד נוקשה.

הוא אמר כי המפלגה השמרנית צופה נצחונות נוספים בבחירות המוניציפליות הקרובות, והבהיר כי המפלגה מכינה בסיס כוח ליטול לידה את השלטון בבחירות הכלליות הבאות.

כיום מחזיקים השמרנים רק ב־23 מושבים בפרלמנט שמספר ציריו 178, בעוד המפלגה הלאומית מחזיקה ב־133 מושבים.

אולם בבחירות משנה בשנה שעברה הם השיגו מקום שני באזורי בחירה רבים במחוזות טראנסוואל ואוראנג'.

בותה הגיב על הבחירות ביום חמישי באומרו כי "התוצאות אכזבו זמנית" והאשים בכך את "התערבותם של גורמים זרים וקיצונים שחורים, שדחפו את הבוחרים הלבנים לזרועות הימין".

אזרחים אוסטרים פנו לתובע הציבורי בתלונה נגד נשיאם

כ־300 איש, ביניהם אמנים וסופרים ידועי שם, הדגישו בתלונתם שוואלדהיים חשוד במעורבות בפשעי מלחמה, בהסתמכם על ממצאי ועדת ההיסטוריונים ומסמכים אחרים

וינה (עי"ה, עי"צ ועסט"א). קבוצה של אזרחים אוסטרים פנתה ביום ד' לתובע הציבורי בוינה בתלונה נגד הנשיא קורט ואלדהיים, בציינה כי הוא חשוד במעורבות במעשי רצח במלחמת העולם השנייה. הפניה נחתמה ע"י 300 אנשים, ביניהם אמנים וסופרים ידועי־שם.

חברי הקבוצה אמרו, כי הם מבססים את תלונתם על הדו"ח שהוגש ע"י ועדה בינלאומית של היסטוריונים ועל מסמכים אחרים "המהווים מקום לחשד שוואלדהיים היה מעורב בכמה מקרים של רצח".

מבריטניה נמסר, כי בריטניה הטילה וטו על כוונת סוכנות הביון המרכזית האמריקאית לשחרר לפרסום דו"ח צבאי בריטי משנת 1945, שבו מחובר שמו של קורט ואלדהיים כקצין מודיעין מבוקש של הצבא הגרמני. מקור שגילה עובדה זו, התנאי ששמו לא יפורסם ברבים, אמר כי סוכנות הביון המרכזית מוכנה לפרסם את הרשימה של 200 קציני מודיעין מבוקשים, אך בריטניה לא נתנה רשות לפרסם רשימה זו, שחוברה ע"י הצבא הבריטי בשנים האחרונות של מלחמת־העולם השנייה לצורך שימוש בחקירות לאחר כניעתה של גרמניה.

עותק של הרשימה נמסר למשרד לשירותים אסטרטגיים, שקדם לסוכנות הביון המרכזית. הוא כלל את שמו של ואלדהיים ושל קציני מודיעין גרמניים אחרים, באזור הבלקנים.

הממשלה הבריטית בודקת את המסמך במסגרת חקירה שהיא מנהלת בקשר עם עברו של ואלדהיים, כתב שר־החוץ סר ג'פרי האו לדייוויד אוון, חבר בית־הנבחרים הבריטי מטעם המפלגה הסוציאל־דמוקראטית.

בריטניה מעוניינת בעיקר לברר אם מילא ואלדהיים תפקיד כל שהוא בחקירתם ובהוצאתם להורג של 6 אנשי קומנדו בריטיים, שנפלו בשבי בקירבת האי היווני אלימינה ב־1944.

באיגרתו לאוון מ־24 בפברואר, שהגיעה לידי כתב רויטר, אישר האו שקיימים לפחות 4 תיקים על אנשי הקומנדו שנפלו באלימינה וציין, כי שלושה הושמדו, וביניהם שניים בשנות ה־70, בתקופה שבה כיהן ואלדהיים כמזכיר כללי של האו"ם.

עם זאת, טוען שר־החוץ הבריטי כי אין יסוד לטענה שמסמכים הושמדו כדי להסתיר ראיות בקשר לואלדהיים.

דובר של הקונגרס היהודי העולמי אמר ביום ד', כי גוף זה יפנה לערכאות כדי להביא לפירסום המסמך.

קאבול הסכימה לצמצם לוח הזמנים לפינוי הסובייטי

מחצית הכוחות הסובייטיים יפונו בשלושת החודשים הראשונים והפינוי כולו יושלם בתשעה חודשים

ז'נווה (עי"ד ועי"צ). ממשלת אפגניסטן הסכימה לצמצם את לוח הזמנים של פינוי הכוחות הסובייטיים מ־10 לתשעה חודשים, כאשר מחצית הכוחות הסובייטיים יפונו תוך שלושת החודשים הראשונים של תקופה זו. כך הודיע אתמול בז'נבה שר החוץ האפגאני, עבדול ואקיל.

בזמנו, מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבצ'וב, הציע לפנות את הכוחות הסובייטיים תוך 10 חודשים. פאקיסטן דרשה לקבוע תקופת פינוי של שמונה חודשים בלבד.

ואקיל, שדיבר במסיבת עיתונאים בתום היום השני למשא ומתן הלא־ישיר עם הפאקיסטנים בז'נווה — המתנהל באמצעות המתווך האמריקאי דייגו קורדובס — אמר כי ממשלתו סבורה כי אין עתה שום מכשול נוסף לחתימתו של הסכם.

"תקוותנו היא שגם יתר הבעיות השנויות במחלוקת יוכלו לבוא עתה על פתרונן", הוסיף שר החוץ האפגני.

ואקיל לא הזכיר את תביעות הפאקיסטנים, כי ההסכם שייחתם חייב לכלול ערובה להקמת ממשלה זמנית חדשה באפגניסטן. אך לאחר שהוקריא את גילוי הדעת שלו הבהיר ואקיל כי ממשלת אפגניסטן דוחה את תביעתם של הפאקיסטנים ושל המורדים האפגניים, שממשל קואליציוני זמני יכונן בקאבול כאשר יחול הפינוי הסובייטי.

כזכור, גורבצ'וב התחייב להתחיל בפינויים של 115 אלף החיילים הסובייטיים ב־15 במאי, בתנאי שהסכמי השלום בז'נווה ייחתמו לא יאוחר ממחצית חודש מארס.

בוטלו ביקורי נוער הולנדי בישראל בשל המצב בשטחים במחאה על התנהגות צה"ל

מאת הנריאטה בועז

אמסטרדאם (מיוחד ל"הארץ"). כמה מועצות עירוניות הולנדיות, שכרתו ברית תאומים עם ערים ישראליות, ביטלו ביקורי נוער בישראל, ובתי ספר הודיעו תכנית לחילופי תלמידים עם בתי־ספר ישראליים, במחאה על התנהגות צה"ל בשטחים.

ערכה את העמוד: עדה אורבסיז

סדקים חדשים נתגלו בכתף הספינקס

גיזה (עי"ה). מומחים מצריים, המתקנים את הספינקס הענק מלפני 4,600 שנה בגיזה, גילו אתמול סדקים חדשים בכתף הפסל והזהירו כי חלקים נוספים במצבה היסטורית מפורסמת זו עלולים להתמוטט.

המשחזרים, המנקים את הספינקס במברשות ובמכשירים עדינים, הסירו את האבק וגבישי המלח מהכתף הימנית וחשפו שני סדקים ארוכים.

"סדקים אלה נתגלו מיד כאשר התחלנו לנקות את פני השטח וקיימת סכנה כי אבנים מן הכתף יפלו", אמר מוסטפה עבד אל־קאדר, משחזר העתיקות הראשי של אזור הפירמידות בגיזה, שליד קהיר.

הסדקים נתגלו בעת ההכנות להחזיר גוש אבן במשקל 300 ק"ג, שנפל מן הכתף הימני של הספינקס לפני שלושה שבועות, כנראה כתוצאה מן הגשמים הכבדים. הנזקים שנגרמו לפסל הענק, בדמות גוף של אריה עם פני אדם, עלו למנהל מחלקת העתיקות של מצרים במישרתו.

הספינקס, באורך 75 מ', הוצב לשמירת שלוש הפירמידות הגדולות של גיזה. הוא כבר ניזוק קשה קודם לכן. נוסף על פניו שהושחתו, נוכחו סדקים לכל אורך גופו והיו חששות שראשו והחזה יתמוטטו.

לאחר ניקוי יסודי שימשך שלושה ימים, יורישו מומחים כימיקלים לגוף המצבה, כדי לחזק אותה.

הארכיאולוג שאוקי נחלה אמר, כי ניתן להחזיר את גוש האבן שנפל ונבקע לשניים, בעזרת קורות פלדה ואלה הדבק חזק.

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744

שעונים נדירים

בשעון נרתיק יד חשוב, כלבני, מזהב לבן, עם הארנקון המצוי ירח, אודמר פיגה עבור א. נובלין לוזרן 1924, נמכר ב־$115,000, במכירות נידיורק, אוקטובר 1987.

לקראת מכירות האביב בג'נבה ובניו־יורק

מומחית חברתנו מניו־יורק, דדיין שניפר, תהיה בארץ לשם הערכה וייעוץ בנושא שעונים מיוחדים ונדירים מכל הסוגים.

לתאום פגישה אנא התקשרו למשרדנו בהקדם, לפני ה־10 במרץ

סותבים, רח' גורדון 38, תל־אביב
טל: 03־233822, 03־246897 בשעות: 09.00־17.00

סותבים
בית המכירות הפומביות הגדול בעולם

ד"ר חנה וד"ר יצחק הס — תל אביב
אלזה ואבי עוזר — קיראון

שמחים להודיע על נשואי
דפי גילי
החופה התקיימה בחוג המשפחה

יום ג' 1/3/88

CHRISTIE'S

וינסנט ואן גוך "חמניות"
נמכר בכריסטיס לונדון ב־30.3.87 ב־$39,921,750

לקראת המכירות הפומביות הקרובות שייערכו באנגליה, יבקרו בישראל מומחי כריסטיס מלונדון לייעוץ והערכה חינם של תמונות ופסלים ויקבלו פריטים למכירות הפומביות.

מר דיוויד אליס ג'ונס-מומחה לאמנות אימפרסיוניסטית ומודרנית יבקר בין התאריכים 13.3-18.3.88

מר גרגורי מרטין-מומחה לציורים מהמאות 15-18 יבקר בין התאריכים 25.4-29.4.88

לתיאום פגישה נא להתקשר,
כריסטיס ישראל,
שד' בן ציון 4, תל אביב 64285
טלפון: 03-295211

פתוח בימים:
ב' עד ה' בשעות 09.00-15.00
ביום ו' בשעות 09.00-13.00

להשכרה

לחברה אשר בטכנולוגיה עיסוקה
בית משרדים ותעשיה מפואר - 3000 מ"ר
(אפשרות הגדלה ע"י בניה)
במבנה עצמאי, עם שירותים מיזוג ותקשורת.
לכניסה מיידית!
נא להתקשר מיום א' 03-497661 לשלום.

שינויים, שיפורים בקוי השרות של אגד החל ב־6.3.88

באישור המפקחים על התעבורה.

אזור צפון

שינויים במערך קוי השרות בשכונת רמות רמז בחיפה

הקוים 15 ו־16 בחיפה יכנסו בכל מהלך נסיעותיהם לבי"ח פלימן. (לא יכנסו לרח' בורלא ולשכונת רמות ספיר).

הקוים 15א ו־16א יכנסו בכל מהלך נסיעותיהם לרחוב בורלא ולשכונת רמות ספיר בתדירות של כאחת לשעה, (לא יכנסו לבי"ח פלימן).

מספר הקו 15/16 יוחלף ומספרו יהיה מעתה 14.

קו חדש מס' 4 בעכו

מהלך הקו יהיה מתחנה מרכזית עכו לשכונת ספיר וחזרה כדלקמן:
תחנה מרכזית עכו, דרך הארבעה, בן עמי כביש עכו צפת, רח' העבודה, רח' העליה, רח' דבורה הנביאה, שכונת ספיר, בית־חרושת ת.ג.ל., כביש עכו צפת רח' בן־עמי, תחנה מרכזית.
לוח זמנים: בימים א'־ה' משעה 08.30 עד שעה 15.00 כל 30 דקות ובשעות 16.30, 17.00.
בימי שישי משעה 08.30 עד שעה 16:00 כל 30 דקות.

אזור ירושלים

שינויים במספרי קוי השרות כדלקמן:

קו 51 ירושלים - בית זית	מספרו יהיה מעתה 151.
קו 53 מבשרת - בי"ח הדסה	מספרו יהיה מעתה 153.
קו 054 ירושלים - מבשרת	מספרו יהיה מעתה 154.
קו 055 ירושלים - מבשרת	מספרו יהיה מעתה 155.
קו 056 ירושלים - מעוז ציון	מספרו יהיה מעתה 156.
קו 057 ירושלים - מעוז ציון	מספרו יהיה מעתה 157.
קו 083 ירושלים - כיסלון	מספרו יהיה מעתה 183.

אזור דרום

קו חדש מספר 26
פרדס חנה — קציר וחזרה
לוח זמנים: ימים א'־ו'
מפרדס חנה 06.00, 13.45.
מ־קציר 06.30, 14.15.

קו 069 נילי — לוד וחזרה
קו זה ישנה מהלך נסיעתו ויתן שרות גם לרמת מודיעין.
במסלול נסיעתו נכנס הקו לישובים מודיעין, שילת, כפר רות, מתיתיהו.
לוח זמנים: בימים א'־ה' **מנילי** 06.00, 16.30, 19.30. בימי שישי 06.00, 15.00
מלוד: 15.45, 18.45. בימי שישי 14.00

לוחות הזמנים יהיו בתוקף החל מ־6.3.88 ועד 8.5.88, פרט לחופשת חג הפסח, יום העצמאות, אחד במאי ול"ג בעומר, שלגביהם תפורסמנה הודעות בנפרד.

למידע נוסף, פרסים ולוחות זמנים מפורסים, נא לפנות ללשכת המודיעין של אגד בכל התחנות ברחבי הארץ, ולמרכזי המידע: תל־אביב 03-432777 חיפה 04-549121 ירושלים 02-304304 באר־שבע 057-74341. כמו כן ניתן לעיין בלוחות הזמנים המתפרסמים בדפי זהב

אגד התנועה של המדינה

ישראל 40
מטה אירועי שנת ה-40

לוח ארועי שנת ה-40 למדינת ישראל

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
מרץ 88			
★ יום האישה הבינלאומי		י"ט-באדר	8.3.88
★ "ישראל לובשת נקיון" - מבצע נקיון ארצי		י"ט-באדר א'-באייר	8.3.88 18.4.88
★ כנס בינלאומי של ערים תאומות	ירושלים	כ"ד-ל' באדר	13.3.88 20.3.88
★ ועידה - "ישראל - חברה יהודית דמוקרטית"	הרצליה	כ"ז-באדר ב'-בניסן	16.3.88 20.3.88
★ כנס "40 שנות מדינה - עשור השנים המעצבות 1945-1955"	אוני' ת"א	ג'-ו' בניסן	21.3.88 24.3.88
★ חנוכת מוזיאון מועצת העם ומנהלת העם בבית קק"ל	ת"א	ו'-בניסן	24.3.88
אפריל 88			
★ פסטיבל ת"א למוסיקה ווקאלית	יפו העתיקה	ט"ז-בניסן י"ט-בניסן	2.4.88 6.4.88
★ "ווקאליה 88"	עכו	ט"ז-י"ח בניסן	2.4.88 4.4.88
★ "ימי מוסיקה עברית"	משגב	י"ח-כ' בניסן	4.4.88 6.4.88
★ חגיגות המימונה - 1988 - בסימן "ותשמח ישראל"	ברחבי הארץ	כ"ג-בניסן	10.4.88
★ יום הזיכרון לשואה ולגבורה		כ"ז-בניסן	14.4.88
★ מפגש יהודי - דרוזי	כפר מליס	א'-אייר	18.4.88
★ תערוכת בולים לאומית - "עצמאות 40"	בנייני האומה ירושלים	ב'-ט' באייר	19.4.88 26.4.88
★ ערב יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל		ב'-באייר	19.4.88
★ יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.		ג'-באייר	20.4.88
★ **ערב יום העצמאות -**			
★ טקס הדלקת המשואות	הר-הרצל	ג'-באייר	20.4.88
★ טקס הכרזת חג העצמאות - בית מ. דיזנגוף באולם היכל העצמאות בו הוכרזה הקמת המדינה - ב-ה' באייר תש"ח	ת"א		
★ תערוכת אמני תש"ח - בהיכל העצמאות 18.4.88 - 19.7.88	ת"א		
★ **מפגן צה"ל**	באצטדיון רמת-גן		
★ **יום העצמאות -**		ד'-באייר	21.4.88
★ **מפגן צה"ל**	באצטדיון רמת-גן		

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
★ אירועי צה"ל בישובים			
★ פתיחת מחנות צה"ל לביקור הציבור			
★ פתיחת בתי האוסף של צה"ל - יחידת המוזיאונים - משרד הבטחון	יפו		
★ פתיחת תערוכת "מסמכים בחיי המדינה" -	משכן הכנסת		
★ חידון התנ"ך העולמי לנוער	תיאטרון ירושלים		
★ טקס חלוקת פרס ישראל	תיאטרון ירושלים		
★ קבלת פנים - לחיילים מצטיינים ולסגל הדיפלומטי	משכן הנשיא		
★ כנס אלופי צה"ל, ראשי זרועות הבטחון והפיקוד העליון - 1948	משכן הנשיא		
★ 40 צעדות אזוריות			
★ ארועים ופיקניקים	ביערות ובפארקים - קק"ל		
★ קונצרט חגיגי של התזמורת הפילהרמונית	בריכת השולטן ירושלים		
★ קונצרט חגיגי של התזמורת הפילהרמונית	כיכר מלכי ישראל תל-אביב	ו'-באייר	23.4.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
★ התזמורת הפילהרמונית - פארק קונצרט	חורשת טל	ז'-באייר	24.4.88
★ "יאל מול מצדה" - חזיון אור וקול	מצדה	ט'-באייר	26.4.88
★ כנס בעלי העיטורים: גבורה עוז ומופת	רמת השרון	י'-באייר	27.4.88
מאי 88			
★ מפגן הצדעת התזמורות למדינה - ב-40 שנותיה	תל-אביב	י"ד-באייר	1.5.88
★ הפסטיבל הבינלאומי ה-2 לסרטי סטודנטים	תל-אביב	כ'-כ"ז באייר	7.5.88 14.5.88
★ פסטיבל ישראל, ירושלים 88	ירושלים, ת"א ומקומות נוספים	כ"ז-באייר כ"ו-בסיון	14.5.88 11.6.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
★ האורטוריה - Hear O'Israel	הר הצופים	כ"ז-באייר	14.5.88
★ יום ירושלים		כ"ח-באייר	15.5.88
★ כנס - "ישראל בעמים. 40 שנות נסיון" מכון דיוויס - האוניברסיטה העברית	ירושלים	ב'-בסיון ג'-בסיון	18.5.88 19.5.88
★ "רפסודיה על המים" - מופעי בידור, צניחה, דאייה, שייט, קייקים ומפרשיות על הכנרת	מפרץ אמנון בכנרת	ו'-בסיון	22.5.88
יוני 88			
★ פסטיבל ישראל, ירושלים 88 (המשך)	ירושלים, ת"א ומקומות נוספים	י"ז-באייר כ"ו-בסיון	1.6.88 11.6.88
★ מפגש יהודי-ערבי בית יגאל אלון	גינוסר	ט"ז-בסיון	1.6.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
★ קונצרט הענות -	היכל התרבות תל-אביב	כ"ח-באייר	2.6.88
★ כנס בינלאומי ותערוכת אגרגיה 88	טבריה	כ'-בסיון כ"ו-בסיון	5.6.88 11.6.88
★ **שבוע שירה בינלאומי - "משוררים קוראים שירה"**	תל-אביב ירושלים ורחבי הארץ	כ"ב-כ"ח בסיון	7.6.88 13.6.88
★ "עברית שפה יפה" - חידון השפה העברית	תיאטרון ירושלים	כ"ח-בסיון	13.6.88
★ **תערוכת ה-40 -** - מפגש חזותי בין זכרונות העבר לבין השגים בהווה, בתחומי העשייה התרבותית, כלכלית, תרבותית - אפקטים חדשים, מופעים אור-קוליים שיוצגו לראשונה בארץ	גני התערוכה תל-אביב	כ"ד-בסיון י"ז-בתמוז	9.6.88 2.7.88
★ מפגש יהודי-ערבי	באקה אל-גרביה	ח'-בתמוז	23.6.88
★ עצרת הסוכנות היהודית - בסימן 40 שנה למדינה	ירושלים	י"א-בתמוז ט"ז-בתמוז	26.6.88 30.6.88
★ פסטיבל מחול כרמיאל	כרמיאל	י"ב-בתמוז י"ד-בתמוז	27.6.88 29.6.88
יולי 88			
★ תערוכת ה-40 - (המשך)	גני התערוכה תל-אביב	ט"ז-בתמוז י"ז-בתמוז	1.7.88 2.7.88
★ "יצוגים בבתולי"	אודיטוריום זוהל שכונת התקווה	י"ז-בתמוז כ'-בתמוז	2.7.88 5.7.88
★ "לילות יפו"	יפו העתיקה	כ'-בתמוז כ"ט-בתמוז	5.7.88 14.7.88
★ כנס חגיגי עולמי של רבנים ומנהיגי קהילות בעולם	ירושלים	כ"ז-בתמוז ה'-באב	12.7.88 20.7.88
★ עצרת הנוער היהודי מישראל ומהתפוצות - המרוץ הישראלי (להביה)	אלוני יצחק וירושלים	ל'-בתמוז ט"ז-באב	15.7.88 30.7.88

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
★ אירועי **אל הנגב**		כ'-כ"ח בתמוז	5.7.88 13.7.88
★ "לך לך למדבר" - חזיון המוני	באר-שבע		5-12.7.88
★ פסטיבל העולם השלישי	פארק אשכול		5-9.7.88
★ תנועת הזמר העברי -	ערד		5-7.7.88
★ "פורחת במדבר" - תחרות בינלאומית להטסת כדורים פורחים מאויישים.	תל-ערד		6-8.7.88

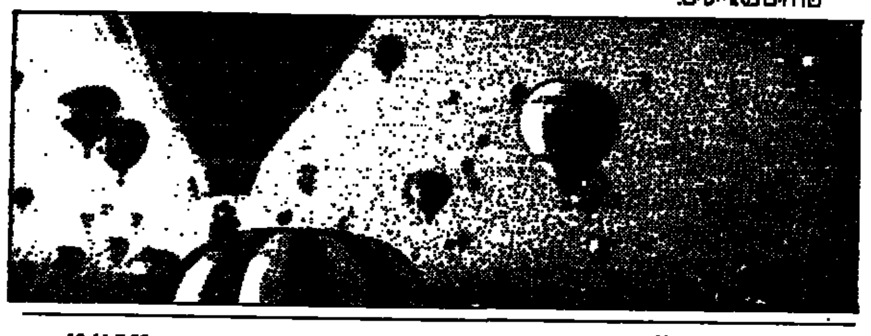

ארוע / מופע	מקום הארוע	תאריך עברי	תאריך לועזי
★ **"קצב במדבר"**	דימונה		10-11.7.88
★ כנס מחזורים ראשון של עליית הנוער	ניצנה		5-7.7.88
★ חנוכת מיצגי השלום	ניצנה		12.7.88
★ "יצירמון"	מצפה רמון		5-12.7.88
★ חנוכת פארק הפסלים	מצפה רמון		12.7.88
★ "ימחול על המים"	אילת		5-13.7.88
★ שחזור הקמת חומה ומגדל - יום ההתיישבות	נגבה		5.7.88
★ עצרת ההתיישבות	רביבים		5.7.88
★ חנוכת מוזיאון "המים והבטחון"	ניר-עם		5.7.88
★ יום הולדת לילדי תש"ח	שדרות		5.7.88
★ עצרת ערי הפיתוח	שדרות		
★ הבדואים - מסורת, הווה, עתיד.	ב"ש, תגיונים העיירות הבדואיות		5-12.7.88
★ צעדות-ספורט עממי-300 מסלולי טיול.			
★ בימות בידור ואירועים ב-י"א תגיונים			
אוגוסט 88			
★ זמריית שנת ה-40	ירושלים	כ"ד-באב א'-באלול	7.8.88 14.8.88
★ הפסטיבל הבינלאומי ה-4 לתיאטרון בובות	ירושלים	ל'-באב ז'-באלול	13.8.88 20.8.88
★ "צפת - כתר בהרים" מופע מוסיקלי תיאטרלי	צפת	ב'-ד' באלול	15.8.88 17.8.88
★ "עיר הנוער - 88"	גני יהושע תל-אביב	ב'-באלול י"ד באלול	15.8.88 27.8.88
★ פסטיבל "שיר לעבודה"	ברחבי הארץ	ט"ו-באלול כ"ח-באלול	28.8.88 10.9.88
★ פסטיבל הג'אז	אילת	י"ד-באלול י"ז-באלול	27.8.88 30.8.88
ספטמבר 88			
★ פסטיבל "שיר לעבודה" (המשך)	ברחבי הארץ	י"ט-כ"ח באלול	1.9.88 10.9.88
★ פתיחת תערוכה - "לחיות עם החלום" - ביטוייהם החזותיים של סמלים ומיתוסים בחברה הישראלית	מוזיאון תל-אביב	י"ט-באלול	1.9.88

כנסי לוחמים - בשנת ה-40

שם החטיבה/הארגון	מקום ההתכנסות	תאריך ההתכנסות
משוחררי טבריה	טבריה	27.3.88
אף על פי	נתניה	6.4.88
מודיעין	תל-אביב (היכל התרבות)	11.4.88
ותיקי חיל הים	תל-אביב (היכל התרבות)	25.4.88
פדנ"ע	רמת-גן פארק לאומי	3.5.88
חיילים משוחררים	תל-אביב פארק הירקון	5.5.88
הראל+מלווי השיירות	ירושלים (בנייני האומה)	9.5.88
כנס ההגנה + פלמ"ח + קרייתי	תל-אביב (היכל התרבות)	9.5.88
אלכסנדרוני	נתניה	25.5.88
כנס אצ"ל	יפו (בית גידי)	31.5.88
גולני	צומת גולני	31.5.88
לוחמי הפלי"ש	כפר תבור	6.6.88
גבעתי	אשקלון	12.7.88
עודד	עין-חרוד	
כרמלי	חיפה	
מיעוטים	חיפה	
מח"ל	תל-אביב	
יפתח	גינוסר	
עציוני	ירושלים (תיאטרון ירושלים)	

הזכות לשינויים שמורה

תגן - עיצוב גרפי

יותר קרוב אליך
בנק דיסקונט

هكذا من الأصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

חצי הגמר האירופי: חלום שנגוז סופית

לא כל יום פורים

התקווה הקלושה לנס חדש במילאנו התבדתה כשמכבי ת"א נכנע אמש לטרייסר 113—81

גביע האלופות

מילאנו (מיוחד ל"ספורט הארץ"). הקהל במילאנו העניק אמש תשואות רבות לקני בארלו, בעבר שחקנה של טרייסר. לא רק בגלל זכרונות העבר המשותפים עשו זאת הצופים, אלא בעיקר כאות הערכה להופעתו של בארלו, שהיתה בין הסיבות העיקריות להפסד הכבד של מכבי בהפרש 32 נקודות, 113—81. אל תניחו לסטאטיסטיקה שתטעה את עיניכם: למרות שבארלו היה מהטובים בקלעי מכבי (יחד עם ג'מצ'י) וצבר 23 נקודות, תרומתו בהגנה היתה אפסית ואילו הצופים מדי פעם בפניו של קודין מגי יכולתם להתרשם, מה הוא חושב על הסיוע שהגיש לו חברו.

בארלו פשוט ניצב באיזור הקשה כמי שנכפה עליו, והוא עשה זאת כדי לצאת ידי חובה בלבד. למרות שטרייסר התבססה על שני גבוהים במקום שלושה (מגניין מיעט לשחק), היתרון האיטלקי בכדורים החוזרים היה מוחלט.

מכבי ת"א איבד כאן אמש את הסיכוי האחרון להעפיל לשלב חצי הגמר, ולאחר יכולתו הדלה טוב יעשה אם יפסיק להשלות את עצמו בספקולציות שעוד נותרו בשלושת המחזורים הקרובים. לפני המישחק עוד ציפו שם לשיחזור הנס שאירע בשנה שעברה במילאנו, הניצחון שהעלה כבלות הכל את האלופה הישראלית לגמר, אבל למכבים אין כלל כלים מתאימים לעשות זאת גם העונה. כה הירידה היתה הנגתת, עד שלעתים היה מביך לראות את מגי ובארלו בקלקלתם, מוליכים מבטים נבוכים ואינם יודעים מה לעשות כדי לעצור את בדר הסלים.

הטוב אצל מכבי היה דווקא וילי סימס, המצוי בכושר מעולה. למראה אוזלת היד של חבריו ומישחקם הסטאטי בהתקפה, החליט סימס ללכת לבד ולבצע את ההידרסאר זיות שלו בעליה לסל — וקלע 17 נקודות. מוטי דניאל נכשל במשימת השמירה שלו על מקאדו, והגרוע ממנו היה רק נרג קורנליוס בהתקפה. רשלן ובלתי יעיל בכל מה שעשה. דניאל נסוך ממקאדו בצורה משמעותית, ולא יכול היה להתמודד איתו באופן הוגן.

מכבי החזיק מעמד היטב במחצית הראשונה ואף נטל מדי פעם את היתרון, אך בדקות הראשונות של המחצית השניה קרס לחלוטין, כאשר לא הצליח לקלוע יותר מ־2 נקודות מול 12 רצופות של האיטל־קים, בראשות פרמייר ובראון. בראון, שנכשל לכל אורך העונה בקבוצתו, מוכה לשני מועדים בשנה כדי להתאושש — נגד מכבי ת"א. 35 נקודות קלע אמש באין מפריע, בלי שבארלו יוכל לעשות משהו.

המישחק הפך פתאום לנוקשה במיוחד, לאחר שפרמייר חבט בסימס אחרי כדור ביניים בשלבי הפתיחה. אולם לא ספג עבירה במת־כוון. סימס הוכה לפרמייר בפינה, ולא חלפה דקה עד שהשיב לו כגמולו — אולם לרוע המזל, השופטים הבחינו בכך מיד והדביקו לו עבירה במתכוון. זה היה האות למיפנה במישחק, מה עוד שמגי סבב מחצית שלמה ארבע עבירות (עד שיצא בחמישית, 8 דקות לסיום). מכבי התמוטט לחלוטין — 44—67, 55—80, 62—97 ושני שוד קים ביניים כבדיה וגוברנה קבעו את תוצאת הסיום, שהיתה גם הפרש השיא במישחק, 81—113.

טרייסר מילאנו — מכבי ת"א 113—81 (42—57)

★ המצטיין: בוב מקאדו

● למילאנו: בראון 35, מקאדו 24, פרמייר 18, דאנטוני 14, אלדי 8, ברניה 6, מונטקי 4, גוברנה 2, מגניין 2.

● למכבי: ג'מצ'י 25, בארלו 23, סימס 17, מגי 10, דניאל 2, קורנליוס 2, ברקוביץ' 2.

● שפטו: הית (אנגליה) וצ'ורקפק (בריה"מ). 12,000 צופים במילאנו.

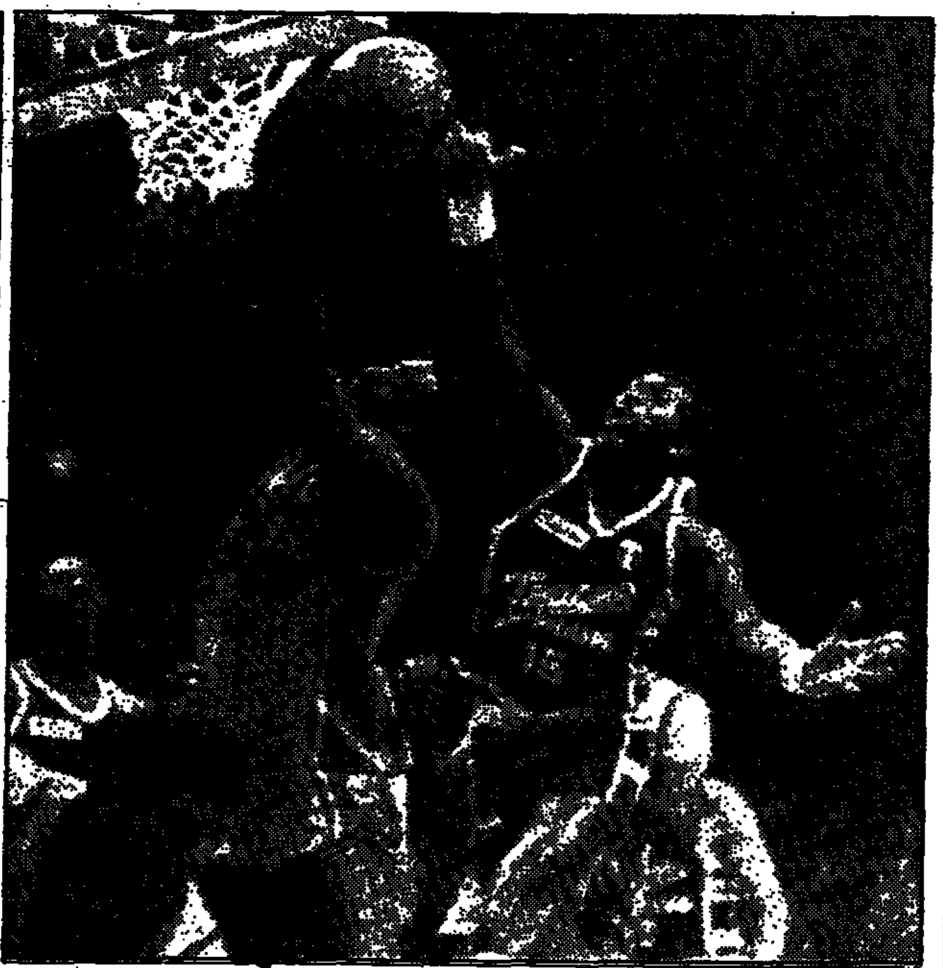

בוב מקאדו (מימין) וקודין מגי נאבקים מתחת לסל במילאנו, שם הובס אמש מכבי תל־אביב 113—81 על ידי טרייסר בגביע אירופה. (צילום אי־פי).

פרטיזן ניצחה את ברצלונה 90—96 ואריס בקלן 98—100

פרטיזאן המשיכה אמש במאמציה הנרשים, כשהכניעה בבלגראד גם את ברצלונה, 96—90, תוצאה צפויה למדי שלא שינתה את מערך הכוחות לקראת חצי הגמר.

וינפוטו שאיצלה, כותב "ספורט הארץ" בגרמניה, מוסר: אריס סלוניקי השיגה אמש עוד ניצחון חוץ חיוני, כשגברה בקלן על סאטורן, 100—98, אחרי פיגור 54—55 בהפסקה. למרות שהגרמנים החזיקו את גאליס על 17 נקודות בלבד, קלעו יאנאקיס 32 וסוכוטייק 24 — וזה מה שהכריע, כבלות הכל. לקלן: מקפירסון 29, יקל 22.

טבלת בית הגמר

1. פרטיזן	11	956—1021	21
2. אריס	11	1080—1044	18
3. מילאנו	11	1025—1033	18
4. ברצלונה	11	1021—1094	16
5. מכבי	11	1057—1026	16
6. אורתז	11	970— 972	15
7. קלן	11	1100—1095	15
8. ורדבס	11	1163—1016	13

● במחזור הבא: ורדבס — ברצלונה (יום רביעי), מכבי ת"א — קלן, מילאנו — אורתז, אריס — פרטיזאן.

ריאל — ציבונה 89—102 בגמר ראשון בקוראץ'

מאדריד (ע"ד). במישחק גמר ראשון בגביע קוראץ' בכדורסל, שנערך במאדריד, גברה ריאל על ציבונה זאגרב 102—89 (46—53).

אנ.בי.איי.

הפסד ביתי ראשון לבוסטון מאז 1985: 117—107 לניו־ג'רזי

ניו יורק (אי־פי). דוי הינסון קלע 11 מ־21 הנקודות שלו ברבע השלישי, כדי להוליך את הניו ג'רזי נאטס לניצחון 117—107 על הסלטיקס — ההפסד הביתי הראשון של בוסטון במהלך העונה הסדירה ב־67 מישחקים, מאז 1985.

ניו ג'רזי, בהובלת מאמנה הטרש ווילים ריד, הוליכה 99—78 כשנותרו 7 דקות ו־35 שניות לסיום. דני איינג' מבוסטון הגיב בשתי שלשות, כדי לצמצם ל־96—103. אבל לא הרבה יותר מזה. למרות 34 הנקודות ו־16 הריבאונדים של לארי בירד. טים מקורמיק קלע 23 נקודות לנאטס. יממה קודם לכן הפסידה בוסטון 116—117 במילווקי.

וושינגטון בולטס ניצחה את אינדיאנה 111—102, דטרויט את לוס אנג'לס קליפרס 103—90 והאוקס את סקראמנטו 115—90.

שלשום הפתיע סיאטל את האלופה, לוס אנג'לס לייקרס, 114—100.

מנסדורף נגד גולדי, שהדיח במפתיע את הארגנטיני חייטה

בסיבוב השלישי של הטורניר בקליפורניה

טניס

אינדיאנוולס, קליפורניה (אי־פי). דן גולדי מארה"ב, שהדיח את המדורג 6 מארטין חייטה מארגנ־טינה, יהיה יריבו של עמוס מנסדורף — בסיבוב השלישי של הטורניר המקומי (על סך 702 אלף דולאר). גולדי, שאינו מדורג כאן, ניצח אחרי מאבק עיקש 7—6 (4—7) 6—7 (השוויון), 5—7. אלוף ישראל מדורג 11 בטורניר.

פיט סמפראס בן ה־16 מארה"ב, שהדיח בסיבוב הקודם את ההודי ראמש קרישנאן, מוסיף להפתיע: הוא גבר גם על האמריקאי אליוט סלצ'ר, שדורג עשירי, 7—5, 6—3. טים מאיוט מארה"ב (דורג 5) הודח 6—4, 6—4 על ידי יוהאן קריק מדרום אפריקה, ומדורג אחר, כריסטו ואן־רנסבורג מדרום אפריקה (13), נכנע 6—4, 6—3, 6—3 לג'ון פיצג'ראלד מאוסטרליה.

המדורג הבכיר, סטפאן אדברג משוודיה, סילק מהטורניר את ג'ים בראון מארה"ב 6—0, 6—3 והמדורג 2, הצ'כי מילוסלאב מציר, ניצח את ריצ'י רנברג מארה"ב 6—1, 6—3. אהרן קריקסטיין מארה"ב נכנע 6—4, 6—4 לאוסטרלי דארן קאהיל. דייויד פייט מארה"ב (9) ניצח את המכסיקני ליאונרדו לוואלה 7—6, 5—7, 6—2.

מרנשטיין וציון הודחו מטורניר פרנקל ביפו

בתחרויות סבב פרנקל ביפו נוהתו אתמול הישראלים גד מרנשטיין וחיים ציון בשלב רבע הגמר. מרנש־טיין נוצח על־ידי סינר מגרמניה 6—3, 5—7, 5—7. ציון הפסיד לספרדי מארקו 7—5, 3—6, 2—6.

בגמר הנשים, בסבב האגמה פי־ליפס, יתמודדו היום ודימגס מהולנד ומברינצקי מברזיל.

לגמר זוגות נשים עלו דליה קוריאט וסורין מפינלנד, שיתמודדו עם סנייק ואולסין משוודיה. בגמר זוגות גברים יתמודדו השוודים בנסן ובורג עם ההולנדים ברזין וקמנס.

האנגלי מייסון זכה באליפות היחידים ★ זוג ישראלי הפתיע

טניס שולחן

מאת סופר "ספורט הארץ"

הבריטי ניקי מייסון זכה אתמול בבכורה באליפות הבינלאומית של ישראל בטניס־שולחן, שהסתיימה בראשון־לציון. בגמר כל־אנגלי גבר מייסון על אנדרו סקיילס 3—1 (21—12, 21—23, 21—15, 21—19).

בחצי הגמר ניצח מייסון את וולטון קפוסטג' מהונגריה 3—1 וסקיילס את תומא רביק מרומניה 3—1.

בגמר הנשים זכתה מריה בר גוסלאב מרומניה, שניצחה את אריח נאג' מהונגריה 2—0 (15—21, 19—21).

בחצי הגמר לזוגות נפלה הפתעה מרעישה, כשהצמד הישראלי יפתח גסר והותיק יוסף אולאי גבר 2—1 על הצמד שהעפיל לגמר היחידים, מייסון וסקיילס. בגמר ניצחו ההונגרים קפוסטג' ורוזיצ'ק את גסר ואולאי 2—0 (21—10, 21—8). בגמר לזוגות מעורבים ניצחו ההונגרים רוזיצ'ק ונאג' את הרומנים בוגוסלאב ורביץ 2—0.

הישראלי גיל ברנה נוצח ברבע הגמר ליחידים על־ידי קפוסטג' 3—0 ומנחם שטיין נוצח על־ידי סקיילס 3—1.

התקפה בלגית על שער בנפיקה, שניצחה אתמול את אנדרלכט 2—0 לעיני 180 אלף צופים בליסבון, במיפגש הראשון ביניהן ברבע גמר גביע אירופה לאלופות. הבלגי לוק נילים (שני משמאל) בועט את הכדור בין רגלי הבלם הפורטוגלי דוזה מורו. (צילום אי־פי).

יום שיגרתי בגשם שוטף במלבורן:

תקווה שוב נפצע, בוני אחר לאימון ומלמיליאן מתאושש

★ היום יגיעו מלונדון אבי כהן ורוזנטל ★ מיהיץ' לומד את היריב ושופע ביטחון: אפשר לנצח את אוסטרליה גם בביתה

קדם אולימפי

מאת יהושע שגיא
שליח "הארץ" לאוסטרליה

מלבורן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). מזג האויר מוסיף להתל בכדורגלני ישראל באוסטרליה. אתמול ערכה הנבחרת אימון נוסף על מישטח הדשא של אולימפיק פארק, בו תתמודד ביום ראשון עם אוסטרליה, אלא שהפעם נערך האימון תחת גשם שוטף ובטמפרטורה של 16 מעלות — ניגוד מוחלט לאימון שקיימה יממה קודם לכן באותו מקום בשרב כבד. קיצוניות זו אופיינית מאד למלבורן, המכונה עיר ארבע העונות, כאשר מזג האויר משתנה ללא הרף.

כמו הטמפרטורות השוררות כאן, כך משתנה גם מצב הרוח במחנה הישראלי. אתמול היה יום מבולבל, בעיקר בגלל האימון הטוב שערך אורי מלמיליאן, אשר גילה שיפור ניכר ביכולתו וגרם את המאמן מי־ליניץ' מיהיץ' לומר, כי "אורי חוזר לעצמו, הוא בעט לא רע למרות שחש כאבים בחלק הפנימי של הרגל".

הקטע הרע של אתמול היה בפציעה מחודשת של שלום תקווה ברגלו, ובעבירה משמעותית של השוער בוני גינצבורג שאיחר לאי־מון, אך ראשי המשלחת צימר וריב־לין החליטו לא להעניש והדו את הדיון בפרשה. המגמה ברורה: נגבר המאמץ שלא להעכיר את האווירה, והכל שואפים לרגיעה בנבחרת, הוכה בשבוע האחרון לעיתונות לא מחמיאה.

מחכים לאבי וזוני

הלילה מצפים לבואם של אבי כהן וזוני רוזנטל, שיגיעו בצוותא בטיסה מלונדון.

העיתונים המקומיים ממשיכים לפרסם, כי מנהל גלאזגו ריינג'רס גראהם סונס לא ישחרר את אבי כהן לטורניר הקדם אולימפי והכל כאן בטוחים, כי מיהיץ' עובד פסיכולו־גית על האוסטרלים, כשהוא מביע ביטחון מוחלט שיהיו אתם יגיע.

על פי התכנית יקבלו השניים ע־מיים מיד עם הגיעם למלון של הנבחרת: אחר כך יצטרפו לתנועות שינה ממושכת, ובשבת ישלו חלק באימון הרפיה והסתגלות. מיהיץ' אמר, כי יחליט על שיתופם של אבי כהן וזוני רוזנטל רק לאחר שישוחח עימם.

למרות שמלמיליאן חש שיפור, מקננת בכלם החרדה שמצבו איננו יקבל את תפקיד הפיקוד במרכז השדה, והרגע שאיננו חש בכך הוא מגלה יכולת מרשימה כאר מונים ומתפקד כבעל בית.

המאמן מיהיץ' שיבח גם את כושרם של ניר אלון וגיר קלינגר, והרגלו התפעל מיכולתו של דניאל ברייליבסקי, אותו כבר הגדיר כאן כקטגוריה בפני עצמה. הוא החמיא גם לירון ערסלני ואפרים דוידי ואמר, כי הוא שבע רצון שגם שחקני הספסל מגלים יכולת טובה.

יום לימודים אחרון

אתמול היה למיהיץ' יום לימוד אוסטרליה. שעות ארוכות נראה יושב במשרדו ידידו מירה פולגיץ', יוגוסלאבי המאמן כאן קבוצה בליגה הראשונה ומכיר היטב את נבחרת אוסטרליה על מעלותיה וחסרונו־תיה. השניים שוחחו ושידמו וידיסקו זמן רב. פולגיץ' ראה את מישחקי נבחרת אוסטרליה נגד דינאמו זאגרב, והוא מסייע למיהיץ' להכיר את יריביו מתחתיים בצורה כמעט מושלמת.

בתידודק היומי עם העיתונאים לא היסס מיהיץ' לומר מה נקודות התורפה של האוסטרלים ("שני הבל־מים שלהם") ומה הנקודות החזקות ("הנשק שלהם בהתקפה: פאריסה, קריגו, ארנולד הסטוכרן").

כאשר שאלתיו, לא קיבל עתה את ההודעות להוליך את הנבחרת, האם היה מעדיף להגביל את האוסטרלים — השיב מיהיץ': "אין סיבה שאוליך בנבחרת. אך שאמשיך עם נבחרת ישראל, אך שאפסיק עם הנבחרת הזו".

למרות שהבהיר, כי הוא יודע שלא ימשיך לאמן את הנבחרת אם תיכשל במשימתה — כלומר, לא תשיג את הכרטיס לגמר האולימפי בסיאול — הפגין מיהיץ' בפעם הראשונה ביטחון עצמי לא אופייני לו, כאשר אמר: "לא בערך המשחק בארץ, היה הניצחון שלנו — וגם כאן במלבורן צריך לשאוף לניצחון. הנבחרת שלנו שונה עכשיו: ואין להשוות את האוסטרלים ליריבות כמו בלגיה, צרפת אנגליה, לזא קייר מגו שלושה מישחקים בבית, כמו יריבותינו באוקיאניה, היינו חושב שצריך לצבור בהם חמש עד שש נקודות".

עם זאת ציין מיהיץ', כי אף שלישראל כדורגל טוב ומודרני יותר, האוסטרלים לדעתו יותר מנוסים ויש להם מסורת ארוכה משלהם, כאשר כבר עברו פעם אחת את המחסום הישראלי ומאז נשארו עם אותו מאמן וכמעט עם אותם שחקנים".

נבחרת ניו זילנד עומדת להגיע היום למלבורן, ואילו כדורגלני טאיוואן הגיעו לכאן אתמול ומתאכ־סנים במלון אחד עם הנבחרת הישר־אלית. מאמנם אמר כי הוא בטוח, שאוסטרליה היא הפייבוריטית לזכיה בטורניר.

ליגה אנגלית

ג'ים סמית: אולי הדשא המלאכותי יעצור את ליוורפול

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). ג'ים סמית, מנהל קווינס פארק ריינג'רס, מקווה שאם לא יעלה השבת בידי קבוצתו לעצור את תנופת ליוורפול — יעשה זאת מישטח הדשא המלאכותי שלה באיצטדיון לופטוס־רואד בלונדון. ק.פ.ר., קבוצתו של דוד פינגי, מדורגת שישית בטבלה וניצחה את ליוורפול במערכה בשתיים משלוש ההתמודדויות האחרונות ביניהן, אם כי בעונה שעברה הפסידה 3—1.

ליוורפול, המוליכה בפער של 14 נקודות, זקוקה לעוד שני מישחקים בלבד כדי להשוות את שיאה של לידס יונייטד מ־1974: 29 מישחקים ללא הפסד. מנהלה קני דלגליש אינו חושש, כי דווקא ק.פ.ר. תצליח לבלום את תנופת וזכור צריכם לתואר העשירי שלהם ב־14 עונות.

הדרבי הלונדוני הגדול, בין ארסנל לטוטנהאם, יהיה ביום א' ושודר יוקרן בטלויזיה.

מנצ'סטר יונייטד, השניה בדירוג (55 נקודות לעומת 69 של ליוור־פול), תתארח בשבת בנוריץ' השר־לישית. נוטינגהאם (49) תופיע במישחק חוץ נגד שפילד ונסדיי. האלופה אברטון (רביעית, גם היא עם 49) תארח את ניוקאסל.

יתר המישחקים: קובנטרי — צ'לסי, דרבי — צ'ארלטון, ווטפורד — סאותהמפטון, ווסטהאם — אוקס־פורד, ווימבלדון — לוטון.

בונדסליגה

מיבחן קשה לבאיירן מינכן בנירנברג

בון (שרות "ספורט הארץ"). ורדר ברמן, המוליכה עם 35 נקודות, לא תתקשה להביע השבת במישחק ביתי את באייר אירדינגן, המדורגת 17 (לפני אחרונה). הפער במיסגה תלוי לא מעט במה שתעשה באיירן מינכן (שניה עם 31 נק'), שתתארח אצל הרביעית, נירנברג. קלן (שלי־שית עם 30) מארחת במישחק צמרת את שטוטגארט.

יתר מישחקי המחזור ה־22: קארלסרוהה — האמבורג, האנובר — קייזרסלאוטרן, מנשנגלאדבך — דורטמונד, פראנקפורט — לוורקוזן, שאלקה — בוכום, המבורג — ואלד־הוף מנהיים.

גלעד חן שיפר שני שיאים בלוכסמבורג

השחיין הישראלי גלעד חן שיפר אתמול בלוכסמבורג שני שיאי ב־לאים בבריכה אולימפית (50 מ'). הוא שחה 200 מ' במעורב וזה בזמן של 2:27.90 דקות — שיפור לשיאו של שמעמון גלילאי 17 ב־18.7. בן שיפר את השיא לגילאי 17 ב־200 מ' מעורב אישי, בזמן 2:13.81 דקות.

בית"ר ת"א ינסה למנוע נקודות ראשונות משמשון

7 מ־14 המישחקים — כבר היום ★ בני יהודה נגד הפועל בפ"ת ★ מכבי חיפה מתכה לבית"ר ירושלים

גביע הטוטו

מאת סופר "ספורט הארץ"

מחצית ממישחקי המחזור השלישי של גביע הטוטו יהיו כבר היום. בבלומפילד תהיה הצגה כפולה, כאשר במישחק המוקדם (13.00) יארח שמשון תל־אביב — שעדיין לא איבד נקודה — את בית"ר תל־אביב בבית א'. לאחר מכן (15.00) יארח הפועל תל־אביב את הפועל לוד בבית ג'. גם המישחק השני בבית ב' יהיה היום (14.30), בכפר־סבא, בין הפועל המקומי להפועל חיפה.

מכבי נתניה, הצועד בראש טבלת בית ג', יארח היום את הפועל י־רושלים. מחר יארח הפועל באר־שבע את מכבי תל־אביב, המדורג אחרון בבית ג' ללא נקודה. בני־יהודה, המוליכים בבית ב' עם מלוא הנקודות, יתארחו אצל הפועל פתח־תקוה. מכבי פתח־תקווה, שלא השיג עד כה אפילו נקודה, יארח בחולון (בגלל עונש הרחקה) את הפועל צפר־ירים חולון. מיפגש מסקרן, בבית א'. יהיה מחר בחיפה: מכבי המקומי יתמודד עם בית"ר ירושלים.

השעה הראשית — 15.00.

היום שלושה מישחקים גם בליגה הארצית

גם בגביע הטוטו לליגה הארצית יהיו שלושה מישחקים כבר היום: הפועל חדרה — הכח רמת־גן, מכבי רמת־עמידר — מכבי יבנה, מכבי שעריים — בית"ר נתניה.

שלושת המישחקים האחרים יהיו מחר: הפועל טבריה — הפועל בת־ים, הפועל עכו — מכבי יפו, הפועל יהוד — הפועל רמת־גן.

טבלת בית א'

1. שמשון ת"א	2	2—4	6
2. בית"ר ים	2	2—2	2
3. מכבי חיפה	2	2—3	1
4. בית"ר ת"א	2	1—2	1

טבלת בית ב'

1. בני יהודה	2	4—1	6
2. הפועל פ"ת	2	3—3	3
3. צפ. חולון	2	2—2	3
4. מכבי פ"ת	2	2—5	0

טבלת בית ג'

1. מכ. נתניה	2	6—3	4
2. הפועל ים	2	3—1	4
3. באר־שבע	2	0—0	2
4. מכבי ת"א	2	3—3	0

טבלת בית ד'

1. הפועל ת"א	2	2—0	4
2. כפר־סבא	2	1—0	4
3. הפועל לוד	2	2—3	1
4. הפו. חיפה	2	2—4	1

חדשות חוץ

נוסחת פשרה בוועידת הפיסגה בבריסל

תעודכן מצבת הנשק הגרעיני האירופאי

ההסכמה מאפשרת לראשי נאט"ו להציג חזות של אסטרטגיה אחידה בהמשך השיחות עם הסובייטים על פירוק החימוש הקונוונציונאלי והגרעיני

מאת דניאל דגן
ויואב מוקד,
סופרי "הארץ"

ועידת הפיסגה של מנהיגי 16 המדינות החברות בנאט"ו ננעלה אתמול בתחושה של "שביעות־רצון כללית" והצהרה משותפת המדגי־שה כי בכוונת בעלות־הברית "לעד־כן" את מצבת הנשק הגרעיני באירו־פה. נוסחת הפשרה שהתקבלה בפיסגה מאפשרת למנהיגי המערב להציג חזות של מדיניות אסטרטגית משותפת לקראת המשך המו"מ האמריקאי עם הסובייטים בשאלות פירוק החימוש הקונוונציונאלי וה־גרעיני כאחת.

על רקע נוסחת הפשרה נמנעת ההודעה המסכמת מפירוט עניני של מנות ה"עידכון" הצפוי במערך הטילים הגרעיניים לטווח קצר על אדמת אירופה. בסוגיית הפיתוח של טילים גרעיניים מתקדמים יותר לטווח קצר, נתגלעו חילוקי־הדעות המשמעותיים ביותר, בעיקר בין הממשלות של ארה"ב ובריטניה לבין הממשל המערב־גרמני.

על רקע הפשרה שהושגה אתמול, הוחלף המונח "מודרניזציה" במערך הטילים (כפי שהציעו האמריקאים והבריטים) במונח "עידכון" (שהתקבל לבסוף על דעתו של הקאנצלר קוהל). הנוסח היא, כי גרסה זו של תמורת הכוחות המשותפת לכלל בעלות־הברית, תאפשר גמישות יתר בקבלת החלטות העתידיות בתחומי הפיתוח, ההשקעות והפריסה המבצעית של הטילים.

במיסגרת הפשרה גם המימשלה העבים באשר לצורך "להסב" את המו"מ מזרח־מערב לתחום פירוק הנשק הקונוונציונאלי. בתחום זה תקפה זה עשרות שנים עליונות כמותית של ברית וארשה.

בין המנהיגים שהשתתפו בפיסגה — הראשונה מסוגה זה שש שנים — נשמעו הערכות שונות באשר לעדי־פות היחסית שיש להעניק במו"מ לנושאי הנשק הקונוונציונאלי לעו־מת — או במקביל — לניסיונות ההתקדמות בתחום פירוק הנשק הגרעיני. ההודעה המסכמת נמנעת מלגבש עדיפויות חד־משמעיות בתח־ום זה.

בדיונים המסכמים של הפיסגה הודגש ערכם של "יחסי אנוש וזכ־ויות האדם" בהקשר המגעים בין מזרח למערב. עם זאת, נמנעו מנ־היגי בעלות־הברית מלקשור באורח ישיר בין הדרישה להרחבת זכויות האדם בגוש המזרחי לבין הדיונים העניניים בשאלות החימוש והמער־כים האסטראטגיים.

פשרה בדבר נשק חדיש

ההצהרה המסכמת משקפת פשרה בין הצדדים ומתנגדים של פיתוח הצבה של כלי־נשק גרעיניים חדשים במערב־אירופה. בריטניה הציעה נוסחת לתמוך במודרניזציה כזאת, בעוד שמערב גרמניה מתנגדת לה.

בנושא זה קבעה ההצהרה, כי ביטחונה של מערב־אירופה צריך ל־הישען על מיזוג של נשק קונוונציו־נאלי וגרעיני ברמות מתנות גבוהה. כן חזרה ההצהרה הדגישה את דבקותה של נאט"ו בעקרון של ההרתעה הגבאית כדרך לשמירה על שלום ויציבות.

הנשיא רונלד רייגן הדגיש פע־מים מספר במהלך הפיסגה את הד־מים את המחוייבות האמריקאית להגנת מערב־אירופה. במיוחד צוין, כי למרות קיצוצים צפויים בתקציבי ההגנה בארה"ב, אין וושינגטון מתכוונת לצמצם את נוכחותה הצבאית במערב־אירופה.

הצהרות הנשיא נועדו לקדם חשי־שות, כי ההסכם האחרון לסילוק הטילים הגרעיניים לטווח בינוני מאירופה יגרום לארה"ב להגביל את מחוייבותה להגנת היבשת. במערב אירופה מתרבים והולכים הקולות הדורשים להקים מערכת הגנה עצ־מאית, שתשלים את "המטריה הגרעינית" האמריקאית, וברבות הי־מים אף תחליף אותה. גם בארה"ב גוברות הדרישות שהמערב־אירופים יישאו בחלק גדול יותר של הגנת היבשת.

הסכמה לליכוד ואחדות

משקיפים כאן היו מאוחדים אמש בדיעה, שועידת נאט"ו הצליחה במידה רבה להשיג את מטרתה הצגה של ליכוד ואחדות. הועידה נחשבה במבחן ליכולתו של רייגן לזכות בתמיכת חברות נאט"ו לק־ראת ביקורו הצפוי במוסקווה בקיץ הקרוב.

עוד אתמול דרשו משתתפי ועידת נאט"ו מבריה"מ לפעול באופן חד־צדדי לצמצום היתרון שממנו היא נהנית בתחום הנשק ה־קונוונציונאלי. המדינות האירופיות בנאט"ו לוחצות על ארה"ב להדגיש את הנושא הזה בכל המגעים הצ־פויים עם הסובייטים.

בשולי ועידת הפיסגה נערך המגע במזרח־התיכון. לדברי דיפלומטים כאן, האיצו שותפותיה של ארה"ב בנשיא רייגן לפעול בצורה נחושה ועקבית כדי לקדם אפשרות של חי־דוש התהליך המדיני.

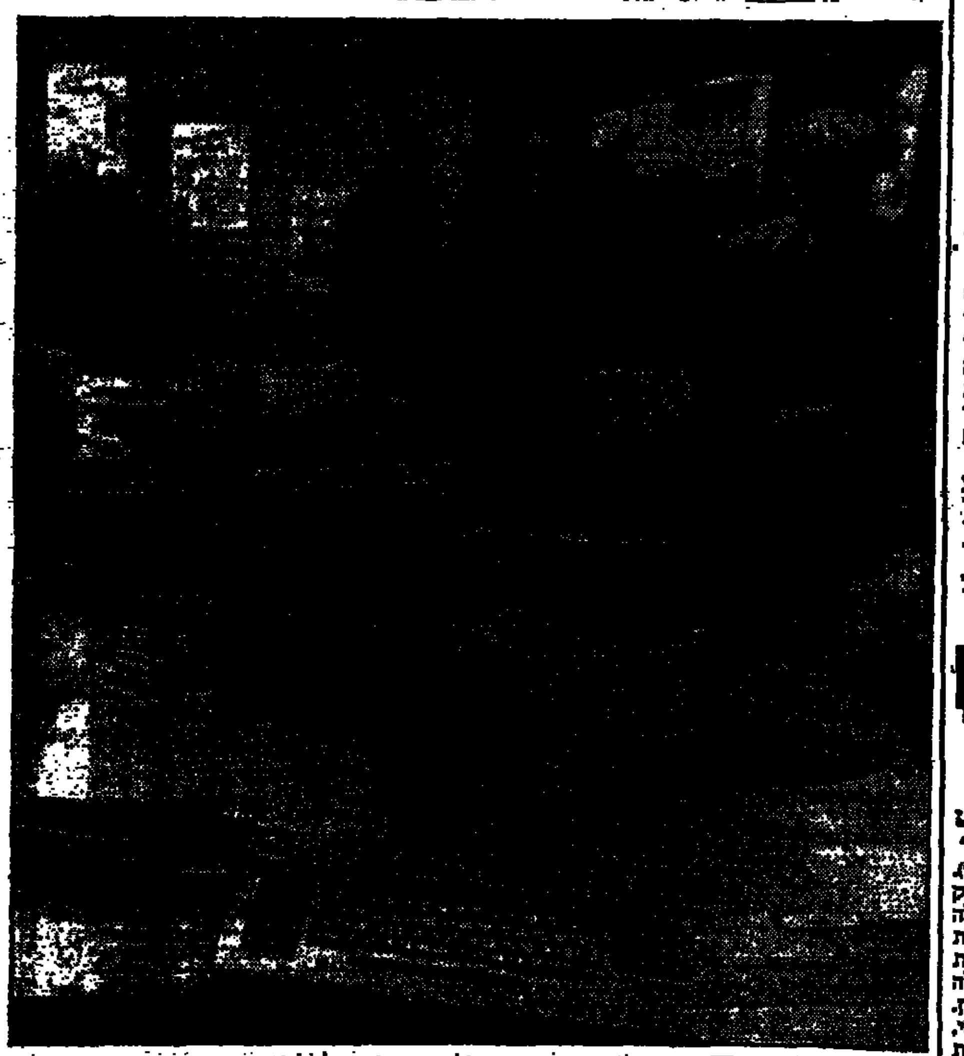

כ־250 תהואים הולכים פריבו אתמול למשרדיה של מרכבת לשוטל בגללי בהונות בעיר אבן השלוב צבאות חיות על המחשבים הדיהוטים. במחאה נגד טם מיחור על גללי בהונות. כוח משטרה הרחיק את המפגינים מהמקום. (צילום אי־פי)

חנק 36 נשים ונתפס בבריה"מ לאחר ש־14 חפים מפשע נענשו

הפרשה פורסמה במוסקווה במסגרת מסע לשיפור המערך המשפטי

מוסקווה (ע"ד). חוקר סובייטי עקשן הצליח, לאחר מאמצים, לתפוס מטרף, סטה מין, שחנק 36 נשים. 14 חפים מפשע נענשו על המעשים שהוא ביצע, מסר "ליטר־טורנאיה גאזטה" ביום רביעי.

השבועון, שפירסם דו"ח מלא ראשון על פרשה זו, שאירעה בעיר ויטבסק ברוסיה הלבנה, מסר כי אחד מן הנאשמים החפים מפשע הוצא להורג, אחר עשה 10 שנים בכלא, שלישי התעוור לאחר 6 שנים בכלא ורביעי ניסה להתאבד בכלא.

הרוצח האמיתי, גנאדי מישייביץ', היה חבר המפלגה הקומוניסטית ושוטר מתנדב. במשך 14 שנה הוא חנק עשרות נשים למוות, לאחר שליקקן הסעה במכוניתו.

האיש הועמד לדין בסוף שעבר, הורשע במעשי הרצח והוצא להורג.

"מי היה האיש שמאחורי המסכה?" שואל השבועון. "מסקנת המומ־חים היתה, כי מילדותו סבל מתסביך נחיתות מיני, שניתן היה לרפאו בנקל, אילו פנה לרופא".

השבועון, שמסר על הפרשה במסגרת מסע לשיפור המערך המש־פטי בבריה"מ, ציין כי אנשים חפי־מים — ושוטרים — עונו, כדי שיודו בפשע שלא עשו, ואחד החשודים אחד הוטח אל הקיר, אחר הוכה במגפיו, והשלישי הוכה בראשו בספר כבד של חוקי רוסיה הלבנה.

במשפט התברר, כי מישייביץ' רצח אשה אחת או שתיים מדי שנה. עד 1984, בה חנק 12 נשים, משום כך סברה המשטרה, כי מעשי החנק השונים, אינם קשורים, ונעשו על־ידי אנשים שונים, כתב השבועון.

רק חוקר אחד, אינגבוזוביץ', הב־חין בקשר בין מעשי החנק השונים: כל קורבנות הרוצח נחנקו בצעיף או בחגורה, או ביעשה קלות, כל מעשי הרצח נעשו על כביש המקשר בין ויטבסק לבין הכפר פולוטסק.

במהלך החקירה הארוכה, נחקרו אלפי אנשים, ביניהם חולי־רוח רבים, נבדקו 80 אלף כתבי־יד, ו־200 אלף מכוניות נבדקו במדי סוגי דרכים.

למרבה האירוניה, מישייביץ', שו־טר מתנדב, נטל חלק בבדיקה מן הח־פושים במכוניות, ציין השבועון הסובייטי.

זה המקרה המוכר ביותר שנודע אחר בתקשורת הסובייטית מאז מסע הפתיחות של גורבאצ'וב, אשר במהלכו נחשפו מקרים רבים של שוחד, שחיתות ואכזריות משטרתית.

אסיר הק.ג.ב. לשעבר פיתח ב־47' מיתקן האזנה וזכה לעיטור מסטאלין

סיפורו מתפרסם בשבועון "מוסקאוניוז"

מוסקווה (ע"ד). ממציא מיתקן ההאזנה האלקטרוני הראשון שפותח בבריה"מ, אמר ביום ד' כי פיתח אותו ב־1947 כשהיה כלוא בבית־סוהר של הק.ג.ב. וכי זכה לעיטור על עבודתו מהרודן יוסף סטאלין.

לב טרמן, שרואיין ע"י השב־בועון "מוסקאו ניוז", מציין כי הוענק לו פרס סטאלין מדרגה ראשונה בסודיות כאות הערכה לעבודתו בבית־הכלא לביאנקה. שם החוקר הזה המצאות בכירים. אחרים, לאחר מלחמת העולם השניה.

יתכן כי טרמן, מהנדס, פיתח גם מכשירים אלקטרוניים לביצוע אחר מטוסים, צוללות ומשר־לוחי מכונן מכוונה קטי מטרה בעתות מלחמה.

לדבריו, השתמשו לבררנטי ב־ריה, מפקד המשטרה החשאית של סטאלין, במיתקן לרגל אחרי יריבים בקרמלין לאחר מלחמת העולם השניה.

ישראל תופיע באירוויזיון במקום התשיעי

מאת אליהו הזכי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). בהג־רלה שקיימה אתמול רשות השידור האירופי לסידרון של 22 המדינות המשתתפות השנה בתחרות האירוו־ויזיון ב־30 אפריל בדבלין, אירלנד, הגרילה ישראל להופעה במקום ה־9.

זהו סדר ההופעות: איסלנד, קפר־סין, שוודיה, פינלנד, בריטניה, טורקיה, ספרד, הולנד, ישראל, שוויץ, אירלנד, גרמניה, אוסטריה, דניה, יוון, נורווגיה, בלגיה, לוקסמבורג, איטליה, צרפת, פורטוגל, יוגוסלאוויה.

ערכה את המדור: עדה ארושה

לוח העיר
לבעלי כרטיסי אשראי
בטל:
290697

אמנה למאבק בכיבוש.

רשימת החתומים:
אמיר אביר
עדית אבידן
אדיב אביטוב
מיכאל אבינון
הארי אברמוביץ
דורית אברמוביץ
בני אבנשלום
אילן אגם
רותי אגמי
שרגא אדלשטיין
רחל אהרוני
מיכה אולמן
בקי אוסטרוצר
זהר אופיר
עדי אופיר
ארמית אופיר
אילנת אופיר
נתן אופק
דור אורבך
עליזה אורבך-עבודת
מיכל אורן
אדים אורן
נעמה אורן-כהן
עתר אורנו
ארנון אורנר
ירם אזה
אמיר אזרחי
ליה אזרנגר
בן-ציון אידיסיס
יעל אידיסיס
מאה איזן
דורון איליה
גדעה אילתה
שבדיה איננבראור
דביר איננבראור
כבה איצקמן
יוסי איתן
עמרי איתן
אשכר אלדין
תמיר אלוים
אורי אלוני
ארנון אלנורם
איתי אלנשולד
דוד אלה אלנאור
יהודית אלקנה
דליה אמין
דני אמן
טל אנגלבאום

יעקב באומגולד
שמואל בראור
זרק בובריבין
יונה בגוסלבסקי
גדעון בנגו
עזריה בנגו
אורי ורניק
אילנה ורניק
רבקה זהר
נעם זיו
רונה זלצמן
אידה זמר
שלמה זמר
יוכי זקס
אריה זקס
ארנן יקותיאלי
מאירה ירדני
דב ירמיה
אמה ישראלי
דגי ישראלי
אלה כבירי
יון כהן
אורה כהן
יוסי כהן
סמדר כהן
גדעון כהן
משה כהן-רז
אלה ליבמן
אורי ליפשיץ
אורה ליפשיץ
מאיה ליקורניק
דניאל לנפרט
צביה לסמן
חוי לסקבי
ארנון לביד
שמעון לדר
תמר לשם
רון לשם
יסמין מאור
אורי מאור
אדים מגר
עינת מדמוני
יותם מדיני
נגה מום
רז מוסמן
מרדי מוסקוי
גבריאלה מזנקין
בני מורן
אירה מורן

יוסף מר-חיים
אורנה מרגון
רחמה מרגון
רפי מרלד
ניר מגדר
מיכל נאמן
רחל נאמן
ענת נבות
גליה נדלמן
מתם נוף
גילה נתום
ליה נידגר
דן נשר
מרלה נשר
אילן סבן
גילת סבן
תגית סגל
מיכאל סגן-כהן
אילנה סנדק
גבריאלה סילון
הילה סלע
מיכל סלע
מאפה סמל
גיזל ספירו
מניה סקסל
מזי סרגי
תמי סרת
איתם עדין
יהודה עדין
הדס עבדיה
מרגלית עובר
דליה עומר
מאיר עומר
עודד עגיד
אורי פגמגר
משה פוקס
בבלין פורטמן
אילן פורת
אבי פז
אורי פאנובלה
איתמר פיטובסקי
אבי פיטשון
דניאל פיין
יעל פיקרסקי
מנחם פיש
דניאלה פישר
גלי פישר
משה פלאום
תמר פלג

יעל פברנה
רחל פרדינגל
חנה פרונד
גדעון פרום
דבי פרידמן
סגל פרימור
תמי פריבן
אילן פרייש
דינה פרנקל
דן פרת
אורנה צילג
סמדר צבן
גדה צוקר
צביקה צורף
עתי ציבורן
עובדה ציוגבלסקה
תמי צרפתי
שמואל צרפתי
ליליאן קאופמן
אלון קדיש
נסים קדם
חנן קובינצקי
רחל קובינצקי
ירם קובלנטין
משה קיים
מרים קיני
דורון קינסיס
חגית קיש
נסים קלדרון
ירם קליין
מרדי קלינשטין
בנם קנר
רותי קנר
אורי קצנשטיין
אילנה קרבר
מנחם קרין
אפרת קרמר
מירה קרסין
לאה ראובני
יעל שמרון
מרים שויצי
רבקה שכי
יהודית שבינצר
גרשון שביט
דפנה שברוק
יוסף שרון
סמדר שרון
יואב שריד
משה שריבר

עירה ארגמן
שבתה אריאל
מיי אריאלי
[illegible]
תמי ארמון

איבן שמבבסקי
אברהם שמבבסקי
אילן שמיקה
[illegible]
יוסי שמש

ענת פלג
אביגדור פלדמן
פרושית פלדקרייז
גדעון פליישר
אילנה פנקינסקי

אירנה שמעון-לר
רות שפרינסקי
יהודית תמיר
רות תמיר
רותי תבנה

השנה ה-40 לעצמאות מדינת ישראל היא השנה ה-21 לכיבוש הישראלי בגדה וברצועת עזה. יותר ממחצית שנותיה כמדינה עצמאית ישראל היא מדינה כובשת. הכיבוש היה לחלק ממהותו של משטר הישראלי. ישראל מאבדת את זהותה הדמוקרטית. המשך קיומו של המשטר פרלמנטרי בתחומי הקו הירוק משמש עלה תאנה ליחסי השליטה בין כובשים ישראלים לנתינים פלסטינים. הכיבוש אינו עוד אירוע מדיני מתמשך אלא מצבה הפוליטי והנפשי של החברה הישראלית.

הכיבוש כאן, בתוכנו, והשפעתו ההרסנית ניכרת בכל תחומי חיינו: כוחות הצבא ותפיסת הביטחון הלאומי משועבדים למשימות הכיבוש. הכלכלה הישראלית נשכרת מניצול מחפיר של הפועל הפלסטיני ופיתחה מבנה קולוניאליסטי מעוות.

מערכת החינוך מיוסדת על מסר כפול: בעודה מנחילה "ערכי דמוקרטיה" היא משלימה עם משטר דיכוי השולט בחיי נתינים נטולי זכויות אזרח ומכשירה את פקידיו חייליו.

מערכת המשפט האזרחית ממלאת תפקיד מרכזי בהענקת הכשר להפרת זכויות האדם בשטחים הכבושים ומשתתפת כך בהעמקת הלגיטימציה של משטר הכיבוש. מערכת המשפט הצבאית כופפת את שיקולי הצדק המשפטי לצרכיה השוטפים של מדיניות הכיבוש.

עמדתה המיוסרת של התרבות הישראלית רוויה שביעות רצון עצמית ואילו מעורבותה הפוליטית היא עקרה בדרך-כלל.

השפה העברית מזדהמת והולכת. היא מספקת לכיבוש אוצר מונחים מרגיע ומסלף, המחפה על מעשי דיכוי ברוטאליים.

המחשבה הפוליטית בישראל מידלדלת ומסתאבת. היא נשבתה בתפישה סטריאוטיפית של האויב הפלסטיני ובתיאור דמונולוגי של פעולות ההתנגדות שלו.

דפוסי המחאה המקובלים נגד הכיבוש נתונים בסד הקונסנסוס ומוגבלים לכלים שמקצה להם משטר הכיבוש. הישראלי היפה יורה, בוכה, מוחה ומוסיף לשתף פעולה עם משטר הכיבוש.

נוכחות הכיבוש היא טוטלית. מאבקנו בכיבוש יהיה לכן מאבק כולל.

סדר היום המדיני של החברה הישראלית הוא שדה-סגור של אפשרויות המוכתב על-ידי הכיבוש ותורם להנצחתו. הרטוריקה של המערכת הפוליטית השלטת מפטפטת "שלום" בעוד כל זרועות הביצוע שלה ממסדות את הכיבוש ומשרישות אותו. הישראלים מתמכרים להתנצחויות סרק על "שטחים תמורת שלום" ובינתיים מסיחים את הדעת מן המציאות הקולוניאלית המתממשת בפועל בין עזה תל-אביב ושכם.

היום, השאלה הפוליטית והמוסרית האמיתית שעל הפרק אינה עוד שאלת מחיר השלום אלא שאלת מחיר הכיבוש.

מול נוכחותו החובקת-כל של הכיבוש אנו מציבים מסגרת חדשה למחשבה ולדיון ביקורתי ולפעולה פוליטית. מול סדר-יום פוליטי מסלף ומגביל אנו קוראים לפתיחת שדה חדש של אלטרנטיבות להתנהגות אישית וציבורית במדינה כובשת.

לא נסתפק במחאה על עוד התנחלות, עוד ירי והרג של מתנגדי הכיבוש, עוד הפרה של זכויות האדם בשטחים ועוד החמצה של הזדמנות מדינית. נאתר את נוכחותו של הכיבוש בכל תחומי חיינו, נתנגד לו בכל מקום בו נוכל לזהותו. נילחם בו מתוך נכונות לשלם מחיר אישי של ממש.

נסרב לשתף פעולה עם משטר הכיבוש בדרכים המנויות להלן, או בחלקן, לפי מצפוננו ושיקולינו הפוליטיים והמוסריים:

■ לא נפקיד את הסמלים הלאומיים לפרשנות המעוותת של הכיבוש. לא נשתתף בחגיגה, טקס או אירוע סמלי המתקיימים באזורי הכיבוש או מעניקים לו לגיטימציה מכל סוג שהוא.

■ לא נטייל בשטחים הכבושים כאורחים לא קרואים. לא נחפש בהם שווקים זולים ואתרי-בילוי בחסות כידוני צה"ל.

■ לא נשלים עם חשיפת ילדינו להנחלת הכיבוש באמצעות מערכת החינוך ובמסגרת של תוכנית הלימודים הממלכתית.

■ לא נשתף פעולה עם ניצול הפועלים הפלסטינים המתנהל בחסות הכיבוש. נוקיע בפומבי ונחרים מקומות בילוי ותוצרת מפעלים שפלסטינים העובדים בהם אינם זוכים לכבוד אנושי ותנאי עבודה הוגנים.

■ לא נשלים עם התעללויות בפלסטינים הנפוצות ברחוב הישראלי. נפעל כדי לבלום אותן, נתריע על כל מקרה וננקוט את כל האמצעים המשפטיים לביעורן.

■ לא נשלים עם מעשי הדיכוי, ההשפלה וההתעללות הנעשים בתושבי השטחים הכבושים: עונשים קולקטיביים, גירושים, מעצרים בלא משפט, עינויים והתנכלויות בחיי היום-יום. לא נרחק אותם מתודעתנו ולא נואטם להם: נעקוב אחריהם ונמחה עליהם בכל דרך אפשרית, לרבות נוכחות פיסית במקומות התרחשותם.

■ לא נקנה את תוצרת ההתנחלויות ונימנע מכל קשר כלכלי עם תושביהן.

■ לא נשלים עם טשטוש הגבול בין המחאה וההתנגדות של העם הפלסטיני כלפי הכובש הישראלי לבין מעשי הטרור הפלסטיני.

■ לא נאמץ לנו את המילון החדש שמטפחת מציאות הכיבוש. נקפיד להשתמש בשפה הנאמנה למצב הפוליטי והמוסרי שהכיבוש יוצר.

■ לא נציית לפקודה שתורה לנו לקחת חלק בפעולות שיטור ודיכוי בשטחים הכבושים.

■ לא נחדל מלחפש דרכים חדשות למאבק בכיבוש הן בעיון הביקורתי והן במעשה הפוליטי.

הסירוב הוא צורת השותפות שלנו בחברה הישראלית בעידן הכיבוש. הסירוב הוא פתח תקווה לקיומנו המוסרי כישראלים. הסירוב הוא צורת המאבק שלנו עד שבמעשה ובמחשבה הפוליטיים ובהתנהגות היום-יומית תסור ישראל מדרך הכיבוש ותעלה על דרך השלום.

✂ ━ ━ ━ ━ ━ ━ ━ ━ ━ ━

ובאנו על החתום:

שם	עיסוק	כתובת	טלפון

למעלה מ-500 אזרחים ישראליים חתמו עד היום על האמנה. חתום והחתם על האמנה למאבק בכיבוש ושלח אלינו:
ת.ד. 24099 ירושלים.
חשבון 40879/23 בל"ל, סניף היכל התרבות ת"א
לקבלת מידע נוסף - טל. 02-384282.

נגד הכיבוש

השנה ה-21

صورة عن الاصل

שולץ: אני מחייך

(סוף מעמוד 1)

מקורות דיפלומטיים בלונדון מעריכים, כי בין השניים הושגה התקדמות על אופיה של ההידברות האפשרית לפתרונו של הסכסוך הישראלי־ערבי. על־פי מידע לא רשמי, ניסה שולץ לעניין את חוסיין במעין פשרה אשר תשלב את רעיון המו"מ בחסות דו־מעצמתית (לו מסכים שמיר) עם הוועידה הבינלאומית, שבה תומך חוסיין ולה מסרב שמיר. כמו כן, הועלתה האפשרות ששולץ הגיש לאישור שיחו מסמך כתוב בו נרשמו פרטי עיקרי היוזמה האמריקאית.

שתי המשלחות סירבו להגיב על האפשרות כי ארה"ב הלכה לקראת חוסיין והסכימה לוועידה בינלאומית במתכונתה המלאה. אולם הם העריכו כי ממשלת ישראל צפויה ללחצים אשר יאלצו אותה לפשרות מצידה.

בדרכו מבריסל ללונדון אמר שולץ, כי כל הסדר יצטרך להתייחס לזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתיני. הוא הטעים במטוס, כי היה רוצה להיפגש עם נציגים פלשתינים בהקדם האפשרי, אף כי הוא מודה שלא יהיה אפשרי לארגן זאת מיד. שולץ הוסיף, כי "המדיניות האמריקאית לא השתנתה מאז 1975".

מקור ירדני אמר לכתבנו, כי "הגיעה השעה לשתוק ולהתחיל בחלק העיקרי של התהליך".

לאחר שיצא שולץ מחוסיין, הוא נפגש לשלושה רבעי שעה עם שר החוץ הבריטי, ג'פרי האו, ואחר יצא לישראל.

סוכנויות הידיעות מוסרות, כי שולץ הגיע ללונדון בשעות הבוקר, לאחר שהשתתף בפיסגת נאט"ו בבריסל. הוא נפגש שם עם הנשיא רייגן, אשר הורה לו לצאת לסיבוב שיחות שני במזרח התיכון, כדי לקדם את יוזמת השלום של וושינגטון.

מלונדון עמד שולץ לצאת לישראל, כדי לנהל שם ביום ו' שיחות עם ראש הממשלה שמיר ועם שר החוץ פרס לפני שיסע לדמשק ולקהיר, אמרו פקידים אמריקאיים.

שולץ מתכוון לשוב לוושינגטון בליל שבת (ביום ו' בערב).

רייגן: דרושה פשרה

בבריסל אמר הנשיא רייגן לעיתונאים, כי כל מדינות המזרח התיכון מבקשות שארה"ב תמשיך בניסיונה לגשר על פני חילוקי הדעות במזרח התיכון. ואילו שולץ אמר כי נראים סימנים ליותר נכונות לפשרה בקרב ממשלות האזור.

"אני סבור שכדי שמנהיגים יוכלו לקבל החלטות, עליהם להיות מודעים למציאות ולהבין שיש צורך בפשרה... נראה לי כי האנשים מגלים מידה גוברת והולכת של גישה ריאליסטית", אמר שולץ בראיון שהעניק בבריסל לרשת טלוויזיה אמריקאית.

אולם בראיון טלוויזיה אחר הזהיר שולץ: "האזור (המזרח התיכון) מלא וגדוש בעיות בלתי אפשריות. מזמן לזמן מצליחים לתקוע הצידה אחת מהן. מאמצינו מכוונים לנסות ולגבש חבילה המאזנת את הדברים ושתאפשר לנו להתחיל להתקדם".

במסיבת עיתונאים בבריסל, לפני טיסתו ללונדון, אמר שולץ כי הוא מייחס חשיבות למגעים עם הפלשתינאים. "כל הסדר נאות צריך להתייחס לזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי", אמר שולץ. בהוסיפו "אנו רוצים בדו־שיח טוב יותר ורחב יותר".

מדינות ערב עומדות על שיתוף אש"ף בוועידת שלום בינלאומית למזרח התיכון. ישראל מתנגדת למגעים כל שהם עם אש"ף, בהיותו ארגון טרור.

"רק לאחר הכרה בישראל"

שולץ אמר כי ארה"ב לא תוכל לנהל מו"מ עם אש"ף, כל עוד מסרב הארגון להכיר בזכות קיומה של מדינת ישראל, וכל עוד לא יסתייג מפעולות טרור.

יואב קרני, שליח "הארץ" לבריסל, מוסר כי מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ הבהיר אתמול כי ארצות הברית "לא תשתוק ולא תעשה הסודים" עם אש"ף.

שולץ שב ומנה את שלושת התנאים שמציבה ארצות הברית לצורך הידברות עם אש"ף: קבלת החלטות מועה"ב 242 ו־338, "הצהרה כל שהיא (מצד אש"ף)" בדבר הכרה בישראל, והתכחשות לטרור.

שולץ הטעים במקביל: כי מהעדר קשר ישיר עם מדיניות ארצות הברית כלפי אש"ף, "חשוב ביותר לעמוד בקשר עם פלשתינאים". הוא הדגיש, כי כל הצדדים המעורבים בסוגיה המגעים הנוכחית מכירים בזאת, ולפיכך קיים שולץ "קשר" כזה.

מזכיר המדינה סירב לפרט באילו נסיבות ועם איזה אישים פלשתינאים המדובר.

(ע"ה) הנשיא רייגן, השוהה אף הוא בבריסל בוועידת הפיסגה של נאט"ו, אמר לכתבים כי ממסעו הקודם של שולץ עולה שכל מדינות המזרח התיכון מעוניינות שארה"ב תמשיך בניסיונה לגשר על פני הפער הערבי־ישראלי.

באש"ף מתנגדים לפגישה

מוסר "הארץ" לעניינים ערביים מוסר כי שותפיו של ערפאת באש"ף, ובכלל זה ד"ר ג'ורג' חבש, מתנגדים נמרצות לפגישה של משלחת המייצגת את אש"ף עם מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ. במקביל מסרה אמש הכתבת המצרית של רדיו "מונטה־קרלו", כי שולץ לא ייפגש היום עם משלחת פלשתינית בקאהיר. שולץ יבוא בערב לקאהיר וייצא ישר משדה התעופה לשיחות עם הנשיא מובארק, שהוקצו להן כשעתיים. בסיומן ייצא שולץ חזרה לשדה התעופה.

מקורות ערביים בבירות מסרו אתמול, כי שולץ יבוא לדמשק במסגרת סיבוב החטוף השני באזור היום. לדברי המקורות, עומד הנשיא אסד על קיום ועידה בינלאומית סמכותית, כאשר ארה"ב וברה"מ יערבו לביצוע החלטותיה ובעיקר "נסיגת ישראל מכל השטחים הערביים". במקביל מסר העתון הכוויתי "אל־קבס" כי ערפאת שיגר איגרת פיוס לנשיא אסד שבה הביע את רצונו לבוא לדמשק כדי לערוך פגישת סולחה.

מתגובות העיתונות הסורית למאמצי השלום של שולץ, ניתן ללמוד שהביקור השני לא יישא יותר פירות מן הביקור הראשון.

"שובו של שולץ לאזור אינו מעניין יותר איש, מאחר שמטרת מסע הדילוגים שלו באה לחסום את המשבר ולא לפתור אותו", כתב העיתון "אל־בעת", עיתון המפלגה השלטת.

העיתון "סוריה טיימס" כתב, כי "הצעותיו של שולץ אינן מקובלות על העם הערבי".

מקורות דיפלומטיים בדמשק אמרו, כי שולץ יקיים שיחות עם הנשיא אסד על תוצאות הסיבוב הראשון.

הקדמת הבחירות

(סוף מעמוד 1)

שיתבררו תוצאות שיחותיו היום עם ג'ורג' שולץ.

שמיר עומד לזמן היום לפני הצהריים, בתום פגישת הבוקר שלו עם שולץ כמה ממקורביו, כדי לגבש סופית את עמדת הליכוד בשאלת הקדמת הבחירות. שלשום החליט לזמן את שרי הליכוד לדיון בנושא ביום א' אחרי הצהרים, אך ייתכן שהפגישה תתקיים רק ביום ד'.

שולץ הוא השביל הברור

בהופיעו אתמול באורח "מועדון העתונות" בבית סוקולוב בתל אביב, אמר פרס כי אין הוא יודע מה מדינת ישראל היתה עושה, ללא שליחותו של ג'ורג' שולץ. לדברי פרס יוזמתו של מזכיר המדינה האמריקאי היא שביל בודד המסוגל להוליך את ישראל מסבך הקיפאון והעצים, ולהוציא את המזרח התיכון ממצב הולד המשך של הידרדרות.

לדברי פרס הליכוד כבר חיבל באפשרות לקידום השלום, על ידי פעולותיו של השר לשעבר משה ארנס בארצות הברית. "שמיר שלח את ארנס ללא ידיעתי, כדי למנוע את בואו של שולץ. זה היה רצח תהליך השלום. אני עשה עתה ככל יכולתי למנוע רצח נוסף" אמר. על הקריאות לשמיר לפטרו מהממשלה אמר פרס: "אני לא פקיד של שמיר שניתן לפטרו, ולא נבחרתי לממשלה על ידי רוני מילוא הגדול. נבחרתי על ידי מפלגה שיש לה היסטוריה גדולה במדינה".

איפוא יש לפנות אל העם

(עו). מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס הבהיר אתמול, כי אם ייתנו לג'ורג' שולץ גם בביקורו הפעם תשובות שליליות, בהחלט יש לפנות אל העם.

בבואו משיחה עם תלמידי בתי־ספר תיכוניים בעיירה הבדואית תל־שבע, ליד באר־שבע, אמר פרס: "השאלות העומדות על הפרק גורליות למדי. רוצים לפתוח במו"מ לשלום? כן או לא, ועם מי? אם רוצים עם ירדן, אני חוזר ואומר שבלי פתיחה בינלאומית הדבר הזה לא יקרה. ושוב, אם זה לא יקרה, מה נאמר? קמפ־דייוויד אינו הסכם עם ירדן. הערבים רוצים הסדר־ביניים האומרים: אם יש הסדר־ביניים, הגידו לנו מהו ההסדר הקבע. אם אתם מוסיפים אותנו לנסוע ברכבת, אנחנו רוצים לדעת מה הכיוון ומה התחנה הסופית".

נפגשים עם שולץ

(סוף מעמוד 1)

פגישות נפרדות עם ראש הממשלה יצחק שמיר (בשעה 8 בבוקר) ועם שר החוץ שמעון פרס (בשעה 10 לפנה"צ). בבואו אמש לנתב"ג נתקבל שולץ על ידי שר החוץ שמעון פרס. מזכיר המדינה נופף בידו לעוברים, לא אמר דבר, ונסע עם פרס לירושלים.

בלשכותיהם של שמיר ופרס הסתייעו אמש הערכות סותרות לגבי מטרת שובו של שולץ למזה"ת. גורמים בלשכת ראש הממשלה הטילו ספק אם שולץ יציג הבוקר, בפגישתו עם שמיר, מסמך רשמי הכולל את ההצעות האמריקאיות לקידום תהליך השלום. לדעת מקורביו של שמיר, "שולץ לא יוהרז להגיש מסמך מחייב. משום שבמקרה כזה על שמיר יהיה להביא אותו לאישור הקבינט הממשלה, ולנוכח חילוקי־הדעות בין המערך והליכוד לגבי מרכיבי יוזמת השלום, עלול הדבר לגרום לפירוק ממשלת האחדות, והתפתחות שספק אם שולץ מעוניין בה".

להערכת גורמים בלשכת ראש הממשלה, מטרת שובו של שולץ למזה"ת היא לדווח לשמיר על תוצאות פגישותיו עם חוסיין, וכן לשם הצגת החשש שיוזמת השלום של נקלעה למבוי סתום.

ראש הממשלה אמר אמש, בפגישתו עם יו"ר הפרלמנט האיטלקי, שעד כה לא קיבל שום מידע על תוכן השיחות שקיימו שולץ וחוסיין בלונדון. שמיר הדגיש, כי הוא מודאג מן הידיעות לפיהן חלה הקצנה בעמדות הירדניות לקידום תהליך השלום.

לעומת זאת, גורמים במשרד החוץ העריכו אמש, ששולץ ימסר היום לשמיר ולפרס את המסמך הרשמי של התכנית שגובשה ע"י הממשל האמריקאי בתום "סיבוב הדילוגים" הראשון. להערכת גורמים במשרד החוץ, אלמלא נתן המלך חוסיין "אור ירוק" להמשך היוזמה, ספק אם היה שולץ חוזר לכאן רק לצורך הצגת נוכחות.

פשרה למען חוסיין

במשרד החוץ משוכנעים, עפ"י דיווחים שהגיעו על פגישת שולץ־חוסיין בלונדון, כי שולץ התרשם שחל שינוי חיובי בעמדותיו של חוסיין. מזכיר המדינה מאמין, כי למרות הפערים העמוקים הקיימים עדיין בין עמדותיהם של שמיר וחוסיין, הוא יוכל לגשר על פניהם, ע"י שינוי התכנית המקורית של הוועידה הבינלאומית. כלומר, במקום התוכנית הראשונית, לפיה באירוע הבינלאומי ישתתפו כל חמש החברות הקבועות במועצת הביטחון (ארה"ב, בריה"מ, סין, בריטניה וצרפת), יתקיים האירוע בהשתתפות בריה"מ וארה"ב בלבד (נוסח המקובל על ראש הממשלה שמיר), בעוד לצרפת, סין ובריטניה יינתן מעמד של משקיפות בלבד.

עדיין לא ברור אם המלך חוסיין נתן את הסכמתו להצעת פשרה זו, שנועדה לרצות את שמיר. אולם ההצעה האמריקאית שהתגבשה, במגמה לרצות את חוסיין, היא שנציגי צרפת, בריטניה וסין יקבלו דיווחים שוטפים על מהלך המו"מ.

גורמים במשרד החוץ הדגישו, כי להערכתם הקושי העיקרי של שולץ יהיה לשכנע את שמיר להסכים ללוח־זמנים מוגדר של התהליך המדיני, תוך יצירת זיקה בין המו"מ על הסדר הביניים (שיחל באפריל־מאי) לבין תחילת המו"מ על הסדר הקבע, שיחל בדצמבר וייכנס לתוקפו שלוש שנים אחרי כינון המינהל העצמי בשטחים — שכן זה תנאי יסודי של המלך חוסיין בהתנותו להצטרף ליוזמת השלום.

גורמים מדיניים העריכו אמש, שנוסח המסמך הרשמי ששולץ גיבש (אחרי התייעצות עם הנשיא רייגן), מושתת על מסמך העבודה שהוכן במחלקת המדינה האמריקאית ערב צאתו של שולץ למזה"ת בשבוע שעבר, עם כמה תיקונים שוליים. המסמך כלל 8 סעיפים (רקע, מטרות, אמצעים, הגיון המבנה, הציפיות מירדן, תרומת ארה"ב, לוחות זמנים ומתכונת המו"מ).

יוצא בצהריים למצרים

בתום שיחותיו עם שמיר ופרס, ייצא שולץ למצרים, שם יוחזר הפעם עם הנשיא מובארק וידווח לו על תוצאות שיחותיו עם שמיר ופרס. ככל הנראה, תוכניתו להיפגש בקאהיר עם משלחת פלשתינית לא תצא אל הפועל. מקאהיר ייצא שולץ לסוריה, לפגישה עם הנשיא חאפז אסאד, וייתכן שיקיים גם ביקור קצר בריאד. ביום ראשון יגיע שולץ לארה"ב, שם הוא עומד לקבל את פניו של שר החוץ הסיני, העומד להגיע לביקור בוושינגטון.

יום בחברון

(סוף מעמוד 1)

זור, ונמסר על כמה מעצרים.

לבית משפחת פרץ הוזעק רופא האמבולנס מקרית־ארבע. אימו של אהרון, אחות במקצועה, הגישה לו בינתיים עזרה ראשונה. אחיו של אהרון פרץ, טוביה (14), נדקר בבטנו במרכז חברון לפני כחצי שנה, והפצע קל אף הוא.

שטח צבאי סגור

בשעה שהנער טופל בתוך בית הדסה, התקהלו מחוץ לבניין צלמי טלוויזיה ועיתונות רבים וכן כמה כתבים, שבאו לחברון כדי לסקר את העדלאידע המסורתית של מתנחלי חברון, המתקיימת מדי שנה ברחובות העיר.

מפקד האיזור, קצין בדרגת אלוף־משנה, הכריז על סביבת בית הדסה "שטח צבאי סגור". לדברי הצלמים, הם השיגו סיכום עם הצבא שיתאפשר להם לצלם את הנער הנדקר, ולכן הם נשארו בסביבה חרף העובדה שהמקום הוכרז "שטח צבאי סגור".

צלם העיתון "חדשות", אורי שטיין, סיפר אמש: "כשהגענו, היתה שם אווירת תקרית. מילולית בין הצלם של סוכנות 'רויטר', גיום הרלבד, לבין מתנחלים. הרוחות סערו שם, והתקבצו שם כמה עשרות מתנחלים". בשלב זה צעקו כמה מהמתנחלים אל העתונאים "הכל בגללכם". וגידפו אותם. הצלמים וצוותי הטלוויזיה נדחקו עשרות מטר מול בית הדסה שעה ארוכה, תוך שתושבי המקום דוחפים אותם ומגדפים אותם מדי פעם בפעם".

"כעבור זמן", תיאר אמש עד ראיה, "יצאו מהבית כמה ילדים מחופשים, הצלם של 'רויטר' צילם אותם. או ניגש אליו אחד מהמתנחלים, נתן לו מכת אגרוף על המצלמה, ודחף לו אותה אל תוך העין. הצלם ניסה לרדוף אחריו, ושוב התפתחה תיגרה. אישתו של הצלם, רינה קסטלנאובו, רצה אחריו וניסתה לגונן עליו, ואז תפס אותה אחד המתנחלים והיכה אותה על המצח עם עדשת המצלמה שלה". הצלמת קסטלנאובו נפלה על הרצפה מדממת, וטופלה בידי רופא.

20 חיילים נבוכים

בינתיים היו חילופי מכות בין כמה מהמתנחלים לבין הצלמים, שלפחות אחד מהם היכה את המתנחלים בחזרה. במקום היו כ־20 חיילי צה"ל נבוכים, שניסו להפריד בין הניצים כמה פעמים. בשלב מסויים עצרו את אחד מהמתנחלים המכים.

צלם העיתונות אלי הרשקוביץ מ"יום 77", שגם הוא היה בין המותקפים, אמר אתמול: "בתוך שתיים או שלוש דקות, מול בית הדסה, יצאה כל העויינות הלא־נורמלית נגד התקשורת".

הצלמת רינה קסטלנאובו פונתה לבית החולים באמבולנס שבו פונה הנער אהרון פרץ, ונתפרו חמישה תפרים במצחה.

לאחר שנרגעו הרוחות בחברון התקיימה העדלאידע המתוכננת בהשתתפות כמה עשרות מתנחלים מצוידים ברמקולים, ששרו שירים והריעו.

ילדי המתנחלים הוסעו מחופשים ברחוב הראשי של חברון בעגלות רתומות לחמורים, שכהן נהגו ערבים תושבי חברון. מכרים ספרים מבם רוכבו עשרות רבות של גברים ערבים חברונים, שכמה עשרות מהם נעצרו אחר־כך לחקירה.

מעט אחר־כך נפגש אלוף פיקוד המרכז, עמרם מיצנע, עם שלושה מראשי המתנחלים בחברון: הרב לוינגר, הרב בלייכר והאב פרידמן.

האלוף ביקש מהם לשמור על רגיעה ולא לעשות מעשי נקמה בערבים. השלושה אמרו לאלוף מיצנע כי הם מעריכים את פעולתו של צה"ל באיזור, אך מתחו ביקורת על כך שהממשלה אינה נותנת לצבא הוראות נחושות ותקיפות יותר לגבי דרכי הטיפול בהתקוממות.

מגמה של רגיעה

פרט לתקרית בחברון, נרשמו אתמול מעט אירועים חריגים. הורגשה המגמה הכללית של רגיעה במצב, אחרי הסיבוב־הראשון בסיורו של שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ באיזור: בכפר ביתא שליד שכם נפצע צעיר ערבי, כאשר חיילי צה"ל פיזרו הפגנה תוך שימוש באש חיה. מבית החולים "אל־מוקאסד" מסר בשכם נמסר כי הצעיר נפצע בפלג גופו העליון, ומצבו קשה.

בכפר אידנא שליד חברון ירה איש משמר הגבול בשני נערים ערבים, שנפצעו קל ברגליהם. מקורות צבאיים מסרו כי שוטרי מג"ב נאלצו לירות במקום לאחר שהותקפו באבנים, וחשו בסכנה לשלומם. קודם לכן הוצת באידנא אוטובוס שבא להסיע פועלים לעבודה, ונראה כי כוח משמר הגבול נכנס לכפר כדי לעצור החשודים.

הפגנות היו בעוד כמה מוקדים בגדה המערבית, אך לא נמסר על נפגעים.

במוקדים שונים בגדה המערבית היו גם אתמול תקריות בודדות של הצבת מחסומים בכבישים ויידוי אבנים. באחת מהתקריות האלה, במבואי העיר חברון, נחבל אזרח ישראלי מאבן שהושלכה על מכוניתו.

הפרות סדר קלות בעזה

איתן רבין, מוסר "הארץ", מוסר כי הפרות סדר קלות נרשמו אתמול ברצועת עזה. בכל המקרים הגיעו למקום כוחות צה"ל ופיזרו את המתקהלים. במספר מוקדים ברצועה נרשמו הפרות סדר קלות תוך יידוי אבנים, הבערת צמיגים והתקהלויות של תושבים.

מקורות ערביים בדיר אל־באלח וברפיח טוענים כי צה"ל השליך אתמול גז מדמיע ממסוק על שלושה בתי ספר של בנות וכתוצאה מכך נפגעו תלמידים רבים מהגז. דובר צה"ל ברצועת עזה מסר בתגובה כי אין לו שום דיווח על כך אך הוא בודק זאת.

עוד מסרו המקורות הערביים כי תינוקת מרפיח נפגעה מגז שהושלך על ביתה והיא מתה בבית החולים שיפא בעזה. דובר צה"ל מסר כי אין לידיעה שחר, אך נעשים נסיונות לבדוק את הסיבה.

רמקולים במסגדים

(סוף מעמוד 1)

של רמקולים לפני תפילת יום השישי, כדי למנוע נאומי הסתה. אתמול, למשל, מסרו תושבים בכפר חווארה שליד שכם, כי הרמקולים של המסגד המרכזי בכפר הוחרמו.

הרמקולים של המסגדים בשטחים, המיועדים לקריאה לתפילה (אד'אן), משמשים באחרונה לא רק להסתה, אלא גם למסירות "מבצעיות" ממש. עדי־ראייה לאחת ההפגנות שהיו באחרונה באחד מכפרי השומרון מספרים, כי צעירים השתמשו בצריח המסגד בנקודת תצפית על המתרחש, וברמקול שעל צריח המסגד נתנו הוראות לעמיתיהם המפגינים כיצד להתמודד עם חיילי צה"ל.

במקרים אחרים שימשו הרמקולים במסגדים כדי לעודד את האוכלוסיה, במקרים שבהם ניתקו עצמם התושבים, והכריזו על מקום היישוב שלהם "שטח משוחרר". בעיר העתיקה של שכם, למשל, לפני שצה"ל ערך בה את מבצע המעצרים וניקוי הרחובות ממתרסים, לפני כחודש, חיברו צעירים מכשירי רדיו־טייפ לכמה מרמקולי המסגדים, ובמשך שעות ארוכות השמיעו בהם שירים לאומיים מתחנת הרדיו "אל־קודס" ומקלטות.

בקבוקי תבערה בנצרת

(סוף מעמוד 1)

ראש העירייה ח"כ תופיק זיאד הגיע למקום עם הופעת המשטרה ומיהר לגנות את המעשה הנפשע. מפקד משטרת מרחב העמקים נצ"מ דני טביב אמר כי המשטרה רואה את הדבר בחומרה מיוחדת ובדעתה לבצע מעצרים רבים של חשודים.

היה זה מקרה שני של השלכת בקבוקי תבערה על אוטובוסים בתוך ישוב ערבי השבוע. גם במקרה הקודם, שהיה בבאקה אל גרביה, לא היו נפגעים. שלושת העצורים כחשודים בביצוע ההתקפה בבאקה אל גרביה הם שני קטינים תושבי העיירה ומקצועו, בני 16, וצעיר מובטל כבן עשרים. בבאקה אל גרביה סבורים כי אין יודעים דבר על קשרים והשתייכותם הרעיונית־מפלגתית. הגינוי לפעולה במועצה המקומית נתקבל פה אחד.

"כביש פתוח ובטוח"

(עו). "כביש ואדי עארה ימשיך להיות ציר תנועה פתוח ובטוח גם אם הדבר יחייב הפעלת כוחות משטרה גדולים יותר מאשר אלה הפועלים כיום באיזור" — אמר אתמול מפקד המחוז הצפוני של המשטרה שלמה חרון, בפגישה אליה זימן את ראש עירית אום אל פחם, ראשי המועצות הערביות באיזור ומנהלי בתי הספר בכפרים והיישובים שבאיזור ואדי ערה.

ניצב חרון הבהיר, כי החלטת המשטרה נחושה שלא לאפשר פגיעה בציר התנועה וכן לא לאפשר הפרות סדר באיזור.

מפקד המחוז פנה לנציגי היישובים הערביים ולמנהלי בתי הספר בבקשה לשיתוף פעולה, באומרו שהוא יודע ומודע לעובדה שמרבית התושבים באיזור מתנגדים להפרות הסדר ומפירי החוק הם בודדים המבצעים פעולות בלתי חוקיות העלולות לפגוע ולערער את מרקם היחסים שבין התושבים הערביים לתושבים היהודים באיזור.

נציגי היישובים הערביים אמרו באותו מיפגש שהם מגנים את הפרות הסדר ויעשו הכל כדי לשתף פעולה עם המשטרה על מנת שהחיים באיזור ימשיכו להיות חיי דו קיום בשלום כפי שהיו בעבר. הם הבטיחו שיעשו הכל כדי לא לאפשר פעולות בלתי חוקיות שיפגעו במירקם היחסים בין יהודים וערבים באיזור.

ממטה המחוז הצפוני של המשטרה נמסר לאחר המיפגש שהתנועה בכביש ואדי ערה מתנהלת כסדרה בכל שעות היממה, ושהמסע בכביש זה בטוח לא פחות מאשר בכל כביש אחר במדינה.

בצער רב ובכאב עמוק אנו מודיעים על פטירת אמנו וסבתנו

פנינה נמירובסקי

אלמנת יצחק נמירובסקי ז"ל
לבית הבילויי רב אריאל ליבוביץ מגדרה

ההלויה תצא היום יום ו', ט"ו אדר תשמ"ח 4.3.88 בשעה 11.00 מבית ההלויות העירוני ברח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין במושבה גדרה

האבלים:
בתה: רבקה ומשה עמית וב"ב
כלתה: בלהה נמירובסקי וב"ב
בתה: רעיה ויצחק העליון וב"ב
נכדיה: איה, אריאל, איתי, אביטל, מיכל וב"ב
נינים: שרון, אהוד, שאול, ידיב, יותם, לידור ואבירם

הסעה תעמוד לרשות המלוים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
ללא עת של יקירנו

אהרון אוריאל רייפמן

ההלויה תתקיים היום, יום שישי ט"ו באדר תשמ"ח 4.3.88 בשעה 11.30 לפנה"צ בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה המתאבלת

המומים וכואבים על
פטירתו ללא עת של
מנהלנו היקר

אהרון אוריאל רייפמן

משתתפים בצער המשפחה

עובדי סיניבר משאבות

יקירנו האהוב

יעקב קריסטל

ב"ר שמואל ז"ל
איננו

הלויתו תצא היום יום ששי ט"ו אדר תשמ"ח 4.3.88 בשעה 11.00 לפנה"צ
מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב ותתקיים בשעה 11.30 לפנה"צ בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים.

השרויים באבל כבד:
רעיתו: פניה קריסטל
בנו וכלתו: רוני וענת קריסטל
בתו וחתנה: יהודית וברונו שטופמן
נכדיו: אסיף, אורי, יוני ויעל
אחיו: צבי קריסטל וב"ב
אחותו: חיה הלל
גיסו וגיסתו: צבי ונחמה אגמי וב"ב
גיסתו: שאולה קריסטל וב"ב
וכל בני המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

הציירת

רחל אליעזרית־לבני ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ז באדר תשמ"ח (6.3.88) בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין בקרית־שאול.

תודה לכל מנחמינו.

המשפחה

מוקיריה ואוהביה מבכים את

ורדה אביר (רוז'ה) **ריטרמן**

נפטרה ביום 25.2.88
ציוותה את גופתה למדע

משפחות: בורובסקי, רזוובסקי, פרק, סטוף

לכל הידידים אשר הביעו את השתתפותם באבלנו במות יקירנו

מוריס שלקס

נתונה תודתנו החמה

במלאות שלושים לפטירתו, תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ז באדר תשמ"ח 6.3.88 בשעה 14.30.
נפגשים בשער הראשי של בית העלמין החדש בכפר סמיר, חיפה

המשפחה

במלאת שש־עשרה שנה לנפילתו של
בננו האהוב והיקר

אליהו (אלי) **אביבי** ז"ל

במילוי תפקידו בצה"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, י"ז באדר תשמ"ח (6.3.88), בשעה 3.30 אחה"צ, בבית הקברות הצבאי בקרית שאול.
לאחר האזכרה לעילוי נשמתו יתקיימו באותו יום בשעה 5.00 אחה"צ, בביתנו, ברח' הרצל 75, פ"ת.

ההורים שולמית ויוסף
ובני המשפחה

דחפון
שרות מודעות טלפוני של הארץ
לבעלי כרטיסי אשראי
03-611001

במלאת שנה לפטירת יקירנו

יואל זון ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון י"ז באדר תשמ"ח 6.3.88 בשעה 15.45, בבית העלמין החדש ברחובות. אוטובוס יצא בשעה 15.30 מהבית.

המשפחה

במלאת שמונה שנים לפטירת יקירנו

פרופ' **גבריאל איזק** ז"ל

נעלה לקברו ביום שלישי, 8.3.88, בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין הר־המנוחות, גבעת שאול, ירושלים

המשפחה

למיכל פרבר ובני משפחתך

איתך באבלך במות עליך יקירך

אביך ז"ל

ביקוב מחשבים (ישראל) בע"מ
ילן מחשבים ותוכנה בע"מ
וצוותות העובדים

למשפחת רייפמן
ולחברת סיניבר

משתתפים באבלכם על מות

אורי רייפמן

מפעלי ים המלח

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
מודפון
03-38 38 38

להנה עזרוני

איתך באבלך הכבד
במות עליך

אימך ז"ל

שמשון — חברה לצמיגים וגומי בע"מ
ההנהלה והעובדים

בג"ץ דן בעתירות 3 מתושבי השטחים נגד צווי גירוש; פרקליטו של עותר מעזה:

"אין תוקף למימשל הצבאי ברצועה משום שכבר אין מלחמה עם מצרים"

השופטים שמגר ובך־פורת: במשפט הבינ"ל ידוע על ממשל צבאי לאחר שנחתם הסכם שלום

(ע). מגורשים של 3 מתושבי יו"ש, שהוצא נגדם צו גירוש, ניסו אתמול לשכנע את בג"ץ לבטל את הצווים.

המועמדים לגירוש הם ג'מאל הינדי ונאצר עפו, מג'נין, ועבדול עזיז אבו עודה, מעזה. הדיון התקיים לפני הרכב של 5 שופטים, בראשות נשיא בית־המשפט העליון, מאיר שמגר, והמשנה לנשיא, מנחם בך־פורת.

פרקליטו של עודה, עו"ד דוויש נאסר, טען שגירושו לא ימנע את הפגיעה לטענתו. צו הגירוש חייב להיות מוגבל בזמן, ואם ביצועו נתעכב, יש למנות גוף מוסמך מיוחד שלפניו יוכל המועמד לגירוש לערער על הצו שהוצא נגדו ממקור כוונות צה"ל באזור. אם משתנות הנסיבות בשטח לדבריו, גירוש הוא — לדעת שלטונות צה"ל — אמצעי למנוע סכנה. אך סכנה זו אינה קבועה. מכיוון שהמצבים והתנאים משתנים, יש לאפשר למועמד לערער שוב לפני גוף מיוחד, שיוקם לצורך זה.

לטענת דוויש, ניתן להתגבר על הסכנה שבפעילותו של עודה, שהשלטונות מגדירים אותו "מנהיג הג'יהאד האיסלאמי" בעזה, באמצעים אחרים, ואין צורך לגרשו.

לדעתו, הגירוש הוא צעד קיצוני ביותר, ורק גזר־דין מוות חמור ממנו.

עו"ד נאסר העלה לפני השופטים טענה, ולפיה בשל הסכם־השלום עם מצרים, השלטון הצבאי ברצועת עזה אינו תקף. לדבריו, כאשר הוקם הממשל הצבאי ב־1967, הוא הושתת על דיני מלחמה שהיו קיימים אז עם מצרים. לאחר שנחתם הסכם־השלום, איבד המפקד הצבאי ברצועה את סמכויותיו החוקיות.

מסקנה מהפכנית

השופטים ביקשו שיבהיר את טענתו זו. הנשיא שמגר והמשנה לנשיא, בך־פורת, אמרו שמדובר במסקנה מהפכנית ומרחיקת־לכת. הם ציינו שבמשפט הבין־לאומי ידועים מקרים שבהם קיים ממשל צבאי באזורים שונים, גם לאחר שנחתמו הסכמי־שלום בין מדינות.

גם לפרקליטיהם של שני המועמדים האחרים לגירוש היו טענות שונות נגד הצווים.

עו"ד ג'מאל בולוס, סניגורו של הינדי, אמר שאם המבקש להוציא צו גירוש הוא פעולות הסתה, הרי שזה בבחן המוסמך סכנה למימוש. שכן בשל ההפגנות בשטחים, אלפים מהתושבים הערביים משתתפים בפעולות מרד והסתה. לטענתו, אין להוציא כלל צווי גירוש, כאשר אין מדובר בפעולות טרור ממשית.

עו"ד לאה צמל, פרקליטתו של נאצר עפו, אמרה כי שלושת המועמדים לגירוש שפנו לבג"ץ, סקופים לעשות המשת המועמדים האחרים, שלא עתרו לבג"ץ. צמל טענה, כי נודע לה שמערכת הביטחון החליטה שלא לגרש את יתר המגורשים.

בעקבות טענה זו הבהירה המדינה לפרקליטים ולמדינה, עו"ד דורית ביניש, כי "אין — לפי הידיעה המוסמכת שקיבלנו — שום שינוי בהחלטה לגבי צווי הגירוש. כל עוד בית־המשפט דן בעתירות אלה, מערכת הביטחון מתחשבת בכך. אך אין שום החלטה לבטל צווי גירוש".

השופטים הודיעו, כי יתנו את החלטתם במועד אחר.

מכשיר לריסוק אבני מרה

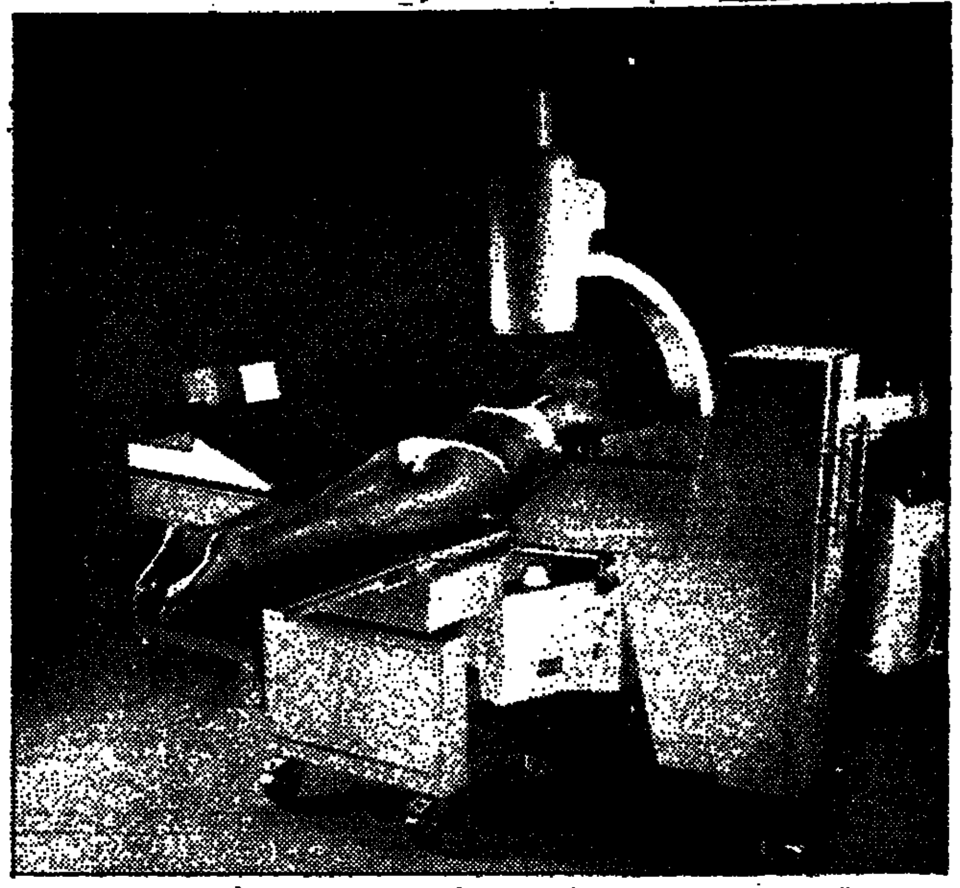

בבית־החולים "הדסה עין־כרם" בירושלים, הוכנס לשימוש מכשיר חדש לריסוק אבני מרה. (בתי־מרה), שפותח במפעל "די וקר" ברמת־השרון. ארבעה חולים כבר טופלו בו, ואצל כולם הושגו תוצאות משביעות רצון, בלא כל סיבוך. במכשיר יש בלון מלא נוזלים, שדרכו עוברים גלים הגורמים ריסוק. הטיפול מבוצע בהרדמה מקומית ונמשך שעה עד שעתיים. מיקום האבנים במרה נקבע בגלים אולטרא־סאונד או בשיקוף רנטגן רגיל. לאחר הטיפול במכשיר, נמשך הטיפול במלחי מרה להמסת השרידים שנותרו מאבני המרה בגלל הריסוק. הטיפול עדיין נסיוני וניתן לחולים המתאימים מבחינת מספר האבנים וגודלן ותפקוד כיס המרה. (כתבה: עדנה אירידור)

עתירה לבג"ץ נגד להט על ששלל רשיון למכור פלאפל

העותר: האיסור למכור פלאפל באזורים מסויימים אינו סביר, חורג מסמכות, ופירושו — אפליה חמורה בין אזורי מגורים

מאת חיים הנדוורקר
כתב "הארץ" בתל אביב

בעל חנות פלאפל עתר השבוע לבג"ץ נגד ראש עיריית תל אביב שלמה להט על שהעירייה מונעת ממנו להמשיך ולמכור פלאפל בעסקו, ברחוב אבן גבירול בתל אביב.

העותר טוען כי החלטת להט לאסור מכירת פלאפל באזורים מסויימים בתל אביב אינה סבירה ומהווה חריגה מסמכותו. עוד טוען העותר כי יש בכך אי־שוויון חמור על רקע אפליה בין אזורי מגורים.

מ־1 בבאלם. הפסיק העותר למכור פלאפל, לאחר שבית המשפט המחוזי בתל אביב דחה את ערעורו נגד עיריית תל אביב בנושא זה. בעתירה צויין בעל העסק כי אחרים באזור שבו הוא פועל קיבלו ומקבלים רשיונות למכירת פלאפל, ואילו הוא נדחה.

עוד טוען העותר כי יש לו עסק למזנון אך לא למכירת פלאפל. הוא פנה למשרד הבריאות כדי שיעניקו אישור למכירת פלאפל, אך המשרד מסרב לעשות זאת, בטענה כי הוא מתנה את הבדיקה במתן רשיון מהעירייה.

משטרת איטליה שיחררה את האניה "ימה" שנמצא בה נשק רוסי

מאת נורית בהנא

אניית הסוחר הישראלית "ימה", שנעצרה שלשום בנמל באיטליה בחשד כי הוברח בה נשק, שוחררה אתמול.

האניה, שבבעלות חברת הספנות "האחים עופר", יצאה לפני שבועיים בנמל אשדוד עם מטען של פוספטים לוונציה ולסיציליה. בחיפוש שיזמה משטרת איטליה באניה נמצאו כלי נשק רוסיים, ובהם רובה קלשניקוב.

הקברניט טען כי הנשק הוחזק לצורכי הגנה עצמית. המשטרה טענה שהנשק מוחזק שלא כחוק. שלשום בערב שוחררה האניה, והעניין נסגר.

אנשי ספנות בישראל סבורים שמדובר ביוזמה מקומית, וכי דרג בכיר יותר לא כיוון אותה.

רופאי "וולפסון" השביתו את חדר־הלידה עקב תקיפת חברם

מאת עדנה אירידור

רופאי בית־החולים וולפסון בחולון השביתו אתמול בצהריים, ל־24 שעות, את חדר־הלידה, במחאה על פציעתו של רופא מחלקת יולדות, ד"ר דגן, בידי בעלה של יולדת.

אתמול בבוקר הגיעו אב ובנו למחלקת היולדות, לבקר אצל האשה והאם המאושפזת במחלקה. מאחר שזו היתה שעת ביקור הרופאים, ביקש השומר מהבעל לעזוב את המחלקה. האיש סירב, וד"ר דגן התערב בוויכוח. לאחר דין ודברים מילולי, הלם המבקר בפניו של הרופא, ופצע אותו.

ד"ר דגן אושפז במחלקה הכירורגית א' של בית־החולים, לאחר שאפו נסדק וארבע משיניו התרופפו. התוקף נעצר, ושוחרר כדי שיוכל להשתתף בטקס הברית של בנו, שנערך בבית־הכנסת של בית־החולים.

זו פעם חמישית שרופא מותקף בבית־החולים הזה. בשנה שחלפה אירעו בחדר־המיון 3 תקיפות, ובאחת מהן נשלף סכין נגד רופא.

לנוכח החלטת הוועד להשבית את חדר־הלידה, מופנות מאתמול בצהריים יולדות לבתי־חולים אחרים באזור.

זמר נאשם ברצח חברתו משום שסרבה לבצע הפלה

הקראת כתב האישום נדחתה בשל טענת ההגנה כי הנאשם חולה נפש

(ע). כשהם מצויידים בכרזה גדולה ועליה תמונת הנרצחת זיוה גולן, הופיעו אתמול בני משפחתה בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, שם נערכה הקראת כתב האישום נגד הנאשם ברצח, הזמר חיים גולן (35) מבת־ים.

גולן, שהיה חברה של הנרצחת, מואשם כי רצח אותה בסוף נובמבר, בעקבות סכסוך שבמהלכו הודיעה לו גולן כי היא מנתקת את היחסים עמו.

גופתה של גולן (23) נמצאה כשהיא נקובה בדקירות סכין על המדרכה שבפתח בית הוריה בבת־ים. שכנים הספיקו לשמוע אותה צועקת, בשעות הצהריים המוקדמות, שניות לפני שמתה. במותה היתה גולן בחודש השני להריונה, ובכתב האישום נטען כי אחת הסיבות לסכסוך בינה לבין חברה הזמר היה סירובה לבצע הפלה.

הוריה של זיוה לא שהו בארץ בעת מותה. אביה מרצה עונש מאסר של 13 שנה בבית כלא בברזיל בעוון שותפות בהברחות הסמים של הברזילאי לשעבר רוני קלדרון. אמה נסעה כמה חודשים לפני הרצח לבקרו.

באולמו של השופט ישראל גלעדי, שם נערך המשפט בפני הרכב של שלושה שופטים, צעקו בני משפחתה של גולן כלפי הנאשם ברצח, עד שהשופט הורה לסדרנים להוציאם מהאולם.

המשך הקראת כתב האישום נדחה מכיוון שסניגורו של גולן, עו"ד צבי לידסקי, טען כי מרשו חולה בחולת נפש ואינו מסוגל לעמוד לדין.

40 אלף ד' מזוייפים נתפסו אצל תושב מג'דל שמס

מאת מנחם הורוביץ

משטרת קרית־שמונה עצרה תושב מהכפר מג'דל שמס, ונמצאו ברשותו שטרות מזוייפים בסך 40 אלף דולר. יתכן שהכסף הודפס במג'דל שמס.

לדברי מקורות במשטרה, נגד האיש זה זמן ממושך בעסקת סמים. בעבר נעצר על שקיף לחזית ויהדי של כלי רכב.

קומה ב' קרסה בבית ישן ביפו

בעל מחסן נפצע קל

(ע). קומה ב' בבניין בן 80 שנה, ברחוב אילת 49 ביפו, קרסה אתמול בבוקר.

שרגא רוזנבלום, בעל מחסן שקים בבניין, נפגע קל בכתפו. מכונית שחנתה ברחוב ניזוקה.

מטען חבלה התפוצץ בכפר סבא

(ע). מטען חבלה קטן התפוצץ אתמול בצהריים בקרבת התחנה המרכזית בכפר סבא. לא נגרם נזק ואיש לא נפגע.

ארגון חדש: ידידי "יש גבול" בארה"ב

400 חבריו פירסמו עצומה: "יש גבול" מסמלת את רוחה האמיתית של ישראל

מאת לילי גלילי

כ־400 אישים מארה"ב התארגנו להביע תמיכה בתנועת "יש גבול", במסגרת קבוצה המכנה עצמה "ידידי יש גבול".

כצעד ראשון מתפרסמת היום בד־אשונה עצומה בחתימתם של תומכי הנוף החדש, המדגישים את תמיכתם הלא־מסויגת בזכותה של ישראל להתקיים בשלום, אך מציינים כי בימים של ציניות וברוטאליות, הם באים באומץ לבם המוסרי של אנשי "יש גבול". "אנשי יש גבול" מסמלים עבורנו את רוחה האמיתית של ישראל, שבה אנו מאמינים ותומכים", נכתב בעצומה.

בין החותמים רבים ואנשי אקדמיה רבים: פרופ' רוברט אלטר, מומחה לספרות עברית; המתמטיקאי סטיב סמייל, חתן פרס "פילדס"; ליאון הנקין, לוגיקן; הבלשן ג'ורג' לייקוף ומומחה להסטוריה יהודית דייויד ביל.

תושב עזה שדקר יושבי מסעדה בתל־אביב שוחרר בערבות

המשטרה: זה מעשה חמור ולאומני • השופט: החקירה נסתיימה

(ע). פאיז מצרי (28) מעזה, שנעצר ביום ג' בלילה כחשוד בכך שתקף את יושבי מסעדת "מריאנה" בתל־אביב, שוחרר אתמול ממעצרו בבית־משפט השלום בתל־אביב. "על אף שהמעשה חמור, לא מצאתי לנכון להאריך את מעצרו של החשוד, מאחר שהחקירה הסתיימה", פסק השופט.

נציג המשטרה, רס"ל גיל שבתאי, כתב בבקשת המעצר, כי מצרי הגיע בשעות הלילה עם חבר למסעדת "מריאנה" ברחוב הקישון בתל־אביב, כשהוא שיכור כלוט. השניים נעמדו מחוץ למסעדה והחלו לקרוא קריאות נגד היהודים, כשהם מאיימים ש"נהרוג את כולכם". לאחר מכן, פתח מצרי את דלת המסעדה, נכנס פנימה וניסה לתקוף את היושבים בסכין יפנית שהיתה בידו. שניים מהיושבים במסעדה נחבלו קלות. לאחר מכן השליך מצרי את הסכין וניסה להימלט, אך נתפס כעבור זמן קצר על־ידי יושבי המסעדה. חברו הצליח להימלט.

"זה מקרה חמור ביותר, בעל רקע לאומני", טען נציג המשטרה בבקשו להאריך את מעצר החשוד ב־9 ימים.

הטיסה הנוספת לגרמניה — תוכננה לפני המהומות בשטחים

מאת זהר בלומנקרנץ

הפעלת טיסה שבועית נוספת לגרמניה מסוף מארס בחברות אל על ולופטהנזה נעשתה על פי תכנון שנקבע זמן רב לפני תחילת המהומות בשטחים. בשתי חברות התעופה הללו — כבחברות השכר הישראליות — מודאגים ממצב ההזמנות לטיסות מגרמניה לישראל באביב ובקיץ.

לדברי נציג חברת "אל על" בפרנקפורט, שמואל פילובסקי, מסתמנת ירידה של 20 אחוז בתנועת הנוסעים מגרמניה לישראל לקראת הקיץ.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

צפויים שיבושים במד"א — האוצר מעכב כסף כדי ללחוץ להתייעלות

מגן דוד אדום שרוי בקשיי נזילות, ועדיין לא שילם משכורות ל־700 עובדיו

מאת עדנה אירידור

בשירותי מגן דוד אדום צפויים שיבושים עקב החלטת ההנהלה לשקול סגירת סניפים ולצמצם את כוח האדם, כמתחייב מהמלצותיו שהגיש בורק לפני יותר מחודש. ההמלצות אינן מקובלות על הנהלת מד"א, אך היא לא הצליחה לשכנע את האוצר בעמדתה.

מד"א נקלע לקשיי נזילות, ובגללם לא שילם משכורות ל־700 עובדיו. האוצר מסרב לסייע כל עוד לא ימלא התאגיד אחר ההמלצות להבראתו. אחת ההמלצות קוראת למכירת נכסים בשווי 1.5 מיליון שקלים.

הנהלת מד"א עשתה אתמול מאמצים לגייס כסף לתשלום המשכורות עוד היום, כדי למנוע את השבתת השירות בשבוע הבא בידי העובדים בשל הלנת שכר. ההנהלה פנתה לאוצר וביקשה לשחרר לה 800 אלף שקלים מכספים המגיעים לה ממשרד הבריאות, במסגרת ההתחשבנות עבור שירותי לילה ותשלומים מבתי חולים עבור מנות דם. אך האוצר טוען כי העביר למשרד הבריאות את כל הכספים המגיעים על־פי חוק התקציב כבר בספטמבר־נובמבר, כדי לשפר את תזרים המזומנים של מד"א, עד לקבלת ההכנסה מההגרלות.

מנכ"ל מד"א עמוס לוריא אמר אתמול ל"הארץ" כי הגיש לשרת הבריאות תוכנית התייעלות המבוססת על צמצום שירותים וכוח אדם, ושיסכון בהוצאות של 10 אחוזים, מבלי שיהיה צורך בסגירת סניפים.

הוא אמר כי הדרישה לסגור סניפים מעידה על חוסר הבנה של ייעוד השירות של מד"א, אך מכיוון שהאוצר לא משחרר כספים, לא תהיה ברירה אלא לשקול ליישם את דרישת האוצר.

העובדה ששרת הבריאות אימצה את הצעת הייעול של הנהלת מד"א אינה עוזרת לתאגיד, מאחר ואנשי האוצר נחושים בדעתם להביא לייעול שירותיו. בהנהלת מד"א מקווים כי עקב צמצום השירותים יקים הציבור קול זעקה, ואז אולי יבינו באוצר כי שירות כזה אי־אפשר לנהל רק מנקודת ראות כלכלית.

לקראת החג-
אל תחכו לרגע האחרון!!
תוך שבוע הלוך ושוב!

נקוי שטיחים
מכל הסוגים
כולל תיקוני שטיחים!
עכשיו-יותר מתמיד
כדאי למסור ב"קשת"
פנה לאחד מסניפינו או למפעלנו
טל. 03-9233566
קשת
נקוי יבש DRY CLEANING
למעלה מ-100 סניפים ברחבי הארץ,
אחד מהם קרוב לביתך!
קשת - נקוי אמיתי!

משרד החינוך והתרבות
היחידה לחינוך לדמוקרטיה ולדו־קיום

מטה חגיגות ה־40 — המרכז לשלום

יום עיון
התכנית — "מגילת העצמאות שלי"

* עד כה השתלמו נציגיהם של כ־200 בתי־ספר בתכנית "מגילת העצמאות שלי". התכנית מציעה הפעלות בנושא מגילת העצמאות מגן־הילדים ועד כתה י"ב.
* כדי לאפשר לבתי"ס נוספים להצטרף לתכנית, יתקיים יום־עיון למנהלים, מרכזי חינוך חברתי ומורים/ות יועצים/ות. לאחר הרצאות פתיחה קצרות יתנסו המשתתפים בהפעלות לדוגמא.

בתום יום־העיון ניתן יהיה לרכוש את חוברות־התכנית

* המועד: יום ב', ג' ניסן תשמ"ח, 21.3.88, בשעות 09.30-15.30.
* המקום: אפעל (סמינר הקק"ם).
* המבקשים להשתתף ידיעו טלפונית לא יאוחר מיום ג', 15.3.88, לטלפון: 03-5612266/7/8, או 02-288871.

אפשר לעניין אתכם באירוע עם טעם?
מכינים ארוע ורוצים אוירה כפרית? "ענין בטעם" שירותי אירוח וקייטרינג בסגנון כפרי, לשרותכם.
השרות ממושב חרות מעל לתחרות.

כשר!
◆ מבחר בשרים משובחים על האש בגריל פחמים במקום הארוע.
◆ בשר מטלאים הגדלים במשק שבמושב.
◆ אסאדו — שיטת צליה דרום אמריקאית.
◆ הפיתוי בפיתה: פיתות דרוזיות חמות היישר מתנור העץ לעיני הקהל בזמן הארוע.
◆ אוירה כפרית מיוחדת.
◆ סלטים, קינוחים, משקאות ושאר פינוקים.
◆ לארועים מ־50 עד 1500 אורחים.
◆ יעוץ חינם בבית הלקוח.

שרותי האירוח והקייטרינג ניתנים בכל רחבי הארץ
הוסיפו ענין וטעם לארוע!

ענין בטעם - לאניני הטעם
ענין בטעם בע"מ משק זמיר מושב חרות
דואר תל־מונד 40691 טל. 052-61125.

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

האופרה "נאבוקו" בספק — בגלל המצב; משרד התיירות מחפש קהל

מפיק פסטיוואל ישראל: לפי שעה לא נמכור כרטיסים ל"נאבוקו" ● משרד התיירות החל אתמול להציע לגורמי תיירות ותעופה בארץ לרכוש לעובדיהם כרטיסים לאופרה

מאת זוהר בלומנקרנץ

משרד התיירות החל אתמול להציע לגורמי תיירות ותעופה בארץ, לרכוש לעובדיהם כרטיסים לאופרה "נאבוקו", שהיתה אמורה לעמוד במרכז אירועי שנת ה־40 למדינת ישראל, וקיומה מוטל היום בספק בשל החשש להפסדים כבדים על רקע האירועים בשטחים.

משרד התיירות פנה אתמול בשם השר, אברהם שריר, בשיחות טלפון, לגורמים בענף — בתי מלון, סוכני נסיעות וחברות תעופה — לרכוש כרטיסים עבור עובדיהם. מחירי הכרטיסים המוצעים לעובדי ענף התיירות והתעופה על־ידי המשרד הממשלתי, נעים בין 80 ל־200 דולר לכרטיס.

פסטיוואל ישראל '88 מסר באמצע השבוע, כי לא ימכור כרטיסים להפקת "נאבוקו" בבריכת הסולטן בשלב המכירה הראשון של הכרטיסים לפסטיוואל, האמור להתחיל מחרתיים. הדבר נבע, כנראה, מחששו של המפיק, איש התיירות מייקל אקר, כי מכירות הבילתי התיור בחו"ל לאופרה — כולל טיסה, שהייה בישראל וכרטיס־כניסה — שאמורה היתה לכסות את מחיר ההפקה בסך 11 מיליון דולר — נפגעת בשל האירועים בשטחים.

ממשרד התיירות נמסר אתמול, כי המשרד עושה מאמצים רבים למנוע את ביטול המופע בארץ. המשרד פנה לכל גורמי התיירות, להשתתף במאמץ באמצעות רכישת כרטיסים לאופרה. צעדים בנושא זה ננקטים גם בחו"ל. בתשובה לשאלת סופר "הארץ" נמסר, כי אין מדובר בהפעלת לחץ על גורמי התיירות והתעופה לרכוש כרטיסים למופע.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

5 מסיתים בעזה שוחררו בשל — "תקלה מנהלית"

שהו במעצר יומיים בלי פקודת מעצר בעלת תוקף

מאת איתן רבין

שופט בית הדין הצבאי ברצועת עזה, רס"ן רמי בלבין, הורה לשחרר ממעצר חמישה עצירים מנהליים שנעצרו בחשד להסתה ובהנהגת המהומות ברצועת עזה, לאחר שהתברר כי היו עצורים בלא פקודת מעצר וכי הליכי בקשת המעצר היו פגומים.

בין החמישה — אימאם מריד אל כלאת ויו"ר אגודת הסטודנטים בעזה. בדיון התברר כי שהו במעצר יומיים בלא שהוצאה נגדם פקודת מעצר בתתוקף. השופט נקי באותראים והורה לשחררם.

מקורות צבאיים מסרו כי מדובר בתקלה מינהלית, ולק היה כבר הפקו.

המלונות במזרח ירושלים ריקים בגלל המצב; במערב העיר — שפל

התפוסה במלונות במערב ירושלים בחודש שעבר: 60%; צפויה עוד ירידה

מחזות אור־שמורות מרחק ההתנגשה מבנית אסקדיש ברינו מצנפו לצומת נתניה. בתאונה נפצעה אשה אחת (בחזית התצלום). (צילום: יפפא/ריקי כהן)

מאת צבי זרחיה

עקב המהומות בשטחים ירדה בחודשים שחלפו במידה רבה תפוסת בתי המלון בירושלים.

בחודש שעבר היה סך התפוסה רק 60% ממספר החדרים בעיר. ירידה של 20% צפויה החודש ובחודש הבא, כך אמר אתמול אבי קסטנר, סגן נשיא התאחדות המלונות ומחזיק תיק התיירות בעיריית ירושלים.

קסטנר מסר כי בוטלו הזמנות רבות על רקע המצב בשטחים, וכן בוטלו כינוסים וקונגרסים.

באחרונה בוטלו גם טיולים של מאות תלמידי בתי ספר מרחבי הארץ בירושלים, והדבר פגע במיוחד באכסניות הנוער בעיר. נציגי המלונאים מתכוונים לפנות אל ראשי העירייה ומנהלי בתי ספר כדי לעודדם לבוא להתפשות בירושלים.

קסטנר סבור שעל הממשלה להורים לירושלים עוד משאבים כספיים לסייע בשיפור התיירות.

קסטנר מודאג גם ממצב המלונות במזרח העיר. מאז החלו המאורעות בשטחים, ירדה התפוסה במלונות במזרח העיר לאפס, שכן תיירים חוששים ללון שם. וחלק מההזמנות שהיו מיועדות לבתי מלון במזרח העיר הועברו למלונות במערב העיר.

"למה הפלשתינים תמיד מאחרים את כל הגמלים והחמורים" — שאל פרס

בפגישה עם נכבדים בדואים בנגב דיבר ממלא מקום ראש הממשלה על סיכויי ההידברות עם הפלשתינאים: עם אקדחים — אני לא רוצה לשבת; עם ראש, עם לב, עם פה — תפאראל

ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס סייר אתמול ביישובי הבדואים בנגב ונפגש בביתו של ד"ר יונס אבו־רביע, שיוזם ונכבדים מכל השבטים. (צילום: חנניה הרמן)

(ע). "אין יותר חשוב היום — מלעשות שלום", אמר אתמול אחר הצהריים מ"מ ראש הממשלה, שר החוץ שמעון פרס, לעשרות נכבדים בדואים בכינוס במגזר הבדואי בבאר־שבע.

פרס אמר כי "היום הבעיה המרכזית היא שלום, ואם הפרוזה לא יהיה רב בעד תהליך שלום בישראל — אני רואה דברים קשים לכולנו. אין דבר יותר חשוב מזה".

"אני הערב הולך להיפגש עם שולץ", אמר, "ואני חושב שאפשר להגיע לשלום, אפשר להגיע להסדר־שלום. אני מאמין כי הבדואים נאמנים לישראל גם בשעה קשה וגם בשעה טובה, אך הבדואים, כמו הרבה ישראלים, יודעים בלבם כי למען הילדים ולמען העתיד, אנו צריכים להגיע לערבים שלום", העלים ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ.

בתשובה לשאלת אחד הנוכחים, שביקש מפרס לדבר עם אש"ף, אמר פרס: "חוסיין ניסה לדבר עם אש"ף, הגיע איתם להסכם, ותראה מה קרה — למה הוא ברח? הנה עכשיו שולץ נתן לפלשתינים רשות להיפגש — למה הם לא באים? למה הם תמיד מאחרים את כל הרכבות, את כל הגמלים ואת כל החמורים? אף פעם לא עולים הפלשתינים לא על חמור, לא על גמל, לא על רכבת, לא על אווירון".

"ויש עם מי לדבר בין הפלשתינים", אמר פרס. "אפילו עם אבו־עמאר, אפילו עם הבא בתורה. אני רק אומר להם: אני לא אבדוק מה יש לך בראש, אני לא אבדוק מה יש לך בלשון, אני רק אבדוק מה יש לך בכיס. אם יש לך אקדח, זה הכל. ועם אקדחים — אני לא רוצה לשבת. עם ראש, עם לב, עם פה — תפאראל".

פרס הופתע: ילדים בדואים מעדיפים טלוויזיה ירדנית

שר החוץ ניסה לסנגר על הטלוויזיה הישראלית, אך בהצבעה שערך לאחר הסבריו, הצביעו יותר ילדים בעד שידורי הממלכה ההאשמית

מאת איתן רבין

ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס הופתע אתמול, בעת שביקר בשבטי הבדואים בנגב, כשלמד כי הילדים הבדואים מעדיפים לצפות בטלוויזיה הירדנית יותר מאשר בישראלית.

כל נסיונותיו של פרס לסנגר על הטלוויזיה הישראלית ולהשוותה לאמריקאית, לא הועילו לו. בהצבעה בקרב הילדים, שערך פרס לאחר הסבריו, הצביעו יותר ילדים לטלוויזיה הירדנית.

שר החוץ אמר כי בטלוויזיה הירדנית לא מציגים תאונות דרכים, אין שריפות. המלך חוסיין לבוש יפה והשרים שלו מציגים חזית אחידה. "אצלנו", אמר פרס, "אין דבר כזה".

פרס השווה את הטלוויזיה הירדנית לטלוויזיה הרוסית ואת הישראלית לאמריקאית. הוא שאל את הילדים: "מה הייתם רוצים: את הטלוויזיה שאומרת את האמת או זו שמציגה הכל כגן עדן", ואז הוא ערך הצבעה, וכאמור הופתע.

נערים מעזה חשודים בניפוץ מנורות בנתיבות

תושבים בעיירה: התרבו המעשים הפליליים על רקע לאומני

(ע). שני נערים מעזה נעצרו אתמול בחשד שניפצו את מנורות התאורה הקבועות על מגדל המים בכניסה לעיירה נתיבות.

סגן יו"ר המועצה המקומית, יחיאל זוהר, הבחין בנערים, שידו אבנים במנורות. הוא רדף אחריהם ולכד אחד מהם, כבן 17, מרצועת עזה. את הנער האחר תפסו שוטרים לאחר מכן.

הנערים טענו בחקירתם כי "רק השתעשעו".

באחרונה מתלוננים תושבים בנתיבות על ריבוי מעשים פליליים שבהם מעורבים ערבים מעזה, כנראה על רקע לאומני. לפני כשבוע התנפנפו כמה דגלי פלשתין על כבלי חשמל סמוך לעיירה, לאורך כביש עזה — באר־שבע.

כמו כן נעשה ניסיון להצית הוד שאיתן בלוני גז בבית דירות בנתיבות. שכנים שהבחינו באש הזעיקו את המשטרה ומכבי־אש.

בכל המקרים נפתחו תיקים פליליים במשטרה; חקירה.

אישום נגד אורית ארביב על שהחזיקה באקדח גנוב

התביעה: ניסתה להחדיר האקדח לכלאו של חברה, הרצל אביטן

(ע). כתב אישום ובקשה למעצר עד תום ההליכים המשפטיים הוגשו אתמול לבית המשפט המחוזי בתל־אביב נגד אורית ארביב, המואשמת בהחזקת אקדח גנוב בלא רשיון.

בבקשה למעצר עד תום ההליכים נטען כי ארביב ניסתה להחדיר אקדח ומחסנית כדורים לבית־הסוהר בבאר־שבע, שבו מרצה חברה ואבי ילדה, הרצל אביטן, עונש מאסר עולם. בשלב הבדיקות שלפני הכניסה לחדר הביקורים נמצא כי היא נושאת על גופה חפץ מתכתי, כאשר המכשיר לגילוי מתכות החל לצפצף.

"כדי לסכל את הבדיקה שעלולה היתה לגלות את האקדח, עזבה ארביב את שטח בית־הסוהר בלא לבקר את אביטן", נטען בבקשה.

בכתב האישום מואשמת ארביב באחזקת נשק שלא כדין ובהחזקת רכוש גנוב.

ארביב נידונה בשעתה לשמונה שנות מאסר על שוד מזוין. היא ריצתה שני שלישים מתקופה זו ושוחררה לפני זמן קצר בשל התנהגות טובה.

הלוח הארצי — הארץ חדשות

לחברת מטע — אסיפל — תעשיות ושיווק מזון בע"מ
דרושים
עובדים למשרות קבועות
1. עוזרי מובילים עם רשיון נהיגה למשאית, רצוי מעל 15 טון
2. דיילות מכירה
לפרטים נא לפנות לטלפון: 02-717596

לחברה העוסקת ביבוא ושיווק כימיקלים
דרושים
אנשי מכירות
בעלי רקע בכמיה
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 35215 ת"א 61351

החברה לשיקום ופיתוח מזרח ירושלים — המחלקה לתכנון העיר, עיריית ירושלים
דרוש/ה
אדריכל ומתכנן ערים
לעבודת תכנון ביחידת התכנון של המחלקה לתכנון העיר בעיריית ירושלים. לפרוייקט תכנון שיקום שכונות, מרכז העיר בירושלים.
– העובד יועסק ע"פ חוזה עבודה מיוחד לשנה.
– דרגה בהתאם לכישורי המועמד.
* תיאור המשרה: הכנת תכניות תכנון עיר למתחמים עירוניים החל משלב איסוף הנתונים, עיבודם, הכנת תכניות חלופיות ועיבוד התכנית הנבחרת לתכנית תכנון עיר כנדרש ע"פ החוק.
– הכנת תכניות בינוי ופיתוח. השתתפות בדיונים בפורומים מקצועיים.
דרישות המשרה:
1. השכלה אקדמית באדריכלות ותכנון ערים (רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים) רצוי תואר שני.
2. נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בעבודות תכנון, בעיקר בתחום של שיקום שכונות ותכנון ערים.
3. יכולת עבודה עצמאית.
4. נסיון ניהול צוות טכני.
5. כושר הבעה בכתב ובע"פ.
6. ידיעת השפה העברית.
7. כושר השתלבות בעבודה עם צוות מקצועי.
למעוניינים: נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים + תעודות השכלה למחלקת מתכנון העיר, בעיריית ירושלים, רחוב הלל 23 למר אורי בן אשר. לא יאוחר מ־15.3.88

דרושים
1. מנהל חשבונות ראשי סוג 3 מדופלם עם נסיון 5 שנים במפעל תעשייתי.
2. מנהל חשבונות סוג 2 + נסיון.
3. חשמלאי תעשייתי בעל רשיון.
4. איש אחזקה ידע בפנאומטיקה והידראוליקה.
5. מסגרים/רתכים בכל הרמות.
6. בחורים לאחר שרות צבאי המעוניינים ללמוד בשכר את מקצוע הדפוס לעבודה במשמרות.
7. מכונאי רכב בעל רשיון ונסיון.
8. הנדסאי תעשיה וניהול + נסיון.
אשקלון, הרצל 34 בית מר, טל. 051-25997, 051-29896
דנאל

עיריית קרית־גת — המחלקה לשרותים קהילתיים־חברתיים
דרושים/ות
★ 3 עובדים סוציאלים — כוללניים בשירים, בעלי/ות הכשרה לעבודה סוציאלית או B.A בעבודה סוציאלית.
★ עובד/ת סוציאלי/ת — עם הכשרה בטיפול משפחתי לעבודה בתחנה ליעוץ וטיפול בחיי נישואין. בעל/ת הכשרה בעבודה סוציאלית והתמחות בטיפול משפחתי.
★ מדריך/כה ראש צוות — לעובדים סוציאלים.
המעוניינים יפנו עד יום 13.3.88 אל מנהל המחלקה לשרותים קהילתיים־חברתיים לגב' נורית ארז. טל. 051-889222, 051-874565
רחוב הגפן 42 קרית־גת 82000

לרשות השידור
דרושים:
מאבטחים
בוגרי יחידות קרביות
(מתאים גם לסטודנטים)
☎ 02-384507, 02-384437

לאגודה לזכויות האזרח
סניף תל־אביב דרוש/ה
רכז/ת סניף
למשרה מלאה
הכישורים: השכלה אקדמאית, כושר ארגוני ויוזמה אישית, עבודה עם קהל.
לפנות בכתב בלבד: האגודה לזכויות האזרח, בן יהודה 146, ת"א. לציין ע"ג המעטפה "מכרז לרכז"

רשף מחשבים וציוד היקפי RESHEF
דרוש
טכנאי מחשבים
עם נסיון קצר ב־PC
טל. 03-5224544 ביום שישי החל מהשעה ראשון בבוקר.

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
למרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק, דרוש:
קניין - BUYER
משרה מס' 3202
תאור התפקיד:
* ניהול משא ומתן עם ספקים בארץ ובחו"ל.
* הוצאת הזמנות לספקים ומעקב אחריהן.
* עבודה ON-LINE עם מערכת ממוחשבת.
* הפעלת יחידת הרכש בחברה בארה"ב.
כישורים נדרשים:
* השכלה אקדמית (רצוי בכלכלה/מנהל עסקים)
* נסיון קודם ברכש יהווה יתרון
* שליטה באנגלית - הכרחית
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.פי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 1056 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד
פרסום שפי

לקורס להכשרת סוכני ביטוח חיים
שיפתח בחיפה ב־15.3.88
יתקבלו לאחר מיון מועמדים רציניים שמעוניינים לבנות קריירה בענף ביטוח חיים
דרישות:
* בני 24 ומעלה
* השכלה תיכונית ומעלה
* עדיפות לבעלי נסיון בשיווק מוצרים פיננסיים או נסיון תעסוקתי בשוק ההון
לקביעת ראיון נא לפנות החל מיום א' קריות 708081, 04-714781 חיפה 04-662470
מנולייף מנורה MENORAH MANULIFE
חברה ישראלית לביטוח חיים בע"מ

לחברת "השמירה" בע"מ
דרושים/ות
בחורות/בחורים
מאזור ירושלים והסביבה
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון
העבודה מוצעת למשרה מלאה לתקופה של 7 חודשים בתקופת האביב והקיץ. אפשרות העסקה גם במשרה חלקית (לסטודנטים)
תנאי קבלה:
★ לאחר שרות צבאי ★ 12 שנות לימוד לפחות ★ דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך באנגלית) ★ מצב בריאותי תקין ★ הופעה נאה ★ מגורים באזור ירושלים והסביבה חובה לתקופת החוזה
למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות (הסעות, ארוחות וכו')
כרטיס טיסה לאירופה יוענק בסוף התקופה
למועמדים בעלי הכישורים המתאימים
תתקיים ועדת קבלה במשרדי חברת "השמירה"
רח' חבצלת 19, קומה 5, ירושלים
ביום א' 6.3.88 בין השעות 16.00 — 19.00
ביום ב' 7.3.88 בין השעות 09.00 — 13.00
ו־16.00 — 19.00
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ותעודת שחרור מצה"ל ו־3 תמונות

דרושים
מת"ח מזקו"ם תעשיות
למפעלם בכרמיאל
דרושים:
★ מפעילי C.N.C
★ חרטים/כרסמים
★ כוון/תכנת C.N.C
★ מחסנאי טכני
★ מבקרי איכות בענף המתכת
★ מנהלי עבודה בענף המתכת
★ אנשי אחזקה
רצוי נסיון בענף המתכת
נא לפנות טלפונית למנהל כ"א 04-988301
— מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד —

למחסן תוצרת באזור הגליל
דרושים
1. מחלק תוצרת
★ השכלה תיכונית ★ רשיון ג' ★ כושר גופני טוב
2. פקיד חשבונות
★ השכלה תיכונית מלאה ★ רצוי ידע ונסיון בעבודות מחסן
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 4496 חיפה 31044 ולציין ע"ג המעטפה עבור מס. 6987
— מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד —

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרושים/ות
לאגף הנדסה
★ מהנדס אלקטרוניקה צעיר
כשורים:
– נסיון במערכות מטוסות־קשר וניווט
– יוצאי חיל האוויר
– ידיעת השפה האנגלית
– מגורים באזור — חובה
למחלקת מטוסים
★ קשרים ★ מכונאים ★ חוטים
יוצאי חיל האוויר במקצועות הנ"ל, רצוי מוסמכים על מטוקים ומטוסים קלים
אגף לוגיסטיקה
★ מחסנאי
כשורים:
– הכרת עבודה במערכות ממוחשבות
– ידיעת השפה האנגלית
– יתרון לבעל נסיון בעבודה במפעל תעשייתי – מתכת
אגף הייצור
★ מבנאים תעופתיים
עדיפות ליוצאי חיל האוויר ובוגרי ביה"ס מקצועיים בתחום הנ"ל
★ עובדי פלסטיקה
בעלי נסיון
מובטחים תנאים טובים למועמדים המתאימים.
כולל עזרה בדיור לבאים ממרכז הארץ
5 ימי עבודה בשבוע, הסעות מחיפה וחוצי הגליל המערבי
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית לנימוך אסולי מדור קליטה טל: 04-962211
— מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד —

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

הכוון הארצי

הארץ חדשות

פיברוניקס
שמרנו לך מקום טוב.

פיברוניקס בע"מ, מקבוצת אלרון, מהחברות המובילות בתעשיית עתירת הידע בישראל, מפתחת ומיישמת באמצעות סיבים אופטיים פתרונות מתקדמים בתחום תקשורת הנתונים. מוצרי החברה משווקים בארץ ונמכרים בכל רחבי העולם. עם הרחבת פעילות החברה אנו מציעים לך להצטרף למקום טוב:

במחלקת הנדסה
מתכנן מכני
הנדסאי. טכנאי מכונות
ניסיון בפיתוח מכשירים אלקטרוניים
נסיון של 3 שנים לפחות בתעשייה האלקטרונית
(משרה 600)

במחלקת תחזוקה
אחראי תחום קשר
תאור תפקיד: ניהול צוות חיבורי קשר, ליווי ושליחויות טלפונים, טלקס, דואר ושליחים
ניהול תחום התקשורת והנחיות, ותיאום בין צוותי קשר
דרישות: ידע בתקשורת, נסיון בתחום התקשורת בחברה
נכונות לעבודה עם שעות נוספות, עבודה באזור חיפה
פרטים נוספים למשרה זו: טל' 04-562621 (משרה 301)

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים נסיון מקצועי וציון מספר המשרה אל:
פיברוניקס בע"מ - גיוס עובדים, סנבות דואר מת"ם חיפה 31905.
סודיות מובטחת.

פיברוניקס בע"מ
תקשורת סיבאופטית

הצטרף אלינו. שמרנו לך מקום טוב.

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

למרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק, דרוש:

קניין - BUYER

משרה מס' 3202

תאור התפקיד:
* ניהול משא ומתן עם ספקים בארץ ובחו"ל.
* הוצאת הזמנות לספקים ומעקב אחריהן.
* עבודה ON-LINE עם מערכת ממוחשבת.
* הפעלת יחידת הרכש בחברה בארה"ב.

כישורים נדרשים:
* השכלה אקדמית (רצוי בכלכלה/מנהל עסקים)
* נסיון קודם ברכש יהווה יתרון
* שליטה באנגלית - הכרחית

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל:
נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619
מגדל העמק 1056 עבור מחלקת כח אדם
ולציין את מספר המשרה

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

פרסום שפי

המועצה המקומית ערד
דרוש/ה

עו"ס קשישים

– עובד סוציאלי בעל יוזמה ויכולת לרכז צוות בין מקצועי.
העובד ישמש כמרכז ועדה מקומית לחוג סיעוד
וכן יטפל באוכלוסית הקשישים.
ינהל ויפתח שירותים קהילתיים לקשיש.
בדבר פרטים יש לפנות למזכירות מחלקת הרווחה.
טל' 057-957911 ,057-950620

למוסד ציבורי גדול בירושלים
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

● מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 31424 ירושלים 91010

רשות הדואר

לרשות הדואר – מחוז ירושלים
דרושים/ות

1. דוורים/ות לחלוקת דואר בעיר
2. עובדים/ות למיון דברי דואר

למישרה חלקית דרושה ידיעה בקריאת כתובות בלועזית
(מתאים לעקרות בית)
לקבלת פרטים נוספים להתקשר למר משיח משיח
טלפונים מס' – 02-524108 ,230690

לחברה תעשייתית מובילה בתחומה
דרושים

1. מהנדס מכונות
דרישות התפקיד:
* ניסיון של שנתיים לפחות בתעשייה.
* יכולת לנהל צוות.
* ניסיון בניהול משא ומתן עם ספקים.
* שליטה מלאה באנגלית כולל יכולת לנהל משא ומתן לרכישת ציוד, באנגלית.

2. טכנאי מזון
דרישות התפקיד:
* השכלה של הנדסאי - טכנאי מזון.
* ניסיון מוכח בעבודה בתחום המזון.

3. פקיד/ת יבוא
דרישות התפקיד:
* ניסיון מוכח בתחום היבוא.
* שליטה מלאה באנגלית.

4. קניין/ית
דרישות התפקיד:
* השכלה אקדמאית במנהל עסקים ו/או כלכלה. * ניסיון מוכח בקניות מקומיות ו/או חו"ל. * שליטה מלאה באנגלית ויכולת לנהל משא ומתן בשפה זו.

5. סדרן/מנהלן תחבורה
דרישות התפקיד:
* ניסיון מוכח של 3 שנים לפחות כסדרן תחבורה.
* ניסיון בעבודה במשרד ממוחשב.
* יחסי אנוש טובים.
* השכלה תיכונית

כל המשרות הינן באיזור המרכז
נא לפנות בכתב יד תוך ציון טלפון להתקשרות לת.ד. 33616 ת"א מיקוד 61336 עבור מס' 20.
נא לציין ע"ג המעטפה המשרה המבוקשת.

למרכזי הנופש של קופת־חולים
דרושים
1) למרגוע לעובד - באשקלון,
טל' 051-36435 או 03-433442
● סגן/ת למנהלת המטבח
● אחראי/ת לחדר האוכל
● מדריך תרבות
2) לשפרינצק כפר החורש, טל' 065-78046
● מנהל/ת חדר אוכל
● מנהל אחזקה
3) לכנרות בטבריה
טל' 06-21285 או 06-791281
● טבח ראשי

על המועמדים המתאימים להתקשר לטל. הנ"ל

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הסתדרות רופאים בבקרים רופאים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתוספת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81533
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 20.00-8.00
בימי ו' 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300
"שקמ" — שרות רפואי לקט (ת"א) שרות ביקורי בית של רופאים מוסמכים לילדים ותינוקות בשעות 24–19
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מס' 222
שח"ר – שרות רפואי לקט (חיפה) בימי חול בשעות 24–19, בימי שישי 24–14, בשבת 24–08 טל' 04-380541 קוד מס' 1665
שח"ר – שרות רפואי נייד ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום – 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג – 226191 ומס' 1788 ולהמשיך הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום – 218820, 218898
מוקד לילה – 681911 מס' 3752 הל' השאר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב
בר כוכבא 49 טל' 03-284649 פתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
ריינגולד מגדל שלום 3 (ליד המשביר) טל' 03-285822 ,294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
קשב לבית –
שרות מיטיים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
1500 אזורית 7549111
שח"ר – עזרה ראשונה נפשית: 24 שעות:
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר־שבע 057-48111
כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410
כפר־סבא 052-913999
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958
מרכז מידע למבוגר לחץ
מטעם "מגלים"
א רה 11.00-13.00
ב רד 16.00-18.00
רח' כסופר 13 תל־אביב

אגם לשירות אגם * חברה מיוחדת לשירות הציבור בבוקר רק 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8
היתר למתלמדה באיידס – הסברה וסיוע לחולים מידע בוקלט 24 שעות בטלפון: 03-290101, 03-203121 עד שהוה בכל יום ב' 19.30–23.00 ת.ד. 20633 תל־אביב
תורנות מדעות בטלפון – דופאן ת"א – 611001, 24363, 241259052 שעות ביממה) דופאן ירושלים 226355 דופאן חיפה 645534
סהל – נדרות לטיפול נמרץ לחולי לב (פרטי) 330848

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רופא – (ילדים, פנימית)
איכילוב – (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק – (פנימית, ילדים)
הדסה ע"כ – (כירורגית, אורטופדית, נשים עיניים, א.א.ג.)
שיניים (עזרה ראשונה 16-22)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
שרה דב האשר 3 תבנית ל' 5412518
פארם מוקם יהודה הימית 61, יפו 822973
ירושלים
ארזה המלך ג'ורג' 27 241696
חיפה
קרית אליעזר ככר מפורזה 6 511707
חולון
גני בת ים הנביאים 5 585671
בת ים
גני בת ים הנביאים 5 5515671
רמת גן
תן לבוטינסקי 99 7514434
נתניה
מקסים טלומן 2 617836
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
הרצליה
הרמן טכנת מדריין 715136
חדרה
הנשיא הנשיא 324231
רחובות
בזיק הרצל 155 452154
מרכז מידע ויעוץ לנפגעים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא תברות, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' – 16.00–19.00.
יום ו' שעות 8.30–11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 16.00–19.00
רח' הפסדרש 14 טל. 81520

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רופא – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגית)
ירושלים
ביקור חולים – (נשים, ילדים)
הדסה ע"כ – (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)
שיניים (עזרה ראשונה 16-22)

תורנות בתי־מרקחת
תל אביב
בני דיזנגוף 174 222386
סיני שד' ירים 70, יפו 822998
מוצא"ש – בני, סיני
ירושלים מרפאת הגיהם הגיהם 3, 224175
מוצא"ש – העמודים יפו 50 233081
חיפה מדרך מדרך 13 664039
חולון מור חבינה רייך 20 בת ים 583360
בת ים
מור חבינה רייך 20 583360
רמת גן
רמת יצחק שד' ירים 96 777506
נתניה
המכן שד' ויצמן 13 22985
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 985271
הרצליה
הרמן טכנת מדריין 715136
חדרה
הנשיא הנשיא 324231
רחובות
הכב הרצל 196 473956
מרכזי מידע — אגד
02-534304 03-432277 04-549121

יום שבת

תורנות רופאים
הסתדרות רופאים בבקרים ורופאים:
מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתוספת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81533
נתניה 923335

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות		
	כ"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.01	6.15
תל אביב	5.19	6.14
חיפה	5.11	6.16

לאופנת טומי
דרושות
תופרות
תנאים טובים
בנייני מלכי רח' האורגים 11
בזקן 48 אזור התעשיה
אשדוד 08-551566

לעיתון חדשות
דרושים/ות
גרפיקאים
מעצבים
וביצועיסטים
נא לפנות לדורית, טל:
03-336702 שלוחה 215,
בימים א'-ה' בין השעות
09.00–14.00

רווקים/ות ופנו"פ
הכרויות במסיבות באווירה תרבותית ואינטימית. במוצאי שבת הקרוב **מסיבת פורים** ברמה וסגנון אחר החל מ־21:30 במועדון ה"מנזה" בפקולטה לחקלאות רחובות (מול מכון ויצמן).
★ הכניסה בלבוש הולם ותחפושות
★ תעודת זהות חובה (נשים 23-35, גברים 26-40)
★ הדרום והמרכז נפגשים בפקולטה לחקלאות
★ הנחה למציגים תעודות סטודנט

עתון "הארץ"
למחלקת מוספים
ומדורים מיוחדים
דרושים:
רוכשי
מודעות
בעלי כושר מכירה מעולה
על המעוניינים לפנות לרמי
טל' 03-5121117

BioMakor bm
דרוש/ה
ביוכימאי/ת או כימאי/ת
לעבודה במעבדה ביוכימית
רצוי נסיון בניקוי חלבונים.
פניות בכתב בצרוף קורות חיים
נא לשלוח לביו־מקור קרית ויצמן
רחובות מיקוד 76326

נציבות שירות המדינה
מודיעה על פרסום
מכרז פומבי מספר 667
לתשורת ומנהל/ת מינהל החשמל
במשרד האנרגיה והתשתית ירושלים
הדרגה: 10–12 של דירוג המהנדסים או 10–12 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
תיאור התפקיד:
מנהלי ענייני החשמל וראש מינהל החשמל, ייצוג מעיל של המשרד בדירקטוריון של חברת החשמל לישראל ועוד.
ייצוג השר והמשרד בגופים סטטוטוריים בוועדות הכנסת ובגופים בין משרדיים ובין מוסדים.
ביצוע כל מטלה בהתאם להוראות השר והמנכ"ל.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמאית בהנדסה (רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים) או השכלה אקדמית (תואר ראשון) במדעי החברה והרוח, (רצוי בעל תואר שני או שלישי) ונסיון של תשע שנים בעבודה מקצועית ובאירגון וניהול צוות עובדים מקצועיים.
ידיעת השפה האנגלית על בוריה כדי קריאת ספרות מקצועית והתכתבות בשפה האנגלית.
ידיעה בסיסית בנושא חשמל.
כושר הבעה בכתב ובעל־פה.
כושר ניהול משא ומתן עם גורמים שונים.
בקשות בצירוף מסמכים יש להגיש על גבי טופס 2115 (שהם אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) ללשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה הקריה רח' קפלן 3, ירושלים, ת.ד. 776-91007
(טלפון 02-639241)
מועד אחרון להגשת הבקשות הוא כ"ה באדר התשמ"ח 11.3.1988

דרושים
כרסמי C.N.C בעלי נסיון של שנה לפחות
מועמדים מתאימים יהנו מהטבות מיוחדות:
* שכר גבוה
* שכר דירה מלא
* תמריצים לפי תקופות תעסוקה
* משרה קבועה
נא לפנות לטל: 04-663703 ,671937
664002 ,709077/6
או לת"ד 5346 חיפה.

לחברת אחזקה גדולה
דרושים לעבודה
באילת
★חשמלאי מוסמך
בעל רשיון ממשלתי,
מגורים: דירת רווקים באילת.
בתל־אביב
★חשמלאי מוסמך
בעל נסיון באחזקת מערכות אלקטרומכניות ומיזוג אויר.
לבעל רכב תינתן אחזקת רכב.
טל' 02-381238,382076
פרסום שיטה

לנמל אשדוד
דרוש
מהנדס חשמל
בעל נסיון של 2-3 שנים
עדיפות לבעל רקע ונסיון בתחום אלקטרוניקה תעשייתית. מקום מגורים – אשדוד או הסביבה.
המעוניינים יפנו בכתב יד למחלקת כח־אדם – נמל אשדוד ת.ד. 9001, אשדוד 77191

יעל
תכנה ומערכות בע"מ
בית התוכנה העצמאי הגדול בישראל
לעבודה בירושלים
דרושים
מנתחי/ות מערכות מתכנתים/ות
.1 I.B.M - M.F.
★ הכרות בסיסי נתונים,
רצוי ADABAS + NATURAL
★ 4 שנות נסיון.
.2 VAX/VMS
★ הכרות בסיסי נתונים,
★ שתי שנות נסיון.
לפנות בכתב לחברת "יעל",
ל"משאבי אנוש".
רח' בן גוריון 22 גבעת שמואל
רח' בן גוריון 22, גבעת שמואל 51905

לעיתון "הארץ"
דרושים/ות
מקדמי/ות מכירות
ברמה יצוגית נאותה
להתחתמת מנויים
בחיפה / נהריה / מעלות / כרמיאל
* שעות עבודה גמישות
* שכר שעה + עמלה גבוהה
לפנות: "הארץ" סניף חיפה,
נורדאו 20 טל: 04-661166

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

לסניפנו בת"א, נתניה ורחובות
★ **מהנדס תוכנה** תואר ראשון במדעי המחשב, ממוצע ציונים גבוה, לעבודה זמנית באזור ראשל"צ.
★ **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה / מכונות** + נסיון שנה ומעלה בהכנת תיעוד הנדסי לייצור, רצוי נסיון בתיב"ם. העבודה באזור לוד.
★ **הנדסאי אלקטרוניקה** להכנת תוכניות בדיקה למערכת ATE. העבודה באזור לוד.
★ **טכנאי אלקטרוניקה** + נסיון בבדיקת כרטיסי RSLM והשמשתם. העבודה באזור לוד.
★ **מכונאי אחזקה** בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי + נסיון רב בתיקוני ציוד יצרני ואחזקתו, לאזור פ"ת.
★ **מכונאי רכב** מנוסה, לעבודה באזור פ"ת.
★ **מפעילי C.N.C** מנוסים, לאזור ת"א, פרופיל צבאי גבוה.
★ **רתכי חשמל / שריון / ארגון / CO_2** + נסיון.
★ **חרטים / כרסמים** מנוסים, לאזור ת"א, פרופיל צבאי גבוה.
★ **מחווטים/ות מלחימים/ות** מנוסים, לעבודה באזור גוש־דן.
★ **עובדי/ות ייצור** + פרופיל צבאי גבוה, לעבודה בגוש־דן
★ **שומרים** למפעלים בטחוניים, אחרי שרות צבאי, פרופיל צבאי גבוה, מאזורים: לוד, רמלה, יהוד, חולון ופ"ת.
★ **מלגזנים מנוסים** פרופיל גבוה, לעבודה קבועה

לסניפנו בתל־אביב
★ **מנה"ח עצמאי / מדופלם** נסיון בהנה"ח ממוחשבת.
★ **מנה"ח סוג 3** נסיון בחברה תעשייתית ובהנה"ח ממוחשבת.
★ **פקידת יבוא** מנוסה, אנגלית ברמה ס"מ.
★ **קלדניות** מנוסות לעבודת משמרות בכפר־שמריהו.
★ **מזכירות** עברית מנוסות למשרות מפוצלות בת"א ובכפר־שמריהו.
★ **מזכירות** עברית־אנגלית, אנגלית ברמת שפת־אם + הדפסות, למשרות מלאות.
★ **פקידת משלוחים** למשרה מלאה בת"א, השכלה תיכונית, הדפסות עברית־אנגלית, נסיון ברכש.
★ **מרכזניות** תדקס מנוסות.
★ **תמלילניות** עברית/עברית־אנגלית מנוסות.

משרות קבועות, תנאים מצויינים, ארוחות והסעות
תל־אביב, דיזנגוף 158, טל. 03-5449848
נתניה, שמואל הנציב 17, טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185, טל. 08-465277
חיפה, הרצל 22, טל. 04-670825

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

לסניפנו ברחובות
★ **הנדסאי/ת תעשיה וניהול** מנוסים, לאזור הדרום.
★ **מכונאי אחזקה** ידע בפנאומטיקה וחשמל, לאשדוד.
★ **איש אחזקה** ידע במסגרות, רתכות, אינסטלציה, לאשדוד.
★ **פקידות יבוא ויצוא** מאזור רמלה־לוד.

לסניפנו בנתניה
★ **ראש־צוות** נסיון במערכות הסקה ואינסטלציה סניטרית, לחדרה.
★ **אינסטלטור** מנוסה, ידע בקריאת תוכניות, לחדרה.
★ **מבקר איכות ויזואלי** למפעל אלקטרוניקה, נסיון 3 שנים, ידע בעבודה עם מיקרוסקופ, לנתניה.
★ **הנדסאי כימיה** נסיון במיכשור אנליטי, משמרות, לנתניה.
★ **תופרות** מנוסות, נסיון על מכונות תעשייתיות, לנתניה.

לסניפנו בחיפה
★ **מצילי בריכה/ים** בעלי תעודת הסמכה, לחיפה והצפון. לפנות עד יום א' שעה 11.00.
★ **הנדסאי/ת תעשיה וניהול** נסיון 3 שנים בתיכנון פונקציונלי ושיטע, לנהריה.
★ **הנדסאי/ת כימיה/מזון** נסיון 3 שנים לתפקיד ניהולי, לנהריה.
★ **כתבים/ות טכניים** בעלי רקע טכני, אנגלית ברמה טובה, לחיפה.
★ **מכונאי תעשייתי/אחזקה** מנוסה, בוגר בי"ס מקצועי 4 שנתי, לחיפה, עכו, עפולה.
★ **מכונאי רכב/דיזל** מנוסים לחיפה.
★ **מסגרים** בוגרי בי"ס מקצועי, ידע בקריאת תוכניות, לחיפה ונצרת.
★ **רתכים CO_2 / חשמל** מנוסים, לחיפה ונצרת.
★ **חרטים / כרסמים C.N.C** מנוסים, לחיפה, נצרת וכרמיאל.
★ **מחווטים/ות** מנוסים, לחיפה, כרמיאל.
★ **מזכירה ע/א,** אנגלית ברמת שפת־אם, לחיפה.
★ **מעבדת תמלילים** מנוסה, הכרת לוטוס 3, 2, 1 – לחצי־משרה, בחיפה.
★ **מנה"ח מדופלם** נסיון תעשייתי, לחיפה והצפון.

משרות קבועות, תנאים מצויינים, ארוחות והסעות
תל־אביב, דיזנגוף 158, טל. 03-5449848
נתניה, שמואל הנציב 17, טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185, טל. 08-465277
חיפה, הרצל 22, טל. 04-670825

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

מרכז רפואי תל־אביב
בי"ח "איכילוב"
דרושות
אחיות מוסמכות
לעבודה במגוון מחלקות בית החולים, יחידות לטיפול נמרץ וחדרי מיון.
תנאים טובים, עזרה בדיור, גמישות בסידורי עבודה, תכניות לימודים תוך שרות, עזרה בלימודים אקדמאיים.
להתקשר טלפונים בבקר: 03-5436551,
03-5436501 ובערב: 052-574588

למפעל מזון בפתח תקוה
דרוש
עוזר מנהל כח־אדם
הכישורים:
– נסיון וידע בקליטת עובדים
– ידע בהכנת משכורת ממוחשבת
– הכרת דיני עבודה ודיני מיסוי
– בן 25-30
– עדיפות לתושבי פ"ת והסביבה
על המעונינים לצרף קורות חיים על דף חלק ולציין משכורת נדרשת בת.ד. 3399 פ"ת

SOS
כח אדם
אנשים לעבודה קבועה
1. מנהלי סניפים — להרחבת ועיבוי מערך סניפי החברה בגוש דן. מועמדים בעלי השכלה רלוונטית. נסיון וקשרים במשק אשר יהיו מוכנים להקדיש את מיטב יכולתם וזמנם וכן השקעה כספית לא גדולה. מתבקשים לפנות בכתב־יד. המתאימים יוזמנו לראיון.
2. אשפי מכירות — אם אתה יכול למכור קרח לאסקימוסים, ולא מוכן לקבל תשובה שלילית מהלקוח, יש לנו מה להציע לך כמייצג משרד פירסום והפקות סירטי פירסומת.
3. תמלילנית עברית עם נסיון על וורדמיל למשרה מלאה בחברה צעירה ברמה"ש.
4. מזכירות מנוסות עם אנגלית מעולה, טלקס, מעבד תמלילים למשרות מלאות וחלקיות בת"א ור"ג.
5. זווד אלקטרוני ידע בקריאת שרטוט עם נסיון בריתוך CO2 ומסגרות מכנית למפעל באיזור פ"ת.
השרות לעובדים ללא תשלום
ת"א: פינסקר 7 טל: 03-292190 ,296384

עיריית תל־אביב־יפו
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תש"מ – 1979 מכריזה בזה עיריית תל־אביב יפו על משרה פנויה באגף שרותי רווחה.
מכרז מס': מכר 88 – 27
תואר המשרה: מנהל האגף לשרותי רווחה
דרגת המשרה: ע"ס רמה 11 או דרגה 11–13 בדירוג המח"ר
תאור התפקיד: אחראי לתיפקודו התקין של האגף ולביצוע תוכניות הפעולה, בהתאם להנחיות ולנהלים של העיריה ושל משרד העבודה והרווחה.
דרישות המשרה: 1. תואר אקדמאי בעבודה סוציאלית. 2. בוגר קורס כלל מינהל בכיר לשרותי רווחה או בעל השכלה אקדמית במינהל. 3. נסיון של לפחות 8 שנים בארגון מפעלים ופרויקטים בקהילה. 4. ידיעת השפה העברית והאנגלית, ידיעת שפות נוספות רצויה.
בקשות למכרז בצירוף תיאור תולדות החיים והתעודות המעידות על כישורי המועמד, יש להגיש במעטפה סגורה בשני עותקים, למשרדי העיריה במגנון, על גבי "שאלון אישי" בקשה למשרה פנויה, טופס מס' 2025, ולציין על המעטפה את מספר המכרז.
טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במגנון באגף אישי או ע"י הדואר.
בקשות שתוגשנה ללא תעודות כאמור, לא תובאנה בחשבון.
התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא כ"ה אדר תשמ"ח 14 במרץ 1988.
שלמה להט
ראש העיריה
בעיריה בונים עיר - בוא והיה שותף

לתערוכה מיוחדת בנתניה
דרושות
דיילות מכירה
לכל ימות השבוע
כולל שבתות
להתקשר ביום שישי 4.3.88
לטלפון: 053-614712

למכון לבריאות העובד ותעסוקה
ע"י בית לוינשטיין רעננה
ת.ד. 3, רעננה, מיקוד 43100, טל': 052-445103
דרושים
1. **מרכז פרויקט מחקר שדה**
דרוש נסיון ניהולי, רכב חובה. התפקיד עשוי להתאים לנושאי צבא קבע.
2. **סטטיסטיקאי לפרויקט מחקר אפידמיולוגי**
בעל ידע בתיכנון ושימוש בתוכנה סטטיסטית.
למישרות 1-2 נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וטלפון להתקשרות.
3. **מזכירה**
למישרה מלאה. הדפסה עברית אנגלית. עדיפות לנסיון במעבד תמלילים. נא לפנות טלפונית.

صكنا من الاجل

صورة عن الأصل

חדשות הכלכלה

קבוצת גהל עשויה לעכב האסיפה ב"דובק" בשבוע

אפשר שחבריה יימנעו מלהתייצב באסיפה ביום א', ובכך ימנעו הקוורום הדרוש ● הדורשים להדיח ההנהלה השיגו הרוב הדרוש

מאת יונתן שרמן

האסיפה הכללית של בעלי המניות ב"דובק", האמורה להתכנס ביום ראשון כדי להדיח את הדירקטוריון, עשויה להידחות בשבוע. הסיבה לכך היא האפשרות שקבוצת גהל תימנע מלהופיע, ויימנע הקוורום הנדרש לקיום האסיפה.

תקנות החברה קובעות כי כדי לקיים אסיפה כללית שלא מן המניין יש צורך בהופעתם של יותר ממחצית בעלי הון המניות.

קבוצת גהל מחזיקה ביותר ממחצית הון המניות. אם האסיפה נדחית מסיבה זו, היא יכולה להתקיים ביום ראשון הבא בכל קוורום שהוא.

בתוך כך מתברר כי זרח גהל, מנכ"ל החברה, שיצא לחו"ל מסיבות רפואיות, לא יחזור לארץ להשתתף באסיפה. הוא ניסק את אישורו בבדיקות הרפואיות שהוא עושה בחו"ל.

כאשר תתכנס האסיפה הכללית יהיו רוב זכויות ההצבעה לקבוצת שנור ופוליקנסקי.

עם קבוצת מרשקין, ינלום הרוב בעלי המניות, מתכוונות קבוצת שנור ופוליקנסקי לפעול להדחת רוב חברי הדירקטוריון. אפשר כי יסכימו למינויו של חבר אחד מטעם קבוצת גהל, וימנו את שמונת הדירקטורים האחרים מקבוצותיהם ומן הציבור.

יו"ר הדירקטוריון, יצחק ברמן, מתכוון להתפטר מתפקידו, ועל האסיפה יהיה לבחור יו"ר חדש.

זרח גהל

"שום מושב עדיין לא חתם על הסדר הסיוע"

מאת אבי בגאור

"אף שכל הגורמים המעורבים בהסדר הסיוע למושבים כבר חתמו לפני כחודשיים על הסכמי הסיוע, עדיין לא חתם אפילו מושב אחד על ההסכם", כך אומר גרליה גל, מזכ"ל תנועת המושבים. הוא מזהיר שכל יום שעובר מקטין את הסיכויים לשקם את המושבים. מגורמים אחרים המטפלים בהסדר נמסר כי האשמה היא במושבניקים, שרובם מסרבים לחתום על הערבות ההדדית.

גל תולה את הקולר במצבו הפיננסי הרעוע של הבנק לחקלאות, האמור לטפל, במסגרת ההסדר, בכ־170 מושבים.

רשות הכספים של הכנסת הורתה לפני כמה חודשים למכור את הבנק לחקלאות לבנק לפיתוח התעשייה. אבל הועלתה התנגדות לקיום העיסקה, והאוצר קיבל את אישור הוועדה להגדיל את ההון העצמי של הבנק ב־12 מיליון ש"ח.

לקוחותיו של הבנק לחקלאות חייבים לו יותר מ־470 מיליון ש"ח, אף כי במחותיו עדיין נחשבים לגרבים. לפי שעה, הבנק מתקשה להפקיד במסגרת ההסדר, משום שעתידו אינו ברור, וההון העצמי שלו אינו מאפשר להגדיל את האשראי.

בתנועת המושבים דורשים כי האוצר יקבל הכרעה באשר לגורל של הבנק, ומציעים להגדיל את הונו העצמי ב־50 מיליון ש"ח.

הפרסומאים מציעים תקנות להנהיג רישוי בענף שלהם

דורשים להקים "מועצת פרסום" שתפקח על הענף, תקבע כללי אתיקה ורישוי ותוסמך להטיל סנקציות ולשלול את הרשיון

מאת אבי בגאור

היועץ המשפטי של לשכת הפרסומאים סיים בימים אלה את גיבוש התקנות לרישוי מקצוע הפרסום. ביוזמה זו תומך הח"כ אלי קולס, יו"ר ועדת חוק ומשפט של הכנסת.

בלשכת הפרסומאים מוטבים שענף הפרסום פרוץ, וכל אחד רשאי כיום לעסוק במקצוע, גם אם אינו עומד בקריטריונים מקצועיים. הלשכה מציעה להקים "מועצת פרסום", בעלת סמכויות רחבות, שתפקח על הענף, תקבע כללי אתיקה ורישוי ותנהיג בו סדר. על־פי ההצעה, ימונו חברי המועצה מקרב משרדי הממשלה, אנשי ציבור והפרסומאים.

הלשכה מציעה לאסור על עיתונים לקבל מודעות ממי שאינו פרסומאי מורשה, לאסור על משרד פרסום להיות בעל עניין כלכלי באמצעי פרסום כלשהו, ודורשת לאפשר למועצת הפרסום להטיל סנקציות ולשלול את רשיון העיסוק ממי שיעבור על כללי האתיקה.

"אפשר לחסוך למשק מאות מיליונים — אם יבטלו ההגנה המופרזת מהיבוא"

— אומרים מקורות באוצר ● כעת כדאי לייבא רק וידיאו יקר שכן המכס עליו שווה למכס על וידיאו זול ● יצרני הבגדים בארץ פטורים ממס משום ש"כבר שילמו מס על החוטים" ● מס שהוטל בלחץ היצרנים בארץ — הקפיץ מחירי הריבות מרומניה

מאת שמשון אריך

הייקור המלאכותי של היבוא, והתחבולות המשמשות לצורך זה, הם שעוררו, ומזיקים רב ביותר למשק — אומרים גורמים מרכזיים באוצר. להערכתם, עלות הדבר מגיעה היה ביותר מאות מיליוני דולרים לשנה במטבע חוץ, שלא לדבר על עיוותים ושחיתות הנובעים מכך. לדבריהם, לדברי גורמים אלה, היה המנכ"ל הקודם של האוצר, עמנואל שרון, נחוש בדעתו לבטל את הנהגים הללו או לצמצמם, ולחסוך בכך כספי רב לתקציב המדינה. אולם בלחץ אינטרסנטים, לא מומשו המלצותיו.

דוגמה להגנת היבוא למקורות יקרים, תוך גרימת נזקים לקופת המדינה, למדד יוקר המחיה ולצרכנים: המכס המוטל על וידיאו — 80% מהמחיר, אך לא פחות מ־900 שקל. כלומר: יבואן שייבא וידיאו ב־400 שקל ישלם מכס של 225% — כמעט פי 3 מ־80%. אם יוחלט לייבא אותו מארץ יקרה או יצוהר על מחיר גבוה יותר — גם אז יהיה חייב במכס מינימלי של 900 שקל. בשני המקרים — הנזקים שווים.

בעיקר רב נזקה של ההגנה המלאכותית על ייצור מקומי, באמצעות האפליה במס הקניה, האמור לחול באופן שווה על הייצור המקומי ועל היבוא. בניגוד — יש מס קניה גבוה האמור לחול גם על בגדים מיובאים. אולם אנשי המכס התוכנו והביאו לידי כך שהיצרן המקומי אינו משלם כל מס קניה, ואילו היבואן משלם מס קניה עצקי. אנשי המכס קבעו שמי שמשלם מס על החוטים, אינו משלם מס קניה על הבגדים המיוצרים מהם. מכיוון שהמס על החוטים נמוך, יצרני הבגדים המקומיים פטורים, למעשה, ממס קניה, ואילו היבואנים משלמים אותו באחוזים גדולים ביותר.

הוא הדין בשוקולד מתוצרת היקרים. המייצרים אותו בארץ פטורים ממס עליו.

גם משקאות חריפים מקומיים פטורים ממס, וזה מאפשר למכור אותם לצרכן בארץ ברווח גבוה ביותר. אותו דבר חל גם לגבי יינות. כאן, ההגנה המלאכותית מאפשרת למכור אותם במחיר כמעט כפול מהמחיר ליבואן.

הריבות מתוצרת רומניה היו בשעתו זולות ביותר. בלחץ היצרנים בארץ נקבע להן מס מינימום שהקפיץ את מחירן פי כמה.

אנשי האוצר מדגישים כי במקרים רבים אין ה"ייצור המקומי" אלא הרכבה או עירבוב חומרים או חלקים מיובאים שהערך המוסף בהם נמוך או לעתים אינו קיים כלל, וכי אם הייצור הזה נהנה לתעסוקה — על כל שקל המשולם לעובד, הצרכן משלם, לפעמים, כמה וכמה שקלים.

לדבריהם, יש להתפלא על שההסתדרות אינה עוסקת כלל בנושאים אלה. הדבר תמוה, כנראה, גם מכך שהיא מייצגת מפעלים וגופים הנהנים מהגנה מוגזמת, כמו בעלים פרטיים.

המפעל לבוכנות "קינג" נרכש מכונס "עפר וסלע"

מאת אריה לביא

איש העסקים תום רופס, עומד לרכוש ב־850 אלף דולר את מיפעל הבוכנות "קינג" מידי כונס הנכסים של חברת עפר וסלע. קינג היתה חברה בת של חברת עפר וסלע שהתמוטטה לאחר שלא הצליחה לעמוד בהתחייבויותיה, ואז מונה לה כונס נכסים.

המשקיע קנה את מיפעל הבוכנות השוכן בבית שמש לרבות הציוד הקיקיין עם הציוד המלאי וללא התחייבויות. ברצונו למזג את המפעל שרכש עם מיפעל בוכנות אחר שבשליטת משפחת גולדברג מחיפה לחברה אחת שתהיה בשליטה משותפת שלו ושל משפחת גולדברג.

משפחת גולדברג רכשה לפני שנים מספר את מפעל הבוכנות "מוביליה" שנקלע לקשיים והבריאה אותו. הנושה העיקרי של עפר וסלע ושל מיפעל הבוכנות הוא בנק איגוד.

בשבועות האחרונים ניהל רופס באמצעות רואה החשבון רזן באריס מו"מ אינטנסיבי עם בנק איגוד לארגון חבילת מימון שתאפשר את ביצוע הרכישה. במקביל נוהל על ידי עורך הדין חיים גרוסמן מו"מ עם כונס הנכסים באשר להמשך העסקת העובדים ותנאי הרכישה. העסקה תושלם תוך שבוע לאחר שאושרה אתמול על ידי שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב ישי לויס עם ביצוע התשלומים תוך 7 ימים. בדיון בבית המשפט הופיעו נציגי חברת מגור וחברת התכוף אך לא הגישו הצעות שיוכלו להתחרות בהצעת רופס. המשקיע עלה לפני שנים אחדות מאוסטרליה והשקעתו היא בבחינת "השקעה זרה".

סגן שר החקלאות מציע: מכס על משלוחים חקלאיים לעזה

מאת אבי בגאור

סגן שר החקלאות, הח"כ אברהם כצנלסון, מציע לראש המינהל האזרחי ברצועת עזה לשקול "לאלתר" הטלת מכסים על תוצרת חקלאית ישראלית שנשלחת לרצועה, כדי למנוע את הצפת שוקי הרצועה בתוצרת זו.

לדברי סגן שר החקלאות, שיווק תוצרת חקלאית מישראל ברצועה מחייב שיווק תוצרת חקלאית מהרצועה בישראל, ופירוש הדבר הצפת השוק הישראלי באלפי טונות פירות וירקות מהרצועה.

בשיחה שקיים עם ראש המינהל האזרחי ברצועה הציע למנוע באופן אדמיניסטרטיבי את כניסת תוצרת חקלאית מישראל, בהיטלים או "בכל דרך אחרת". לדבריו, "אין כל צורך לפגוע בתושבי הרצועה באמצעות הצפת הרצועה בתוצרת ישראלית זולה, בלי לאפשר להם לשלוח את תוצרתם אלינו".

רווחי תש"ת גדלו ב־'87 ב־25% ל־2 מיליון דולר

מאת זוהר בלומנקרנץ

רווחי חברת תש"ת — חברת הבת של "אל על" — גדלו בשנה שחלפה ב־25%, ל־2 מיליון דולר.

על־פי הצעת התקציב שהוגשה למועצת המנהלים, צפוי שהרווח ב־'88 יסתכם בכ־2.5 מיליון דולר. החברה הרחיבה בשנה שחלפה את עסקיה, בעיקר בכל הקשור בייצוג חברות תעופה ותיירות מחו"ל בישראל. בראשונה זה שנים, היו ב־'88 כל החברות־הבנות של תש"ת בארץ ובחו"ל — רווחיות.

החברה עוסקת בניהול בתי־מלון ("לרום"), במסופי מטען (ממ"ן) ובניהול סוכנויות־נסיעות בכמה מדינות באירופה. תש"ת מייצגת בישראל את חברת התעופה "דלתא" מארה"ב, את חברת התעופה הלאומית של מכסיקו "איירו מכסיקו", את רשת המלונות "הווארד גונסון" ואת חברת "אלאמו רנט־א־קאר", להשכרת רכב. כמו כן היא מייצגת חברות סוכנויות זרות, כגון "פראנס ואלט דיסני", "יוניטור טכנולוגיס" וחברת הצמיגים "גודייר".

המנהל החדש של קבוצת המזון של "כור" ינהל גם את חטיבת השמנים

מאת יונתן שרמן

עקב מינויו של שלמה אילת למנכ"ל קבוצת המזון של "כור" יקבל גם את תפקיד מנהל חטיבת השמנים של "כור" — מנהל־על של "שמן" ו"עץ זית".

שלמה פרנק, שהיה עד כה מנכ"ל קבוצת המזון, התפטר, ומנחם קלה, שהיה כפוף לו בתפקיד מנכ"ל חטיבת השמנים, הודיע כי הוא מתכוון לפרוש בקרוב לעסקים פרטיים.

שי לחג — גם לפורשי התעשייה האווירית

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תעופה

העובדים שיפרשו מהתעשייה האווירית עד סוף החודש, עקב סגירת "הלביא", יקבלו את מענק השי לפסח.

הסכמה בנושא זה הושגה בין נציגות העובדים להנהלה. מדובר בכמה מאות מרשימת 3,000 המועמדים לפיטורים, שהביעו הסכמה להתפטר או לפרוש לפנסיה מוקדמת, עד סוף החודש.

תחילה סירבה ההנהלה לכלול אותם ברשימת מקבלי המענק לפסח, בסך 250 ש"ח, בתווי קניה. השי מוענק אחת לשנה.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

תערוכת סמלי הסנה בסגנון ארט-נובו

מוזיאון לאמנות ישראלית רמת־גן,
רח' אבא הלל סילבר 144, רמת־גן.
שעות ביקור
א'–ה' 09:00–24:00
ו' 09:00–14:00
שבת 09:00–24:00

מרכז גורדייף אוספנסקי
052–552840

נעמת תל-אביב-יפו
נעמת - תנועת נשים עובדות ומתנדבות.

שוק פורים
בימי פורים-בדיזנגוף סנטר
הכניסה חופשית!

שוק פורים 1988 נעמת ת"א-יפו בלב דיזנגוף באדיבותו הרבה של מר אריה פילץ.
הפתיחה ביום חמישי 3.3.88
משעה 09:00—24:00
ביום שישי משעה 09:00—15:00
ובמוצ"ש משעה 17:00—24:00

בשוק:—
גלריה לתנועות מקוריות, ביתן דרום אמריקני, ביתנים לעבודות יד, להלבשה, כלי בית, מצעים, צעצועים, קוסמטיקה ומאכלים ותוצרת בית.

באירועי השוק:—
ליצנים, איפור לפורים, סופרות חותמות על ספריהן, חברי כנסת, שחקנים ואנשי הסגל הדיפלומטי בארץ ימכרו בדוכנים.

ההגרלה הגדולה תיערך בשוק במוצ"ש בשעה 22.00
כל הכנסות השוק קודש לנוטודות הילדים של נעמת ת"א-יפו.

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.
מקבוצת השמירה
31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך!
בחקירות בינלאומיות
איתור אנשים ורכוש
בדיקת מעמד כלכלי
בדיקות גרפולוגיה
ש.ח.כ.
תל־אביב, רח' אנגל 8
(03) 621976, 659054

טיולים זה השטח שלנו

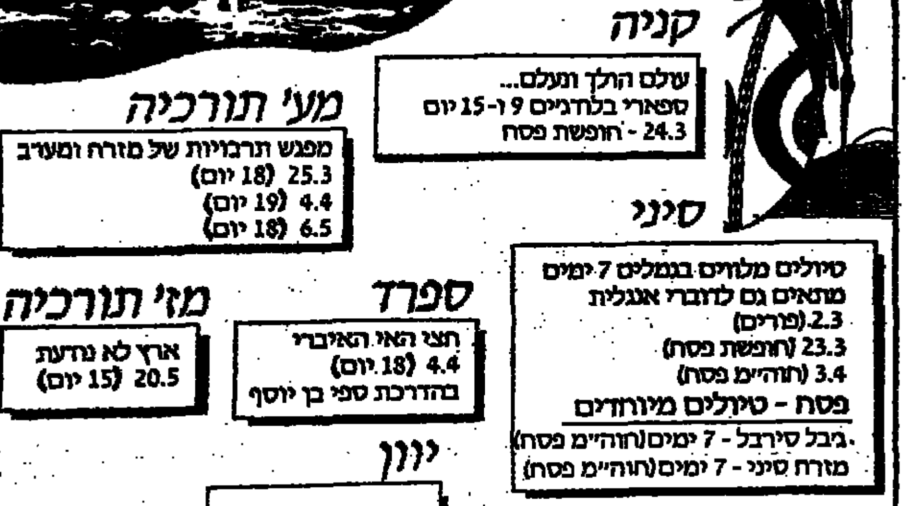

טיולי אביב

קניה
עולם הולך ונעלם...
ספארי בלודג'ים 9 ו-15 יום
24.3 - חופשת פסח

מע' תורכיה
מפגש תרבויות של מזרח ומערב
25.3 (18 יום)
4.4 (19 יום)
6.5 (18 יום)

סיני
טיולים מלווים בגמלים 7 ימים
מתאים גם לדוברי אנגלית
2.3 (פורים)
23.3 (חופשת פסח)
3.4 (חוה"מ פסח)
פסח - טיולים מיוחדים
גבל סירבל - 7 ימים (חוה"מ פסח)
מזרח סיני - 7 ימים (חוה"מ פסח)

מז' תורכיה
ארץ לא נודעת
20.5 (15 יום)

ספרד
חצי האי האיברי
4.4 (18 יום)
בהדרכת ספי בן יוסף

יוון
ארץ אלי האולימפוס
25.3 (11 יום)

מצרים
טיולים של 8 ו-9 ימים
2.3 (פורים)
23.3 (חופשת פסח)
2.4 (חוה"מ פסח), 27.4
16.5

נפאל
פסגות ההימלאיה (33 יום)
פריחה אביבית בגג העולם
24.3 בהדרכת שוקה רווק

בשיתוף אל על ELAL

בטיולינו ניצול זמן מירבי, תכנית מלאה, אמינות מינהלית והדרכה מעולה, כל אלה מבטיחים תמורה מלאה למטיילים

טלפן וקבל חוזר טיולים לביתך 381044, 03-375063
מח' טיולי חו"ל השפלה 3 ת"א

החברה להגנת הטבע

האזינו ל"קול השלום"
לתכנית "לפני שבת"
היום בשעה 14.00
איתן דנציג מראיין את:
חיים בר־לב שר המשטרה
העיתונאי לוי יצחק הירושלמי
סגן עורך עיתון מעריב
השחקן דודו טופז

בדוק והשווה... ותרוויח!

קנה זכות "הלוואה כל רגע"

כשאתה מתכנן קניה בתשלומים או הוצאה כלשהי:
"הלוואה כל רגע"
של בל"ל כדאית יותר!

הבטח לעצמך
זכות ל**"הלוואה כל רגע"** עד 6,000 ש"ח
ב־2.1% ריבית חודשית לא צמודה
ובתשלומים מ־6 עד 12 חודש.

הכנס לסניף, שלם 10 ש"ח,
וקבל תעודת זכות למימוש ההלוואה בכל רגע
שתחפוץ עד ל־30.6.88.

ההצטרפות לתכנית מיום 6.3.88. הבנק רשאי להפסיק את התכנית בכל עת. ההלוואה תינתן כנגד בטחונות או ערבים. ללקוחות פרטיים בלבד.

פרטים בכל סניפי בנק לאומי.

שעור החזר חודשי ממוצע
לכל 1,000 ש"ח הלוואה
ב־12 תשלומים:
כ־95 ש"ח

בנק לאומי - רווח יומי

הארץ

לא מכרת לא שילמת בלוח העיר
קבלת מודעות
מ־8.00–20.00
03-371261

הלוח הארצי
הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

וילות ובתים

קוטג'ים

פנטהאוזים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

מתקבלות מודעות ללוח כל העיר 02-528181 לבעלי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

מכוניות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אוסטין

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

מרצדס

סובארו

פיאט

פורד

פז'ו

משאיות

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

רנו

פולקסוואגן

לנציה

אופנועים

ביקוש רכב

הצעות עבודה

להוציא קרית יובל
מוכר/ת מנוסה בענף הרהיטים
שעות 11.00–19.30
שכר מהגבוהים בשוק
טל' 02-415067 415924

דרושים
* יוצאי צבא בתפקיד פיקודי, לעבודות איטום. עדיפות לבעלי ידע בסנפלינג
* הנדסאי בניין עדיפות לבעלי ידע באיטום
02-424425
02-423364

هكذا من الاصل

הכוונה הארצי — הארץ חדשות

המשך ירושלים

עוזרות ומטפלות

הילה

תבר

או.אר.אס.

אביב

עסקים

מנפאואר

עוזרות ומטפלות

אלמות

הלוואות

חנויות

אבירות

סטריותעשייה

משרדים

מחסנים

מגרשים

תינבור

ביקוש עבודה

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

שיעורים פרטיים

שמירים

מוכרים

קונים

בעלי־חיים

חברה טובה

אסטרולוגיה

בריאות

בתי־אבות

מוצרי־חשמל

פסנתרים

צילום

רהיטים

קייט ונופש

קונים

מקררים

מחשבים

חוגים

שידוכים

שידוכים חיזוגים

עבודת פרך

קייטנות

רפוי והדרכה

המועצה האזורית מבשרת ציון — דרושים:
- מ"מ מנהל מחלקה טכנית
- קב"ס למוסדות חינוך
- עוזר למהנדס
- עוזר חשמלאי

לפרטים: 02-345063 (מזכיר המועצה)

לדרצינים בלבד!
להשכרה קומה שלמה בבלבו ותיק ופעיל בירושלים כ־150 מ"ר
לפנות לת"ד 630 ירושלים

כאן דרום — אזור הדרום

דירות למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

בהלוואה מבנק טפחות
אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את הדירה
לפרטים:
* מרכז מסחרי ד' רח' בת שבע אשדוד 08-552335
* מצדה מרכז הנגב ב"ש 057-76183
* שד' הרצל 65 רמלה 08-230939

3.5 — 3 חדרים

מכוניות

אוטוביאנקי

דייהטסו

סובארו

פולקסוואגן

פורד

פיאט

רנו

מסחריות

אופנועים

הצעות עבודה

נהגים

עוזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

עסקים

חנויות

משקים

מציעים למכירה

מפעלי תובלה

לחברתנו, חברת השינוע היבשתי המובילה במדינה והממוקמת בבאר־שבע
דרוש

חשב / מנהל חשבונות ראשי

לתפקיד מעניין דינמי ואתגרי

תאור התפקיד:
- ניהול מערכת חשבונאית רב־מטבעית
- דיווח חשבונאי פיננסי וניהולי, טיפול בנושאי מיסוי ותכנון מס
- קיום קשר עם גורמים בתוך ומחוץ לחברה בתחומים הקשורים למערכת החשבונאית.

כישורים נדרשים:
- רואה חשבון מוסמך ורצוי בעל השכלה אקדמאית
- יכולת תפקוד בתנאי לחץ בסביבה מורכבת בחברה גדולה
- התנסות קודמת בעבודת צוות ו/או ניהולה, תוך קיום מערכת יחסים בין־אישיים תקינה
- נסיון בניהול מערכת חשבונאית גדולה ומורכבת

מועמדים העונים לדרישות התפקיד יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, השכלה ופירוט נסיון מקצועי קודם לכ' מנהל כח אדם מפעלי תובלה בע"מ ת"ד 72 באר־שבע 84100

סודיות מובטחת

יש עבודה בחברת החשמל

לתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון דרושים:

לקורס מפעילים לעבודה במשמרת

הכישורים הדרושים:
- ★ בוגרי 12 שנות לימוד
- ★ מסיימי שרות בצה"ל
- ★ בריאות תקינה

מגורים באשקלון
המועמדים יעברו מבחני קבלה.
למסיימי הקורס מובטחת עבודה קבועה בחברת החשמל

מכונאי אחזקה

הכישורים הדרושים:
- ★ בוגרי בי"ס מקצועי
- ★ נסיון של 6 שנים לפחות

מגורים באשקלון והסביבה

המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל מדור כח אדם ותפעול דרום רח' החשמל 14 ת.ד. 25 ת"א.

מודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

חברת החשמל לישראל בע"מ

לחברה תעשייתית עתירת מדע באזור התעשיה הרצליה דרושים:

מנהל/ת חשבונות

* מבוסס/ת ועצמאי/ת בעבודה * לפחות סוג 3 * נסיון מוכח בתעשיה * ידע ונסיון בהנה"ח ממוחשבת * נסיון בעריכת דוחות כספיים * שליטה באנגלית

פקיד/ת גזברות

* השכלה תיכונית * סוג 3 בהנה"ח * נסיון בעבודות גזברות והנה"ח בחברה תעשייתית * נסיון במערכת ממוחשבת * שליטה באנגלית
5 ימי עבודה

נא לפנות בכתב בפרוט השכלה ונסיון בעבודה לת"ד 18041 ת"א 61180

זיניאק ושות' בע"מ — ZINIAK & CO LTD

לסניפנו בתל־אביב
רחוב מסילת העולים 3
פינת העליה 47
דרושים/ות

* מוכרים/ות לחנות
* עובדי מחסן

לפנות טל. 03-370961, 03-3708657
לאריק

רשות הדואר

לרשות הדואר תל־אביב:

דרושים דוורים/דווריות

לחלוקת דואר באזור תל־אביב.
פרטים נוספים בדבר תנאי עבודה ושכר אפשר לקבל אצל גילה עיני
טלפונים: 03-307258, 03-307260

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

אלקטרוטכנאי/ת

הכישורים הדרושים:
בוגר בי"ס מקצועי במגמת אלקטרוניקה. יכולת עבודה עצמאית. לאחר שרות צבאי.
מכרז מס' 8/88

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, קרית הטכניון חיפה — 32000, עד יום 18.3.88, בציון מס' המכרז.

מוסד ממלכתי

מציע לך:

עבודה בטחונית יחודית בארץ ובחו"ל, שיש בה אתגר, עיון ועצמאות.

התקשרות לטווח ארוך.

הכשרה, התפתחות וקידום למתאימים.

השתייכות למסגרת המהווה בית ודרך־חיים, הדואגת לרווחת הפרט ומשפחתו.

דורש ממך:

שליטה בשפות מערב ארופאיות בדרגה של שפת אם או הקרובה לרמה זו.

נכונות להשקעה ועבודה מאומצת.

יכולת שכנוע והבנה ביחסי־אנוש.

כושר החלטה ותפקוד במצבים משתנים.
השכלה תיכונית (עדיפות לאקדמאים).

מועמדים לאחר שרות צבאי, עד גיל 40, במצב בריאות תקין, העונים לדרישות יפנו טלפונית 256214, או 210075 בין השעות 08.00־17.00 או בכתב: ת.ד. 33471 תל־אביב, מיקוד: 61333 בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים: שם מלא, כתובת וטלפון, תאריך וארץ לידה, תעודת זהות ומספר אישי בצה"ל.

רק מועמדים מתאימים יענו
- סודיות מובטחת -

לכלבו דיזנגוף של המשביר לצרכן
דרושים/ות

★ מוכרים/ות
★ קופאים/ות

למשרה חלקית

נא לפנות למשרדי המשביר לצרכן כל־בו דיזנגוף, דיזנגוף סנטר, ת"א
טל. 03-285136

דרוש/ה
כתבנ/ית מעולה בשפה הערבית למחשב סדרצלם:
תנאים טובים למתאים/ה
(מתאים לחייל/ת משוחררים)
אחרי שרות צבאי במקצוע עדיפות
02-822831/2 שלמה

לאולפן לבגרות דרושים

מורים

להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות: מתמטיקה, פיזיקה, אנגלית, תנ"ך, ספרות עברית ולשון.
רק מורים בעלי תעודת הוראה ונסיון בהכנת כיתות לבגרות מתבקשים לפנות:
תל־אביב: 03-5460618, ירושלים: 02-222340
חיפה: 04-641040, באר־שבע: 057-71690
תנאים טובים למתאימים

לפרסום דחוף
דרושים

1. מנהח"ש/קלדנית
א. סוג 2 בהנה"ח
ב. נסיון בחשבשבת הכרחי

2. קלדנית מנוסה
הכרת תכנת חשבשבת יתרון

לסוכנות יבוא ותניקה של חומרי גלם לענף המזון
דרושה

טכנולוגית מזון

דרישות התפקיד:
- נסיון לעזרה טכנית וקידום מכירות
- ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין
- רשיון נהיגה, עדיפות לבעלת רכב פרטי

תנאים טובים למתאימות

נא לפנות במכתב־יד באנגלית, בציון השכלה ונסיון ותנאי שכר המבוקשים לת.ד. 33 תל־אביב 61030 עבור מס' 333
סודיות מובטחת

ברוסמן SHARP

האגף למיכון משרדי
דרושים
לסניף ירושלים

נציגי מכירות
למיכון משרדי
בעלי נסיון יפנו:
בטל' 02-533254 (גרשון)

העיר צומת השרון
תל אביב גוש דן והשרון

לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
המחיר למילה 10.75 ש"ח כולל מע"מ
קבלת מודעות
מ־ 8.00–20.00
03־371261

דירות למכירה

תיווך גבי את רמי
סירקין 19 גבעתיים

פתח תקוה
דירות גג

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

גוש דן

4 חדרים ויותר

אילן וקסלר
תיווך והשקעות
03־259796
להשכרה בתל־אביב מבנה משרדים 800 מ"ר לטווח ארוך
למכירה בתל־אביב תמיסים למגורים ומסחר. במרכז ודרום תל־אביב
וילה ברמת גן 140 מ"ר מגרש 420.000 דולר
וילה בהרצליה 140 מ"ר מגרש 400.00 דונם
וילה בנתניה 200 מ"ר מגרש 460.000 דולר

קבלנים מציעים

תל־אביב

4 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

קידמה
אלפי דירות למכירה
בגוש דן
ללא דמי תיווך!!!
מחפש דירה?!
התקשר לנו בטלפון את פרטי הדירה שאתה מחפש (אזור, חדרים, תקציב...) ואנו נשלח לביתך דו"ח מחשב עדכני ומפורט של הדירות המתאימות לדרישותיך.
מחיר מבצע 30 ש"ח בלבד (בכרטיס אשראי בטלפון), ללא דמי תיווך!!
מוכר דירה?!
התקשר לנו בטלפון את פרטי דירתך ואנו נפיץ אותם בין קונים פוטנציאליים, כל זאת בחינם וללא התחייבות מצדך!
עוזר דירות!!
התקשר למשרדינו וקבל לביתך חינם את "משנה מקום..." חוברת לעוברים דירה.
הצטרף לקידמה בשוק הדירות!
03־5449973

"תיווך לוי"
יסוד המעלה 38 ת"א
03־372670
דרושות דירות להשכרה — למכירה, ללקוחות רציניים ללא עמלה
בתחנה המרכזית 3 קיק — 32,000, 2 ק"ב — 26,000 ק"ב — 17,000
משרדים בגדלים שונים בתחנה המרכזית 2 חנוי בנגב + טלפון — 300
אולמות — מבני תעשיה לתעשיה בשכירות בתחנה המרכזית, 100 מ"ר קיק + כוח + טלפון
תיווך "לוי" — מקבל ומציע דירות — אולמות עסקים — משרדים

איזור השרון

85
בכפר סבא קוטג' 7 חדרים מקום יוקרתי $230,000
4 חדשה, באיזור שקט, ק"ב + מעלית $85,000
בהוד השרון 3, ק"ב + מעלית 90 מ"ר $58,000
בבניה מכטאה, במקום טוב, כניסה תוך 10 חודשים
3 1/2, באולמרוב ק"ב, בלי, פינוי במיש, $78,000

בכפר־סבא בבניה במרכז־טובלות בוקר דירות מפוארות 4־5 ופנטהאוזו קומתי.
052־23051
052־34093

חולון ובת־ים

2—2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

ראשל"צ

קונים זהב מהציבור
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
ZAMLER
03-235924 טל:

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

נתניה

3—3.5 חדרים

דירות בשכ"ח

טוביה לשם
רח' הרכבת
סלונים 7 ת"א
03־481387
בשיכון דן — למכירה וילה 8 חדרים, מרתף 60 מ"ר מגרש 600 פינוי גמיש. $500,000
בשיכון דן — למכירה — קוטג' 4 חדרי שינה, מרתף טלמון. שירותים כפולים. $270,000
בהולה למכירה וילה חד־קומתית, יחידת נוער, נגרית. $400,000
בהולה למכירה וילה 6 חדרים, מושקעת, פינוי גמיש. $480,000, מיידי.
ברמת השרון — הלבנות — קוטג' מפואר ומושקע מגרש 400, $480,000 מיידי.

דירות נופש

וילות ובתים

ארונות אמבטיה ואביזרים
באיכות גבוהה, במחירי הפתעה!!
מטבחי דלתא
03־242617
בן יהודה 112 ת"א

טוביה לשם
רח' הרכבת
סלונים 7 ת"א
03־481387
בשיכון — למכירה — וילה 1300, במרכז, שקט. $450,000
בשיכון — להשכרה לשלושה וילה מסודרת + טלפון, מיידי. $1,000
בתל־אביב — בדוד המלך — להשכרה 4 חדרים, חדשה, ק"א, מעלית + טלפון. $750
ברמת־גן — בבורמון — למכירה, 5 חדרים, ק/7, טלפון ותנית. $155,000 מיידי.
בתל־אביב — בברמיה — למכירה 3 חדרים (דירת קוטג') - טלפון $70,000 מיידי

בתי כפר ומשקים

"לא מכרת, לא שלמת"
קבלת מודעות
לוח העיר
לבעלי כרטיסי אשראי בטל:
290697
293648

صكذا من الأهل

هكذا في الأصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

דירות מרוהטות

מכוניות

לא מכרת לא שילמת!
קבלת מודעות ללוח הארצי באמצעות כרטיסי אשראי או באבן גבירול 66 ת"א (ליד קולנוע גת) טל 03-219149 03-218713
נשמח להישמע

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

ביקוש דירות

לא מכרת לא שילמת
קבלת מודעות
לוח העיר
☎ 625015
5365759
עד חצות ובאשראי

"לא מכרת" לא שילמת
לוח העיר
מודעפון
383838

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דלתה

הילמן

וולוו

אוסטין

אופל

אוטוביאנקי

אאודי

AVIS
דייהטסו קורה 846
דייהטסו שרייד 1000 אוט' + מזגן
אוטוביאנקי 1000 ג"ע
סיאט אונו 60, 1100 + מזגן
אוביאה 1200 + מזגן
לנציה דלתא 1300 + מזגן
סיאט רונדה 1300 אוט' + מזגן
פורד סיירה 1300 + מזגן
פורד סיירה 1800 אוט' + מזגן
תרגישו ללא מתחרים
אחריות 100%

ג'יפים

דייהטסו

וקסהול

טלבוט

לנציה

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

לדיטה ויצחק אוהב ציון
מזל טוב
להולדת הבן
מאחלים:
עובדי הלוח הארצי

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"
מודעה באחריות / לא מכרת - לא שילמת
כללי פרסום

- "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.
- המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולגבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המוצעים באזור ת"א, גוש דן והשרון בלבד.
- אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.
- מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד, ונמכר אחד מהם לא יהא המפרסם זכאי להחזר
- בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' הנגב 4 ת"א טל 03-371261 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש פרסום
- בפנייתכם ללוח נא להצטייד במספר קוד המודעה ובמספר חשבון הבנק. ההחזר ייעשה באמצעות העברה לחשבון חלקות.

המשך ת"א גוש דן והשרון

סיאט

● פורה 5 דלתות 1985 ראשונה 03"442286 בצויינת 29.000

סימקה־קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

סוזוקי

סיטרואן

סוסיתא

מסחריות

טנדרים

● טנדר פורד 77 + טסט במצב טוב + אבזור 195437031

● פיאט 131 1600 78 אוטומטי פרטי 170716253

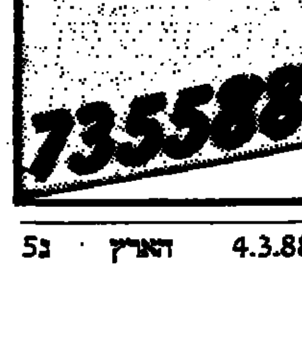

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

למשך ת"א גוש דן והשרון

משאיות

מרקטורים

קרוואנים

אופנועים

הצעות עבודה

דחפון
03-611001

דרוש
מבלבן וכרסם
עם נסיון
בפלסטיק
טל: 9244008

ביקוש רכב

לקליטה
בקיבוץ
מתארגנת קבוצת
אקדמאים ובעלי
מקצוע רווקים
ובעיקר רווקות עד
גיל 30 מוזמנים
להתנסות בחיי
קיבוץ.
בשישי שבת בערב
057-83260
וביתר ימות השבוע
03-262521
03-435450

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

אחיות

גזירה ותפירה

עובדי מוסך

יהלומים

מוכרים/ות

מזכירות

הנהלת חשבונות

דפוס

סוכנים/ות

מחסנאים

נערים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

עוזרות ומטפלות

מורות וגננות

רפואת שיניים

שרטטים וגרפיקאים

עובדי ייצור

פועלים/ות

פקידים/ות

מקדמי מכירות

כתבנית - פקידה
לחברה צעירה
ודינמית ברמת-
השרון נסיון
בעיבוד תמלילים
וורדמיל חובה!
משרה מלאה 5
ימים בשבוע מיום
א' אורלי -
03-5400054-7

HEBREW LANGUAGE AND LITERATURE FOR ADULTS BY HIGHLY EXPERIENCED TEACHER
טל: 03-248687

שליחים/ות

עמידה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

יש רק סיניה 1 עם
8 טבחים נודעים
מהונג-קונג והם
לרשותך עם
מטעמים שאין
כמוהם:
* דים-סאם
* שרימפס
דיאמונט
* ספר-ריבס
ברוטב תפוזים
* סטייק סיני
* כרורי
שרימפס
בבננה
* ועוד ועוד

אילן וקסלר
תווך והשקעות
03-259796

בתי-מלאכה

מחסנים

אולמות

אוסקר
התכניות שבועיות
קבלת שבת עם שלומי אסף

שידוכים

חוגים

חצי חינם

רוצים לקנות

מזגני אויר

מדיחי כלים

סירות

אבדה

הדרכות

וידאו

ריפוי והרזיה

בריאות

לטם

שיכוך הקלה של כאבים
...
תל-אביב: שלום עליכם 38
03-291318, 03-266648
ירושלים: 02-638296

ניקוי ופוליש

נפש וקיים

שיפוצים

מערכת סטריאו

אותיות דביקות

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלונות ותיירות

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

רהיטים

רהיטי-הכים

מבצעים משולבים תשלום
לשבועיים בלבד!! הקדים וזכה!!
...

הלוואות

מכירות ושירותים

בתי אבות

מבני תעשיה

מציעים למכירה

מגרשים

משרדים

חקלאות

תניות

מחשב

כלי נגינה

ציפוי אמבטיות

חימום והסקה

שעונים

אמנות

נשק ותחמושת

אסטרולוגיה

חיות בית

גרפולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

מלווית

הלוח הבטוח
חיפה והצפון

דירות למכירה

וילות ובתים

4–4.5 חדרים

5 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

בהלוואה
מבנק
טפחות
אתה יכול לקנות,
לבנות, לשפץ או
להרחיב את
הדירה
לפרטים:
04-668177

בכל בו
שלום!!
מבצע פורים
בנוה כלי נגינה
אורגן קומפיוטר +
זיכרון ריהוט ב-850$
שיח ובתשלומים
03-642976

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך חיפה

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

דירות בשכירות

צפת

דירות למכירה

נצרת

קריות

וילות ובתים

4–4.5 חדרים

ב.מ.וו.

וולוו

סובארו

סוזוקי

סיאט

סימאוזן

סימקה קרייזלר

פולקסווגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

מזדה

מסחריות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

אמריקאיות

עיריית נצרת עילית

מנהל/ת מנגנון ושכר (מכרז כ"א 2/88)

העירייה מזמינה בזה הגשת מועמדות לתפקיד:

מנהל/ת מנגנון ושכר

הכישורים והדרישות המוקדמות: התמצאות והכרת חוקי העבודה, תקנות, הסכמים, ידע ונסיון בניהול מערכות מנגנון וכ"א, כושר ניתוח ויישום חוקים ותקנות, ייזום ופיתוח מערכות משאבי אנוש, הכרת מבנה השכר, ידיעת השפה העברית על בוריה.

השכלה: תיכונית לפחות

מגורים: נצרת עלית.

מסמכי המכרז: ניתן לקבל במזכירות העירייה, רח' חרמון 1

מועד אחרון להגשת המועמדות: 11/3/1988

מסמכי המכרז יש למסור למזכירות העירייה, רח' חרמון 1.

להברה מסחרית דרוש

ח ש ב

* לניהול מערכת הנהלת חשבונות של מספר חברות
* קשר עם בנקים, ספקים ולקוחות

הכישורים: יכולת שליטה וניהול של כח אדם

מקום העבודה בעפולה

לפנות בכתב לת.ד. 33109 חיפה עבור "חשב"

למרכז שיקום באשקלון דרוש/ה

פסיכולוג/ית

בעל/ת תואר שני או לקראת סיום. רצוי בתחום השיקומי או תעסוקתי

לפנות לטל: 051-26182, 051-26818 לאבי

דרוש

מהנדס בנין עצמאי

נסיון מוכח בניהול תכנון וביצוע פרויקטים

ת.ד. 45711

מזכירה שפת אם אנגלית

דרושה לחברת יבוא בהרצליה

* ידע באנגלית וכושר ניסוח
* עדיף עם נסיון
* 5 ימים בשבוע
* בין 8.00–17.00

טל' 052-551030 (לפנות ליוסי)

למועצה מקומית שלומי דרושה

מורה לאנגלית

לתיגבור כיתות היסוד באנגלית

הכישורים:
* בוגר/ת אוניברסיטה
* מוסמך/ת להוראת השפה האנגלית
* תנאי העסקה בהתאם לכישורים, לפי תורת מיוחד
* היקף המשרה עד למשרה מלאה

בדבר פרטים נא לפנות למנהל המחלקה לחינוך במועצה מקומית שלומי

למוסך מרכזי לרכב פרטי באזור הצ'ק פוסט

דרושים

* ★ בוחן/יועץ שרות רכב
* ★ חשמלאי רכב עם הסמכה (או בקורס הסמכה)
* ★ פקידה כללית

למשרות מלאות וקבועות

למועמדים המתאימים תנתן הכשרה במידת הצורך.

תנאים טובים!

נא לפנות בכתב: ת.ד. 657 חיפה

או טלפונית 04-724829, 724920, 722368

סודיות מובטחת

להוצאה לאור

דרושים סוכנים/ות

בעלי נסיון בעבודה בענף הספרים מבית לבית ועדים ומוסדות

טל' 789227

לבית החולים איכילוב בת"א

דרושות אחיות מוסמכות

למחלקה וליחידה לטיפול נמרץ הנוירוכירורגית

למתאימות תינתן:
* עזרה בדיור
* הסעות עד הבית
* תנאי עבודה נוחים
* שעות עבודה גמישות
* הדרכה והרבה סימפטיה

נא לפנות בשעות היום טלפון 03-5436357

בשעות הערב 03-410164 לגבי אייל

לבית מלון בגליל המערבי 4 כוכבים

דרושים/ות:

* מנהלת משק
* מנהל תיפעולי

לפנות בכתב יד בלבד בצירוף קורות חיים

נסיון קודם לת.ד. 2600 חיפה.

סודיות מובטחת

איר-קור AIR-KOR

ייצור ושיווק מזגנים

דרושות

מקדמות מכירה בטלפון

* הכנסה קבועה
* בונוסים להישגים
* שעות גמישות
* נסיון רצוי

לקביעת ראיון: (03)371086-7-8

לזיוה

מנהל מפעל

מהנדס מכונות + מינהל עסקים

נסיון רב בתעשיית המתכת

מעוניין להחליף מקום עבודה.

ת.ד. 9249, חיפה 31092

למפעל תעשייתי בצפון דרושה

מזכירה

עם ידע בהדפסה וניהול משרד

לפנות בכתב יד לת.ד. 2982 עכו

לחברה ציבורית

דרוש/ה:

מ נ ה ל מ פ ע ל

בקרית שמונה

תיאור התפקיד: ניהול מפעל לייצור אסבי עץ

המעסיק עד 50 עובדים

דרישות התפקיד:

השכלה מקצועית תיכונית לפחות.

* נסיון של מספר שנים בניהול מפעל והפעלת עובדים
* כושר ניהול מו"מ עם לקוחות וספקים
* ידיעת השפה העברית על בוריה
* מקום מגורים קרית שמונה ו/או הסביבה

דרגת המשרה י"ז — י"ט 10 בדרוג האחיד

מועמדים למשרה יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים אל חברה ציבורית

ת.ד. 4822 תל אביב מיקוד 61049

עד ה-18.3.88

לחברה מסחרית גדולה בנהריה

דרושה:

מנהל/ת חשבונות

סוג 3 ת/אר מדופלם עם ידע ונסיון רב בניהול עצמאי של מחלקת הנהלת חשבונות

ידע ונסיון בתוכנת חשבשבת

שעות העבודה — 07.30 — 16.00

תנאים למתאים/ה

פרטים לפנות לת.ד. 1046 ק. מוצקין 26102 עבור מס' 75

מפיק דפוס

למלון נוף שדי הנשיא 101 בחיפה טל: 388731

דרושים:

* מנהל קפיטריה מנוסה
* פקידת הזמנות מנוסה
* פקיד קבלה

לפנות למחלקת כח אדם

דרוש

שותף

נכה צה"ל 100%–50%

עבודה מעניינת

טלפון: 02-534134

לחברת אלקטרוניקה דרוש

מנהל מחסן חלפים

למשרה מלאה

* ידע בניהול מלאי
* נסיון בעבודה במחשב

לפנות בכתב לת.ד. 7987 חיפה

למרפאת שיניים דרושה

סייעת

+ נסיון + אנגלית

02-521628

02-723144

להוצאה לאור

דרוש

מקדם מכירות

בעל נסיון מוכח לעדרי עובדים

טל. 789227

דרושים

* ★ הנדסאי (מהנדס חשמל) לתכנון ולניהול צוות עובדים
* ★ חשמלאי לחווט לוחות חשמל עם נסיון

לפנות לטל' 04-674227

מרפאת שיניים מחפשת

מנהל רפואי

ל-1/2 משרה

ת.ד. 7403

ירושלים 91073

לחברה לעבודות בניה ושיפוצים העוסקת בעיצוב פנים

דרוש:

הנדסאי/מהנדס בנין

עם נסיון בפיקוח בתחום הבניה

ת.ד. 1004 קרית חיים

לדפוס שלומי בע"מ דרושים

■ דפס אופסט
■ מרבטג'ר

תנאים טובים למתאימים

פרטים בטל' 04-968050

התחברה להגנת הטבע — סניף חיפה

דרוש/ה

עובד/ת למרכז למטייל

כישורים:
* נסיון בעבודה עם קהל.
* רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ, ידיעת השפה האנגלית.

משרה חלקית זמנית עם אפשרות להרחבה והגדלה (נדרשת גמישות בשעות העבודה) התחלה מיידית.

מעוניינים/ות מתאימים יפנו לתיאום ראיון

לפז חברת נפט בע"מ

פז

במתקני החברה במפרץ חיפה דרוש

עובד שער

הכישורים הנדרשים:
* ★ 10 שנות לימוד לפחות
* ★ ידיעת השפה העברית (קרוא וכתוב)
* ★ ידיעת השפה האנגלית — יתרון
* ★ כושר בריאות תקין

התפקיד מחייב עבודת משמרות, כולל לילות שבתות וחגים

תנאי שכר בהתאם לכישורים

לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 434 חיפה (31003) עבור משרה 1/88

סודיות מלאה מובטחת

פז חברת נפט בע"מ

קונצרן שטראוס

הנמנה בתנופת התרחבות, המייצר מגוון רחב של מוצרים, בכיף מהמשוכללים והמתקדמים בעולם, עם צוות גדול ובשיטות מתוחכמות בעולם.

דרוש

הנדסאי תעשיה וניהול

לתפקיד אחראי למעקב שיטע האבטחון והתכנון הלוגיסטי של האריזות בקונצרן, רצוי נסיון קודם של שנתיים במפעל תעשייתי בתחום דומה בוגרים — קריות, עכו, נהריה.

נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים לת.ד. 5 נהריה 22100 עבור מנהל כח אדם

סודיות מובטחת

MACPELL

ד ר ו ש

מנהל למתפרה בעפולה

150 תופרות

נסיון קודם הכרחי,

תנאים טובים למתאימים

לפנות — מאקפל, תעשיות אופנה

טלפון: 06-597070

לחברת מחשבים

דרושים

* מתכנתים / מתכנתים מעולים
* אקדמאים מתעשיה וניהול / מחשבים

PL/1- יתר מוכח ב (1)

DL/1.

UFO יתר (2)

לפנות לטל': 04-336886

דרוש

חרט כרסם עצמאי

עם נסיון של 3 שנים לפחות.

תנאים טובים

051-887411

למפעל תעשייתי

ד ר ו ש / ה

מנהל/ת חשבונות

נסיון בעבודה במערכת הנה"ח ממוחשבת הכרחי

נא לפנות בכתב לת.ד. 68 חיפה

פרוייקט שיקום שכונות המחלקה להתחדשות השכונות מבשרת ציון מיסודה של הסוכנות היהודית

דרוש/ה

רכז/ת

למרכז הכשרה ופיתוח כח אדם במבשרת ציון

כישורים: בוגר מדעי החברה או הרוח

דרישות: ארגון ומינהל, יחסי אנוש.

נסיון בתחומים דומים (יעוץ), בעל רכב

פרטים בטל: 02-345081 שולי

לבית הספר הריאלי העברי בחיפה לשנה"ל תשמ"ט

דרושים

מורים

למתמטיקה — פיסיקה — הסטוריה — תושב"ע

ת.ד. 4920 חיפה 31048

נדרש

כימאי

M.S/PH.D

בסינטזה אורגנית, האוהב עבודתו וטוב בה

אי.אר.סי קרית הטכניון טל. 04-225175

הצעות עבודה

לבית ספר תוחלת

דרושה

מטפלת מוסמכת

לחצי משרה

בדבר פרטים נא לפנות למרים מלדין טל: 052-21063

למלון גני חמת טבריה

דרושים

* ★ פקיד קבלה (בעל ידע במחשב)
* ★ טבחים — אחראי משמרת
* ★ עוזרי טבחים
* ★ טבח — אחראי ארוחת בוקר

תנאים טובים למועמדים המתאימים

כולל סיוע בדיור

לפרטים: מור כח אדם טלפון 06-792890

למשרד חקירות ביטוח ותיק בירושלים

דרוש

חוקר רשוי/מתמחה

נא לפנות בכתב יד לפרטי קורות חיים וממליצים

לת.ד. 4666 ירושלים

למלון ואולם אירועים באיזור הצפון

ד ר ו ש י ם :

* טבח ראשי
* טבחים סוג 3

פרטים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1046 ק. מוצקין עבור מס' 5

למלון השרון בהרצליה

דרושים

1. אחראי מטבח קר GARDE MANGER
2. טבח למטבח החלבי — למשרה חלקית בשעות הערב
3. מציל בריכה — למשרה מלאה

נא לפנות לבאהרון אורלי מחלקת כ"א 052-575777

סקורית

יבוא • שווק • הפצה

דרושים:

סוכנים

בעלי רכב מסחרי

נסיון בשיווק

כלי בית

ומוצרי חשמל

טל. 06-450370

לחברה גדולה המפעילה חדרי-אוכל ומטבחים במפעלים

דרושים לסניף ירושלים

* מנהל מטבח
* עובדי/ות נקיון
* מחסנאי

(מתאים לבנות תהסוקה)

לעובדים יסודרו הסעות

לפנות בטלפון 02-535161

פיתוח והקמת מערכי שיווק

עבור אחד מלקוחותינו באיזור הצפון במגזר היהודי והערבי

דרושים/ות

* נציגי מכירות

בנחרים המסוגלים להתמודד עם מכירות מדלת לדלת.

* מנהלי צוות (סופרוויזר)

המתאימים יוכשרו בקורס לאומנות המכירה

* מנהל שווק

נסיון של לפחות 5 שנים בניהול מערך שווק.

שכר הולם ותנאים מצויינים למתאימים

המשרות המוצעות הינן למשרה מלאה בלבד.

המועמדים מוזמנים לראיון ביום ראשון 6.3.88

בשעה 17.00 במלון דביר, חיפה

האם את/ה

צעיר/ה דינמי/ת כשרוני/ת?

ההזדמנות שלך לנצל את כשרונך האישי במקום שיגמול לך על הצלחתך בשכר בסיסי גבוה. יום עבודה מקוצר. בונוסים מפתים. 5 ימים בשבוע.

מסע השתלמות לחו"ל (לשגר כ-6 חודשים)

חיפה 04-525636 חיפה 04-660575

לשרותי תשמל לתעשיה בע"מ

דרוש

חשמלאי תעשיה

בעל נסיון בעבודות אחזקה במפעלים עם רשיון נהיגה

טל.: 04-723095, 04-727068

בבית 04-252926

אפ.פי. ישראל

מכירות ושירותים בע"מ

דרושים:

אנשי תהליך

למכירות ציוד מבשור ובקרה

בתחומים הבאים:

* מחשבים תעשייתיים ותכנת בקרה
* מגופים, ברזי בקרה ומהשאבות
* אנלייזרים לגזים ולנוזלים לתעשיית המזון והכימיה ולמעבדות המחקר

מהנדסים והנדסאי מכונות או כימיה, בעלי נסיון מוכח כאחד (או יותר) מן הנושאים הנ"ל, יפנו בכתב-יד בצירוף קורות חיים אל ת.ד. 400, הרצליה 46103.

דרושה

הנדסאית בנין

למשרה מלאה לתפקיד מזכירה טכנית

הצעות בכתב יד בפירוט קורות חיים

נא לשלוח לת.ד. 6184 חיפה 31061

לחברה ארצית דינאמית ומתפתחת

דרושים

אנשי/נשות חדפית למשרות מכירה

דרישות: לאחר שרות צבאי, בעלי כושר ביטוי ומוטיבציה גבוהה

המתאימים יעברו הכשרה מקצועית ומיוחדת, למצליחים מובטחת משרה וקידום.

טל: 04-728611 725515

ליחיאל

לגן ואהל לורדים בירושלים

דרוש

גנן

עבודה פיזית בשטח

המעוניינים יפנו בכתב למחלקת כח אדם.

ת.ד. 1312 ירושלים 91012

למשרד אדריכלים

דרוש/ה

הנדסאי/ת אדריכלות מנוסה

טלפון 04-370127

מיום א'

"אדם לשרות אדם"

ארגון גג לטיפול סיעודי

טיפול בבית ובבית חולים לקשישים נכים ומסעדים

דרושים

אחיות/ים, חובשים/ות, מטפלים/ות

מחוז ירושלים, רח' בן יהודה 34 (מגדל העיר, קומה 2)

פרטים במקום או בטלפון 02-249959

גרפיקאית

לסטודיו דינאמי לגרפיקה

דרושה גרפיקאית בעלת מעוף ויצירתית ל-5 ימי עבודה.

טל. 04-667681

לחברת קוסמטיקה בינלאומית
מצרפת
דרושות

יועצות יופי

לעבודה בחיפה

- הופעה נאה
- ניסיון קודם
- שפה זרה – יתרון

לקביעת ראיון, נא לפנות אל בלה,
טלפון 03-809123

חוזרים

תשלובת הריהוט הגדולה בישראל

דרוש

נגר מקצועי

בעל רקע בענף הרהיטים
לעבודה במשרה מלאה
לפרטים נא לפנות לשושי
בימים א׳—ה׳ טל׳ 02-521111

א.זליג

בכירים לקריירה חדשה

אנשים מעולים לתפקידים בכירים

Top jobs for top people

עבור לקוחותינו
1) חברה יצרנית בתשלובת תעשייתית ארצית. 2) חברה ליבוא ושיווק.
3) מפעל יצרני בתחום מוצרי הפלסטיק והכימיה (גם עבור חברת בת בבארשבע).

דרוש/ה מנכ״ל

הכישורים הדרושים:
- ★ בעל חשיבה מסחרית, נמרץ ותכליתי שעסק בתחומי שיווק, ייצור, תעשיה ומסחר.
- ★ נסיון מוכח בניהול מוצלח במגזר הפרטי/עיסקי — חובה.
- ★ השכלה אקדמאית — מינהל עסקים ורקע טכני — יתרון.
- ★ כל 3 מקומות העבודה נמצאים במרכז הארץ.

סודיות מובטחת

מועמדים מתאימים יפנו בימי א׳-ה׳ בין השעות 09.00-17.00 לטל. 03-657510 או 03-657630, או יעבירו למשרדנו ברח׳ גאולה 42 ת״א, ת.ד. 4230 ת״א 61041, קורות חיים כתובים בכתב יד פקסימיליה — 03-5101592

משטרת ישראל

מודיעה על הקמת יחידה חדשה

למשימות מיוחדות

היחידה תופעל במסגרת משמר הגבול ותעסוק בפעילות מבצעית ותפקידי שיטור מיוחדים בכל רחבי הארץ.

דרושים

- ■ יוצאי יחידות קרביות
- ■ עד גיל 30
- ■ בעלי בריאות מעולה
- ■ השכלה תיכונית
- ■ בעלי מוטיבציה גבוהה

שכר התחלתי
כ 1300 ש״ח בחודש

לקבלת פרטים נוספים נא לפנות בצירוף תעודת זהות, פנקס מילואים ותעודות השכלה, ללשכות הגיוס הרשומות מטה:
תל אביב: רח׳ הרכבת 14 03-6282903
ירושלים רח׳ המלך ג׳ורג׳ 8 02-244433
חיפה רח׳ העצמאות 82 04-661067
באר שבע רח׳ העצמאות 55 057-32521
רחובות רח׳ הרצל 206 08-487488

סודיות מובטחת

ילדה חמודה
בגיל 7 חודשים
עם תיסמונת דאון

מחפשת

משפחה אומנת חמה

בדבר פרטים נא לפנות: עירית רעננה
למחלקה לשרותים חברתיים.
טל: 052-912221
לעובדת סוציאלית – שיפרה

לחברת שיווק ארצית
דרוש

מנהל מכירות איזורי

אם אתה:
1. מוכן לעבודת שטח קשה
2. בעל ניסיון במכירות והפעלת אנשים
3. בעל כושר התמדה ושיכנוע
4. עד גיל 30
5. בעל רכב
6. תושב חיפה

אנו מציעים תנאי שכר מפתים
הסכם העסקה אישי
לקביעת ראיון טלפן: 03-814903 מיום א׳

מילא

מרכז ייעוץ למשאבי אנוש

עבור אחד מלקוחותינו
אנו מחפשים

מזכירת חברה

כישורים נדרשים:
- ★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
- ★ נסיון וידע בעיבוד תמלילים.
- ★ נסיון קודם בעבודה כמזכירה בכירה - הכרחי.
- ★ אחראית, מסורה ובעלת כושר ארגון.

מועמדות מתאימות יפנו בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 22511 תל־אביב ולציין ע״ג המעטפה שם המשרה המבוקשת.

סודיות מובטחת

מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד

גיוס עובדים • מבחנים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ובניה ארגוני

דרושים

- ★ מזכירה + תנה״ח + תמלילנות א׳—ב׳ 5 ימים בשבוע
- ★ מעבדת תמלילים לשעות 13.00—18.00 תכנות א׳—ב׳
- ★ מפ״ס + בי״ס מקצועי + ידע בנהו״ח
- ★ מעבדות תמלילים לעבודה מוסמכת לפי שעות
- ★ מלחימה ידע בקריאת שרטוט, שכר גבוה
- ★ צבעי ריסוס תנאים מצוינים
- ★ מרכיבים מכניים דחוף!
- ★ חשמלאי רכב — חשמלאי עזר
- ★ נהג גרר ★ מסגר מכני ★ מסגר רתך

משמרות מתחילות ב-6.00 בבוקר ועד 6.00 בערב

ירושלים
בן־יהודה 7
02-243801
02-241979
02-233732

דואל — החברה לשירותי כח אדם בע״מ

חד הוד

נעים מאוד לעבוד במלון הוד

למלון החדש בים המלח דרושים:

- * סו שף
- * טבחים מקצועיים
- * חשמלאי מוסמך
- * קונדיטור

לעובדים תינתן עזרה במגורים.
נא לפנות למחלקת כח אדם,
057-84644

זמיר — שרותי כח אדם בע״מ

לסניפינו בחיפה והקריות
דרושים/ות

מהנדס ביצוע
למערכות מיזוג אויר למשרה קבועה

כתב/ת טכני/ת
מנוסה בכתיבת הצעות, מפרטים וספרות טכנית

כלכלן
מנוסה בתוכנת לוטוס, ידע בתקציב בקרה ותמחיר למשרה קבועה

טכנאי קירור
מנוסה במתן שרות והפעלת מערכות מיזוג־אויר.

קניין
מנוסה ביבוא מסחרי ורכש רכיבים אלקטרוניים. אנגלית ברמה גבוהה

אשת מכירות
מנוסה בתחום תיירות חוץ — למשרה קבועה

מנהל/ת חשבונות
סוג 3 מנוסה בהנה״ח ממוחשבת, רצוי השכשבת. אפשרות לשעות גמישות

מזכירה
כתבנית עב/אנ, אנגלית ברמת שפת־אם

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
מנוסה בתחום האנלוגי ובמחשבים

מרכיבה/מלחימה/מחווטת
מנוסה, קוראת שרטוט למשרה מלאה

מחסנאי טכני
מנוסה ברכיבים אלקטרוניים, יוצא צבא

מפעילת טלקס
שפת אם אנגלית, לעבודה ב־2 משמרות, במפעל עתיר ידע

חרט/כרסם
קורא שרטוט אוניברסלי, או C N C מכל הרמות.

חיפה: רחוב החלוץ 3, טל׳ 04-670750/1
קרית ביאליק: צומת צבר, טל׳ 04-709284
תל־אביב: רח׳ בן יהודה 28, טל׳ 03-284494
רחובות: רח׳ הרצל 202, טל׳ 08-473832
אשדוד: רח׳ רוגוזין 22, טל. 08-535455
ב״ש: רח׳ ההסתדרות 73, טל. 057-73118
רמלה: רח׳ הרצל 100, טל. 08-237858

לאור בחירה בטוח אתלים הרווחת

למפעל גדול בדרום
למחלקה הכלכלית
באגף כספים דרוש/ה

כלכלן/ית

כישורים נדרשים: ידע ונסיון בתחומים הבאים:

- בדיקות כדאיות של פרויקטים
- תקציב תמחיר
- מערכות ממוחשבות
- שליטה בשפה האנגלית — יתרון
- נכונות לעבוד שעות נוספות
- עזרה בדיור תינתן למועמדים מחוץ לעיר

סודיות מובטחת

מועמדים העונים לכישורים המבוקשים מוזמנים לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 744 באר-שבע

נציבות שירות המדינה
מודיעה על פרסום
מכרז פומבי מספר 668

למשרת מנהל/ת האגף לכספים ותקציבים

במשרד הפנים, המינהל לשלטון מקומי ירושלים.

הדרגה:
9–11 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.

דרישות המשרה:
השכלה אקדמאית (תואר ראשון) בכלכלה או במינהל עסקים, ונסיון של תשע שנים.
כושר הבעה בכתב ובעל פה, כושר הדרכה.
הנעה ופיקוח על עובדים, ידיעת שפה זרה כדי קריאת ספרות מקצועית.
התפקיד דורש נסיעות בכל חלקי הארץ

- פרטים נוספים ותיאור התפקידים אפשר לקבל בלשכה המרכזית של נציבות שירות המדינה, הקריה, רח׳ קפלן 3, ירושלים, ת״ד 776 — 91007 טלפון: 02-639241

בקשות בצרוף מסמכים יש להגיש ללשכה הנ״ל על גבי טופס 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) עד ליום כ״ט באדר תשמ״ח (18.3.1988)

תרכובות ברום

כימיה עתירת ידע

ליח׳ רישוי וטוקסולוגיה דרוש

עובד

חרוץ, דייקן, בעל כושר שיפוט טוב, המסוגל להביע עצמו היטב בכתב, ובע״פ ומשתלב היטב בעבודת צוות.
אנו מציעים להצטרף ליחידה צעירה ודינמית, בתפקיד מגוון ורב עניין.

הכישורים הדרושים:
- השכלה אקדמית במדעי הסביבה, מדעי החיים או מדעי הטבע (רצוי תואר שני)
- ידיעת אנגלית על בוריה (רצוי שפת אם)

עבוד היום בטכנולוגיות המחר

סודיות מובטחת
מועמדים העונים לכישורים המבוקשים מוזמנים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים ונסיון למדור כח אדם ת.ד. 180 באר־שבע 84101 (נא לציין ת.ז.)
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד

למפעל תעשייתי
המובילים בענף הדפוס
לנייר רציף למחשבים
דרושים

1. **מפעילי מדפסות** לנייר רציף למחשבים
2. **עובדים המעוניינים ללמוד מקצוע** (תשלום בתקופת ההכשרה)
3. **הנדסאים**
4. **אנשי אחזקה**
5. **מחסנאי טכני**
6. **מפעיל גליוטינה**

5 ימי עבודה בשבוע, הסעות, תנאים סוציאליים, ארוחות, שכר גבוה
טל: 051-898282, 051-899117
בין השעות 8.00-16.00

למוסד ציבורי בחיפה
דרוש/ה

עוזר/ת ארגוני לפעולות הדרכה

לארגון ופיקוח על פעולות הדרכה.
רצוי ניסיון קודם בארגון פעולות הדרכה.
התפקיד דורש ביצוע עבודה גם מחוץ לשעות רגילות וכרוך בנסיעות באזור הצפון.

- המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים. למדור כ״א ת.ד. 33010, תל־אביב, מיקוד 61330

ההסתדרות הכללית
של העובדים בא״י

המרכז: תל־אביב
רח׳ קהילת קייב 15
מיקוד 69410
ת.ד. 24104
מיקוד 61240
טלפון: 497444

״עמל״ רשת המכללות לטכנאים והנדסאים בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים בתי ספר לחניכים ובתי ספר תעשייתיים נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

עמל

לביה״ס המקיף ״עמל״ ע״ש שיינבר
רחוב המשלט בית שמש
טל 02-911351, 911371

דרוש/ה מיד
להוראה בכיתות ז׳-י״ב

מורה לספרות עברית —
משרה מלאה

מורה להיסטוריה —
משרה מלאה

מועמדים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת ביה״ס

להוצאה לאור בבני־ברק
דרושה

מנהלת משרד

כישורים:
1. הדפסה
2. ידע במחשב וניהול חשבונות
3. הופעה נאה

טל׳ 789227 למנכ״ל

דרושים

לחנות השומשי

מקדמי מכירות

לחברה ארצית
אנשי/ות תדמית
למטרות מכירה
באם את/ה בבעיה!!
לא מרוויח מספיק!
אין קידום בחברה!!
קשה למכור!!
טלפן/י לירון לטל:
03-247526 ונשמח
ליישם את כישוריך.

דיילים/ות

לפרויקט יחודי
לראשונה בישראל
לעבודה בשעות
אחה״צ והערב
באזורים: חדרה,
אשדוד, רחובות, ר״ג,
רמה״ש, כ״ס, רעננה,
ר. אפעל, קראון, גבעת
שמואל, חיפה והצפון.
למתקבלים שכר גבוה.
טל: 03-233169
למקס!

מזכירה

למשרה מלאה, ידע
בעבוד תמלילים חובה!
טל: 03-233169
לנורית!

דרושים

למחלקה הטכנית
סניף תל־אביב

- **אנשי אחזקה / מכונאים** — לעבודות אחזקה של מבנים ומכונות באיזור גוש דן ורחובות
- **צבעי תעשייתי** — ניסיון של מספר שנים, פרופיל 72 ומעלה
- **הנדסאי מיזוג אויר מנוסה** — לעבודות אחזקת מתקנים
- **בוגרי בי״ס מקצועיים** — יוצאי צבא במקצועות: ממ״ס חרט/ מסגרי חיפוש לעבודות טכניות מגוונות

דואל: מרדון 88, תל־אביב (על־יד העיריה)
טלפונים: 245541, 03-222266

דואל — החברה לשירותי כח אדם בע״מ

---

hp

מהנדס אלקטרוניקה או מחשבים

תאור התפקיד:
- הסבת מדפסות, מסופים ותוכנה של HP לשפה העברית.
- עבודה מול מעבדות הפיתוח של HP בחו״ל.
- עבודה מול בתי תוכנה ישראלים.

דרישות התפקיד:
- ניסיון בפיתוח בסביבת MS–DOS, פסקל, C, אסמבלר.
- ניסיון בעבודה עם מערכות פיתוח של מיקרומעבדים.
- כושר שיחה וכתיבה באנגלית.
- ניסיון בהסבות של מדפסות והכרת יונו — יתרון.

משרה מלאה — 5 ימי עבודה בשבוע. התפקידים חיונים עבור נשים וגברים כאחד.
המעוניינים יפנו בכתב יד עם פרוט רקע ונסיון מקצועי לחברת מערכות מחשוב ומדידה בע״מ, מחלקת כח אדם.

HP מחשבים. הבריה האינטליגנטית.

HEWLETT PACKARD

מערכות מחשוב ומדידה (CMS) בע״מ
רח׳ תשלובה 11 ת״א 69095
ת.ד. 9501 ת״א 61094
מכירים בלעדיים

לעתון ״הארץ״ דרושות
באזור ראשל״צ והדרום

סטודנטיות ונערות בוגרות
תיכון להחתמת מנויים
בדוכני מכירה.

- ★ שעות עבודה גמישות
- ★ בסיס + עמלות גבוהות

נא לפנות לסוכן ״הארץ״
בראשל״צ מר קובי דהן טל:
993643

טוב בשופר־סל

דרושים

סדרני סחורה

לשופרסל רמת דניה, חיפה

העבודה במשמרות בוקר וערב לסירוגין

לשופר־סל חורב - מרכז אחוזה, חיפה

לעבודת לילה
(מתאים גם לסטודנטים/ות)

המעוניינים מתבקשים לפנות
למנהלי הסניפים במקום

שופר־סל

למוסד בנקאי בירושלים
דרוש

מנתח מערכות מידע

תאור התפקיד:
1. ניתוח והגדרה של דרישות למערכות מידע
2. שילוב צרכים חדשים במערכות קיימות
3. ביצוע מבחני קבלה למערכות מידע
4. השתתפות בעדכון תהליכי עבודה ושיפורם
5. תיאום בין גורמים חיצוניים הנמצאים בקשר עם המערכות.

דרישות המשרה:
קורס מנתחי מערכות
ניסיון של שלוש שנים לפחות. רצוי ניסיון באוריינטציה ארגונית (אר״ש) רצויה — הכרת הלוטוס.

נא לפנות בכתב יד. בצירוף קורות חיים לת.ד. 2480 ירושלים. 91023 לאגף מינהל וכח אדם.

לחברת ש. שטטוביץ בע״מ
בטירת הכרמל
דרוש:

חשמלאי מוסמך

לאחזקה ועזרה בקו יצור, אחזקת מבנה והתקנות. נא להתקשר טלפונית
04-573291 לבקש את בועז

אליהו
חברה לבטוח בע״מ

לסניפנו בחיפה
דרושים:

1. מקבל/ת עסקים בענף דירות
★ דרוש נסיון בהפעלת מסוף

2. פקיד/ה למחלקת בטוח חיים
★ נסיון קודם הכרחי

3. אחראי/ת גביה
★ ידע בהנהלת חשבונות
★ רצוי נסיון קודם בחברת בטוח

– תנאים טובים למתאימים –

לפנות טל: 04-664297 בשעות העבודה
״לאייל״ יש לציין את המשרה המבוקשת

אמפא

לסניף חיפה דרושים

טכנאי שרות

- ★ בוגרי בתי ספר מקצועיים
- ★ עדיפות לחיילים משוחררים יוצאי יחידות טכניות
- ★ בעלי רשיון נהיגה מעל שנה

טכנאי אלקטרוניקה

- ★ בתחום טלויזיה/וידאו/סטריאו
- ★ בעלי השכלה רלוונטית
- ★ בעלי רשיון נהיגה מעל שנה

המועמדים יפנו אישית לגב׳ לילי רמון
רח׳ שבתאי לוי 25 חיפה, בין השעות 9-14

לסניף ״תנובה״ פתח־תקוה
דרושות

קופאיות

הכישורים הדרושים:
- ◆ ידיעה טובה בחשבון
- ◆ שליטה בשפה העברית
- ◆ היקף המשרה 6 שעות ליום
- ◆ העבודה במשמרות בוקר ואחה״צ לסרוגין

מועמדות מתאימות, תושבות העיר פ״ת, או סביבתה הקרובה ביותר, מתבקשות לפנות אישית למנהל ההפרשוק, מר סולו קונן, רחוב פיינשטיין פתח־תקוה (ליד התחנה המרכזית).
סודיות מובטחת.

עין הראה — סדנא למדע
Open eye Jerusalem science centre

למוזיאון למדע
דרוש/ה
מתכנן/ת בונה למוצגים פעילים

תיאור התפקיד:
- ★ הקמה של בית מלאכה
- ★ אחריות על צוות עובדים
- ★ בניה של אבי־טיפוס למוצגים
- ★ תחזוקת מוצגים בתערוכה קיימת

כישורים נדרשים:
- ★ ידע טכני רחב (עץ, פלסטיק, מתכת)
- ★ יכולת עבודה בצוות, ארגון ופקוח
- ★ דמיון, יצירתיות וחשיבה מקורית

למרכז מידע על מדע
דרוש/ה
בהיקף של ½ **משרה**

תיאור התפקיד:
לעבד חומר אקטואלי במדע בדרך מקורית ומעניינת, באמצעים מגוונים לתיירוסטר ולקהל הרחב

כישורים נדרשים:
- ★ עניין רחב במדע
- ★ יכולת בהצגות חומר מדעי לקהל
- ★ דמיון יצירתיות וחשיבה מקורית

לשלוח קורות חיים, פרוט ניסיון קודם והמלצות אל:
עין הראה — סדנא למדע, האוניברסיטה העברית, גבעת רם, ירושלים טל׳ 02-584227

صورة عن الأصل

הכוח האדם הארץ חדשות

לצה"ל דרושים

לגיוס לקבע
פיזיוטרפיסטים/ות
לאזור הדרום
בדבר פרטים נא להעביר קורות חיים + תעודה המעידה על תואר לד.צ. 02149 – שלישות

לחיל הים
קצין בדרגת סרן/רס"ן
לתפקיד קצין רכב באזור חיפה (גיוס לקבע).
כישורים נדרשים:
כושר ארגון וניהול, פרופיל 97—65,
גיל מכסימלי 32, רצוי ניסיון קודם.
בדבר פרטים יש לפנות לסרן זיו,
טל: 03-693712

קצין עריכה ופרסומים
תאור התפקיד: ניהול צוות כותבים, עורכים ואנשי פרסום.
הכישורים הנדרשים:
א. אקדמאי במדעי הרוח / חברה.
ב. ניסיון בכתיבה ועריכת פרסומים.
ג. עדיפות תינתן לבעל דרגת קצונה.
תשובות יש לשגר לד.צ. 01188 / רותי פלינר – צה"ל

חיל האויר
מציע לנגדים וחוגרים אתגר ועניין מקצועי במגוון תפקידים עם אפשרויות קידום והתפתחות אישית בתחומים הבאים:
* **נהגים** (בעלי רשיון 03 ומעלה) – בכל הארץ.
* **טבחים** באזור המרכז והדרום.
* **חשמלאי רכב** (כולל חשמלאים כלליים בעלי רקע מתאים להסבה) – בכל הארץ.
* **נגדי משמעת** בכל הארץ.
* **חסרי מקצוע** המתאימים להסבה לתחומים: טבחות, מכונאי רכב, נגדי משמעת.

הכישורים הנדרשים:
א. פרופיל רפואי – כנדרש בכל מקצוע.
ב. עד גיל 30.
ג. יוצאי צבא בעלי עבר תקין.

● לזכאים יינתן סיוע בדיור.
● משובצים ביחידות "שדה" יזוכו בתוספת שכר יחודית.

המעוניינים יפנו בצרוף תעודת פנקס מילואים + מס' ת.ז. שנת לידה שנת עליה של ההורים והאישה (אין צורך בתאום מראש), לרח' אבן גבירול 12 ת"א אלקווים 26 70 מהתחנה המרכזית בת"א) או בטלפונים 03-693801 03-234735 בין השעות 8.00-17.00.

דרוש
קצין
בדרגת סרן/רב-סרן
לתפקיד ראש מדור בטיחות בדרכים
הכישורים הנדרשים:
1. ידע וניסיון בתחומי הבטיחות בדרכים.
2. ידע בדיני התעבורה.
3. יכולת הדרכה והפעלת צוותי ביקורת.
4. ידע וניסיון בכתיבת פקודות ונהלים.
5. בקיאות בניהול משרד והפעלת כח-אדם.
לתיאום ראיון יש להתקשר אל ראש ענף בטיחות בדרכים בטלפון: 03-695504/5 (בהתאם לשעות העבודה המקובלות)

קצינים בדרגות סגן עד סרן
דוברי ערבית לתפקיד בלתי שגרתי ומעניין.
עדיפות לבעלי תואר אקדמאי בתחום המזרחנות.
פרטים לפנות לד.צ. 01104
בציון קורות חיים ומספר אישי.

מהנדס אזרחי / בניה
לעבודה באזור המרכז
בדבר פרטים יש לפנות:
דואר צבאי 02149 – שלישות
בצירוף קורות חיים + תעודות.

הבורסה לתבשיטים
קריירה בענף התכשיטים, השכלה תיכונית, שירות צבאי, אנגלית יתרון.
רצינית ונאה, פוטנציאל לניהול
העבודה בפיצול, תינתן הכשרה מקיפה. שכר הולם. 051-38764 לדני

לקראת שנת הלימודים תשמ"ט
דרושים
לבית הספר התיכון לאו-באק בחיפה
לכתות י', י"א, י"ב
מורים מנוסים
למקצועות: מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, ביולוגיה, תנ"ך, יהדות וערבית
המעוניינים יפנו בהקדם בכתב, בפירוט תולדות חיים למזכירות הפדגוגית ת.ד. 8283 חיפה (31082)

לחברה מסחרית גדולה
דרושה
פקידה
● 5 שנות נסיון
● ידע בהנהלת חשבונות
● הדפסה
● ידע בעבודה עם מחשב
● מגורים בחיפה
מקום העבודה בחוף שמן
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 2564 חיפה ולציין מס' טלפון להתקשרות

מנה"ש סוג 3
ניסיון שנתיים בתחום טפסים
הכרה במלע"מ תיכוני במקור
ידע במחשב – גיל עד 40
מזכירה עב/אנ
עם ניסיון 3 שנים ביבוא/יצוא
מכונאי/חשמלאי עם רשיון למכונות נגרות
מסגר/רתך לעבודה בצפון
מכונאי מטוסים/אחזקה

העבודה שלך האתגר שלנו
רח' הרצליה 25, טלפון: 04-510575
אתגר

להביישקר
■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■
למערכות מידע של תקנים ושרטוטים
דרוש/ה: **עובד/ת ארכיון**
כישורים
★ ניסיון במערכות ממוחשבות.
★ השכלה אקדמאית - רצויה.
יועדפו מועמדים בעלי ניסיון בנושא.
אפשרות לחצי משרה.
[illegible]
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד 330 נהריה 22102 טל. 04-927831

לרשת מלונות שיף
דרושים/ות
לעבודה בירושלים:
* **מנה"ש** סוג 3—2 + ניסיון
לפרטים נא לפנות לטל: 03-282256 לעוזי

לחברה גדולה בחיפה העוסקת ביעוץ וייבוא חמרי גלם לתעשיה הכימית
דרוש
מנהל/מקדם מכירות בכיר לקידום פעילות מסחרית
ידרשו מהמועמד:
- כושר למימוש ידע טכני למטרות יעוץ ושווק.
- כושר ונסיון במשא ומתן עם ספקי/צרכני כימיקלים ושירותים כימיים בארץ ובחו"ל.
- ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין (שפה אירופאית נוספת - יתרון).
- רשיון נהיגה.
- מגורים באיזור חיפה.

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2297
– סודיות מובטחת –

המשרד לקליטה ועליה הסוכנות היהודית לא"י
מנהל עליה וקליטה
המחלקה למידע ופרסום
מכרז
המחלקה למידע ופרסום מזמינה בזה:
הצעות למתן שירותי דפוס וכריכה
ניתן לקבל את מפרט העבודות המבוקשות במחלקת מידע ופרסום ברח' הילל 15 בחדר 121.
ההצעות תתקבלנה עד 31.3.88

לחברה ארצית לשרותי כ"א
דרוש/ה לסניפה בחיפה
בחור/ה צעיר/ה
נמרץ/ת ושאפתן/ית
רצוי קצין בדרגת סגן/סרן משוחרר, בעל נכונות לשעות עבודה רבות ומאומצות. ורקע טכני או מזכירותי, רשיון נהיגה חובה.
נשים או גברים העונים לדרישות מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 44971 חיפה מיקוד 31448

דור כימיקלים
קבוצת דנקנר
דרוש
פקיד טכני
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול מלאי ממוחשב.
★ ידיעת השפה האנגלית — הכרחית.
★ רשיון נהיגה.
יפנו רק מועמדים העונים על כל דרישות התפקיד בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לפי הכתובת הר"מ.
– סודיות מובטחת –
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

לבנק ישראל בירושלים
דרוש
עובד אחזקה
דרישות התפקיד:
1. חשמלאי מוסמך. המתמצא בתיקונים ואחזקת לוחות הפיקוד.
2. בוגר בית ספר מקצועי, המתמצא באחזקת בניינים – כללית.
ההעסקה תהיה על פי הסכם מיוחד.
● המעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, יפנו אל היחידה לניהול כח אדם בבנק ישראל ירושלים, קרית בן-גוריון

מועצה מקומית קדימה
מחלקה לשרותים חברתיים
דרושה
עו"ס קשישים
כישורים:
עובדת סוציאלית בעלת יוזמה ויכולת לרכז צוות בין מקצועי.
העובדת תשמש כמרכזת ועדה מקומית לחוק סיעוד.
בדבר פרטים נא לפנות למנהלת המחלקה ורד רות פרגל
053-697548, 053-697111, 053-699004

למפעל נגר הדסוב
באיזור בית-שמש
דרושים
בוגרי מגמה מכנית בבתי ספר מקצועיים
★ רצוי נסיון מעשי של 3 שנים לפחות.
★ תנאים טובים למועמדים המתאימים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 64 בית-שמש למנהל כח-אדם

החברה דניאל לשרותי כח אדם בע"מ
למחלקה הטכנית
★ **מלחימות/מרכיבות מיכלולים**
בעלות נסיון, מאזור עכו, נהריה, קריות
למחלקה המשרדית
★ **קלדניות**
עב'/אנ' למשרה קבועה ומידית
סניף חיפה – רח' מרדכי 4
טל. 04-664232/3, 04-672968/9

לפרוייקט פרסומי כלל ארצי
דרושים
אנשי מכירות מנוסים
באיזור חיפה והצפון
פרטים בטלפון: 03-217934

ניתוב ביצוע תעשייתי בע"מ
ביצוע מערכות תעשייתיות
החברה מבצעת עבודות הקמה ואחזקה של מערכות תעשייתיות בטכנולוגיות מתקדמות.
לעבודה בתעשיה
דרושים:
מכונאי ציוד סובב – ידע באחזקה ותיקון של טורבינות, משאבות ומדחסים. נסיון מעשי של 4 שנים. עדיפות לטכנאים, הנדסאים ויוצאי צי הסוחר.
מכונאי שינוע – ידע באחזקה ותיקון של גרים, מסועים, מסועים ומכונות. נסיון מעשי בתעשייה הכבדה.
מהנדס חשמל – נסיון במערכות זרם חזק, פיקוד ובקרה (גם בבמפעלים תעשייתיים). בעל כושר ניהול צוות עובדים.
מכשירן – יכולת עבודה עצמאית במערכות מיכשור ובקרה תעשייתית. פירוק ותיקון של משדרי חום, לחץ, ספיקה, ידיעת השפה האנגלית.
הנדסאי חשמל"ן – נסיון מעשי של 3 שנים בתעשייה בתחום האלקטרוניקה ו/או הפרוקוצבטות.
נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד 379 אשדוד. טל: 08-533088, 057-79404 או בערב 051-24849

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה: **מזכירת אגף**
תאור התפקיד
ניהול משרד האגף הכולל פיקוח על תקציבי האגף, דיווחי כח אדם ותאום בין מחלקות האגף. טיפול בעבודות משרד שוטפות.
הכישורים הדרושים
רצויה השכלה אקדמית. ידיעת השפה העברית על בוריה. ידיעת השפה האנגלית. נסיון קודם של ניהול משרד העבודה עם קהל, לפחות 3 שנים נסיון קודם בעבודה במערכות ממוחשבות.
נסיון קודם, וידיעה טובה של הדפסה על מעבד תמלילים בעברית ובאנגלית. נכונות לעבוד שעות נוספות.
מספר המשרה: מה/100
פקיד/ת שכר
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית על בוריה. רצוי בעלת סוג 2 בהנהלת חשבונות וידע בנושאי שכר. כושר לקיים מגע נאות עם הקהל.
מספר המשרה: מה/93
פקיד/ת רישום
הכישורים הדרושים
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית על בוריה. כולל הדפסה. ידיעה בסיסית בשפה האנגלית. רצויה ידיעת הדפסה באנגלית. ידע הכשרה בעבודות רישום ומעקב. רצוי ידע בסיסי בהנהלת חשבונות. ידע ונסיון בעבודה עם מיסוי נסיון של שנתיים לפחות בעבודות משרד מגוונות.
מספר המשרה: מה/98
מועמדים/ות מתאימים/ות השנים ירשמו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 13.3.88, אל אגף כח אדם, קרית הטכניון חיפה 32000

מכון מ.ש.פ. שרותים פסיכולוגיים
ללקוחנו
רשת חנויות במוסדות להשכלה גבוהה
חברה ותיקה ובעלת מוניטין ארצי
דרוש/ה
מנהל שיווק ומכירות
משרה 0808
כשורים נדרשים:
הפעלה מערך שיווק ומכירות, פיקוח על 6 חנויות, קניינות, רכש, ניהול צוות עובדים.
על המועמד להיות בעל השכלה אקדמאית, נסיון מוכח בענף, הזדהות ומוטיבציה להצליח בענף, ניידות גבוהה גיל רצוי 28—40
להגשת מועמדות יש לפנות בכתב ביד תוך ציון המשרה לת"ד 13012 ירושלים 91130
סודיות מובטחת
פרסום שיטה

עירית ירושלים
דרושה
יועץ/ת משפטי/ת לעיריה
במינהל הכללי (מכרז מס' 88/22)
הדרגה: בירות עובדי השירות המשפטי בהתאם לכישורי המועמד
פרטים נוספים אודות המשרות והכשורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנהל הכללי לאמרכלות, רחוב יפו 22, קומה א' חדר 213
מועד אחרון להגשת מועמדות: יום ראשון, ב' בניסן התשמ"ח (20.3.88)
המנהל הכללי
ירושלים, ט"ו באדר התשמ"ח
4 במרץ 1988

מלון המלך דוד
KD
דרוש
מבקר / חשב
בוגר כלכלה או מנהל עסקים או חשבונאות, בעל ידע בהנהלת חשבונות וניסיון של מספר שנים (עדיף) בתחום המלונאות. מועמדים יפנו בכתב למחלקת כח-אדם, "מלון המלך דוד" רח' המלך דוד 23 ויציינו על המעטפה "מבקר/חשב".
סודיות מובטחת

למפעל קוסמטיקה ברעננה
דרושים/ות
1. בעלות ייצור
2. נשים לעבודות קלות בבית
3. מחסנאי/ת בעל נסיון בהכנת מוצרי קוסמטיקה
4. אחראי משמרת (עם נסיון)
תנאים טובים למתאימים
נא להתקשר: 052-910608,
052-910665 910579

לחברה גדולה בענף המזון
דרוש/ה
איש/אשת מכירות
לאזור המרכז
★ בעל/ת רקע ונסיון במכירת מוצרי צריכה וקידום מכירות
★ צעיר/ה דינמי/ת
★ בעל/ת השכלה תיכונית לפחות
★ בעל/ת רשיון נהיגה
★ מגורים באזור המרכז
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2897 ת"א 61028 עבור "איש/אשת מכירות".

ירדני
ש.ע. ירדני (מוצרי מתכת) בע"מ • בני-ברק
51 552 • רח' שלמה המלך 11 • טל. 776051
למפעלנו בבני-ברק הגדול בארץ
לייצור מנעולים ופרזול לבניין
דרושים עובדים מעולים:
* **מחסנאי**
לנהל מחסן תוצרת בתהליך, בעל נסיון בעבודה וידע בהזנת והפעלת מחשב.
* **בוגרי בתי-ספר מקצועיים**
במגמות מכניקה ומסגרות, בעלי רצון ללמוד ולהתקדם.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות למר בועז ברדוד או למר דב אוציטל טל 03-776051
– סודיות מובטחת –

איבוקו תעשיות בע"מ
למפעל מכוללני מתקדם הפועל באוירה נעימה וחברית
דרושות:
מחוזטות מנוסות
לכבלים ומכשור
המפעל בחל הון • 5 ימי עבודה בשבוע
• ארוחות מסובסדות • הסעות מהקריות
לפנות מיום א' לטלפון 04-239131
לתאום ראיון

למוסד ציבורי בתל-אביב
דרושה
מזכירה כתבנית
לקביעת ראיון נא לפנות
למנהלן: 03-338140,
338353, 331044
בשעות 9.00-13.00

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES
אבטחה • שמירה • שרותים מיוחדים
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל תעופה בן גוריון
דרושים
בחורים/בחורות
תושבי נתניה-חיפה
* בוגרי שרות צבאי * 12 שנות לימוד לפחות
* דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך באנגלית)
* מצב בריאות תקין * הופעה נאה
חובת מגורים באיזור שבין נתניה והסביבה לחיפה רבתי
העבודה מוצעת רק למי שיכול להתחייב ל-5'4 ימי עבודה מלאים בשבוע. האפשרות גם לסטודנטים שיתחייבו לעבוד לפחות יומיים בשבוע בין הימים א'-ה' בשעות היום, המתקבלים יתחייבו לעבוד 7 חודשים לפחות
ועדות קבלה יתקיימו במקומות ובמועדים הבאים:
בחיפה: יום א' 6.3 בשעה 10.00 ברח' הנביאים 26 א.א.
בנתניה: יום ב' 7.3 בשעה 09.00 בסלון ראשון, רח' אוסישקין 25
נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ו-2 תמונות.
למתאימים שכר נאות, כלכלה, הסעות מדי יום מתנשות וחזרה והטבות נוספות כגון: כרטיס טיסה לחו"ל
המשרד הראשי: חיפה, רח' הנביאים 26
טל' 04-67 20 67

החברה לכבלים ולחוטי חשמל בע"מ
במפרץ חיפה
מחפשת
פקיד/ת יבוא/יצוא
כישורים נדרשים:
★ נסיון קודם הכרחי.
★ ידיעת השפות עברית/אנגלית - הכרחית.
★ נסיון בעבודה עם מחשב/טלקס - רצוי.
בהצעות נא לפנות טל. 04-726031 לכח אדם.

לעיתון חדשות דרוש/ה
סדר/ית
לסדר צילום
☆ ניסיון בסדר צילום
☆ הדפסה בשיטה עיוורת
העבודה במשמרות (כולל שבתות)
נא להתקשר אל דורית, טל: 03-336702 שלוחה 215, בימים א'-ה' בשעות 09.00-14.00

לספריה שליד מכון גיתה בתל-אביב
דרוש/ה
למשרה מלאה
ספרן/ית
או מתמצא/ת בתחום הספרים
(40 שעות שבועיות)
ידע טוב בגרמנית ובעברית הכרחי
טלפון: 03-217261/3

לחברה העוסקת בסחר בינלאומי
דרושה:
מזכירה אינטליגנטית
בעלת שליטה מלאה ויכולת מוכחת בעבודה עצמאית, בשפה האנגלית (רצוי שפת אם) כולל הדפסה, טלקס, ניהול מערכת תיקיה באנגלית, וכדומה. המשרה היא מלאה. (6 ימים בשבוע) ומעניינת
מס' העובדים במשרד הוא מצומצם והמיקום במרכז העיר.
על הפניה בכתב, להיות מנוסחת באנגלית ובעברית ומופנית לת.ד. 33966 חיפה מיקוד 31339
לידי שמואל – אישי

לכפר הנופש חוף-הגולן
(בכנרת, ליד המושבה מגדל)
לגיבוש צוות ההפעלה
דרושים:
★ **מזכירה**
★ **טבח**
★ **פקידי קבלה**
★ **צעירים / צעירות אחרי שרות צבאי**
אפשרות למגורים במקום
מועמדים מתבקשים להתקשר לטלפון 06-790202

לקדימה
חינוך מעולם אחר
דרושים מועמדים בעלי כושר יצירתי, אינטליגנציה גבוהה וכריזמה חינוכית.
ללימודה והפעלתה של שיטת טיפול מהפכנית, המהווה פריצת דרך בתחום החינוך והשיקום של ילדים נכים.
המועמדים שימצאו מתאימים יזכו במלגות לימודים וקיום ויצאו לתקופת לימודים ממושכת בחו"ל.
עם שובם ארצה יהיו הבוגרים מייסדיה ומוריה של השיטה בארץ.
נא לפנות בצירוף קורות חיים ופרטים מלאים ל"קדימה" – ת.ד. 18225, ירושלים, 91181

הארץ
יום ה', ט"ו באדר תשמ"ח
4 במרס 1988
המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 610012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב הבצלאל 2 טל' 224245 ת"ד 275 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661146 ת"ד 5259 מיקוד 31052
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, גרשון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

שמיר מתחמק מהחלטות

כאשר מזכיר המדינה האמריקאי בא ויוצא באזור, בשבילו תוכנית לפתיחות מו"מ לשלום — מתגלה יצחק שמיר כמי שאצה לו הדרך להקדים את הבחירות. וזה די מוזר כשמדובר בפוליטיקאי הידוע באיטיותו, בחוסר רצונו לעשות גלים, וכמי שחל עליו הכלל "אל תעשה מחר מה שאתה יכול לעשות מחרתיים". מה גם שלא פעם בעבר הקרוב התבטא שמיר שממשלה זו קמה לארבע שנים, וכי הוא אינו רואה כל סיבה שבעולם שלא לקיים הבחירות במועדן.

הנה, ככל שמתגלה לנגד עיניו לוח המועדים הצפוף שמייעד שולץ להסכם הביניים, להסדר הסופי ול"אירוע הבין־לאומי" הצפוי בחול המועד פסח, מתחשק לפתע לשמיר "לשאול את פי העם".

אפשר היה להבין אילו ביקש לשאול את פי העם בסוגיה של קביעת המעמד הסופי של השטחים — כן או לא לוותר עליהם — אילו עמדה עתה על הפרק, אך התוכנית האמריקאית, כפי שהיא מתגבשת, מותירה סוגיה זו לדצמבר. מכאן שבלאו־הכי יסבו עליה הבחירות שייערכו במועדן; ואין שום סיבה להקדימן. יתר על כן: עד אז יהיה סיפק בידי הבוחר לראות איך ואם מתקדם הנשא ומתן על הסכם הביניים, ולהחליט באופן רציונאלי על עתידו.

אך ספק אם שמיר רוצה כלכך בבחירות. כמו שהוא רוצה להשתמש באיום בהן — כדי לטרפד או לפחות לגרור את יוזמת שולץ. המועד שהוא מציע לקיום הבחירות, החל מסוף יולי, הופך את כל המהלך שלו לתרגיל התחמקות. הוא רוצה במועד זה הן כדי שבינתיים יושלם פנקס הבוחרים המעודכן עם עשרות־אלפי מצביעים צעירים חדשים, והן כדי להרתיע את המערך מלהתמודד חלילה ביוזמתו; שכן ברור ששום בר־דעת ב"עבודה" לא יסכים גם להמתין לפנקס הבוחרים החדש וגם לקיים בחירות, בעת שרבים מבוחריו יימצאו בחו"ל. כך שהבחירות עכשיו ייערכו בסופו של דבר בחודשיים לפני מועדן. אז מה הטעם לבלבל את המוח?

אך מטרתו של שמיר, כאמור, היא להתחמק מהצורך בקבלת ההחלטות הקשות המתבקשות נוכח התוכנית המוצעת. הוא מקווה שמו"מ שיכריע על הקדמת הבחירות, תיכנס היוזמה לקיפאון עמוק לחודשים ארוכים. יש לקוות שלא "העבודה" ולא שום מפלגה אחרת ישתפו עמו פעולה בתכסיס ציני שקוף, שנועד לטרפד את יוזמת השלום האמריקאית.

חידוש "מלחמת הערים"

"מלחמת הערים" — התקפות האוויר ההדדיות של עיראק ואיראן על מטרות שרובן אזרחיות — התחדשה השבוע בהיקף נרחב. עדיין מוקדם לומר אם יש בכך שלב חדש במלחמת המפרץ, או שמדובר באחת ההתפרצויות החוזרות, שאחריהן באה שוב "שגרה" של לחימה זעירה, והמשך מלחמת המבליות.

נראה כי הפעם האיראנים הם ששיגרו את הטילים הראשונים אל בגדאד, שכן שומרים עדיין בסוד את מהות הפגיעות ומספר החללים. העיראקים הגיבו במכה על טהראן, הפעילו בראשונה טילים בטווח 400 ק"מ, וניצלו את היתרון שהיה לאיראנים בשל קרבתה היתרה של בירת עיראק לגבול. העיראקים הוסיפו גם הפצצות ממטוסים, ושני הצדדים הסלימו את ההתקפות למחרת.

עיראק מצהירה על 2 מטרות להתקפותיה: תגמול על הפצצות הערים ולחץ על איראן שתסכים להפסקת־אש ולסיום המלחמה.

מתקבל הרושם שלאיראנים יש בעיות צבאיות ופוליטיות. התפתחויות פוליטיות מעניינות היו התקפת התקשורת האיראנית על ברה"מ, שהואשמה באספקת טילים לעיראק, ופירסומים על ביקור שליחים מארה"ב בטהראן, לראשונה מאז "איראנגייט".

אין לחדול מהמאמץ

מאת פולט

ישראל יכולה להתקיים כמדינה יהודית עם 17% מוסלמים, נוצרים, בדואים, דרוזים וצ'רקסים — אך לא עם 35% שיהפכו את ישראל למדינה דו־לאומית

"הרגיעה בשטחים היא במבחן כד־זות צה"ל הגדולים הנמצאים בהם. אם ייצא צה"ל מהשטחים, נחזור למצב שהיה בתחילת ההתפרעות", אמר הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון ("הארץ", 3.3). אפשר להתווכח אתו על הניסוח במונח "רגיעה", כי הרמטכ"ל סותר את עצמו כאשר לאחר מכן: "ליציבות ולרגיעה בשטחים אפשר יהיה להגיע לאחר זמן ממושך ובסבלנות, רק באמצעות הצבת כוחות גדולים של צה"ל והפעלת כוח נגד מתפרעים". הרגיעה שבפיסקה הראשונה, היא, כנראה, שם נרדף ל"יחסית"; בעוד שהפיסקה השנייה מתכוונת לרגיעה מוחלטת שאינה נראית אלא "לאחר זמן ממושך".

אין מתכחשים בהערכת־מצב פוזה אם אומרים, כי אותה יציבות שהממשל הצבאי הישראלי יכול היה להתגבר בה — וגם היא הופסקה מדי פעם על־ידי התפרצויות אלימות מצד תושבי השטחים המוחזקים — אינה צפויה לחזור, אפילו המהומות ידעכו כתוצאה מהכוונות הצבא והפעילותו. "מה שהיה, לא יהיה" היציבות, שהיתה "יחסית" גם היא, ירדה לטמיון, ואת החדשה יהיה עלינו לקנות במחיר של החזקת כוחות גדולים של צה"ל בשטחים.

בעוד שאלה נכבשו בשנת 1967 מידי צבאות סדירים (של ירדן, מצרים וסוריה), נאלץ צה"ל לכבוש אותם עתה מחדש — הפעם מידי האוכלוסיה הערבית האזרחית.

בעלי כל הדרגות שומרים נבונים לנוכח התפקיד שהממשלה מטילה עליהם. נאמר להם כי עליהם למלא תפקידי שיטור ולא כיבוש. הערבים המקומיים אינם אויבים אלא מפרי חוק וסדר; בשטח קשה מאוד לחיילים להשתמש רק לצורכי הגנה עצמית. המיפקד הבכיר משקיע מאמצי תדרוך גדולים כדי להבהיר למפקדים הזוטרים ואנשי יחידותיהם, שאין לנהוג בגדה המערבית וברצועת עזה כמו בלבנון; אבל עם כל רצונו להחדיר את תחושת ההבדל העקרוני בין מלחמה לבין פעילויות נמרצות "להחזרת הסדר על כנו" — קשה לשכנע את החיילים כי אם ייכנסו בכוח עירה לתוך כפר ערבי שתושביו הסתו את מבואותיו במחסומים והכריזו עליו כעל שטח "משוחרר", אינם מעסיקים במבצע של כיבוש. כמה זמן ניתן יהיה לשכנע על רמת מעמדם באותה בסיבה אלה? אין זאת אלא כהגיסוי של ההוקה, השטחים שנכבשו בשלהבת ששת הימים תחת ממשל צבאי המחופש למינהל אזרחי, מתקרב אל קיצו. אפשר היה לסיימו ללא מהומות: לוא מנחם בגין טרח להגיע לידי הבנה עם מצרים בהקשר של תוכנית האוטונומיה לפי הסכמי קמפ־דייוויד, ולולא יצחק שמיר הכשיל את יוזמתו המדינית של שמעון פרס. שני מנהיגי הליכוד הצליחו לחסום את הדרך להשתחררות ישראל מעול השליטה על מיליון ושלוש מאות אלף ערבים שלא נלחמו נגד צה"ל ואינם רוצים בשלטון לא־עברי — הראשון תוך הרכה על התימנו התנכשות לה, והשני משום שאינו רוצה להבין כי מדינת ישראל קשורה להסכמת היישוב העברי לעקרון של חלוקת ארץ־ישראל המערבית בין שני עמים, ושגם ידידינו בעולם אינם מוכנים להשלים עם ביטול העקרון הזה.

כתוצאה מעיקשותם של שני ראשי תנועת החירות והליכוד, הגענו למצב שבו עלה בידי הדור הצעיר של ערביי השטחים המוחזקים לעורר מהומות שהסבו את תשומת לב העולם אל הבעיה הפלשתינית; ובמקום אוטונומיה היו אפשרות להגיע לידי הסדר של קבע בתום חמש שנים של הפעלתה, ובמקום ועידה בינלאומית לפי הסכם פרס־חוסיין ומו"מ ישיר בינינו לבין ירדן, קיבלנו יוזמה מדינית מצד הממשלה האמריקאית — ויהודי ארה"ב נערכים, הפעם לצד רונאלד ריגן וג'ורג' שולץ ולא לצידם של יצחק שמיר ואריאל שרון.

הצורך שנתאים את עצמנו למצב חדש זה, פוגע בגאוותנו הלאומית: תחת לחץ של מידי אבנים אין לשאת ולתת על שלום עם ירדן וסוריה, וגם מעימות עם מעצמת־העל הידידותית אין להירתע. אבל מי שאחראי להחמצת הזדמנויות נוחות יותר, אינו רשאי להתלונן על שנקלענו לנסיבות פחות סימפאטיות; ומי שפעל להחליף את ראשי הערים הערביות שנבחרו על־ידי התושבים, בפונקציונרים ממונים, ולגרש את רוב הערבים בעלי פוטנציאל מנהיגות, בל יתרעם על ארצות־הברית כשזו מתחילה להתערב בעניין שבינינו לבין הפלשתינאים ובעלי חסותם ברבת־עמון, קאהיר ודמשק.

מדינת ישראל יכולה להתקיים כמדינה יהודית גם אם אחוז לא מבוטל של האוכלוסין שלה מורכב מערבים מוסלמים ונוצרים, מבדואים, דרוזים וצ'רקסים: מיעוט כזה, בן 17%, אינו גורע מאופיה היהודי של המדינה ואינו מונע ממנה לקיים משטר דמוקראטי. שונה בתכלית יהיה המצב אם המיעוט הנ"ל יגיע לכדי 35%, כך שישראל תהפוך מדינה דו־לאומית. התפתחות זו תצמצם את כוח משיכתה כלפי יהודי הגולה ותכביד עליהם להזדהות אתה — או שתאבד את אופיה הדמוקראטי, משום שתיאלץ לשלול את עקרון השוויון של כל האזרחים לפני החוק, וגם כך תרחיק מאליה יהודים ולא יהודים גם יחד.

עלינו לבוא על היזומה המדינית האמריקאית ולא לנסות ולגייס נגדה את דעת הקהל. מעניינו הוא לא רק לדאוג לכך שאשמת הכשלתה לא תיפול על ישראל, אלא לפעול, ככל שהדבר תלוי בנו, למען קידומה והצלחתה. ההכרה שנחוץ למצוא הסדר מדיני שימוק מסדר היום הלאומי שלנו את התפקיד של החזקת אוכלוסיה ערבית גדולה תחת משטר אבסולוטיסטי, חייבת לחדור גם לשורותיהם של עסקני הליכוד ובוחריהם.

אפשר למצוא דרכים שיערבו לביטחוננו, בלי לחזור לקווים של הסכמי שביתת־הנשק שבין 1949 ו־1967; על מנהיגי הציבור כולו, לרבות מפלגת העבודה, להבין את הטעות שבתפיסה לה ברגעי הנצחון מלפני 21 שנה. לא לשם כיבושים נולדנו או למלחמה, אלא כדי להגן על העצמאות שרכשנו ב־1948. הצורך בהגברת ביטחוננו לעומת מה שהסכמי שביתת־הנשק של 1949 נתנו לנו, אינו מחייב המשך שליטתנו על המוני ערבים שאינם רוצים ב"דוקיום" שהמימשל הצבאי הישראלי רוצה לכפות עליהם.

הימין נגד צה"ל

מאת זאב שיף

התקפה של אנשי הימין הקיצוני על צה"ל היתה צפויה, ואפשר לומר שהיתה כמעט בלתי נמנעת. היא נובעת מכך שצה"ל אינו יכול לממש את מה שרבים מאנשי הימין האמינו, בטעות כמובן, שצבא יכול לעשות בעת התקוממות אזרחים. הימין הקיצוני משתעשע עדיין ברעיון כי ישראל יכולה לפתור בכוח הזרוע את מרבית הבעיות הנובעות מהסכסוך בינינו לפלשתינאים. לפתע הם מגלים כי דיכוי התקוממות אזרחית אינו דומה למבצע חילוץ חטופים מידי טרוריסטים, או לחיסול מנהיגי טרור. צה"ל אינו יכול ל"ספק את הסחורה" שהימין הקיצוני ציפה שיספק, משום שישראל אינה דומה לעיראק המרכאת ברצחנות, תוך השמדת עם, את הכורדים המתקוממים.

אין פלא שהימין הקיצוני מאוכזב. התקפה על צה"ל היא הוכחה לתסכולו של הימין הקיצוני בשל מה שמתחולל בשטחים, כשם שרעיון הטרנספר של אוכלוסיה ערבית מהשטחים היא הוכחה לכשלונה של האידיאולוגיה הימנית שקבעה למעשה כי הפלשתינאים ישלימו לנצח עם חייהם תחת כיבוש. הימין הקיצוני מחפש את הסיבות המביעים להתקוממות הפלשתינאית בשטחים רק בגורמי חוץ. הם נוהגים כאילו שהפלשתינאים אינם קיימים ואין להם רצונות ושאיפות משלהם.

תחילה האשימו את האופוזיציה כאחראית למהומות. לאחר מכן תקפו את התקשורת באשמה באיירועים. עכשיו הגיע תורו של צה"ל, ומחר יפנו ודאי ועמם נגד שרות הביטחון הכללי. האשמה היא תמיד באחרים ולא במצב האובייקטיבי.

זאת ועוד: בעיני הימין הקיצוני מפקדי צה"ל נראים כליברליים מדי בדרך שבה הם מטפלים במתקוממים. הם נתפשים בעיניהם כמי שמונעים בעד החיילים, אנשי השורה, להפעיל יותר כוח ברוטלי כלפי הערבים. הפיקוד הבכיר של צה"ל הוא ליברלי מדי לטעמו של הימין הקיצוני. הוא מתחשב יותר על המידה בכללי הדמוקרטיה, רך מדי כלפי התקשורת, ושומר בקיצוניות מופרזת על דמותה הליברלית של ישראל. ואכן אלה פני הדברים אם משווים את פורום המטה הכללי לקבוצה לקבוצת השרים המרכיבה את ממשלת ישראל.

האלוף עמרם מצנע, אלוף פיקוד המרכז, הוא הסמל לכל אלה. גם אני בתחושה כי טעה כאשר אישר מעצרו של הסמל מחדר האוכל בעורב שבת לעיני הקיבוץ כולו ובה בעת שחרר את שני הערבים מידי האבנים, אך מצנע ממלא כיום את אחד התפקידים הקשים והרגישים בצה"ל בהצלחה רבה. אותו הם תוקפים גם משום שלשרון יש חשבון אישי עם מצנע מאז מלחמת לבנון. אך למען האמת, החיצים מכוונים לא כנגד מצנע האיש, אלא לעבר צה"ל כולו, לפיקוד הבכיר, ואל מי שעומד בראשו, הרמטכ"ל דן שומרון.

הרומזים על כשלונו של צה"ל בדיכוי ההתקוממות נשמעו אפילו בדבריו של ראש הממשלה יצחק שמיר. תחילה הושמעה הטענה כי הכל החל בגלל מה שאירע בליל הגילשונים. לאחר מכן טען כי אילו היו מדכאים את ההתקוממות מיד בתחילה לא היתה וושינגטון מזדרזת עם יוזמת השלום שלה. כלומר, אי־הצלחתו של צה"ל היא שגרמה לכך — הכשלון במחנה הנח"ל בצפון והכשלון באי דיכוי כוחות המפעלת יד קשה בשלב הראשון של ההתקוממות. לאחר מכן היו חילופי הדברים בין השר יצחק מודעי והרמטכ"ל דן שומרון בישיבת הקבינט ממנה ניתן היה להבין את אי שביעות הרצון מתפקודו של צה"ל. האיתותים היו ברורים, אך כדאי לזכור כי מי שמילא את מקומו של שר הביטחון בתחילת ההתקוממות היה ראש הממשלה שמיר. בידיו היתה ההזדמנות אם לתגבר במהירות את הכוחות. לגופו של עניין, יתכן שהפעלת כוח מאסיבית יותר בתחילה היתה מקצרת את השלב הראשון של ההתקוממות, אך לא היתה מסלקת את הגורמים הבסיסיים להתקוממות. הגל השני היה פורץ זמן לא רב לאחר מכן.

השיא היה בתקפות על האלוף מצנע, ולמעשה — על צה"ל ועל הרמטכ"ל המאשר את פעולותיו של מצנע, בישיבה האחרונה של ועדת החוץ והביטחון בנוכחות דן שומרון וקצינים בכירים אחרים. הח"כ מגג, טליטא וגולדשטיין ביזו את האלוף מצנע בפומבי מבלי שניתן לו להתגונן, והציגו להירתו. הם ידעו ודאי כי שרון היה נגד מינויו של מצנע לאלוף ולהעמדתו בראש פיקוד המרכז. עוד או נעשתה התערבות פוליטית במינוי צבאי. הודידים הלכו בעקבותיו של הגר רב. שרון. כדאי להזכיר כי שרון קדם להם לא רק בעניין מצנע. הוא התמחה כמעט בפעילות כנגד רמטכ"לים.

כך בפעילותו הנועזת כנגד רב־אלוף חיים בר־לב ולאחר מכן כנגד רב־אלוף דוד אלעזר ולבסוף גם כנגד רב־אלוף מרדכי גור. לא במקרה התפטר האלוף ישראל ודר מתפקידו במערכת הביטחון כאשר מנחם בגין החליט למנות את שרון לשר הביטחון.

כקול קורא במדבר בלט לטובה ח"כ דן מרידור שהזהיר אחרי ישיבת ועדת החוץ והביטחון מפני מה שעשו חבריו, דהיינו ערעור האמון בצה"ל. ערעור האמון החל לפני מספר חודשים כאשר ח"כ גאולה כהן קראה למעשה לטיהור צה"ל ושרות הביטחון מקצינים בעלי דעות שמאלניות. עתה המשיכו כמה חברי כנסת במלאכה מסוכנת זו.

היפוכו של דבר / יואל מרקוס

צה"ל והקלף האחרון

חיילינו עומדים היום מול נשק שאף צבא בעולם לא התנסה בו: נשק ההשפלה. משתינים עליהם ממרפסות. מכנים אותם "בני זונה". "המטאים", "נאצים" וצועקים לעברם: "יהודים לכו הביתה". מסמנים להם ביד איך יחתכו את גרונם ועושים להם תנועות מגונות לא רק בידיהם. מטיחים בהם עלבונות בכל הצורות האפשריות. מטילים עליהם גולות ואבנים ולפעמים חבילות צואה ההופכים אותם, לעיני המצלמות, לדמויות מגוחכות. בין האבנים מתעופפים לפעמים גם בקבוקי תבערה, שמטעם מה מתייחסים אליהם כאל גולות, בעוד שמדובר בעצם בנשק חם ומסוכן. לא ארע איך היה מגיב יוסף תריש אילו התנסה אישית בכל הנ"ל ואם תגובתו הספונטנית היתה חוקית או בלתי חוקית "בעליל". אבל מי יכול שצריך להיות עשוי מברזל כדי להבליג.

כמובן שזה בלתי נסבל כשחיילים מאבדים את עשתונותיהם ובעשותם מעשים שלא ייעשו נכנסים לקריטריון ה"הריגים". אסור להשלים עם זה, אך אפשר להבין אותם. לא פחות משאפשר להבין את המתקוממים. צריך היה בהחלט לנקוט בצעדים נגד ארבעת החיילים שהתעללו בשני זורקי האבנים, לאחר שנעצרו ונידונו בכפתו. אך המוכים לא היו כל כך "ילדים" כפי שתוארו בדיווחים, ולא יותר "נערים" ממכיהם. אבל בטרמינולוגיה של האיסטבניסים, הם — המתקוממים — ילדים ונערים, ואילו שלנו "מרכאיים" בני בלי גיל. ואין זה בדיוק כך. בפועל היה זה מפגש בין נערים לנערים, וכשם שרגו בהתנהגות את שלנו, לא היה מוצדק לשחרר את זורקי האבנים.

עם כל ההקפדה על טוהר הנשק צריך להיזהר לא לעשות עוול לצה"ל הממלא תפקידו בתנאים מסובכים. החיילים נקלעו למצב זה משום שצה"ל אינו בנוי ואינו רוצה לטפל בתושבי השטחים באותה אכזריות שבה הצבא הירדני טיפל בהם או כפי ש"טופלו" אלפי אנשי אש"ף בירדן בספטמבר השחור או כפי שאסד ומובארק טיפלו במרי־ראש בארצותיהם.

מי ששמחו אותנו לדרום אפריקה טועה ומטעה. אנחנו תקועים בשטחים כתוצאה ממלחמות שאסרו עלינו מדינות ערב במטרה המוצהרת לחסל את המדינה. אפשר שפה ושם היו מצוי הזדמנויות להסדר, אבל לא רק באשמתנו. לקח לערבים עשרות שנים להואיל בטובם להבין שישראל היא עובדה קיימת ועקב כך להתחיל להסכים להשלים עמה. התהליך ארוך וקשה זה היה אפשרי תחת לעמידתו של צה"ל ולאלפי הנערים הממלאים את בתי הקברות הצבאיים שלנו. לצבא עדיין תפקיד חשוב לשכנע כל מי שיש לו במוחה הערבי ספק בכך שאין פתרון בלעדי הסדר שלום. השלום עתה יותר קרוב ממה שהיה אי פעם, אך הוא לא יכול להיות שלום של "דיקטאט", כפי שחוסיין ואש"ף רוצים עכשיו, אלא שלום עם פשרות מכבי הצדדים, שיבטיח לנו גבולות בטוחים.

מה שקורה בשטחים קשה לשני הצדדים, אך בסופו של דבר זה אולי הקרב האחרון על השלום. אם צה"ל יצא ממנו כשידיו על התחתונה, מפסד ומושפל, תגבר הקיצוניות בשני הצדדים וסיכויי השלום יתרחקו רחוקא כשהיו קרובים כל כך. השטחים הם קלף המיקוח האחרון שיש בידינו להשגת שלום מהסוג שלא יוחיד אותנו למשבצת הראשונה ואת הערבים להלום שאפשר לגמור עם ישראל. הבגינו על הקלף הזה, על הנכסים הללו שום כל מה שיש לנו להציע תמורת שלום, ממלא צה"ל חובתו. בל נהיה כפויי טובה.

בחירות לחיסול עוד חשבונות

מאת דן מרגלית

משבר סביב יוזמת שולץ הוא תנאי לפתיחה מוקדמת של הקלפיות. הן יחזקו את האוצר, יצמצמו את השביתות, יכבידו על התחיה ורצ ויחלקו את השלל בין הגושים הגדולים

היוזמות התחלפו. לפני כמה חודשים היה שמעון פרס מוכן ללמוד פרקי גמרא עם רבני ש"ס ולסלסל בקולו עם אדמו"רי אגודת ישראל כדי לרכוש שתי אצבעות חדירות בכנסת שיאפשרו להקדים את הבחירות ולפרק את הממשלה. אך שלשום בערב הבריח לפתע בקול איתן ובוטח כי לא יניח "לרצוח את תהליך השלום" על־ידי עריכת בחירות מוקדמות. כל עוד מדברים עם המלך חוסיין. ואולי אפילו עם יאסר ערפאת וחאפז אסד באמצעות ג'ורג' שולץ, לא יתמוך המערך במהלך כזה. רק אם יתנפץ המשא והמתן כליל, כלומר אם יוכל המערך להאשים את הליכוד כי תקע מקלות בגלגלי מרכבת השלום, יואות פרס לבקש את הכרעת העם בזוקרים.

המערך אינו מעוניין בבחירות שאין בהן ברירה ברורה. אין לו אינטרס בהכרעה המתרחשת כאשר הליכוד יכול לעורר את הרושם כי ראשי המערך מגיבים בעיצומם של מגעים מדיניים השאיים עם ירדן וסוריה. כל מכתב ניכוסים חסר השיבות משולץ ליצחק שמיר — כמו זה שהגיע השבוע לראש הממשלה — עשוי רק לסייע לליכוד.

* * *

בחירות: אמור השבוע בסיעת המערך, רעיון מצויין, בבקשה, אבל בתנאי שישחרר ערפל אי־הוודאות לגבי עמדות הצדדים. לא עכשיו.

הליכוד גם בתנועה מקבילה לכיוון המנוגד. ח"כ דוד מגן, מהמתלבטים במחנה אריאל שרון, צידד מזה זמן בהקדמת הבחירות אבל נותר כמעט בודד בין חבריו. עכשיו קיבל היתר משמיר לדחוק להקדמת הבחירות — כדי לעכב את יוזמת שולץ, אבל לא רק אותה. שכן הליכוד הגיע למסקנה שהקדמת הבחירות מבוכבעך לדולי נוחה לו לא רק מפני שרוב הנפשים הישראלים בחו"ל בחודשי הקיץ נוטים להצביע בעד המערך, אלא מפני שבכמה נושאים הוא מתחזק לטווח קצר בלבד. השהיית הבחירות עד למועדן הרגיל עלולה לגרום לשינויים בדעת הקהל.

הליכוד מעוניין בבחירות הן כדי לסכל את יוזמת שולץ, הן כל עוד חלק מהציבור מאמין כי אם רק יפעילו יד חזקה יותר בשטחים תדוכא מהפכת האבן הפלשתינית. תשעה חודשים נוספים של יידוי אבנים עלולים לשנות את הערכת המצב הלאומית ולשכנע את הציבור כי אין פתרון לבעיה בכוחני עוצמת הבאלות אלא רק נתוך פתרון מדיני נוסח שטחים תמורת שלום.

נכון שתמונת המצב המדינית היא תנאי לשיקולי הגושים הגדולים בבואם לבחון את סוגיית הקדמת הבחירות. אך היא אינה יחידה. בחירות עכשיו עשויות להקל על שר האוצר משה נסים להתמיד במדיניות המוניטארית, הבולמת עליות שכר ומחירים ואינפלציה. היא גם עשויה להקל על האוצר להסתיר כמה מחוללי המשק (שיתגלו לאחר נעילת הקלפיות) ולעמוד בהצלחה כנגד שביתות מהסוג ששיתק את מערכת הבריאות.

הליכוד יצא נשכר מצעד כזה. גם תנועת החרות שבתוך הליכוד. שכן בחירות קרובות יפתיעו את הליברלים המוספים לתבוע 13 מקומות ברשימה לכנסת הבאה ולצורך זה אף הגיעו ליהוק־דיבור בין שיחם. בחירות קרובות קודמת איים יורם ארידור כי יקצה לליברלים שמונה מקומות בלבד, והראשונים שיירשמו לליכוד יקבלו את הכורסות בכנסת. בתנועת החרות לא הניחו לו לעשות כן. אך אם יקפצו הבחירות על ישראל בפתאיע, ייחלש כוח המיקוח של הליברלים, ובתנועת החרות יש פיתוי ניכר "לעשות להם תרגיל".

זה גם יחליש את התחיה. מפני שבחירות קרובות על רקע מדיני ייצרו תחושת הכרעה גורלית "בכחנה הלאומי". פרס יהיה האשם ושמיר יצא כיחיד שעשוי לבולמו, וזה יפתח את הקסם שיש לגאולה כהן ויובל נאמן בקרב חלק מבוחרי הליכוד, ואולי יחסל כליל את צומת של רפאל איתן. הדוחק על סף הכניסה לרשימת הליכוד לכנסת הגיע לשיעורים כאלה שיש לתנועת החרות אינטרס מהותי מובהק להחליש את שותפיה.

* * *

המערך נתקל בבעיות דומות משמאלו. פרס, המוצב כלוחם נגד "רצח תהליך השלום" כביטויו עכשיו, מתנצה לא רק על קולות המהססים בין שני הגושים הגדולים, הוא מכביד על רצ ומפ"ם. רבים מהפמולים לעבודה עשויים לראות בפרס את נושא דגל השלום. באווירה כזאת יידחקו לקרן זווית נושאים שמעניקים בדרך כלל אהדה מסויימת לרצ ומפ"ם על חשבון המערך־עבודה. שכן מי ישים לב בתנאי תחרות אלה לתיבוח על החקיקה הדתית? או על אופיו הליברלי של המשק? מרכזיותה של יוזמת שולץ מחזקת את המעמד המונופוליסטי שממנו נהנים בזירה שני הגושים הגדולים על חשבון הקטנים משני צדיה.

התמקדות בזירה המדינית תסלק הצדה נושאים מסעידים אחרים. שנחשבו לפני שנתיים לגורליים להרכב הכנסת הבאה. איך השפעה תהיה לפרשת השב"כ על ההצבעה הלאומית? ולאירועים האחרונים במערכת השיפוט? ולסעינות על כספי היהודים ועל קנוניות בין גושים גדולים לבין שברי סיעות חרדיות? כמעט כלום, לנוחותם של שמיר ופרס גם יחד.

לא יהיו בחירות מוקדמות אלא אם יוסכם הסכם בין הליכוד לבין המערך, והן יתקיימו רק אם ייווצר רקע מדיני נוח שיצמח מהערכה קרטנית מבוגרת של שמיר ופרס לגבי סיכוייהם לזכות בבחירות.

שלושת־רבעי הכוס המלאה

מאת אברהם טל

כמה דברים מובנים מאליהם — לתזכורת

מפעם לפעם נחוץ להזכיר דברים מובנים מאליהם — לבל יישכחו בסערת האירועים. אין טעם להזכיר לחלק מידידינו היהודים טובתנו בעולם. מנהלי רשתות השיווק הדתיות "אירמה" ופדי־ב שהחרימו תוצרת מישראל, חברי הפרלמנט האיטלקיים שכבלו את עצמם ליד רמאללה מול המצלמות ותת־שר החוץ הבריטי ששר הארץ במשלת הצללים של הליכוד שהופיע אותנו קבל עם ועולם — הם שופטים את המתרחש באמות המידה הנוקשות הנעלות ביותר בקור רוח מרוחק: הם לא יושפעו מתזכורות או הסבר על המתרחש כאן. אבל לעצמנו ראוי להזכיר כמה דברים — לכאורה מובנים מאליהם, אך מועדים לשכחה בלהט האירועים.

בצדק מתרכזת תשומת הלב בחריגים שהיו בפעולות צה"ל בשטחים. מקרים בודדים מחריגים — וכן להשיפה ופרסום מלאים; בשלושת חודשי ההתקוממות בשטחים אירעו בוודאי עוד עשרות מקרים שלא פורסמו. אך בתקופה זו היו אלפי מגעים, אלימים יותר ופחות, בין חיילי צה"ל לבין תושבי השטחים, ובהם נהגו החיילים בהגיונות, סבלנות ואיפוק. דבר זה לא זכה לציון מיוחד כך צריך להיות. מובן מאליו.

* * *

מובן מאליו שהמנהיגות, הסבלנות והאיפוק צריכים להישמר גם נוכח פרובוקציות. פרובוקציה כשלעצמה אינה הצדקה הריגה מהוראות, המורות שיש להשתמש בכוח רק במידה הדרושה לפיזור מהומה, ובשום אופן לא נגד עצורים (הם מלהזכיר שיטת דיכוי מהומות בגדה המערבית נוסח צבא הבדווים של חוסיין בשנות ה־50 וה־60; המבוגרים בקרב תושבי יהודה ושומרון זוכרים היטב ומספרים על כך בחיוך לשבאב השבים הביתה בשעות בין ערביים ממבצע השלכת בקבוקי התבערה). יש חריגים. אך ברוב המכריע של המקרים ההוראות נשמרות. מובן מאליו.

מובן מאליו שחיילי צה"ל מבצעים את ההוראות בתנאים קשים ומסובכים ביותר, תוך שקידה על המשמעת — והאומץ לב. כן, באומץ לב. נכון, זאת אינה מלחמה אמיתית. ובטלוויזיה זה לא נראה כל כך נורא. אבל בעלי ניסיון יודעים מה עושה אבן של קילו לפרצוף. לאחר שצברה תאוצה של כמה עשרות מטרים. החיילים עומדים ב"מערכה" המשונה הזאת, המצויה במחלוקת ציבורית, נוכח העין המבקרת של מצלמות הטלוויזיה. יומיום, שבוע שבוע. אם נשבר להם ה—, הם מכלמלים משהו. וחוזרים לעבודה בשוה. זה מובן מאליו.

מובן מאליו שהמפקדים הבכירים מחזיקים אותם קצר באוה. ההוראות חמורות. נגד חורגים ננקטים אמצעים מיידיים. כאשר מתרחש חריג, מופיע אלוף צה"ל על מסך הטלוויזיה בפנים סמוקות ממבוכה. מתקשה למצוא את המלים, מתוודה על בירור שכמו נגרם בעטיו, אישית. אבה יוליך את הבושה? ברגעים כאלה הוא דומה יותר למחנך שתלמידו נתפס בעבירה חמורה, מאשר לגנרל קשוח.

מובן מאליו שה"חוויה" הזאת פתוחה וחשופה כמעט כל הזמן לכל כלי תקשורת מורמן, כתוב או משודר, מקומי או זר (מקרב הדים — ידידותי, בישראלי או עוין). כל בעל עט, מיקרופון או מצלמה מוזמן להשתתף בחגיגה, ואם רק יבקש, יקבל גם הדרכה וסיוע מהשלטונות. הם משפרים עמדות קדימה ואחורה, תופסים נקודות תצפית וצילום, כדי שיוכלו להביא לכל פינה בעולם — מניו דלהי ועד לבלפאסט בצפון אירלנד וירוואן בארמניה הסובייטית — את האירוע הדרמטי, הפיקנטי, האם אפשר — המרשיע ביותר. וכאשר מעזים פוליטיקאים קצרי־רוח לערער על כך, מופיע שר הביטחון בכנסת ומגן בתקיפות מחלטת על עקרון הפתיחות לכלי התקשורת. מובן מאליו.

* * *

מובן מאליו שאף כל המתרחש בשטחים, מגיעים רבבות תושבי השטחים יום יום לעבודה בתחומי הקו הירוק כבימים ימימה (כ־60 אלף איש, לפי האומדן המעודכן). הארץ חלוקה ומפולגת בשאלה אם יש לנו מה לחפש ביהודה, שומרון ורצועת עזה, אם לא. הארץ גם חלוקה ומפולגת ביחס לערבים הפלשתינאים, בכלל ועל רקע אירועי החודשים האחרונים בפרט. גם חסרי דעות קדומות ובעלי יחס הגון לערבים מתקשים לעתים לעכל את הבוז והשנאה המשודרים לכל דבר יהודי מן העבר ההוא של הקו הירוק. ובכל־זאת, ועל אף ההתפרצויות הצצות, נדירים המקרים שמישהו מתושבי השטחים נתקל כאן, בתחומי הקו הירוק, בעוינות פעילה או באלימות. מכוניות בעלות לוחות זיהוי כחולות וכיסופת בעית ברחובי הארץ בביטחון מהלכים ומעורר קנאה בלב בעלי לוחות צהובות הנאלצים לעשות בדרכי השטחים. גם זה מובן מאליו.

אולי לא כל כך מובן מאליו, אבל אין מדינה בעולם שבה יש לפלשתינאים ולשאיפותיהם לעצמאות אוהדים נלהבים ומסורים יותר מאשר בישראל. ישראל היא הארץ היחידה במרחב שבה מתקיימות כל הזמן הפגנות נגד המדיניות — או ושמר המדיניות — של הממשלה, המותקפת יום־יום ביקורות מכל עבר: מימין, משמאל ומהאמצע, בכל כלי התקשורת, כלל המפלגתיים.

זה בהחלט מובן מאליו, שהרי רוב המדינות בסביבה נשלטות על־ידי דיקטטורים, קטנים וגדולים, המוסלים אופוזיציות (שלא לדבר על מהומות של מיעוטים) בשיטות יעילות ביותר. ואם לא מזדמנים לפרות זאת את הידקות שלהם בשיטות־קטים של קופנהגן, הרי גם זה מובן מאליו.

מאת: הורה של חייל בגדה
אל: ממשלת ישראל

הבן שלי לא ביצע (עד היום) שום פעולה חריגה.
הבן שלי הוא המבצע את "מדיניות" ישראל בגדה.
הבן שלי כבר חודשיים עם אלה, כדורי גומי ורימוני עשן.
האם זהו היעוד של בני?
האם לכך גידלנו וחינכנו אותו?
להיות כובש?

גם למען ילדינו חובה להגיע להסדר, חובה לוותר על השטחים תמורת שלום.
למען ילדינו עלינו ליצור מציאות של חיים ביחד במקום מציאות של כובש/נכבש, מכה/מוכה, משפיל/מושפל.

למען ילדינו!

הורים תומכי שלום עכשיו

גזור ושלח לת.ד. 24288, ירושלים
☐ אני החי"מ, מצרף(ת) את קולי לקול ההורים.
שם ________ כתובת ________ טל: ________
☐ אני החי"מ, מצרף(ת) שיק על סך ________ לפקודת שלום עכשיו לסייע בהמשך הפעולה.

שלום עכשיו

ת"ד 24288 ירושלים, חשבון בבנק 105-925950, הבנק הבינלאומי הראשון, סניף ראשי ירושלים

هكذا عن الأصل

בעיניים פלשתיניות

מאת אורי ניר

השטחים

בצומת חרבתא, בדרך מלטרון לרמאללה, עמדו השבוע שני גברים מבוגרים חובשי כאפיות, בידיהם סלי פלסטיק בלויים, והמתינו להסעה. עצרנו לידם, וביקשנו שי- סבירו לנו כיצד להגיע לאחד הכפרים הקטנים בסביבה, כפר נשכח בדרום השומרון. "זה בדרך לכפר שלנו", הם אמרו, וביקשו להצטרף.

שני הפועלים סיפרו שסיימו את משמרת הצהריים במפעל קטן בעיר לה, והם עושים את דרכם הביתה. שאלנו אותם אם תושבים בכפר אינם מתרעמים על כך שהם יוצאים לעבודה בישראל. הם השיבו שהצ- עירים העומדים בראש ה"וועדה העממית" בכפר שלהם מגלים גמישות בכגון-אלה. "מה לעשות, חייבים להתפרנס", הם הסבירו בנימה מתנצלת. בעגה כפרית טיפו- סית. הרושם היה של שני פועלים פשוטים, קשיים, שאינם מעיינים ואינם מתעניינים בפוליטיקה, וסובלים מאווירת האנדרלמוסיה באיזור.

ניסינו לסיים את השיחה באורח פייסני ואופטימי, וסיפרנו להם על כך ששר החוץ האמריקאי נמצא עכשיו בשליחות של תיווך לקראת משא ומתן לשלום, ומי יודע, אולי ייצא מזה משהו. התגובה, מפיו של פועל כפרי פלשתיני בגיל העמידה, היתה מאלפת: "אני רוצה להסביר לך משהו", הוא אמר, "אנחנו לא קונים את הסחורה הישנה של שולץ. לא נהייה מוכנים לאוטונומיה, ולא נקבל שוב את 'קמפ-דייויד' בלבוש חדש. שלושה חודשים אנחנו יוצאים להפגין ולזרוק אבנים, שלושה חו- דשים של התקוממות, והאמריקאים עדיין לא מוכנים להיפגש עם הנציג שלנו, עם האירגון. הנה, רק אתמול שמענו ברדיו שדובר אש"ף בתתים אמר, שהאירגון יהיה מוכן להיפגש עם האמריקאים בכל הרכב שהוא, ובכל מקום שהוא. צריך שיהיה להם ברור, שרק אש"ף הוא הכתובת שלנו".

כשכפרי פשוט מכפר נידח בשומ- רון אומר זאת, אפשר אולי לפטור את הדברים בהינף-יד. אך כשמי שנ- חשב לסמל המנהיגות הפלשתינאית המתונה והפרגמאטית בשטחים, ר- אש עיריית בית לחם, אליאס פרייג', אומר, שרק אש"ף יכול למנות נצי- גים פלשתינאים למשא ומתן, וכאשר הממשל ברבת-עמון נסוג בו מדרישתו להרכיב משלחת ירדנית- פלשתינית משותפת למשא ומתן, ועומד על הרכבת משלחת פלש- תינית נפרדת, נראה, כי מה שהיה מקובל עוד קודם לכן על מרביתה של הקהילה הפלשתינית, הפך בע- קבות ה"התקוממות" בשטחים לקונצנזוס חובקיכל.

מזכיר המדינה האמריקאי בא לאיזור בעקבות ה"אינתיפאדה" (הה- תנערות) — אמרו השבוע אישי ציבור בשטחים — אך התוכנית שהביא עימו אינה עונה כלל למצב שנוצר עכשיו בשטח. אחד מאישי הציבור האלה, שנהג להשיבו כאחד המתונים, המזוהים עם אש"ף אך מקורבים לממשל הירדני, אמר השבוע שתוכניתו של שולץ פשוט אינה לוקחת בחשבון את המצב החדש. "אם נדמה היה למישהו בעבר, שאולי יצליח לפתות על הפלשתינים פתרון כזה, כמו שקו- ראים אצלכם 'אופציה ירדנית', עליו להבין עכשיו שהעניין הזה פשוט אינו עוד רלוונטי". התקוממות בשטחים שינתה את המצב, טרפה את הקלפים — אומרים אישי ציבור בשטחים — ותוכניתו של מזכיר המדינה האמריקאי כאילו מתעלמת מכך. התוכנית, הם אומרים, נועדה להתמודד עם מציאות ישנה-נושנה, שנעלמה מהעולם הרבה לפני שלו- שה החודשים האחרונים. לא במקרה, אמרו השבוע אחדים מהם, בחר חו- סיין להימצא בלונדון דווקא כשמז- כיר המדינה האמריקאי מדלג באי- זור, וכאילו אמר בכך: ירדן אינה יכולה עוד להיחשב הכתובת העיק- רית לחיזור. עכשיו, ובעיקר עכשיו, עליכם להתרפק על דלת הפלש- תינית.

במידת-מה, נראה היה ששולץ הבין את המסר. אנשי מטהו ביר- ושלים בקהיר ובוואשינגטון העקי- עו מאמצים כבירים בניסיון להרכיב משלחת פלשתינית לפגישה עימו, שחבריה יהיו מקובלים על דעתו של אש"ף. היזורי הממשל האמרי- קאי אחרי אש"ף ואחרי אישים בשטחים המזוהים עימו, כדי להביאם מוקיפוף לשולחנו של שולץ, נעשו מאוד לאירגון ולתומכיו בשטחים, כהוכחה מחודשת להגברת כוחו בעקבות המצב החדש שיצרה ה"אינתיפאדה". אילו נדמה היה לרגע-קט, לקראת סוף השבוע שעבר, כי אישים מהשטחים יבודו את פיו של אש"ף, ויפגשו עם שולץ תוך האיסוד של הנהגת האיר- גון, ועל אף האיומים בו החוזב הפלשתיני בשטחים, הרי שביום שישי, בחצר ה"אמריקן קולוני" במזרח-ירושלים, מול צבא של שבעים עיתונאים ומול אולם ישי- בות ריק מפלשתינים, היה ברור שאש"ף הוכיח שוב כי הוא הוא בעל הבית. מקור בכיר במשלחת של שולץ אמר בעניין זה, כי אם מישהו מחשיב זאת כניצחון, הרי שמדובר בניצחון ריק מתוכן.

ביקורו של ג'ורג' שולץ באיזור הביא את ה"התעוררות" של הקהילה הפלשתינית בשטחים לשיאה הפו- ליטי. על קירות הבתים בריכוזי האוכלוסיה הפלשתינים הצטרפו סיסמאות חדשות בגנותו של שולץ אל הסיסמאות הוותיקות המהללות את ה"התקוממות" ואת אש"ף. בכמה מהכתובות האלה זכה שולץ להגדרה הלארמתאזה — בעיניים פלש- תיניות — "בלפור מספר 2". מצד שני, הציג הביקור שיאדמים חדש במישור המאבק האלימה בשטחים, מאז תחילת ההתקוממות. בימי שישי ושבת שעברו, עם פתיחת שליחותו של שולץ, נהרגו בשטחים לא פחות מתשעה פלשתינים במה- הלך הפגנות סוערות ברחבי הגדה ובעזה.

סיכומן של שתי העובדות הללו, מנקודת ההתייחסות הפלשתינית, מוביל למסקנה חד-משמעית, שה- אלימות משתלמת: ושאפשר-גם- אפשר להשיג הישגים פוליטיים בדרך של התקוממות עממית אלי- מה.

אף אם קבלת הפנים לשולץ בשטחים התקבלה בהתרסה אלימה ובהחרמה מרבית, הרי שבמישור הפוליטי כבר יכולים הפלשתינאים לרשום לזכותם כמה הישגים בד- רים: ראשית, עצם העיתוי של היזוז לצית הממשל האמריקאי ליוזמת היפוש אחר פתרון מדיני לבעייה הפלשתינית. בכך יש משום הומה ניצחת לקביעותיהם של ראשי הממשל הישראלי, שהפלשתינים לא ישיגו דבר במעשי אלימות.

שנית, מאמציו הקרחתניים של שר החוץ האמריקאי להיפגש עם נציגים פלשתינים, שכפו עליו קיום מגעים עקיפים עם האירגון, כדי למצוא רשימה מוסכמת של מועמדים לפגישה. בכך הביע הממ- של האמריקאי הכרה למיצעי, בדרך השלילה, שאש"ף הוא אכן נציגם של הפלשתינים, בשטחים עצמם וגם מחוץ להם.

בכך גם אלץ אחד משנואי נפשם של אנשי ה"מחנה הלאומי" הפלש- תיני, מי שטבע את סיסמת "שיפור איכות החיים של תושבי השטחים", להכליל בהצהרתו דברים על הגש- מת חלומותיהם של הפלשתינאים, על ה"זכויות הלגיטימיות הפלש- תיניות", ועל כך שגם לפלשתינים החיים מחוץ לשטחים יש "בעיות שחייבות לבוא על פתרונן".

שלישית, הצהרתה של שולץ לפלשתינים, שאותה הוא קרא בטון דרמטי בחצר הפנימית של מלון ה"אמריקן קולוני" במזרח-ירושלים. לאחר שהיה ברור שאיש מהמוזמנים לא יבוא להיפגש עימו שם, כללה כמה סעיפים שמצאו חן, ולא במקרה, בעיניהם של אנשי ה"מחנה הלאומי" הפלשתיני.

"מציאות חדשה נוצרה לנוכח מה שאמר שולץ לפלשתינאים", קובע מאמר המערכת של השבועון הפרו אש"פי "אל-עוודה" ("השיבה") המת- פרסם במזרח-ירושלים. "דבריו של שולץ כי הפלשתינאים חייבים להשיג שליטה על החלטות פולי- טיות וכלכליות הנוגעות לחייהם שלהם היום מעודדים ובעלי חשי- בות", ממשיך "אל-עוודה".

העיתון מביע עידוד גם מהדגש של שולץ על כך שיש צורך לפתוח במשא ומתן לאלתר, ומהתייחסותו של שולץ להחלטות מועצת הביטי- חון 242 ו־338 "כמובנן הכולל", כלשון הצהרתו. לדברי העיתון מתייחס הנוסח הזה לאותו חלק בהחלטות מועצת הביטחון המביע התנגדות להשגת אדמות בכוח.

הישגים אלה מבליטים לטענה את חוסר ההגיון בקשיים שהערימה הנהגת אש"ף בדרך לקיומה של פגישה עם שולץ. ההסבר להערמת הקשיים האלה נעוץ במידה רבה בצורך שחש יאסר ערפאת לשמור על אחדות בהנהגת אירגונו. מאז השגת ה"אחדות הלאומית" עם איר- גוניהם של ג'ורג' חבש ונאיף חוואתמה, מהלך ערפאת על חבל דק בנסיונותיו להפיס את סוריה ואת ברית המועצות, מחד גיסא, אך לא להצטייר כמי שמכשיל את מאמצי השלום על הסף, מאידך גיסא.

מפגש עם השר שולץ היה עלול להעלות על פני השטח את הניגודים בין האירגונים השונים, שה"התקומ- מות" סייעה כליכד בטישטושם. ה"התקוממות" מסייעת, אפוא, בש- מירה על האחדות, האחדות היא תנאי להמשך מוצלח של ה"התקומ- מות", שבינתיים משרתת היטב את עניינו של אש"ף.

סיבה נוספת להחרמת אש"ף את שולץ — אש"ף רצה להפגין את מורת רוחו מהכוונה האמריקאית לסגור את נציגותו בניו-יורק, לאחר שהמשרד בוואשינגטון כבר נסגר בסוף השנה שעברה (אגב, סגירת המשרד בוואשינגטון היתה הסיבה העיקרית לכך שהפלשתינים מהש- טחים החרימו את הפגישה הקודמת עם שולץ, בסוף השנה שעברה).

עניין חשוב אחר שבאמצעותו ניתן להסביר את ההיסוס להיפגש עם שולץ הינה התחושה הפלשתינית שפשוט "אין על מה לדבר". אחד המועמדים לפגישה, שהיה אמור לייצג עם אחרים את המזרח הפלש- תינית, פרופ' אדוארד סעיד, אמר בעניין זה השבוע: "אנחנו צריכים לדעת על בסיס מה אנחנו נפגשים. אם אנחנו נפגשים לדבר על רעיון מגוחך של ממשל עצמי או אוטונו- מיה בגדה המערבית. זה אינו מקובל לחלוטין על דעתו של איש. כל הכוונה לפי שעה היא לכבות את הדליקה. האמריקאים עויינים את הרעיון של זכות הפלשתינים לקבוע את עתידם. הם לא התבטאו בזכות הרעיון, וגם לא הביעו התנגדות בוטה למעשיה של ישראל. ברור לכל ובמיוחד לאמריקאים שעיקר הבעיה היא מידת הלחץ שמוכנים האמריקאים להפעיל על ישראל".

בסיום הסיבוב הראשון של שלי- חות שולץ באיזור, הופץ בשטחים "כרוז מספר 9" של ה"הנהגה הלאו- מית המאוחדת", הגוף ההוראתי המתיימר לנווט את ה"התקוממות". "שולץ נכבע לאש"ף" נאמר בכותר- תו. בגוף הכרוז נאמר: "הרי אנו, גוף אחד, נקבור ביחד את הזוממה האמריקאית האימפריאליסטית עוד טרם לידתה. ואת הגיבור שלה, שולץ, אשר לא ינחל אלא כישלון חרוץ בשיווק סחורת קמפ-דייוויד הישנה".

אם כן, הסיבוב הראשון בשליחותו של שולץ, שהחל בלחץ ה"התקומ- מות", לא עצר בינתיים את התנופה האלימה של תהליך המרי בשטחים. להיפך.

חברון, יום ג': ה"התנערות"

שטחים משוחררים

בעת תחילת שליחותו של שולץ, שעה שגוברת ההכרה בקרב הפלשתינאים כי השגת העצמאות להלכה רחוקה מהם מאוד, הם מנסים להשיג פה ושם עצמאות למעשה. קריאות לני- תוק ממערכת המינהל האזרחי, ולהסתמכות מינימלית על המע- רכת הכלכלית והאדמיניסטר- טיבית הישראלית, כבר נשמעות בכרוזי "ההנהגה המאוחדת של ההתקוממות", אך הביטוי המו- חשי הבולט לפי שעה לנסיונות אלה, הם אותם כפרים ועיירות המוכרזים בפיהם "שטחים מ- שוחררים".

"שטח משוחרר" טיפוסי הוא בדרך כלל כפר שאינו שוכן על אחד הכבישים המרכזיים, שעי- קר "שיחרורו" או ניתוקו מ- מערכת השלטון הישראלית ב- עוז במישור הסימלי. "שטח משוחרר" כזה יכול את עצמו, ראשית לכל, באמצעות מחסומי אבנים וגרוטאות בדרכי הגישה אליו. כך נמנעת כניסה של גור- מים בלתי רצויים, כגון חיילי צה"ל והמתנחלים, ויציאה בלתי רצויה של תושבים מהכפר, דהיינו, יציאה של פועלים לישראל.

קירות הבתים בכפר כזה מכו- סים תמיד בבליל סבוך של סיס- מאות לאומיות, דברי תמיכה ב"התקוממות", ואיומים על "מש- תפי פעולה" בתוך הכפר. העיירה קבטיה, למשל, שבה נעשה מעשה הלינץ' באחד מאותם "משתפי פעולה", לבשה באחרונה דמות כזו של "שטח משוחרר". חשוב מכל, במישור הסמלי, הוא הדגל. בכפרים ועיירות ש"שיחררו את עצמם" מתנופף על-פי-רוב דגל פלשתין גדול באחת הנקודות הבולטות באיזור, כמו מסגד, עמוד חשמל מרכזי, או בניין גבוה.

כמה כפרים באיזור רמאללה נראו השבוע בפני שאולי אפשר היה לראות את קרנואל ההכרזה על המדינה הפלשתינית. בכפר ניעמה, למשל, צפונית מערבית לרמאללה, אפשר היה לראות עשרות רבות של דגלים, על כל כבל חשמל כמעט, תלויים בעזרת חוטים מלופפים באבנים. כבקטולות, ואם לא די בכך, בכניסה לאחד הרחובות המרכ- זיים בכפר הוצב שלט מתכת גדול המכריז עליו רשמית כעל "רחוב קודשי ההתקוממות", לך כך בניים מתושבי הכפר, שנ- הרגו בחודשים האחרונים מיד- יות חיילי צה"ל.

שלטונות הביטחון מקיימים מדי פעם פשיטות ליליות על כפרים כאלה, שבמהלכן נאלצים התושבים למחוק את הסיסמאות מהקירות, להסיר את הדגלים, ולפנות את המחסומים. עדיפות ניתנת לכפרים השוכנים על כבישים ראשיים, ובקרבת התנ- חלויות. "איזורים משוחררים" אינם מקבלים שירותים, ואינם נהנים מתיקון מערכות החשמל הטלפון, אם אלה מתקלקלים — כפי שמסבירים אנשי המינהל האזרחי.

דווקא בכפרים כאלה, יותר מאשר בערים הגדולות, אפשר לחוש בשיכרון העצמאות הלאו- מית הפלשתינית, באשליה ה- רווקה שתתנפץ ולו למספר ימים.

FRIENDS OF "יש גבול" IN THE U.S.A.

ימים קשים הם אלה לאנשים כמונו התומכים ללא עוררין בזכותה של ישראל להתקיים בשלום.
אך יש עדיין תקווה.
בין דיווחים יומיים מכבידים על ירי, מכות ללא הבחנה, ריסוק איברים ודיכויים הברוטלי של הפלסטינים בשטחים, שואבים אנו עידוד מן העצמה של תנועת "יש גבול".
אנשי "יש גבול", חיילי מלואים פטריוטים, הצהירו כי הם מסרבים לקחת חלק בדיכוי ההתקוממות והמרי בשטחים. אומץ ליבם המוסרי הינו מקור לגאווה בימים בהם דומה כי ציניות וברוטליות הפכו צו השעה. אנשי "יש גבול" מסמלים עבורנו, אוהדי "יש גבול" בארצות הברית, את רוחה האמיתית של אותה ישראל בה אנו מאמינים ותומכים.

[illegible]

Friends of yesh gvul, 1678 SHATTUCK AVENUE P.O.B. 6 BERKELEY CALIFORNIA 94709

שולץ ופרס: — "קשה מאד לנהל מו"מ עם מדינה שיש לה שני ראשים המנהלים ביניהם דו-שיח של חרשים" — שולץ ושמיר

מאחורי החיוכים

מאת גדעון אלון

ירושלים

במשך ארבע השיחות שקיים בר- אשית השבוע מזכיר המדינה האמ- ריקאי, ג'ורג' שולץ, עם ראש הממשלה, יצחק שמיר, ואשר נמשכו תשע שעות תמימות, גילה שולץ ידידות, אורך רוח וסבלנות אין קץ. הוא האזין בקשב רב להסברים הארוכים והמפורטים של שמיר, הירבה לחייך ולהפגין חוש הומור. אפילו פעם אחת הוא לא הרעים בקולו או דיבר בנימה של כעס או איום מרומז.

אישים בפמלייתו של שר החוץ האמריקאי אמרו השבוע ערב צאתו של שולץ ללונדון לפגישה עם המלך חוסיין: "שולץ הבין היטב את שיעורי הבית לקראת 'מסע הדילו- גים' במזרח התיכון. הוא ידע היטב ששמיר וחוסיין יהיו האגוזים הקשים ביותר לפיצוח, וכדי לגשר על הפערים העמוקים ביניהם ולש- כנע אותם לתת אור ירוק להמשך יוזמת השלום, הוא חייב היה קודם כל להפגין פתיחות ונשימה ארוכה. אבל מאחורי החיוכים והרוגים הי- דידות המופגנת מסתתרת מחלוקת רבה. שולץ ידע היטב שהקונגרס האמריקאי ומנהיגי הקהילה היהו- דית הגדולה בארה"ב עומדים הפעם כאיש אחד מאחוריו".

פרס המראנו ביום שלישי בבוקר ללונדון, בתום הסיבוב הראשון של דילוגיו, אמר שולץ: "עד כה איש לא חתם על הצעות שלנו. אבל כולם רוצים שנמשיך בעבודה". התבטאות זו משקפת את הספקנות של מזכיר המדינה האמריקאי: הצגת פרטי יוזמת השלום העשויה מקשה אחת בקווים כלליים, מתן אפשרות למנהיגי האזור להביע את דעתם על "עיסקת החבילה" הכוללת שלושה מרכיבים: ארוע בינלאומי, מו"מ להסדר ביניים שבמסגרתו מינהל עצמי ירדני-פלשתינאי, ופתיחת מו"מ ב- דצמבר על הסדרי הקבע שייכנסו לתוקפם אחרי שלוש שנים. לאחר מכן — גיבוש "נייר עמדה" אמ- ריקאי ודרישה בראשי המדינות להשיב קונקרטית על כל אחד ממרכיבי התוכנית.

אישים בפמלייתו של מזכיר המדינה הדגישו השבוע ששולץ לא הופתע ובוודאי שלא נבהל מן ה"לאווים" ששמע משמיר. "היה ברור ששמיר יתנגד לפתיחה בינ- לאומית בהשתתפות כל החברות הקבועות במועצת הבטחון ויסתייג מהזיקה בין המו"מ על הסדר הביניים לתחילת המו"מ על הסדר הקבע בשטחים". דומה שגם הנו- קשות שהפגין המלך חוסיין בשיחו- תו בת שלוש השעות עם שולץ בלונדון לא הפתיעה את מזכיר המדינה. על פי דיווחים שהגיעו אתמול לירוש- לים הדגיש חוסיין כי הוא עומד על כך שהארוע הבינלאומי יתקיים בהשתתפות כל חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון, ובכך הוא דוחה על הסף את נכונותו של שמיר (בשיחותיו עם שולץ) לקיים את הארוע הבינלאומי בחסות שתי המעצמות הגדולות בלבד ("אמרתי לשולץ שאני מוכן לטקס פתיחה סמלי, שרייגן וגורבצ'וב יזמנו אליו את מנהיגי האזור ויקראו להם לפתוח במו"מ ישיר" — סיפר שלשום שמיר לשרי הליכוד, שהו- דיעו כי תוכנית שולץ במתכונתה הנוכחית אינה מקובלת עליהם). חוסיין גם הבהיר לשולץ שירדן לא תתן ידה להסדר ביניים, מחשש ששמיר יתקע מתחת ויעשה כל מאמץ כדי לדחות לפרק זמן בלתי מוגבל את המו"מ על הסדרי הקבע משום שהוא (שמיר וראשי הליכוד) אינם מקבלים את העיקרון של "שלום תמורת שטחים".

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס הביע השבוע בישיבת הקבינט את צערו על כך שהקבינט לא היה מסוגל להחליט באפריל אשתקד לאמץ את "מסמך לונדון" (הסכם ההבנה שנחתם בלונדון בין פרס וחוסיין שזכה לתמיכת מר- באוק, לפיו תכונס ועידה בינלאו- מית פתוחה שלא תוסמך לכפות הסדרים ולא תהיה מעבר למו"מ ישיר בין הצדדים). אבל דבריו של פרס כי "היתה זו החמצה גדולה", היא בב- חינת בכי על חלב שנשפך. גם האמריקאים המודים עתה בחצי פה כי שגו בכך שלא הפעילו אשתקד על שמיר "מכבש של לחצים" על מנת שיקבל את "מסמך לונדון" שמונה חודשים לפני תחילת המהו- מות בשטחים, מודים לכך שאת הנעשה אין להשיב ועכשיו מוטלת עליהם המשימה להחזיר את "עגלת המו"מ לשלום שנגלגלה נתקעה בבוץ טובעני, בתנאים הרבה פחות נוחים (עתה תובעת ירדן כי אש"ף ייוצג במו"מ במשלחת עצמאית ולא כחלק מהמשלחת הירדנית-פלש- תינאית, כפי שסוכם עם חוסיין ב"מסמך לונדון"), שעוד עלולים להחמיר ככל שימשכו-ויחריפו המה-ומות בשטחים המוחזקים, באורח טבעי, את מעמדו של אש"ף בשכם, חברון, רמאללה ומחנות הפליטים של עזה.

אישים בפמלייתו של שולץ הודו השבוע כי "קשה מאד לנהל מו"מ עם מדינה שיש לה שני ראשים (שמיר ופרס) המנהלים ביניהם די- שיח של חרשים. פרס מדבר בזכות פתיחה בינלאומית ואילו שמיר מכריז על התנגדותו לוועידה כזו. פרס מקבל את העיקרון של שלום תמורת שטחים ואילו שמיר משלה את עצמו שיוכל להשיג שלום תמורת שלום, בלי לוותר על אף שעל. מי בעצם מייצג את עמדתה המוסמכת של ישראל, פרס או שמיר?" שואלים אנשיו של שולץ.

אין ספק שבשמונה שעות השיחה של שולץ עם פרס, הוא רווה יותר נחת מאשר בשיחותיו עם שמיר. בי- טוי לכך נתן שולץ באיגרת הברכה הלבבית ששיגר שלשום לפרס בה הדגיש "אני אסיר תודה לך על החזון והיצירתיות המאפיינים את מעורבותך בתהליך המדיני". למ- עשה, חילוקי הדעות בין שולץ ופרס הם מזעריים בלבד והם משודרים על אותו גל כמעט (למעט התנגדותו של פרס לשיתופם של אישים המזוהים עם אש"ף במשלחת ירדנית-פלשתינאית).

דומה שהכשלון הגדול של שולץ במהלך "מסע הדילוגים" שלו הוא חוסר הצלחתו (עד אתמול בצהריים) להיפגש עם משלחת של אישים פלשתינאים, האמורים להיות בכי- שיה מרכזיים בכל מו"מ על הסדר מדיני באזור. 15 האישים הפלש- תינאים שהוזמנו לפגישה שתוכננה בשבוע שעבר ע"י הקונסוליה האמריקאית במזרח ירושלים, נכנעו ללחצים שהופעלו עליהם בשלטי- ... ע"י אש"ף והשיבו את פניו של שולץ ריקם. בינתיים נפוצו שלשום-ואתמול מקהיר לפיהן עשוי מזכיר המדינה האמריקאי להיפגש היום בבירת מצרים עם משלחת פלשתינאית שמשתתפיה נבחרו מ- תוך רשימה שאושרה ע"י מנ- היג אש"ף יאסר ערפאת.

אין ספק שרעיון הקדמת הבחירות "ששלף" השבוע ח"כ דוד מגן, בי- דיעתו-ובהסכמתו של ראש הממשלה נועד להבהיר את שולץ ולתקוע מקלות בגלגלי יוזמת השלום שלו. "ספק בעיני, אמר אחד משרי הלי- כוד, "אם שולץ, שהבריח כי הבין הרבה הלופות לקראת מסעו באזור וסיפר שלא הופתע כן הדעות ששמע בבירות המזרח התיכון, היה מוכן גם לאפשרות זו שעלולה להכניס להקפאה עמוקה את תו- כניתו. שכן שמיר ודאי יאמר לו עתה שעליו לקבל מנדט מהבוחרים כדי לקיים מו"מ על שטחים תמורת שלום, ולכן יש לדחות את המגע הדיונים על לכינונה של ממשלה חדשה".

לעומת זאת ראשי המערך (ובע- יקר פרס) מודעים לכך שהחלטה על הקדמת הבחירות לחודש יוני או יולי, עלולה לגרום לשיבוש חמור במהלכים האמריקאים. אבל הם אינם מעזים להכריז חד-משמעית על התנגדותם להקדמת הבחירות, מחשש שעמדה כזו תתפרש בעיני הציבור כאות של חולשה וחשש מפנייה אל העם. לכן, כהרגלו, דיבר שלשום פרס (בהופעתו בפני הוועדה למדיניות חוץ ובטחון של מפלגת העבודה) ב"כן" ו"לא" על עמדתו לגבי "התכסיס" של הליכוד ל- הקדמת הבחירות: "אני מתנגד להקדמת הבחירות, אם מטרת הק- דמתן היא רצח התהליך המדיני, אולם אתמוך בהקדמת הבחירות, אם תיכשל יוזמת השלום של שולץ".

אישיות ישראלית המכירה מקרוב את שולץ מרגישה: "קשה לי להאמין ששולץ הופתע מ"תרגיל" הקדמת הבחירות. הוא פוליטיקאי מנוסה, מיומן ושקול. נכון שהוא אינו מניפולטור כמוהו קיסינג'ר, אבל הוא אינו תמים, וסגולותיו הבולטות ביותר הן העקשנות והי- כולת ליישב סכסוכים, עוד מן הי- מים ששימש ככלכלן באוניברסיטה, שתחום התמחותו היה יחסי עבודה".

אמש בשעה מאוחרת שב מזכיר המדינה האמריקאי לישראל ל- "סיבוב שני" של מסע דילוגים מקוצר. אחרי שקיבל את ברכתו של הנשיא רייגן בבריסל ושמע את עמדותיו של המלך חוסיין בלונדון, "נסגר המעגל" הראשון של השי- חות, בין הבהרו עמדות הצדדים. הבוקר, בפגישות נפרדות שיקיים שולץ עם שמיר ופרס בירושלים, ומחר עם הנשיא מובארק בקהיר, יחל השלב השני התכליתי יותר של שליחותו. עתה מתכוון שולץ להציג את "נייר העמדה" האמריקאי המתבסס על שלושת השלבים: ארוע בינלאומי, מו"מ להסדר ביניים ומו"מ על הסדרי הקבע, תוך נכונות מסויגת לגמישות ולהתקשבות ב- עמדות שהציגו בפניו "המשתתפים" במו"מ בראשית השבוע.

הנשיא רייגן אמר שלשום בבר- יסל כי שולץ דיווח לו שיש טעם בהמשך המאמץ לקרב בין עמדות הצדדים, הרוצים שהשליחות תי- משך. אבל איש אינו משלה את עצמו (גם לא שולץ עצמו) ששיחו- תיו עם שמיר ופרס (היום) ועם הנשיא מובארק (מחר) יביאו לפי- ריצת דרך של ממש. "הדרך להסכם עוד ארוכה ורצופה מכשולים, מהמורות ומשברים" צפה-העריך השבוע אחד מאנשי פמלייתו של מזכיר המדינה. "אבל שולץ אינו האיש שיתייאש על נקלה. יש לו סבלנות למכביר, כושר שכנוע מעולה, והחשוב מכל, אמון בסיסי של כל הצדדים. ואלה סגולות מאד חיוניות בניהול מו"מ".

בעוד 11 ימים, כשיגיע ראש הממשלה יצחק שמיר לוואשינגטון לשיחות עם הנשיא רייגן, נשכיל לדעת אם שולץ (שכל מכריו מעי- דים עליו שהוא מקפיד להחזיק את הקלפים קרוב לחזה) יטול לידיו את "מקל החובלים" במקום "מקל הנועם" שהחזיק עד כה, וידבר עם שמיר "בקול בתוך הקטנה" תוך תביעה חד-משמעית לתת תשובות ברורות ובלתי מתחמקות על "נייר העמדה" האמריקאי המפרט את כל מרכיביה של תוכנית יוזמת השלום, או שימשיך בגישה הנ'צטלמנית המתאפיינת ברתיעה מהפעלת "מכ- בש של לחצים" והגלת בהידברות ומאמצי שכנוע בלתי נלאים.

הידיד הגדול

מאת צבי בראל

וואשינגטון

וואשינגטון.

כשייפגש היום ג'ורג' שולץ עם ראש הממשלה, יש לקוות שיהיה מי שיודה לו מקרב לב. מגיע לו. לא רק על מסעו המפרך ועל רצונו לפתור בבנות את הסכסוך הישי- ראלי ערבי. אלא במיוחד על הדרך בה הוא תכנן וניהל את המסע עד כה. הוא יכול היה להתחיל את ביקורו בירדן, בסוריה או במצרים, או למקדו רק בישראל. הוא לא היה חייב לצאת בהכרזה נוקבת ומיוחדת במינה אל העם הפלשתינאי, כפי שעשה במלון "אמריקן קולוני" או לא לספר על אכזבתו העמוקה מסרבנותם של אלה להפגש אתו. אבל, במחשבה תחילה, הוא החל את הביקור הראשון, ואת זה הנוכחי, בישראל, והעניק לשמיר כפלים חשוב. מתוך ידיעה מוקדמת וללא אשליות הבהין שולץ ששמיר עלול להיות הסרבן הראשון בתהליך. הוא יכול היה להמשיך ולשהות בישראל, לנהל שיחות מרתוניות רק עם שמיר, להחליף הוצעה עד כמה נוקשה ראש הממשלה ולשוב לוואשינגטון עם דיוקן קפוא של ישראל שהיה מקים שוב את דעת הקהל על רגליה. הוא יכול היה להפוך דווקא את הפגישה עם שמיר, ולא עם הח- סיין, ל"פגישה מכריעה". הוא לא עשה את זה לפני שבוע ואין הוא עושה זאת עכשיו. המלך חוסיין, בשל סדר הביקורים, הפך לכן, אם לא לסרבן, הרי לפחות לגורם בלתי מועיל. וכך "איבד" שמיר, לפחות בדעת הקהל האמריקאית, את יתרון כסרבן. הודות לשולץ, שמיר היום הוא רק אחד מארבעה אומרי הלאו.

כפי שנראים היום פני הדברים בוואשינגטון, הצליח שולץ להשיג קונצנזוס של שלילה, ותוצאתו המיידית היא, שהעיתונות האמ- ריקאית אינה מתייחסת עוד לישי- ראל כאל המכשול היחיד בתהליך. חוסיין כמו שמעון פרס או הנשיא מובארק הפכו בשל כך לבלתי רלוונטיים. תוצאה אחרת היא, שבע- קבות נטרול האשמה המדינית מישראל או המסתה בסרבנות פלש- תינאית, ירדנית וסורית, עלולה רמת הטיפול בסכסוך לרדת מן המישור הכרוני וחזרה אל הרחוב, אל מיידי האבנים ואל חיילי צה"ל. ומכאן היישג נוסף לשמיר. שיאפשר לו להתייצב בעוד שבועיים בבית הלבן ללא חשש מלחצים אדירים. רייגן יודע כבר שאין לישראל פרטנר ערבי.

הוא שמע על כך בבריסל משולץ. הצדק מחייב להודיע שלא שולץ יצר את הסרבנות הערבית עבור ישראל. אבל באופן בתוכנן הוא העניק לה פרופורציות המאפילות כמעט על סירובו של שמיר.

השאלה היא כמובן מדוע? זה תשובה המיידית היא שהממשל הגיע למסקנה שלמרות הארועים הקשים בשטחים אין הסכסוך בשל עדיין לפתרון. התמחור שהצלחתם של הפלשתינאים בדעת הקהל העולמית העלתה אותם למין אר- פוריה הגורמת להם בפעם הראשונה לחוות משכרון הרגע, מן העלייה למפה העולמית. אף הצלחתם מנעת מהם ליצור הנהגה חליפית לאש"ף או להכתיב תנאים למו"מ עם ישראל וארה"ב. להצלחתם בשטח לא היה תרגום מדיני. וגם אם ביקשו הפלשתינאים בשטחים להעניק את הפגנותיהם וקרבנותיהם כשי לער- פאת, הם עשו זאת מבלי להצמיד תנאים למתנה הזאת.

עקשנותו של שמיר והפילוג הפו- ליטי בישראל היו אמנם עובדות יסוד עוד לפני כן. אבל אליהם הצטרפה משיכת הכתפיים הירדנית שנמסרה לשולץ עוד לפני שהתחיל את מסעו. בכל תרגיל מחשבתי שנעשה בממשל אי אפשר היה להגיע לנוסחה כזאת שתעמיד צד אחד במיעוט. הפלשתינאים מסרבים לע- שות יד אחת עם ירדן נגד ישראל, וירדן אינה מושיטה יד לישראל נגד הפלשתינאים ובעד הפתרון. די- מוי לא היה מנוס מלהגיע למסקנה, שעם כל הצער, אין מדובר בהזד- מנות נדירה לפתור את הסכסוך אלא זהו קפיצה נוספת, גבוהה אולי מהרגיל בגבר לוחץ הדם של הסכסוך אבל עדיין לא הזדמנות לפתרון.

אבל שלא כבפעמים קודמות, מצא עצמו הממשל צמוד לישראל על לוח המסורה של דעת הקהל. הנוסחאות הסטנדרטיות המביעות צער על מעגל האלימות באזור לא עבדו עוד. ההתקפות על ישראל לחזו בגינוי ציבורי של חוסר המעש של הממשל ונוצר צורך מיידי לממשל לנער מעצמו את תדמית העצלן המדיני. מכיוון שכך. הוא נדרש להשיב לעצמו על השאלה כיצד לנהל את המשבר הנוכחי תוך גרימת מינימום הנזק לעצמו ולידי- דיה של ארה"ב תוך נסיון ליצור מי- מכסום, או לפחות אוירה של עשייה מדינית. כאן פעלה את פעולתה ידי- דותו הכנה של שולץ לישראל. הוא החליט, שגם אם מכל הצדדים ישמע תשובה שלילית. אין לתת לישראל להיות הבולטת בסרבנים ולספוג את מלוא האש הציבורית, רק משום שהיא רגישה לה מכולם. אבל זהו רק בניית התשתית להליך המדיני.

נפחם ואיכותם של הארועים בשטחים, כבות ההרוגים, ברוטליות התגובה האמון שאלה יצרו בציבור האמריקאי אינם מאפשרים עוד לממשל לנהל את המשבר הזה על ידי פעולה חד פעמית. וזהו גם הסיבה לביקורו הנוסף באזור. ול- ביקורים נוספים שלו או על עמדיו שיהיו בעתיד ויהפכו תכופים יותר ויותר. בממשל מאמינים שגם אם מתחילים בזה שמכונה "פסאודו של פעילות מדינית" אפשר להגיע לפתוח למדוס אופרטיבי, שגם אם בסופו של דבר יהפוך לכבוש קוו קפוא. הוא יהיה מכובלל יותר מהנוכחי. ויכלול כבר איזה שהוא מכנה משותף בתו לקראת התחלה חדשה שאולי תהיה כבר בסביבל הבא.

בין שאר הידיעות שהיה שולץ למזכיר המדינה הזדייס במנמל הבא, הוא מבקש גם להבאיר כבריגה חזקה של ידידות לישראל. שולץ יודע היטב כי מודיעת כזאת היא אפשרית רק אם לא תיפול ישראל לתפר בין הממשלים בתוך סרבנית שלום עיקשת ויהודה. ייתכן מאד ששולץ, הידיד הגדול ביותר שהיה לישראל בוואשינגטון, עיהה לכפבה את המעשה החשוב ביותר דווקא בכך.

גשר על מים סוערים

מאת מרדכי ארציאלי

שגיא הרפז, צנחן, קיבוצניק, ועכשיו גם חשוד בכך שהיכה פלשתינאים ליד שכם. איך מתמודדים בקיבוץ גשר עם עובדה זו

49 שנים מלאו בשבוע שעבר לקיבוץ גשר. החגיגות לא נערכו. הן נועדו לשנה הבאה, לשנת היובל. אך בליל שבת האווירה עצובה. להפתעת במסיבה שמנה, כמו המתקיימות כי שאחד הבנים מתגייס לצה"ל. 20 מסיבות כאלה התקיימו בשנתיים האחרונות. המסיבה בליל שבת נערכה לחן הרפז. אחיו הבכור, שגיא, המשרת בצנחנים מאז נובמבר 1986 קיבל חופשה מיוחדת ובא לקיבוץ. זה היה באותו שבוע שאחיו הצעיר מבקש להבשיל כמתגר ארוכה. אין זו המשפחה היחידה ששני הבנים בקיבוצים מתגייסים ליחידות מובחרות. יש אפילו תחרות סמויה להתגייס ליחידות העילית. גם יוסי הרפז, אביהם של שגיא וחן, שרת בסיירת אגוז.

בליל שבת, כשהסבו חברי הקיבוץ לארוחת הערב, הגיעו לחדר האוכל פני אנשים. הם ניגשו לשולחן אליו הסבה משפחת הרפז וביקשו משגיא להתלוות אליהם. מי אלה? מה קרה? שאלו ההורים המופתעים. "זו הוראה אישית של אלוף הפיקוד לעצור אותו לחקירה", השיבו שני קציני המשטרה הצבאית, שלא במקרה באו בבגדים אזרחיים. ההורים, יוסי ועמליה, ביקשו להצטרף לבנם וכולם יצאו ברכב צבאי לתחנת המשטרה הצבאית בטבריה. בדרך התוודעו לסיבת מעצרו של בנם.

כשחזרו לביתם אור ליום שבת, כבר ידע כל הקיבוץ מדוע נעצר שגיא. הבריח הגיע למזכיר המשק בשיחה טלפונית עם אלוף הפיקוד. חברי הקיבוץ צפו בליל שבת במבזק הטלוויזיה, אך לא זיהו את ארבעת החיילים שהתעללו והיכו קשות שני פלשתינאים ליד שכם. גם לא ידעו שאחד מהם הוא שגיא שלהם.

לכאורה, בשבת שעברה, החלו אנשים לעכל את המציאות המרה. כלעגה ש"אחד מבנינו" היה שותף למעשה המזעזע שעליו אמר אלוף מבצע כי היה בהלם לאחר שראה את קלטת הווידאו. כנראה, אמר, שהאירועים בשטחים שחררו אצל אחדים מהחיילים שד מסוכן המצוי בכל אחד מאתנו.

הם בכל זאת, הקיבוץ הוא קולקטיב אך לכל חבר בו דעה שונה. הם יודעים שהציבור מצפה מבני הקיבוץ להרבה יותר. הם מודעים, ואינם מאושרים מכך, שבני הקיבוצים מכונים "השמנת של השמנת". ולפתע מתברר להם שבשר מבשרם, צעיר שקט ולא אלים, שהתחנך על ערכי מוסר, שעל עבודת הגמר שלו בבית הספר האזורי בכינרת בנושא "דמוקרטיה" קיבל ציון מעולה — שדווקא הוא יהיה אחד מאלה ש...

היכן שגינו במה שגינו, שואלים את עצמם המבוגרים, הוותיקים. ההלם לא פג. קשה להם לקבל את מה שקרה. הם יודעים שבציבוריות הישראלית יש כאלה ה"מאשימים" שבקיבוץ צמח "אחד שכזה" — "היית אדם". הם בשבועיים שעכשיו אכזרה, הבצע, שהתנועה הקיבוצית אינה מוגנת וגם בה יתכנו מעשים כאלה.

"זה לא מקובל עלי שעכשיו אומרים שאפילו בקיבוצים זה קורה. לא, זה לא מקובל עלי. שגיא הוא קורבן של הנסיבות. הפקודות לחיילים אינן ברורות והן משתנות מהיום למחר. כן, אני מודאג לנפש הנוער שלנו. כל מושגי המוסר הגבוהים שלנו הולכים ומתמוטטים", אומר אחד מוותיקי הקיבוץ.

אחת מחברות הקיבוץ אומרת: "יש לי ילד בן 17 ואני נוסעת בו כמעט בן שנה. כשאבינו נלחם במרומי הגולן ביום כיפור. האמונות שנשארו בנושא — שוחה. אמרנו בארוחות שהילדים שלנו לא ילכו יותר למלחמות. אבל מה שקורה עכשיו לחיילים, זה הרבה יותר גרוע ממלחמה. אני מכירה את שגיא מיום היותו ילד. הוא לא היה ילד אלים. בהלם לא, ואני שואלת את עצמי מה הביא אותו לאלימות. אלימות אינה צומחת בחלל ריק. אין לי ספק שחבריו, ולא אכפת לי שתקרא להם 'ילדים טובים', או 'בני טובים', היו שרויים תקופה ארוכה במצב משפיל. רק השפלה לדעתי, השפלה ותסכול, יכלו להביאו למה שעשה. אני לא כועסת עליו. אני כועסת על אלה ששלחו אותו לבצע מעשים המנוגדים לחינוכם ולמצפונם. עצוב לי. אני לא יודעת מה לעשות שהתנועה הקיבוצית תהיה בבעיה".

★ ★ ★

קיבוץ גשר נוסד ב־1939 על ידי גרעין של חניכי הנוער העובד, בני הכשרות מרפת הבוכש ושפיים "ריקים" — צעירים שהוריהם שלחו אותם לארץ ישראל, בגילאי 14–15 במסגרת עליית הנוער. הם עלו על חלקת קרקע קטנה, על צומת דרכים וגבולות ליד שלושה גשרים שעל נהר הירדן, והקים התפרנסו אז בעבודה במפעל החשמל של רוטנברג בנהריים, בצידו המזרחי של הנהר. ערב מלחמת העצמאות כבר היו להם 50 ילדים. ב"ליל הגשרים" פוצצה ההגנה גם את שלושת הגשרים וההפגזות על הקיבוץ החלו. האמהות והילדים פונו לחיפה. הגברים נשארו. בשתי התקפות נהרס הקיבוץ על ידי צבאות ירדן ועיראק. הקיבוץ החדש לא קם על הריסותיו של המשק, אלא בסמוך לו. אך השקט והשלווה לא נמשכו שנים רבות. בינואר 1968 נפל הבן הראשון על גשר. החלה מלחמת ההתשה שהסתיימה באוגוסט 1970. בפרק זמן זה לא היה בית שלא נפגע. בכוונת כל החודשים האחרונים היו הילדים במקלטים.

האם שגיא הרפז היה בין הפעוטות שבילו את חייהם במקלט? אחד הוותיקים אינו רוצה לקבל פסיכולוגיה בפרוטה. הוא אומר: "במלחמת ההתשה היה קשה לחנך את הילדים ל'אהבת לרעך כמוך'. עשינו כל מה שביכולתנו לומר להם שהמדורה שבה הם שרויים, אסור לה שתהפוך לשנאה לערבים. על כך התגאינו. אבל בוא תראה את ההבדלים. במלחמת ההתשה לא ראינו את האויב פנים אל פנים. היו הפגזות, ירי, מוקשים. שגיא וחבריו באים לצים היום להתמודד עם נשים וילדים המקללים, יורקים, שורפים את דגל המדינה לעיניהם. אינני יודע איך אני הייתי מתמודד עם מצב כזה".

במוצאי שבת עמדו לקיים אסיפת קיבוץ. דחו אותה. לא ידעו כיצד להתמודד עם המכה שנחתה עליהם. הורי של שגיא עדיין לא קיבלו מעורך הדין את העצה שלא לשוחח עם עיתונאים. הם עדיין מדברים ואומרים: "עשו מהבן שלנו דמות. הוא חמור של כמה. מה כמה שבועות הוא הולך ודועך. לא מדבר ולא מספר מה הוא עושה בשטחים. חשבנו שהוא איבד את המוטיבציה לשרת בצה"ל".

יוסי, אביו של שגיא, אינו חבר הקיבוץ מזה כמה שנים. התמכמך עם המשק אך נשאר להתגורר בו. רעיתו, עמליה, נשארה חברת הקיבוץ. יוסי עובד כנהג משאית שכיר בקיבוץ השכן אפיקים. באפיקים גדל, צמח ודי משה אלפרס, צלם הטלוויזיה של רשת "סי־בי־אס", שצילם את האירוע. באפיקים מתגוררת גם חברתו של שגיא. האב אמר: "אם הצלם הזה לא היה מצלם, לא היתה בעייה. למה לא צילם את ההתעללות הנוראה בחיילים שלנו?" התבטאויותיהם של הורי שגיא הוסיפו שמן ליורה הרותחת שבקיבוץ. היו חברים שאמרו: "יוסי עוד מנסה להגן על בנו שאיבד צלם אנוש".

ביום א' בשעות הערב הגיע לביקור חייל מהיחידה של שגיא. בא לבקר את אחת מבנות המשק ונכנס גם לדירת הרפז, כדי לעודד את ההורים. הוא סיפר להם על מה שעובר עליו ועל חבריו בשטחים. האסיפה הכללית עומדת להתחיל. יוסי ועמליה פונים למזכיר הקיבוץ, רוני בר, מבקשים ממנו להזמין לאסיפה את החייל "שסיפר להורים מה קורה שם". המזכיר מהסס ולבסוף נכנע ללחצים.

החייל עומד בפני 600 זוגות עיניים. הוא מאופק. אינו מתיחס ל"אירוע". רק סיפר מה עובר עליו. כל קריאות "אטבח אליהוד", יריקות, קללות, תנועות גסות, על השפלה שהוא וחבריו עוברים. על פקודות שקיבלו מקצינים ועל שינויי הפקודות כעבור כמה שעות. אמר אחד ממשתתפי האסיפה: "החייל הזה לא האשים אף אחד. לא עסק בפרשנות ולא בתגובות. אבל כשסיים את סיפורו היו דמעות בעיני רבים מהנוכחים".

משתתפי האסיפה בעיק. באסיפה הכללית, לא כינה אף אחד את שגיא 'פושע'. אף אחד לא אמר שהוא ביצע אלימות לשמה. "לא ניתן לבודד מקרה אחד ממצב שהוא בלתי אפשרי. הפקודות שהחיילים מקבלים אינן חד־משמעיות. הן משתנות כמעט בכל יום והן נופלות על חיילים צעירים המתבלבלים בסבך הזה. שגיא לא התעלל התעללות לשמה. זה לא היה התעמ המכני. שגיא וחבריו עומדים במצב בלתי אפשרי ואל בשטחם אדם עד שנגיע למקומי", אומרת אחת מוותיקות הקיבוץ.

האחרת אומרת: "הכול מבולבל אצלי. אני יכולה להבין מדוע עצרו את שגיא ואת שלושת חבריו ליחידה. אבל אני לא יכולה להבין מדוע השפילו אותם במעצר. הם פושעים? הם סוחרי סמים? ואני גם לא מבינה מדוע לא עצרו את שני הפלשתינאים. ואני לא מבינה מדוע הוא הראה לעולם הרחב וגם לנו רק קטע מהקסטה ולא את מה שהפלשתינאים עשו לחיילים שלנו".

אחד מחברי הקיבוץ אומר: "לא הייתי רוצה שבני יתנהג כמו שגיא. אבל אני בהחלט מבין מה גרם לתסכול. כשראיתי בליל שבת את התכנית בטלוויזיה לא תארתי לעצמי שאחד מארבעת החיילים הוא בן שלנו. הייתי מזועזע. לא הייתי רוצה להיות בעליו של שגיא ושל חבריו. מי שמבקר את ההורים בשאה באירופה לא עמד במצבים שבהם עמדו. אינני יודע מה לומר. לוא הייתי במצבו של שגיא וחבריו — יתכן וגם אני הייתי נוטף".

לקיבוץ גשר היתה תדמית של חברה טובה, יציבה. אחוז הבנים הנשארים הוא גבוה מהממוצע בקיבוצים אחרים. כאן לא התרגלו להשלים בקלות עם עזיבה. וכשאחד הבנים עוזב — כל המשק מזדעזע. לגשר יש גם שם של קיבוץ מצליח. ב"ימות הקשים הוא לא מתחת לקו העוני אינו נמנך. קשה מבני הקיבוץ יורד מהארץ. לא יאמרו שהם יורדים. יגידו שהם נמצאים בחו"ל ויש תקוה שיחזרו הביתה. הם אינם גאים בעובדה ששתיים מבנות המשק חזרו בתשובה. האחת מתגוררת בעופרה השנייה בסיירת צבי. עתה הודבקה לגשר תדמית נוספת. מכאן יצא שגיא הרפז. איש בארץ אינו מתעניין לדעת מהיכן באו שלושת חבריו שנעצרו אתו. איש אינו רוצה לדעת באיזה בתים גדלו והיכן התחנכו שלושת חבריו.

★ ★ ★

אירוניה של ההיסטוריה הקיבוצית: הצלם של סי־בי־אס הוא קיבוצניק מאפיקים. אחד מארבעת החיילים המתעללים הוא קיבוצניק מגשר. אלוף פיקוד המרכז חי בקיבוץ עין גב והרמטכ"ל הוא בן קיבוץ אשדות־יעקב. הכל באותה סביבה, כולם כמעט מאותו הכפר.

סביב לעזה (ד')

בין אלי־סיני לרפיח־ים

לא כל מתנחלי רצועת עזה באו לשם בגלל האידאולוגיה הקיצונית, אך ההתיישבות עצמה גורמת לקיצוניות בהשקפות

מאת רן כסלו

"בעקבות פינוי ימית, בשנת תשמ"ב, התארגנה קבוצה מפנויי החבל, שהחליטה להקים מחדש את ביתה ביישוב קהילתי... באוגוסט 1983 עלו ראשוני המתיישבים על הקרקע. כם היישוב — אלי סיני — מבטא את כוונת מקימיו לשוב אל המקום שממנו פונו", נאמר בחוברת הסברה שהוציאה המועצה האזורית "חוף עזה" על פיתוח האזור.

לא ברור לאיזה מקימים מתייחסת המועצה: לאלה שאמורים היו להתיישב כאן, אך בינתיים התפזרו, או לאלה שהגיעו לבסוף לאלי־סיני והקימו בפועל את היישוב. אם באלה מדובר, אזי מוצאם אינו בימית, אלא באשקלון, בשדרות ואפילו בתל־אביב. היישוב שייך אמנם ל"אמנה", התנועה ההתיישבותית של גוש אמונים, אך הקשר בין מתיישבי אלי־סיני ותנועתם של מתנחלי ארץ־ישראל השלמה, הוא מקרי בהחלט.

לדוגמה, אברהם אטיאס, מהדמויות המרכזיות באלי־סיני. עד לפני 3 שנים גר בשדרות וניהל שם חנות לדברי הלבשה. החנות נשארה שם — מושכרת. בינתיים — אך הוא עבר לאלי־סיני ופתח כאן עסק חדש: קיוסק בחוף הים, במסגרת היישוב הנבנה. הקיוסק, כמו גם מסעדת חוף, השייכת לאבי פרוק, מראשי גרעין מפנויי ימית, שהתפור־ עומדים עכשיו שוממים, אך אטיאס טוען שבקיץ שעבר הגיעו לכאן מתרחצים רבים והעסקים התגלגלו כראוי. אטיאס מסתובב עתה באלי־סיני בחוסר מעש, ומשגיח על בניית ביתו־הקבע שלו. פרוק, שגם הוא בונה ביישוב החדש בית — גדול במיוחד — מבלה את רוב זמנו בירושלים, כמורה לתורה.

גם אחרים, הרוב מתוך 17 המשפחות היושבות באלי־סיני, קשורים למקומות התעסוקה הקודמים — באשקלון, בשדרות ואפילו בתל־אביב. קל לנחש מדוע החליטו להתיישב דווקא כאן: איפה בארץ, בתחומי הקו הירוק, אפשר לבנות וילה בת למעלה מ־100 מ"ר, תמורת כ־60 אלף דולר, ועוד לקבל משכנתא בתנאים טובים, בסך 40 אלף ש"ח? מבחינת מיקום, המקום נוח לטרי: במרחק כ־5 ק"מ מקו... דרומית מאשקלון... עשויות מטרים כנגד ה... המסמל את הגבול בין מדינת ישראל ורצועת עזה. מצידו הדרומי של הגדר, כמובן.

היישוב נבנה על משטחי חול, היורדים עד לחוף הים. גם מצפון לגדר המערכת משתרעות דיונות לבנות ונראה חוקים רבנודיים. אז למה, בעצם, נבנה היישוב מדרום לגבול, ולא בשטחה של מדינת ישראל? התשובה פשוטה: איש לא היה מעלה על הדעת לבנות בתים במקום הזה, לולא העיסוק ליישב את "כל שטחי ארץ־ישראל" — זאת אומרת, שטחים מחוץ לישראל.

בינתיים, זה 4 שנים, מתגוררות 17 המשפחות המיישבות ב"בר־אבנים". אלה הם מבנים ששימשו בזמנו את הפועלים התאילנדים בבניית שדה־התעופה בערבה, וחולקו למתיישבים במקומות שונים על־ידי אורי בראון המנוח, שהיה עוזר של אריק שרון. במקור היו ה"בראונים", הנראים כמו פחונים מימי המעברות, בגודל של 24 מ"ר, אך הורחבו בעוד 30 מ"ר והוכשרו למגורי אדם.

אלה הם המבנים הזמניים של אלי־סיני, אך בסמוך נבנית שכונת וילות — 20 בתים בשלבי בנייה שונים, אחרים מהם בשלבי גמר (17 למתיישבי אלי־סיני המתגוררים ב"בראונים" ו־3 למשפחות היושבות באשקלון ומנהלות את בניית בתיהם "בשלט רחוק", כפי שמגדירים זאת באלי־סיני). זאת בדיוק עשירית מ־200 הבתים האמורים להיבנות כאן. זה עדיין יותר טוב בין המצוי לרצוי לעוצמת בפיתוח חוף הים, האטרקציה העיקרית של אלי־סיני: הקיוסק של אטיאס והמסעדה של פרוק, לעומת שרשרת בתי־מלון ושירותי־תיירות, המצויירים בתוכנית השמורה במשרדי היישוב.

• • •

רפיח־ים, היישוב הקהילתי הנוסף המוקם ברצועת עזה, נמצא בדיוק בקצה השני של הרצועה: סמוך לגבול המצרי, על הדיונות שבין הים והחלק הישראלי של רפיח. "אין לנו בעיות ביטחון בצד הדרומי, להבדיל מהצד המזרחי", אמר אחד מתושבי רפיח־ים. "עם מצרים יש לנו כבר הסכם שלום. עכשיו אנחנו צריכים הסכם שלום עם רפיח".

למרות האופי המשותף ליישובים קהילתיים, ובמיוחד אלה המוקמים מעבר לקו הירוק, יש הבדלים בולטים בין רפיח־ים ואלי־סיני:

ראשית, רפיח־ים הוא היישוב היחיד בכל הרצועה, השייך לגוף התיישבותי המזוהה עם המערך: המרכז החקלאי, המוסד ההתיישבותי המקורב לתנועת המושבים. המטפל ביישובים שאין להם הגדרה מדויקת במועצה האזורית מרים. שוט אילצו את המרכז החקלאי לקחת את היישוב תחת כנפיו בכוונת תחילה להפוך גם את מפלגת העבודה לגורם אינטרסנטי ברצועה.

שנית, תפקידו של רפיח־ים להיות חריג גם מבחינה אחרת: כיישוב חילוני. היחיד בין יישובי גוש קטיף, המיושבים במתיישבים דתיים (גם אלי־סיני אינו יישוב דתי, אך הוא לא נכלל ביישובי גוש קטיף, התופסים את האזור הדרומי של הרצועה), כמו החסות של המרכז החקלאי. גם החילוניות של רפיח־ים אינה מקרית. תחילה נועד היישוב להיות לאחד מיישובי "אמנה". אך הוחלט לשבור את האחידות הדתית של ההתיישבות באזור, ולא מעט תודות לשידולי המועצה האזורית.

שלישית, ריחוקו של רפיח־ים ממרכזי התעסוקה בארץ וממרכזי חיים בכלל. אפילו ייבנו ביישוב וילות דוגמת אלה הנבנות באלי־סיני, לא יהיה רפיח־ים יישוב־לינה למועסקים בחוץ. אלי־סיני יכול להתקיים בלי שיקום בו אף מקום־עבודה אחד. רפיח־ים, ספק אם יכול להמשיך בלי מקומות פרנסה מקומיים.

קיים גם הבדל בהרכב האוכלוסיה בשני היישובים. לרפיח־ים לא באו זוגות צעירים, המחפשים פתרונות דיור. היתה כאן גם אידיאולוגיה. לא בדיוק זו של החלוצים, שבנו את דגניה ואת חניתה, ואולי אף לא הקנאות של לוחמי ארץ־ישראל השלמה (למרות שבבחירות המקום יש, ללא ספק, תפקיד גם להשקפות פוליטיות). אך בכל זאת גוון של חלוציות. מבחינה מסוימת, זו חלוציות משותפת גם לאלה המאכלסים את המצפים בהרי הגליל: רצון לבנות ו"גרמנה חדש, המעורב ברצון לברוח ממרכזים עירוניים גדולים וחיפוש אחרי איכות חיים.

הגרעין של רפיח־ים התארגן ב־1983 בכנס בכפר מכביה. ביולי 1984, ערב הבחירות האחרונות, התיישבו בקרוונים במקום 11 המשפחות הראשונות. "תאריך ההתיישבות לא היה מקרי", מספר מאיר כהן, שהגיע למקום באותה הקבוצה הראשונה. "הממשלה הודלישה ליישב אותנו לפני הבחירות, בחשש שאם המערך יעלה לשלטון, היישוב לא יקום לעולם. המרכז החקלאי התנגד, בטענה שאין עדיין תנאים פיסיים להתיישבות. הכריעו את הקו החבר'ה עצמם. יום לפני הבחירות באנו למקום והתכנסנו לקרוונים, בלי מים ובלי חשמל."

באוגוסט 86' הצטרפו לראשונים עוד 12 משפחות. ב־1987 באו 7 משפחות נוספות. ומאז שכבה: מאז שהוקם היישוב, עזבו 5 משפחות. שתיים במוצהר, היתר "להפסקה", שאיש לא יודע מתי תסתיים. פלא, שבתנאים הנוכחים עזבו רק 5 משפחות ונשארו 25. ושוב, כמו באלי־סיני, אלה הם רק 10% מהמתוכנן. רפיח־ים תוכננה ל־250 משפחות.

הם יושבים בקרוונים וסביבם חול לבן. רק לפני כשבועיים עלה על הייתנות רוהפה, סימן שבכל זאת ייבנו כאן בתי־קבע. 8 מהמתיישבים הם אנשי צבא־קבע או המשטרה. 6 עובדים בעבודות קודמות, מלפני התיישבותם, מתוכם אחד בתל־אביב ואחד בירושלים. כדי להספיק לעבודה, יוצאים מהבית ב־4:30 בבוקר. אחרים עובדים בעבודות מזדמנות בסביבה. הבעיה הקשה במיוחד היא עבודת נשים. 70% מהנשים, מובטלות, טוען מאיר כהן. דרך אגב, גם במעט הקיים כאן הושקעו עד עכשיו 1.7 מיליון ש"ח.

אך הבעיות העיקריות של רפיח־ים נובעות מהאופי החריג של היישוב: היישוב החילוני היהודי בסביבה דתית. תוכנן עוד יישוב כזה בקירבת המקום, אך לא ברור מתי — ואם — יקום.

יש בעיות אובייקטיביות. בנווה דקלים, היישוב המשמש כמרכז קהילתי של האזור, קיימים מוסדות חינוך דתיים בלבד. ברפיח־ים 53 ילדים, מהם 28 בגיל בית־ספר. הם, וגם ילדים בני שלוש, נוסעים כל בוקר 30 ק"מ, למרכז אשכול, מעבר לקו הירוק, מספר דוד שטיזי, ראש הועד של היישוב.

אבל לא רק הבעיות האובייקטיביות מעיקות. מעיקה יותר תחושת אפליה, בכל מה שקשור ליחסה של המועצה האזורית. אמנם, עסקני ההתיישבות במקום מכריזים עקרונית כי באזור דרושים גם חילונים, אך רבים מהם מתנגדים לכך בליבם. היחס הזה, טוענים ברפיח־ים, התברר במיוחד בסכסוכם עם גוש אמונים.

הסכסוך פרץ סביב הבעלות על המחנה הזמני "בכפה עצבונה", הסמוך לרפיח־ים. פעם ישבו שם חברי גרעין "בני עצמון" של גוש אמונים, וכאשר אלה עברו ליישובם הקבע, הוחלט להעביר את המחנה לרפיח־ים, לגידולו.

לפני כחצי שנה באו, לשם 7 המשפחות הנוספות של היישוב, ולהפתעתם התברר שכמה שעות קודם להן נכנסו לקרוונים המיועדים למתיישבי היישוב החילוני, 8 משפחות של "גרעין צופיה", קבוצה של גוש אמונים שאין לה יעד מוגדר באזור.

פרץ ריב קולני, שכמעט הפך לתיגרת־ידיים. הרוחות נרגעו במקצת, כאשר הובטח למתנחלי גוש אמונים לעזוב את המחנה "מיד עם צאת השבת" (זה היה ביום ו'). הבטחות לחוד והמעשים לחוד. המשפחות של גוש אמונים יושבות עד היום במחנה, ואף נעשה ניסיון להכפיל את כוחן: לפני כחודשיים הביאו אנשי גוש אמונים 8 קרוונים נוספים למחנה, ורק הכוח הפיסי של מתיישבי רפיח־ים מנע את הצבתם. הקרוונים נשארו זרוקים, לאורך הדרך מחוץ לשער המחנה.

• • •

כוחו של גוש אמונים ברצועת עזה שולי יחסית. חוץ ממושב בני־עצמון (ראה כתבה קודמת) ושני מהתמתעבר שבהם יושבות 16 משפחות, אין להם מאגרי כוח ברצועה. שני היישובים הקהילתיים בצפון הרצועה — אלי־סיני וניסנית — שייכים ארגונית ל"אמנה", אך המתיישבים אינם אנשי גוש אמונים.

אלא שמבחינה פוליטית אין לדבר משמעות גדולה. אפילו אם לרבים מתושבי הרצועה הלאומנות הקיצונית לא היתה הסיבה להתיישבותם כאן, ההתיישבות עצמה הפכה אותם לכאלה. אפילו ראש המועצה האזורית, צבי הנדל, מספר כי הגיע לפני 11 שנה מפרדס־חנה למושב גני־טל בגוש קטיף, משום "שרצה להיות במושב צעיר דתי, וכזה לא היה בתחומי הקו הירוק. "האידיאולוגיה של ארץ־ישראל באה לי אחר־כך". אי־אפשר לשבת כאן ולא לספוג את האידיאולוגיה הזאת", הוא מסביר.

(כתבה אחרונה בסדרה)

בין יהודי אמריקה: תמונות מצב (ה')

הארץ המובטחת של ניוזנר

מאת יואב קרני

בגיל 56 הוא אחד מחוקרי היהדות הגדולים באמריקה. לישראלים הוא אלמוני. הוא מדבר בבוז על פוליטיקאים אקדמאים מדרגה שלישית" בירושלים, שהטילו עליו חרם

פרופ' יעקב ניוזנר יושב במשרדו, בקומה השנייה של בית המחלקה ללימודי היהדות באוניברסיטת בראון, לבוש בישול אקדמי ראוי, ומדבר באותו אחרון הישראלי על יהודים ועל ישראלים: "יש כבוד עמוק, יהודי, שיהודי אמריקה רוחשים כלפי ישראלים. במופשט, בקולקטיב. באופן אישי, אין הם יכולים לסבול אותם". הוא... אומר... את הדברים האלה בארשת של רצינות, ורק כשאותו פורץ בצחוק, הוא מחייך הנזכר במה שאמר לו פעם מישהו: "הבריטים, במופשט, הם נפלאים, ובאופן פרטי הם נתעבים. הישראלים, במופשט, הם נתעבים, ובאופן פרטי הם נפלאים. אבל יהודי אמריקה חושבים אחרת. יש להם כבוד עצום כלפי ישראל, וכלפי מה שקשור בה. הם רק אינם יכולים לסבול ישראלים".

פרופ' ניוזנר פירסם בדיוק לפני שנה מאמר בעיתון "וושינגטון פוסט", שנפתח במלים: "הגיעה השעה להגיד, כי אמריקה היא מקום שבו טוב להיות יהודי יותר מאשר בירושלים. אם יש ארץ מובטחת, אנו, יהודי אמריקה, חיים בה". הדי המאמר הזה כמעט שלא התגלגלו בישראל, למרות שיעקב ניוזנר הוא אחד האינטלקטואלים היהודיים הבולטים ביותר באמריקה. שמו אינו ידוע לישראלים. ממאתיים הספרים שכתב או ערך, תורגם לעברית ספר אחד ויחיד, וגם זה רק באחרונה ("יהדות, עדותה של המשנה", ספריית פועלים).

מן הקתדרה שלו באוניברסיטת בראון, במדינת רוד־איילנד, הוא העמיד דורות של תלמידים. הוא הכניס שיטה חדשה לחקר התלמוד וההיסטוריה היהודית בסוף הזמן העתיק. מחקריו על יהדות מודרנית הן שרשרת בלתי־פוסקת של קריאות־תגר על פירושים קונבנציונאליים. אבל "הממסד הירושלמי", כלשונו, דוחה אותו.

מאז מרטין בובר

בראיון לכתב־עת יהודי בארה"ב, לפני ארבע שנים, אמר ניוזנר: "הסיפור הוא שבירושלים איש אינו אומר לצטט אותי. הם אינם מקיימים את ספרי, הם לעולם אינם מזכירים אותם. אני טמא, מנודה... הם מעמידים פנים שאינני קיים".

ניוזנר עצמו לא סגר את החשבון עם הממסד הירושלמי עד עצם היום הזה. לפני שנה כתב: "מאז מרטין בובר, אף חוקר ישראלי בולט אחד לא הצביע את ותתמד מחוץ לכפר האינטלקטואלי של ירושלים. מאז גרשום שלום, אף חוקר ישראלי אחד בלימודי היהדות לא זכה להאמנה כל שהיא מחוץ למדינת ישראל... ולמרבות הישראלית בתחומי היהדות היא פרובינציאלית, חסרת־דמיון ובלתי־יצירתית להפליא". ניוזנר כתב במאמר ההוא, כי האקדמיה הישראלית מלאה "פוליטיקאים אקדמאים מדרגה שלישית". על יחסם של יהודי אמריקה כלפי ישראל הוא אומר, כי הם עוסקים ב"דיונאל של צביעות מובית", ואין הם "מתעניינים בישראל מעבר לכותרות בעמוד הראשון של עיתונך". במידה שישראלים מעוניינים אותם, הרי זה רק מפני ש"הקהילה היהודית היא ילד־טוב ירושלים" (את המלים האחרונות הוא אומר בעברית), והיהודים יגידו כל מה שמחייב הנימוס. "זו מסורת מאוד אמריקאית. מאוד אנגלו־סאקסית, להגיד משהו גם אם אינך מאמין בו, מפני שזה מנומס".

שנים ארוכות מציע יעקב ניוזנר הגדרות חדשות. בקובץ מסות על "גולה, שואה ותורה", שפירסם ב־1984, הוא כתב, כי "האנטישמיות שהוליכה לאושוויץ — ועל כן גם לירושלים — אינה חלק מן החוויה של יהודי אמריקה. התיאוריות על החוויה היהודית באמריקה "עוסקות בחוויות שלא חווינו, אלא רק בביעתוד־הלילה שלנו. הן מבקשות מאתנו לקבל גאולה, שאינה מצילה אותנו משום מצב שאנחנו צריכים להינצל ממנו".

בשמם של תשעים אחוז

מאמרו ב"וושינגטון פוסט" עורר רוגז ואירונות אצל יהודים אמריקאים. ניוזנר אומר, כי הרוגז היה רק מנהיגלקם של "האפארטצ'יקים". אין לו ספק, שהוא דיבר "בשמם של תשעים אחוז מיהודי אמריקה. כל מה שאמרתי הוא, שאנחנו נמצאים כאן כדי להישאר".

הקהילה היהודית באמריקה, הוא אומר, צריכה לחדול להעמיד פנים, שישראל היא בשבילה מרכז העולם. זה יועיל ליהודי ארה"ב, אם יבינו את הגישה הישראלית כלפי יהודי אמריקה: בעיני הישראלים "אנחנו אומרים לשיר שירי חג המולד, כאשר נצעד אל תאי הגזים בזוכרת נשינו הגויות".

"יש לנו שליחים בפרובידנס", הוא אומר על עיר־הבירה של מדינת רוד־איילנד. "שהמסר שלהם הוא זה, שאנחנו אנשים ללא עתיד, הגועים הולכים. הגויים יקומו ויהרגו אותנו, והביטחון היחיד בשבילנו הוא לבוא לגור בישראל".

הוא מזכיר חוקר ישראלי, מאוניברסיטת בר־אילן, אשר הבהיר לאוזננו, כי ישראל היא "מרכז רוחני", היא "המקום היחיד שבו יהדות היא מצב נורמאלי". "אלה המסרים הבאים אלינו פעם אחר פעם מפי אינטלקטואלים ישראליים. אנחנו משיבים, אפוא: 'אם אתם טוענים שאתם מרכז רוחני, אדרבה, הראו לנו. הראו לנו מה עלינו כביכול ללמוד מכם.

"המסר שקיבלנו מישראל היה 'מי אתם, לכל הרוחות?' עניננו: 'אנחנו בסדר גמור. מי, לכל הרוחות, אתם?'"

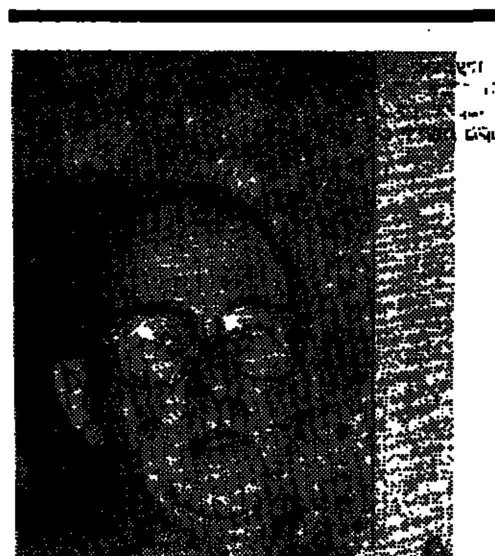

ניוזנר: יהודי אמריקה רוחשים כבוד כלפי הישראלים בקולקטיב. באופן אישי אין הם יכולים לסבול אותם

"הדוגמאטיזם המחניק" של הישראלים

בספרו "אמריקה: גלות נוחה מדיי" כתב ניוזנר על מנהיגי ישראל, כי הם חושבים ש"דמוקרטיה היא רק ייצוג יחסי בכנסת. אין להם הבנה הקלושה ביותר שדמוקרטיה משפיעה על תיפקוד הממשלה, על הכשרת הביורוקרטים, על תכנון המבנים הציבוריים, ועל יסודות אחרים של החברה".

הקשר של הדברים האלה היה, מה יכולים להציע עולים יהודיים מארה"ב לחברה הישראלית. קשה להאמין שניוזנר השיב על השאלה הזו ברצינות מלאה, אבל היא היתה בשבילו אמצעי נוח להשוואה: "העניין שיש לנו להציע הוא אי־הוודאויות שלנו. חברתנו מתנסה בספקות עצמיים ניכרים. האמריקאים באופן כללי שכחו את המותרות של התוסרות. האיל ואין אנחנו בטוחים בעצמנו כאומה וכחברה, אנחנו פתוחים לרעיונות של אחרים".

הישראלים, לעומת זאת, "גדלו על ברכי הרעיון, שההיסטוריה עיינת אותם... כמה מעורר היה אילו יכלו ישראלים לעמוד מול אנשים רציניים ואוהדים, אשר אינם בטוחים כי הם תמיד צודקים".

ניוזנר הוסיף: "הדוגמאטיזם המחניק וההוראות הנצחיות הם טבע שני במגעם ובמשאם של הישראלים... אני נזכר בניסיון להתדיין עם עמית ישראלי על עניין מדעי, עד שהוא אמר לי: השאלה החשובה היחידה לפנינו היא, כיצד אתה מסוגל לשגות שגיאה כל־כך מוחלטת".

ידיעותיו של פרופ' ניוזנר על ישראל אינן מעוררות תמיד מידה של אמון. כאשר הוא מכריז, שיהודים אמריקאיים אינם טורחים לקרוא ספרות ישראלית, הוא מתעלם מן העניין שמעוררים שירי זך ועמיחי; אפילו מפרסום "הזמן הצהוב" של דוד גרוסמן בשבועון רב־התפוצה "ניו־יורקר". כאשר מוזכר עמוס עוז, הוא אומר: "יש לי תיאוריה, שעמוס עוז אינו יכול לכתוב ספר רע. קראתי באנגלית כמה ספרים שלו. אני חושב שהוא כותב נפלא". מיד אחר־כך מתברר, שניוזנר התכוון לעמוס אילון. על עמוס עוז כלל לא שמע. דוגמא אנקדוטאלית לחלקיות המידע שלו ניתנה באחד מספריו, כאשר העיד משהו על "נערים חובשי כיפות, הנוסעים בשבת באוטובוסים בתל־אביב", מבלי לדעת, כנראה, שבתל־אביב אין בשבת אוטובוסים (ושאין להעלות על הדעת נסיעה בשבת של חובשי כיפות...).

"תמצית היהודי האמיתי"

ניוזנר אינו אחד המעריצים להוויה היהודית בארה"ב. הוא כתב פעם על "חלל פנימי, ריקנות" בחיי היהודים, את הקהילה היהודית תיאר כ"קבוצה אתנית משועממת ומשעממת", המלאה "בתי־יהדות לבר־מצוות ומועדוני כרוזות". הוא כתב דברים חריפים מאוד בגנות הגבולים המיטשטשים בין יהודים ללא־יהודים. אלה האחרונים נקלטים בקלות בין יהודים, "מפני שהצטרפות אל הקבוצה היהודית היא הצטרפות אל עולם שאיננו שונה הרבה מן העולם שעזבו... ההבדלים נעשו כל־כך טריוויאליים, שאנחנו מיטיבים לקלוט בתוכנו לא־יהודים יותר מכפי שאנחנו קולטים יהודים רוסיים או ישראלים".

אף־על־פי כן, אומר ניוזנר, "יחסית למה שהיינו אמורים להיות, מצבנו הנוכחי הוא מדהים. הוריה של אמי באו לאמריקה, דיברו אידיש. הם מעולם לא העלו על הדעת, שאפשר להיות יהודי באיזו שהיא לשון אחרת. כאשר דחו ילדיהם את האידיש לטובת האנגלית, הכל הבינו שזה הדור האחרון של יהודים באמריקה. למעשה, ההיפך הגמור קרה.

"אם אתה חוזר ומתבונן בדור השני של המהגרים היהודיים ממזרח אירופה — בשנות העשרים והשלושים — אז חשבו שבאמת לא תהיה קהילה יהודית בארץ הזו... אני יכול להראות לך את כתביהם של בני הדור השני, פיעמה בהם תחושה מאוד מובהקת שהכול אבד. שהיהודים חדלים להיות קבוצה בעלת זהות.

"זה לא ייאמן כשאתה רואה איפה עמדנו, ולמה ציפינו, כיצד היינו נגועים בתמצית היהודי האחרון על־אדמות, הבנתו שיהיה עתיד היהדות אשר יהיה — הוא לא יהיה באמריקה... היתה תחושה עמוקה בין יהודי הדור ההוא, שלא נצליח להתקיים בארץ חופשית. כביכול, כדי להיות יהודי במשך אלף השנה הבאות, אתה צריך לחץ חיצוני.

"במאה השנים האחרונות זו היתה השאלה העיקרית על סדר יומם של יהודי אמריקה: האם אפשר להיות יהודי בחברה חופשית, מתוך בחירה חופשית... אני חושב שהוכחנו, כי אפשר להיות יהודי מתוך בחירה חופשית. אמריקה היא מקום, שבו אם אין אתה רוצה להיות יהודי, שום דבר לא יהפוך אותך ליהודי".

"היה לי סטודנט באוניברסיטת בראון עם חזות מושלמת של גוי: שיער בלונדי ועיניים כחולות. הוא בא מקליפורניה, שהיא — כידוע לך — אינה בדיוק ברוקלין. לפני שבא, היה עליו להחליט בין בראון לאוניברסיטת דיוק (בצפון קרוליינה). שאלתי אותו פעם, כלאחר יד, מפני מה החליט לבוא לבראון. הלא גם דיוק אינה כל־כך רעה. הוא השיב שבבראון לא יבחינו שהוא יהודי. אמרתי לו 'מי היה מעלה בכלל על דעתו שאתה יהודי? תסתכל במראה.'

אבל זה לא העלה בעיניו ולא הוריד ('היהודים כאן — הם יהודים ללא לחץ חיצוני... הראינו שיהודים יכולים להיות יהודים, גם כאשר אין הם מוכרחים'".

סוכריה על מקל

מאת רומן פריסטר

כשתושבי השטחים צורכים פחות סוכריות על מקל, יש בעיות לצרכן בראשון לציון. סיפורו של מפעל אחד ממחיש את סבך היחסים השביר שבין התעשייה בישראל לצרכנים שמעבר לקו הירוק

קו הייצור של מפעל "טעם ישראלי" בראשון לציון פולט מדי דקה 800 סוכריות על מקל. אם הערבים בשטחים אינם צורכים אותן בקצב הרגיל, נפגע היחס המקודש שבין היצע לביקוש. זו הגדרה שיש בה מידה מסויימת של ציניות פוליטית, אך מכוון שמדובר בעסקה שמגלגלת רבבות דולרים בחודש, אי־אפשר להתעלם ממשמעותה הכלכלית. מה שהיה במשך 11 שנים עסק משגשג, גורם עתה למנכ"ל החברה לני סקסטין להרהר שוב ביציבות השוק שמעבר לקו הירוק. סיפורו של "טעם ישראלי" הוא למעשה סיפורה של תעשייה שלמה שכבשה את הגדה המערבית ורצועת עזה בהתמודדות מאסיביות של "תוצרת כחול לבן", סבירה, והעומדת בימים אלה בפני שוקת שבורה.

באמצע החודש ייסע לני סקסטין לפגישה עם קבוצת משקיעים ביוהנסבורג. מאז נוסדה החברה — תחילה חנות צנועה בנמל התעופה — צמחה "טעם ישראלי". האוצה המורכבה, בקצב שבו השתלבה כלכלת השטחים בכלכלת המדינה. בעליה ראו כי טוב. גייסו הון נוסף מיהודים בדרום אפריקה, ורכשו 16 דונם אדמה באזור התעשייה הסמוך, כדי להקים עליה מפעל חדיש גדול שיענה על צורכי הביקוש הגואה. עתה, לפרות כל מה שקרה בשטחים, "אי־אפשר עוד לעצור את הנרטיב". חוקי דרום אפריקה מאפשרים "ייצוא הון של 20 מיליון דולר בשנה: כספי המשקיעים ב"טעם ישראלי" נכללים בהקצבה לשנה זו, ואם יירדה הפרוייקט, ספק אם אפשר יהיה להחזירם בעתיד. סקסטין: "דווקא כשהכל נראה לנו חלק, פרצו המהומות והעמידו בסימן שאלה כמה הנחות שחשבנו לאקסיומות. אני במלכוד מסוים, ולא אסתיר שאני מודאג".

דילמה קשה

לני סקסטין עלה לארץ כמתנדב אחרי מלחמת ששת הימים. הוא עזב את מטלטליו בדרום אפריקה באופן סופי ב־1973 ועלה ארצה בכוונה לעסוק בעריכת דין. בהיותו עדיין באולפן לעברית שכנע אותו חבר לימודים להצטרף לקבוצה שעמדה להקים חנות גבינות פטורה ממכס בנמל התעופה בן גוריון. במשך הזמן התרחבה החנות והחלה למכור גם פירות מיובשים ומתוקים. שמה היה, כמובן, "טעם ישראלי". אחרי 18 חודשים עזב סקסטין את עולם המשפטים ונכנס לעולם העסקים.

איש לא חלם עדיין על שיווק בשכם או בעזה. מוצרי המתיקה נועדו לנוסעים שטסו לחו"ל־לארץ האמיתית. אלא שהינר גדר רבה בעיות אריזה אילצו את בעלי החנות להקים בית אריזה משלהם. אחר־כך, כשנוכחו לדעת שלא תמיד ניתן לסמוך על המוזמנות הספקים, החלו לייצר את הסחורה בעצמם. כעבור זמן הצטרף ללני סקסטין שותף חדש, להרגם גורדון. אף הוא עולה מדרום אפריקה, מהנדס מזון שעיקר מומחיותו בייצור דברי מתיקה. היום מייצר "טעם ישראלי" 2,500 טון סחורה בשנה וקיימת משרדים מקדשחים דיפלומטים של יצואן מוסמך. אלא שנתוח חשוב ברווחיו עד כה היתה הייצוא אל מעבר לקו הירוק.

מלכתחילה חיפשו השותפים חללים בשוק, והם גילו אותם בתחום הלקקנים. בשוק הישראלי היתה הסוכריה על מקל מוצר שולי לחלוטין, אך מאז גילו תושבי השטחים את "טעם ישראלי", הפך הלקקן ללהיט במחנות הפליטים. במשך השנים השקיעה החברה חצי מיליון דולר ברכישת ציוד חדיש לייצור סוכריות על מקל. את הלקקן העגול מוכר המפעל ב־4.4 אגורות. בעזה הוא נמכר ב־10 אגורות, ובישראל ב־30 אגורות.

הסוכריה על מקל פרצה דרך למוצרים אחרים, שנועדו בעיקר לשוק הערבי. תקנות משרד התעשייה והמסחר אינן מתירות לקרוא למוצר כלשהו "שוקולד" אם אינו מבוסס על חמאת קקאו. אבל טונה של חמאת קקאו עולה כ־6,000 דולר, וזה קצת יקר לצרכן שסופר כל גרוש. אפשר לייצר את המוצר על בסיס שמן דקלים, שאמנם יש לו טעם לוואי, אך הוא זול בהרבה. את המוצר הזה משווקים מובה "טעם ישראלי" בשטחים. הוא נקרא "ממולית", ותמורת חפיסה של 100 גרם משלם הצרכן 45 אגורות. הוא מוכר אותה, כדרך כלל, בחצי שקל.

הכבנה הזאת לפני כ־11 שנים, כאשר הופיע במפעל בראשון סוחר ערבי מעזה שהפך לסוכן מספר אחת של החברה בשטחים. אחר כך נוצר קשר עם סוחר ערבי אחר ישראל שחזר היטב לשוקים בגדה המערבית. עד היום עובדת הנהלת המפעל עם שני הסוכנים האלה בלבד — והמצב מדיד שינה מעיניו של לני סקסטין. הוא מעולם לא שאל ואף לא רצה לדעת איך ולמי משווקים השניים את תוצרתו. העיקר שההזמנות זרמו בשפע והכסף נכנס לקופה בזמן.

עם פרוץ המהומות בשטחים התהפכה הקערה על פיה. באמצע ינואר נעלמו שני הסוכנים. בקושי אפשר היה לקיים אתם קשר טלפוני. חומרי הגלם שהוזמנו מחו"ל, מתוך תחזית אופטימית למכירות שיא לחודשי החורף, הגיעו במועדם. מחסני "טעם ישראלי" מלאו סחורה שלא נמצא לה דורש. וכמו לא די בכך, התברר במהרה כי הסכום הלכו — אבל המוצאות הנהרסים החלו לחזור. בעלי החנויות הנעולות על מנעול ובריח לא יכלו לעמוד בהתחייבויותיהם. בפברואר שב התייצבו בראשון לציון שני הסוכנים הוותיקים: גם כאשר מושבתות החנויות, הלקוחות בשוקים הפתוחים של ערי הגדה והרצועה שב משתוקקים לקצת מתוק בפה.

"הסוכנים אומרים לי שהעסקים כרגיל, אבל אני בדילמה קשה", מתאר סקסטין את המציאות החדשה. "אמנם הפסקתי לקבל המחאות של סוחרים זעירים בשטחים ושני הסוכנים הקבועים חייבים לערוב לסחורה בצ'קים שלהם, אבל אם אחד מהם יחסוק הלילה, ביחד בראש, הלכו לי 40–50 אלף דולר. אנחנו נותנים לכל אחד מהם אשראי ל־30 יום, וזה בערך הסכום שהם מגלגלים בחודש. הפתרון האידיאלי הוא כמובן מעבר לתשלום במזומנים, אבל הסוכנים מתנגדים, גם הם משותקים את באשראי. במובן, אינני יכול להגן עליהם. במשך הזמן נוצר יחסי תלות: אין אני... מכירים... את קסטנרים... בשטחים. האם... בעלי הבאסטות בשכם או במחנה בלטה — ואפילו ידעתי מי הם, הנוהגים שלו ישרבו לנסוע לשם. למרות כל הסיכון המסחרי, אני חייב להמשיך כי אין לנו סיכוי, בשלב זה לפחות, לשווק את כל תוצרתנו בשוק המקומי. אנחנו מייצרים סחורה שנועדה לצרכן מסוג מוגדר מאוד. אחרי הסחורה הזוהה שאכלו תושבי השטחים במשך שנים, הממתקים שלו הם בהחלט ג'רעון במה. ומה שחשוב לא פחות — מחירים שהוא יכול לשלם. גם אבא לשישה או ל־10 ילדים יכול להרשות לעצמו להביא הביתה משהו מ'טעם ישראלי'".

סקסטין מציין, ספק בסיפוק ספק בדאגה, שלאחרונה גדלו בכל זאת קצת גם ההזמנות לשוק הישראלי. למוד ניסיון העבר, רואה בכך מנכ"ל החברה סימן מובהק לתחילתה של האטה במשק.

איך יוצאים מהמיצר?

אחרים מקווי הייצור של המפעל עובדים עדיין בשתי משמרות. כדי להתגבר על בעיית היעדרותם של הפועלים מהשטחים, קנתה ההנהלה שתי מכוניות ישנות כדי שיוכלו ללון בהן. "לא היתה לנו ברירה, כי אי־אפשר לנהל מפעל בשיטת הלוטו — פעם באים, פעם לא, פעם באים בזמן, פעם באיחור. וכמעט תמיד חייבים לעזוב מוקדם, כי בערב יש עוצר. יכולתי לפטר אותם, אך הם מועסקים אצלנו יותר מעשר שנים, והם עובדים מסורים. אינני יודע מה הם חושבים. הדעות הפוליטיות שלהם אינן מעניינות. אני רק יודע שגם הם בדילמה, ושאסור להעניש אותם על משהו שאינו בשליטתם".

כך הוא אומר, לני סקסטין, כי הוא בא מארץ האפרטהייד. אבל כשהוא נושא את עיניו לעתיד הרחוק יותר, הוא קובע מפורשות כי לדידו "השוק הערבי בשטחים אינו קיים עוד".

הבעיה של "טעם ישראלי" נעוצה בכך שהמפעל אינו מוכר כמעט בשוק המקומי. הוא מייצא מקצת תוצרתו (פחות מ־10 אחוז) לארה"ב, ובשבוע מכן שהוחקים באחרונה התקבלו הזמנות ב־50 אלף דולר לאירופה, ועוד הזמנה ליבשת אמריקה. אך עם פניית העורף של השוק הערבי, יאלץ המפעל להתחרות בעיקר על חיכו של הישראלי ולל המפונקים.

אומר סקסטין: "בעבר שמרנו על פרופיל נמוך, חשבנו שמי שאינו בולט בשטח אינו מושך את אש המתחרים הגדולים. עכשיו, כשגם ל'עלית' קם מתחרה רציני, הגיע הזמן לצאת מהארון ולהילחם על נתח בשוק המקומי. רכשנו ציוד לייצור שוקולד־שוקולה, ובקרוב נפתח במאמצי שיווק אגרסיביים. אך כל זה לא יפתור את הבעיה אם לא נצליח לייצא לפחות 50 אחוזים מהתוצרת. שני הדברים — הכניסה לשוק הישראלי והגדלת הייצוא — אינם דבר של מה בכך. אני מניח שמפעלים רבים שמתקיימים בעיקר מייצור לתושבי השטחים חושבים כמוני — יהיה קצת צפוף בבוזאר הבקבוק".

עם המכנסיים למטה

"זה תפס אותנו ללא אזהרה: בדילה נותרנו עם המכנסיים למטה", אומר חיים קמיניץ, מנכ"ל "ארגמן" וראש אגף הטקסטיל בהתאחדות התעשיינים. לדעתו, מפעלי הטקסטיל נפגעו יותר משאר ענפי התעשייה, ועתה אין מנוס מלהקים קרן הלוואות שתקל על מצוקת היצרנים שנותרו עם מלאי גדול של בדים שנועדו לשוק הערבי, ועם צרורות של צ'קים שאין להם כיסוי.

אין להתאחדות התעשיינים נתונים סטאטיסטיים על "גודל האסון". השילוב הכלכלי בין שני עברי הקו הירוק היה כה מושלם שכיום קשה מאוד להפריד בין שני מרכיביו.

"סוחרים ערבים קנו סחורה בישראל ומכרו אותה בשטחים, קנו סחורה בשטחים ומכרו אותה בישראל, הרגאה שמשלוחים לא מבוטלים של אריגים וסריגים מתוצרת ישראל חצו את גשרי הירדן ומצאו את דרכם ללקוחות בארצות ערב. עכשיו, בבת אחת, שותק התהליך כולו והביאו אותנו לצרה צרורה", אומר קמיניץ.

"שוק השטחים" קיים 20 שנים, ותקופה ארוכה היה כדי שתיווצר סביבו תעשייה בעלת מאפיינים מיוחדים. מפעלי טקסטיל גדולים שיווקו אליו סחורות סוג ב' ומה שנהוג לכנות "עודפי ייצוא". מפעלים קטנים התמחו בייצור בדים סינתטיים שכבר אינם נמכרים בתוך המדינה, אך הם עדיין סחורה מבוקשת בחנויות הערביות. בשטחים נפתחו מתפרות רבות שעבדו בשיטת קבלנות־משנה. האם כל זה יירד לטמיון לצמיתות?

בניגוד ללני סקסטין, מאמין חיים קמיניץ ב"תחיית המתים". לדעתו, יחלפו כמה חודשים והצרכן בשטחים ישוב לקנות סחורות כחול־לבן, ולו מהסיבה הפשוטה שאין לו ברירה. סוחרי השטחים אינם בקיאים, לדבריו, בנוהלי הסחר הבין־לאומי, אין להם אפשרות לפתוח מכתבי אשראי בבנקים כבודים. ואחד רוד־אצ'רון הביט לעולם לא יקבלו רשיונות יבוא מארצות אחרות.

מסכם קמיניץ: "מפעל ארגמן נותן שירותי צביעה ואשפרה לכל תעשיית הטקסטיל. אני יושב כאן כמו בצומת ממנו ניתן להביט לכל הכיוונים. ואני אופטימי. הפועלים הערבים מהשטחים שבים אט־אט לעבודה. שוב יהיה להם כסף לקנות סחורה. קל היה לסוחרים להיענות לקריאות אש, ולהשבית את החנויות כשבין כה וכה לא היה מי שיקנה דבר. בעתיד הקרוב תשתנה התמונה. אני מאמין שהכלכלה חזקה מפוליטיקה ושהזמן עושים את שלהם. צריך רק סבלנות וקצת אמצעים כדי להתקיים עד שיזרום."

שיווק מתחיל לפני ההשקעה - לא לפני המכירה

יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.

דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 /- פקס: 268020

למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

صكتا من الأهل

مكان الأصل

קריאת תיגר על נורייגה

מאת יאן קראוזה
שרות Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

ההימור של ארה"ב על הנשיא דלוואיה ונגד האיש החזק של פנמה, לא עלה יפה. סיבוב – לא אחרון בהחלט – בין מעצמת-העל לבן-טיפוחיה, שחינו סר

וואשינגטון

הממשל האמריקאי ידע מראש כי נשיאה המודח של פנמה מתכוון לנסות לפטר את הגנרל נורייגה, האיש החזק במדינה. הביע בפומבי את הסכמתו לצעד זה כאשר ננקט. אי אפשר להסיק מכאן באורח פורמלי שהדבר נעשה ביוזמתה של ארצות הברית, אך למעשה כך הם פני הדברים. ארצות הברית, המתנשה זה כמה חודשים לפטור את פנמה מהגנרל נורייגה, הוליכה עלפי כל הסימנים לפתוח את המורסה, או לפחות להניח לה לגדול עוד זמן מה, עד שתפקע מעצמה. לשם כך הימר הממשל במידת-מה על הנשיא המודח דלוואיה והרבה יותר מכך על דעת הקהל הפנמית, בתקווה שלטווח פחות או יותר קצר יתערער מעמדו של נורייגה במידה כזו שלא יוכל להמשיך להיאחז בשלטון.

בשבוע שעבר מסרו פקידים בכירים בממשל לכמה סנאטורים שהיו מודאגים במיוחד (משום שהם חקרו את פעילויותיו של נורייגה בסחר סמים), כי נשיא פנמה מתכוון לעשות את הצעד המכריע. וביום חמישי מיד לאחר שדלוואיה אכן השמיע את הכרזתו בפנמה, חזר ואישר הבית הלבן "את התמיכה ללא סייג בממשלתה האזרחית החוקית של פנמה". ואילו שגריר ארצות הברית בפנמה ביקר אצל הנשיא המכהן כי במקרה שיודח, לא תוכל וואשינגטון להכיר ביורשו העתידי.

"לא השבוע"

זה שנה מעורב הממשל במבחן כוח עם האיש החזק של פנמה. הוא הצליח, עם זאת, במשך תקופה ארוכה לשכנע את הסי-איי-אי, את הפנטאגון ואפילו את הסוכנות ללוחמה בסמים כי הוא בעל ברית יקר-ערך לארצות הברית. וואשינגטון ניסתה תחילה לשכנע את נורייגה להתפטר מרצונו. אך לשווא. וכאשר בתחילת פברואר הרשיעו שני בתי משפט בפלורידה, בהסכמת הממשל, את הגנרל נורייגה בסחר סמים, ברור היה כי כל "המוד ידידותי" שהוא אינו אפשרי עוד.

במהלך מסיבת העיתונאים שלו בשבוע שעבר ביום רביעי, נמנע הנשיא רייגן מלומר בבירור מה שוקלת וואשינגטון לעשות בעקבות האירועים. אבל הוא לא הותיר ספק לגבי דעתו על נורייגה כאשר הכריז: "אנו רוצים בשובה של פנמה לדמוקרטיה ולממשלה אזרחית, במקום המצב הנוכחי של שלטון דיקטטור צבאי למעשה".

נראה שזה נקודה אכן הפעיל הממשל לחצים על דלוואיה כדי שזה ייצא לפעולה: לפני שבועיים הגיע דלוואיה לפלורידה, כדי לעבור בדיקות רפואיות כלליות, ושוחח עם עוזר שר החוץ לענייני אמריקה הלטינית, אליוט אייברמס. לדברי השבועון "ניוזוויק", סירב דלוואיה בעבר להשתלב בתמרון, שעל-פיו אמור היה להגיע לוואשינגטון ולהכריז שם על פיטורי נורייגה בפני כנס של ארגון מדינות אמריקה. "לא השבוע", כך חזר ואמר, על-פי השמועה, לאלה שלחצו עליו לפעול. ובשבוע שעבר התמהמה ימים מספר לפני שאימץ פתרון אמיץ יותר: להשמיע את הכרזתו בפנמה עצמה.

הקשה ביותר עדיין מחכה לארצות הברית, שנטלה על עצמה סיכון רציני בקריאת התיגר שלה על נורייגה והרחוקה מלשלוט במצב. (למעשה, נראה כי היא הובסה בסיבוב הנוכחי: הנשיא מסתתר כעת בפנמה, לאחר שהודח מתפקידו על-ידי האסיפה הלאומית, והשביתה הכללית שלה קראה האופוזיציה נכשלה).

סנאטור מדינת ניו-יורק אלפונסו ד'אמאטו (רפובליקני) אמר כי התערבות צבאית אמריקאית היא "אופציה מאוד ריאלית". אולם הוא נשאר בודד בהתבטאותו זו. הכוחות האמריקאיים באזור תעלת פנמה המונים עשרות אלפים איש אינם במצב הכן. להם נמסרה רק ההוראה "לבלוט פחות כמידת האפשר", והיינו להימנע מכל אמתלה לתקרית. סנאטור אחר, גם הוא חבר הוועדה שחקרה את פעילויותיו של נורייגה, ג'ון קרי, דמוקרט ממסצ'וסטס, דיבר לעומת זאת על אמברגו כלכלי על פנמה שיניע את "קהילית העסקים" בארץ זו לאלץ את הגנרל נורייגה להתפטר.

עקרונית, אין לוואשינגטון שום דרך פעולה אחרת, שכן הממשל כבר ביטל את הסיוע הכלכלי שארצות הברית העניקה לפנמה עד השנה שעברה. פרשת פנמה מהווה איפוא מקור דאגה נוסף לממשל רייגן, המסובך דיין באזור. הוא לא הצליח להכריע את הסאנדיניסטים ורחוק מלהיות הגורם בשאלת עתידה של האיטי. אין זה מצב קל לממשל, אשר אינו נהנה מתמיכת הקונגרס. אך בעוד שהסכנה הכרוכה בהתערבות כלשהי היא ניכרת, לריתו של הממשל הימור אולי משתלם: דעת הקהל והממסד הפוליטי האמריקאי רגישים מאוד לפרשת נורייגה: לא רק משום שפנמה שוכנת באמריקה המרכזית, לא רק בגלל התעלה והאינטרסים האסטרטגיים של ארצות הברית, אלא גם מכיוון שהגנרל מסמל כעת את אחת הרעות החולות העיקריות מבחינתה של החברה האמריקאית – הסמים.

עידן חדש בקפריסין

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

רק 11 שנים לאחר מותו של הארכיבישוף מקאריוס, נשיאה הראשון של קפריסין, ניתן לומר כי עידן מקאריוס אכן הגיע לקיצו באי ים תיכוני זה. אזרחי החלק היווני של האי סילקו מהזירה הפוליטית שניים מנאמניו של איש הכנסיה האגדי. כבר באמצע פברואר נכשל הנשיא הנוכחי, ספירוס קיפריאנו, שב-1977 נבחר כיורשו של מקאריוס, בסיבוב הבחירות הראשון במירוץ. ולפני כשבועיים, בהצבעה המכרעת, נכשל גם יו"ר הפרלמנט לשעבר, גלאפקוס קלרידס. אדם חדש שמבחינה פוליטית הוא כמעט בבחינת דף חלק, יעבור לארמון הנשיא בניקוסיה לחמש השנים הבאות: גיאורגיוס ואסיליו, בן 56, איש עסקים ומיליונר הנתמך על ידי המפלגה הקומוניסטית. יחד עם ואסיליו יוכל גם להגיע הדטאנט לאי: במקום עימות עם החלק הצפוני שנכבש ב-1974 בידי כוחות טורקיים – יכול לבוא הניסיון לגשר על הפערים בין שני החלקים. הדיאלוג שנפתח לאחרונה בדאבוס בין יוון וטורקיה, יכול להתרחב לשיחות באי עצמו.

המיפנה הסתמן כאשר המפלגה הקומוניסטית אקל"ל (המקבלת כשליש ממספר המצביעים) הודיעה על תמיכתה בוואסיליו. זה קיבל אותה בנימוק הבא: "אין לי הזכות לסרב. שכן יום אחד אולי ישאלו אותי ילדיי: מה עשית כדי להציל את המדינה האהובה?" נוסף לכך הרוויח ואסיליו מאבדן הפופולריות של הנשיא הנוכחי, קיפריאנו. בתקופתו אמנם נרשם שגשוג כלכלי חסר תקדים: בעוד שהסקטור הטורקי ממומן עד היום על ידי אנקרה, יכלו הקפריסאים היוונים לשפר את רמת חייהם, על אף אבדן 37% משטח האי והימצאותם של 200 אלף פליטים. ההכנסה השנתית לגולגולת היא 5,500 דולר – אחת הגבוהות ביותר באזור. ב-1987 גדלה הכלכלה ב-7.5%, שיעור האינפלציה הגיע ל-2.8% בלבד והאבטלה הסתכמה בפחות מ-3%. אולם בו בזמן גברה צורת הרוח לנוכח עמדתו הנוקשה של קיפריאנו כלפי הטורקים הקפריסאים. הנוכחות הצבאית של טורקיה בצפון, החשש מפלישה טורקית או אפילו מכיבוש מוחלט של האי, עיכבו ופגעו בכל תכנון לעתיד. הלך וגדל מספר היוונים שהגיעו למסקנה כי הזמן פועל לרעתם. הקולוניזציה המואצת בחלק הטורקי של האי באמצעות מתיישבים מאנטוליה איימו לשנות את המאזן הדמוגרפי בקפריסין (670 אלף תושבים). תוך חמש שנים, כך חוששת מפלגת קלרידס השמרנית, עלולים המתיישבים הטורקיים, המונים כיום 65 אלף, להגיע לחצי מיליון. תחזיות קודרות אלו הניעו את יריביו של קיפריאנו לאמץ במאבק הבחירות נימות מתונות ולדבר על פיוס עם הטורקים. ואסיליו נראה כמשוחרר ממעמסת העבר.

אביו של ואסיליו, רופא עיניים, נלחם במלחמת האזרחים היוונית לצד הפרטיזנים הקומוניסטים. לאחר התבוסה ב-1949 הוא נמלט לברית המועצות. בנו הגיע עם האם להונגריה, שם עבד תחילה כחרט ואחר כך למד כלכלה. מאוחר יותר המשיך ללמוד בלונדון והפך לחוקר שוק. ב-1962 חזר לקפריסין והקים את "משרד חקר השוק המזרח תיכוני" שלדבריו הוא "קבוצת היעוץ והמחקר הגדולה ביותר באזור הים התיכון". החברה שוכנת בבניין בן 12 קומות בפרבר גאלאנציה בניקוסיה, יש לה סניפים ב-11 מדינות ים תיכוניות ומזרח תיכוניות והיא מעסיקה 250 איש. על לקוחותיו של ואסיליו נימנות לא רק חברות הרב-לאומיות המערביות הפועלות באזור. הוא מייעץ גם לממשלה הסעודית [illegible] העסקים של ואסיליו לשייכים ולקפיטליסטים לא הפריעו למפלגה הקומוניסטית. מפלגה זו שהיא מאוד פרו-סובייטית, ובראשה עומד זה 39 שנה המזכיר הכללי אזקיאס פאפאיואנו שהוא כיום בן 80, מחזיקה בעצמה בידיה כוח כלכלי ניכר: היא חולשת על חברות רבות, בינוק יקב, חברת ביטוח ו"חברה עממית לקליית קפה". אפילו וואשינגטון אינה חוששת פן תיהפך קפריסין תחת נשיא שנבחר בקולות מצביעי המפלגה הקומוניסטית ל"קובה של הים התיכון", כפי שכמונו הזהיר הנרי קיסינג'ר. הנשיא רייגן כבר שיבח את "הנחישות" של ואסיליו "לפעול למען שלום בר קיימא בקפריסין".

[illegible] ואסיליו תשפר את הסיכויים לפיתרון שאלת קפריסין. ראש ממשלת טורקיה, טורגוט אוזאל, יעץ לנשיא המדינה, קנאן אורן, לוותר על ביקור (עליו כבר נמסר) בחלק הצפוני, הטורקי, של האי. בקרוב מתכוונת טורקיה להוציא 5000 חיילים מקפריסין. אומר אוזאל על ואסיליו: "איתו יכול פיתרון לשאלת קפריסין להיות אפשרי". בקרב הטורקים הקפריסאים נשמעים כעת קולות רבי השפעה בזכות התקרבות מחודשת ליוונים באי, כדי שניתן יהיה להרוויח מהתנופה הכלכלית שלהם. זה כבר לא מתקבלים בברכה המתיישבים החדשים מהיבשת. לך רוחות חדש זה בקרב הטורקים המקומיים יכול ליפול קורבן גם המנהיג של קפריסין הטורקית ... שאנקרה משתעשעת ברעיון כי בעקבות קיפריאנו צריך גם בן דמותו מהעבר השני של המיתרס, ראוף דנקטאש, לפנות את הזירה כדי להקל על פיוס.

גיאורגיוס ואסיליו: נשיא חדש וסיכוי לדטאנט בין חלקי האי

שיגעון אילנות-היחס של אירופה

שרות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

בחיפוש אחר זהות, יותר ויותר אירופים מבקשים לרדת לשורש מוצאם. לא תמיד התגליות מלהיבות

גודרון האף הוא קולונל בגימלאות של צבא ארצות הברית ממונטגומרי שהחל בחקירות אילן-היוחסין שלו כדי להפיס את דעתה של קרובה נרגזת. דודתו דייר קלארק מאוסטין, טקסאס, נעלבה למשמע דברי שכנה שאמרה לה כי לא ניתנה ברקע המשפחתי הדרוש להיות חברה בארגון "בנות המהפכה האמריקאית" הארכי-שמרני. האף הצליח לאתר את משפחת אביו עד ל-1666, כאשר באו אבות אבותיו לאזור היישובים האמריקאיים המוקדמים ביותר בווירג'יניה שב-מרילנד. אבל קשה יותר היה המעקב אחר אבות אבותיה הגרמניים של אמו. כשנה שעברה שכר האף את שירותיו של חוקר אילן-יוחס גרמני. זה גילה ששליש מעשרת אלפים תושבי ארבנהיים שבגרמניה המערבית – פרבר בוורמבאון – הם קרוביו של הקולונל. האף קפץ על מטוס לגרמניה, הקיש על דלת חווה בארבנהיים וחשב לרגע שהאיש שפתח את הדלת הוא בנו עצמו ובשרו. הוא מצא שם תעודות משפחתיות באגבלית שכללו את שמה של אם סבתו. היה זה חלומו של חוקר אילן-יוחס שהתגשם.

עד לאחרונה היו מרבית האירופים לוטשים עיניים לו התבקשו לנקוב בשם אם סבתם. מחוץ לשורות האריסטוקרטיה, הרכבת אילן-יוחס היתה תחביב לרווקות ובנים ובנות אקסצנטריים. אז באו סידרות הטלוויזיה "שורשים" ו"בית פורסייט". שהכרוניקות שלהן המתארות את קורותיהן של משפחות נרחבות עוררו סקרנות בשלשלת-היוחסין משני צדי האוקיינוס האטלנטי. מאז הלכה וגדלה משיכתה של אירופה לאילנות-יוחס.

לדברי פקידים בארכיונים הלאומיים בפאריס, 20 אלף חוקרי אילנות-יוחס צרפתיים – מקצוענים וחובבים כאחד – עוסקים בחקר תולדות אבותיהם, רמי מעלה וממוצא צנוע. התאחדות חוקרי אילנות-היוחס, שמקום מושבה בלונדון, צפתה כיצד גדל מספר חבריה מ-3000 בשנות ה-60 לעשרות אלפים כיום. בארצות הברית מנהל ג'יימס בולס את חברת סיורי משפחות בקונטיקט, המתמחה בהסעת אמריקאים ממוצא בריטי בחזרה לקהילות ולכפרים כדי ללמוד מי היו אבות אבותיהם. בולס ראה כיצד היקף עסקיו מוכפל תוך שנתיים. "האמריקאים הם אלה שגרמו לאנגלים להתרגש מאילנות-היוחס שלהם", הוא אומר.

עד מגורי המשרתים

מה מקורה של התעניינות זו? "העולם מאבד את עקבותיו", אומר אנטוני קאמפ, מנהל התאחדות חוקרי אילנות-היוחס, מעודן המספק שירותי ספרייה ומחקר לחבריו. "יש צורך בתחושת זהות". כמה מחובבים בענף מקווים שחקר קשרי המשפחה שלהם בעבר יחשוף קשר כלשהו לדם מלכותי או שלשלת-יוחסין יוקרתית אחרת. אך על כל אב קדמון שלהם לצד של ויליאם הכובש או לצד נפוליאון, יש אלפים רבים שחיו ומתו במגורי המשרתים. צרפתי אחד בילה 30 שנות מחקר רק כדי למצוא שלא היה צאצא של לואי ה-14 אלא של ויגוק ראמו, אחד המשרתים החוקיים של המלך.

עם זאת, נראה ששרטוט אילן-יוחס מלא על כל פרטיו ודקדוקיו מספק סקרנות ומעורר תחושת נחת באנוד, גם אם מרבית בני המשפחה רק צצו במהלך (הרשמי) של ההיסטוריה מהשוליים. אומר פיטר סמארייד מהקולג' אוף ארמס, אחד הגופים העתיקים ביותר באירופה העוסקים בענייני יוחסין: "אנשים מתחילים לחפש אחר דבר-מה קיימא יותר בתרבות בזבזנית ומתכלה, שבה כל דבר הוא בר-זולוף".

מדי פעם ההליכה לאחור בזמן מעלה לא רק שמות ותאריכים. צרפתייה שגדלה כיתומה הוליכה בהגיעה לגיל זיקנה למצוא מי היא בעצם. בגיל 65 פנתה לחוקר אילנות-היוחס הפאריסאי איב דה פאסאו בתקווה שיוכל לחשוף פרטים על הוריה. די פאסאו היטיב לעשות – הוא מצא לה משפחה חיה. אם האישה הלכה לעולמה, אך היא השאירה ילדים ונכדים בליון. אחים ואחיות למתנה שהפאריסאית לא חלמה מעולם כי היו לה.

דיוק בתעודות מתפוררות

די פאסאו המתאר עצמו כפרופסור של חוקר אילנות "משפחה", נמנה עם הזן החדש של העוקבים אחר תולדותיהן של משפחות. מעקב אחר היסטוריה של משפחה רגילה – בניגוד למשפחת בית אצולה – יכול להציב קשיים רבים מאוד והוא מצריך כישורים של היסטוריון ועקשנות של בלש. מציאת החוליות החסרות של שלשלת-יוחסין כרוכה לא פעם בשעות שעמום רבות של דפדוף ברשומות ותעודות מתפוררות של קהילות או בתיקים בארכיונים עירוניים. אבל סובלנות כלפי עבודת פרך זו היא אות ההיכר המסורתי של חוקר אילנות-היוחס המקצועי. חוקרים אלה גם מתגאים בכך שהם משיגים תוך שבועות מה שאזרח רגיל יכול לבלות שנים בחיפוש אחריו.

שירותיהם אינם זולים. החוקרת מגינבך קורנליה פורנגסאלן גובה עד ל-70 דולר לשעה במקרים קשים. אפילו כך, שכירת שירותיו של מקצוען עשויה להיות הדרך היעילה ביותר לטפס על עץ משפחה. לרוב הארכיונים הממשלתיים אין זמן לענות על בקשות בכתב לקבל מידע. ודמי טיסה ושהות בבית מלון מצטברים לכדי סכום שאין לבטלו. "מקצוענים הם יקרים. אבל גם נסיעות יקרות", אומר ז'ראר דה וילנב מסנטר ז'נאלוג'יק בפאריס. כמובן, אנשים רבים בכל זאת מעדיפים לעשות זאת בעצמם. בעבורם ארכיונים באירופה מייצגים מיכרה זהב של דורות עבר. כמעט כל רשומות הקהילות באיטליה חוזרות לאחור לכל הפחות עד למאה ה-16. ספרי הכנסייה המוקדמים ביותר המצויים בעיר הבורגנדית גיזורי הם מ-1334. ארכיונים בריטיים החוזרים לתחילת המאה ה-17 אינם נדירים, אף כי יש פערים במסמכים רבים בלונדון, בגלל השריפה הגדולה ב-1666.

איטלקים ממוצא אריסטוקרטי יכולים בדרך כלל לעקוב אחר אבות אבותיהם עד לצלבנים במאה ה-12. לדברי פראנצ'סקו גאולפי קאמייאני, חוקר אילנות-יוחס מקצועי בפירנצה, טענות על תקופה מוקדמת יותר יש לראות כמפוקפקות. "אנחנו לא יכולים לחזור ליוליוס קיסר", הוא אומר. "לא חשוב עד כמה אנשים היו רוצים שנעשה זאת".

לא משום שלא ניסו. דור החובבים החדש עוסק בתחביבו בלהט המפתיע מקצוענים העוסקים בכך כל חייהם. בעיקר רבים בצרפת. לחברות גדולות כמו רנו או שירותי הדואר הצרפתיים יש מועדוני גניאולוגיה משלהם, ובצרפת יוצאים לאור כ-114 ביטאונים ועלונים המתמקדים בנושא. מספר המבקרים בארכיונים הלאומיים הצרפתיים גאה גם הוא, ומספר חוקרי אילנות-היוחס כמעט שעולה על מספר ההיסטוריונים. הם גם מצעירים. "היום אנחנו רואים ילדים במכנסיים קצרים לצד בני 80", אומר ג'ילדאס ברטאר מסגל הארכיונים.

בדומה לכל פעילות של שעות פנאי, פיתוח אילנות-היוחס הצמיח שירותי סיוע שונים ומשונים. יש משפחות שאינן מסתפקות במסמכים. הן רוצות גם דמויות. תמורת 2,500 דולר תיצור חברה צרפתית אחת גירסה ויזואלית להיסטוריה המשפחתית, תצלום פריטי זכרונות כגון תצלומים, גלויות, מדים ובגדים ישנים. הכאנה המשפחתית, בליווי מוסיקה, תוקלט בפני שתקן.

באנגליה אולי בלתי נמנע, הענף עבר מיחשוב. ל"מיניטל" בצרפת, רשת הוידיאוטקס הממלכתית הנודעת, יש כמה קווים פתוחים של שירותי גניאולוגיה, לרבות "לוח מודעות" אלקטרוני שעליו יכולים חוקרים להציב בקשות למידע משפחתי. תוכנות קבועות. גישות שונות לארגון חומר גניאולוגי כדי להרכיב אילן משפחה, בסיוע מספק של טכנולוגיה מתקדמת, עשויים בקרוב אלפי אירופים נוספים ללמוד להכיר את האמא של סבתא.

אדם בע"מ
דודי שמש שפע טל
עציץ חינם
דוד 150 ליטר + 2 קולטים + רגל + חימום מהיר והרכבה תיקנית במחיר ללא תחרות
–.800 ש"ח כולל מע"מ במזומן
או ב-6 תשלומים שווים של – 145 ש"ח. כל התשלום סה"כ: –.900 ש"ח כולל מע"מ.
אחריות של 6 שנים לדוד ו-3 שנים לקולטים
אפשרות צמוד דוד באמאיל בתוספת של –.120 ש"ח
שפע
למנויים שרות שנתי קבוע חינם גם לקולטים
מבצע דוד שמש
שרות ערב: 802433
המפעל: אזור תעשיה חולון 5591932

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ולאמנות
המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות
המדור לאמנויות פלסטיות

"פרס לאמן הצעיר"
לרגל 40 שנה להקמת המדינה

עפ"י החלטת המדור לאמנויות פלסטיות של המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, יוענקו השנה 10 פרסים לאמנים צעירים (עד גיל 35) העוסקים בתחומי האמנויות הפלסטיות.
האמנים ייבחרו ע"י ועדת שופטים שתמונה ע"י חברי המדור לאמנויות פלסטיות. סכום הפרס יהיה בגובה 1,600 ש"ח.
המעוניינים להגיש את מועמדותם מתבקשים למלא טופס בקשה שאליו יש לצרף פרטים כגון: תולדות חיים, תערוכות, פרסים, צילומי עבודות וכו'.
את טופס הבקשה ניתן לקבל במזכירות האגף לתרבות ולאמנות, משרד החינוך והתרבות, רח' ממילא 20, ירושלים (טל' 02-238681) או: המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המדור לאמנויות פלסטיות, רח' תל-חי 3, תל-אביב (טל' 03-285413).
את הבקשות יש לשלוח עפ"י הכתובת:
"פרס לאמן הצעיר" (עבור תרמונה)
האגף לתרבות ולאמנות
משרד החינוך והתרבות
רח' ממילא 20, ירושלים.
הבקשות צריכות להגיע לכתובת הנ"ל עד ל-31 במרץ 1988 (ועד בכלל).
לא תאושרנה בקשות שתתקבלנה לאחר המועד המצויין לעיל.

המרכז הישראלי לניהול בשיתוף איגוד לשכות המסחר בישראל

שיטת הזכיינות - FRANCHISING
ישראל 88'
השלכותיה על מסחר, תעשיה, שרותים
יום ה', 17 במרס 1988, בשעות 15.00-19.00, בתל-אביב

בתכנית:
הברכה-הפתעה – מר ישראל קליגר מנכ"ל רשת בתי אופנה גולף
מנחה ערב העיון
* התפתחות שיטת הזכיינות בעולם ובישראל
פרופ' מיכאל אתגר אוניברסיטת חיפה
* כיצד להכנן מערכת זכיינות טיקולים משפטיים –
עו"ד אבי פילוסוף
* שיטת הזכיינות בישראל 88' – הלכה למעשה
מר יצחק אורן מנכ"ל שילב בע"מ
מר עמוס גלזר מנכ"ל אנגלו-סכסון - סוכנות לנכסים בע"מ
מר גבי לאור מנכ"ל אפרופו
* פאנל: השפעת שיטת הזכיינות על מסחר, תעשיה ושרותים בישראל 88' – תמונת מצב ומגמות התפתחות בעשור הבא
בהשתתפות ה"ה:
רון לפיר – מנכ"ל בורגר ראנץ מרכז בע"מ
עמיר מקוב – מנכ"ל טונגל ישראל בע"מ
גבי מור – מנהל רשת היפרשוקים תנובה
יעקב פחטר – מנכ"ל בית הוצאה כתר ירושלים בע"מ
פרטים והרשמה: המרכז הישראלי לניהול
טל. 03-257202; 02-234863; 04-640678; 057-37914

STUDENT POST
(למתחילים-רבאו למתקדמים)
HEY THERE!
(למתחילים-מאו למתחילים)
עתוני הנוער של "הג'רוסלם פוסט"

שמונה עמודים באנגלית קלה ובהם נושאים שבחדשות, סיפורים, ראיונות, מדורי ספורט, מוסיקה, בישול, מדע, תשבצים ועוד.
לנוחיות הקורא – לכל כתבה מילון המבאר את המילים הקשות לעברית ולערבית.
ידיעותיך באנגלית ישתפרו בקלות וביעילות – נסה ותווכח!
הצעה מיוחדת לפורים
4 עתונים חודשיים (מרס–יוני 1988)
תמורת 7.50 ש"ח בלבד
יש למלא את הספח המצ"ב ולשלוח בצירוף המחאה לפקודת "הג'רוסלם פוסט", לפי הכתובת: עתוני הנוער, הג'רוסלם פוסט, ת"ד 81, ירושלים 91000.
העתון יישלח אליך בדואר חוזר.
אבא שלחו לי את העתון המצויין להלן החל מחודש מרס 1988.
Student Post ☐ Hey There! ☐
שם משפחה______ שם פרטי______
שם משפחה בלועזית______
כתובת______
עיר______ מיקוד______ טלפון______
הצעה זו בתוקף עד 31 במרס 1988

היה אוטו?

"כספונית" CAR SAFETY BOX
מערכת הגנה אלקטרונית למניעת גניבת הרכב
כספונית הנה מערכת הגנה מקורית אלקטרונית הפועלת על עקרון נעילת מערכת ההצתה והמפלג, מערכת הדלק ומערכת המתנע (בהתאם לסוג הרכב).
כספונית מוגנת בקופסת פלדה עם מנעול בטחון.
כספונית הנה מערכת ממוחשבת המופעלת ע"י הקשת קוד סודי מעל גבי לוח מקשים הנמצא בתא הנהג.
כספונית מומלצת ומחויבת על ידי מרבית חברות הביטוח ברכבים מעל 25.000 דולר.
המערכת מורכבת ומשווקת בישראל ע"י חברת
קאר סקיוריטי בע"מ רח' הרכב 7, סגולה פ"ת, טל. 03-9341301-2-3

כתב זר / תום שגב

היהודי שלנו באמריקה

מוריס אברם, יו"ר ועידת הנשיאים היהודיים בארה"ב, לא יציל את ישראל מידי עצמה; הטלוויזיה מבטיחה יותר

מוריס אברם הוא איש הדר. למעשה, התרשמתי שהג'וב העדים שלו כיושב־ראש ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים בארצות הברית, מתגנה במידה רבה בהדרתו. הוא עורך־דין בן 69, מבטאו מסגיר את מקום הולדתו בפיצג'ראלד, ג'ורג'יה. הוא היה פעיל במאבק על זכויות האזרח של השחורים. הביוגרפיה הרשמית שלו אומרת, שהיה מעוזריו הקרובים של מרטין לותר קינג וכי שירת בימיו שלושה מנשיאי ארה"ב: קנדי הפקיד אותו על חיל־השלום, ג'ונסון שלח אותו לוועדה לזכויות האדם של האו"ם, וקארטר מינה אותו ליו"ר הוועדה הנשיאותית שדנה בבעיות האתיקה הרפואית. אברם היה גם נשיא אוניברסיטת ברנדייס ומשמש כנשיא הוועידה הלאומית האמריקאית למען יהודי ברית־המועצות.

ועידת הנשיאים, שמעתי מפי דיק כהן, היוהצ'ן הבכיר של עסקני היהודים באמריקה, מורכבת מנציגיהם של 44 ארגונים המייצגים אולי 3 מיליון מבין 6 מיליון היהודים באמריקה.

האמת היא, שהוועידה מייצגת בעיקר את עסקניה. והיא רביב בין רכיבי השדולה הישראלית באמריקה. נשיאה מוזמן לעתים אל הבית הלבן, וזה, כמובן, נהדר מאוד, כבהדרתו. הוא תומך ביוזמת שולץ ואומר ששולץ ושמיר אינם חלוקים ביניהם באופן בסיסי, כי שניהם רוצים שלום ומבינים שזה תהליך מורכב. מעמדו של אברם כפרנס בקהילתו מותנה גם בכך שיהודי אמריקה לא יתווכחו יותר מדי על מה שקורה בישראל.

על איזו ישראל הוא מדבר. בעצם, שאלתי אותו: זו של שמיר או זו של פרס? אברם אמר שזו לא שאלה נבונה, אם אסלח לו. הוא עשה הפסקה קלה ואמר שהוא ועמיתיו הנשיאים תומכים ב"אידיאל האפלטוני" של ישראל. לא הבנתי אותו אל נכון ואברם הסביר שהוא מתכוון למדינה דמוקרטית שכל יהודי הרוצה בכך יכול לחיות בה, יהיו גבולה היה אשר יהיו.

אביתי ששאלת הגבולות היא שאלת־המפתח ואברם אמר שאילו אפשר היה להחזיק בשטחים ולייבבם ביהודים, להגן עליהם במסגרת מדינה יהודית ודמוקרטית החיה בשלום עם שכנותיה — הוא היה בעד זה, גם מסיבות היסטוריות. הוא מאוד אוהב היסטוריה.

דיק כהן ביקש להבהיר, שכאשר היו"ר אומר "לייבבם ביהודים" הוא לא מתכוון לומר במקביל "לגרש את הערבים". אברם הסתכל בי בבהלה ואמר: כמובן, כמובן. אילו היו באים לכאן 3 מיליון יהודים אמריקאים ועוד שני מיליון יהודים מברית־המועצות, הכל היה שונה. אבל יש דברים שאפשר להשיג ויש דברים שאי־אפשר להשיג, אמר אברם, כי הוא ריאליסט.

נו, אמרתי.

נו, אמר אברם. אם אי־אפשר, אז אי־אפשר.

האם הבנתי אותו נכון, שהוא בעד ויתור על השטחים? אברם, הזהיר כליכך, אמר שזה עניין אשר יש להכריעו בכנסת. אבל מה דעתו, שאלתי. כמו שאמר, אמר אברם, שאילו אפשר היה, אבל הלא הוא ריאליסט.

אחר־כך דיברנו על האירועים בשטחים. תצלומי הטלוויזיה, אמר אברם, גורמים לו מצוקה רבה, כי הם מזיקים לדימויה של ישראל ומקשים מאוד על מאמצי ההסברה שלה. את המילה "הסברה" אמר אברם בעברית. הוא עצמו מבין את הרקע לאירועים, אבל יתכן שהאמריקאי שאינו מכיר את הרקע, יקבל רושם מוטעה.

האם הבנתי אותו נכון, שאלתי, שגם הוא מודאג בעיקר מהעובדה שהדברים משודרים בטלוויזיה, לא כליכך מהעובדה שהם קורים.

אברם זע בכיסאו באי־נוחות וביקש לעבור ל"אוף דה רקורד" — משהו שאומרים שלא לפרסום. הוא נתקף בחלחלה כשהוא רואה שאנשים המבנים את עצמם יהודים, יכולים להיות ברוטאליים כליכך, אמר. הוא מתכוון לחיילים, הסביר, כדי למנוע אי־הבנה, והוסיף, עדיין "אוף דה רקורד", שהעם היהודי תלוי במידה רבה ברגישותו המוסרית של העולם וכי הרגישות הזו גברה כתוצאה מהשואה וכי המחשבה שיהודים מסוגלים לעשות מעשי אכזריות שלא לשם הגנה עצמית — עלולה להפחית ממידת הרישון שהעולם הלא יהודי מגלה כלפי היהודים.

עוד אני מבקש לפענח את המשפט הזה, אמר דיק כהן שזה דווקא משפט טוב ואברם קיבל את דעתו והפך אותו מ"אוף" ל"און רקורד".

הוא הבטיח, לי שהוא וחבריו מרבים להשמיע דברי ביקורת קשים באוזני ממשלת ישראל, אבל לדעתו, מוטב לעשות זאת בחדרי־חדרים, כי יש די אנשים שמתחננים ביקורת פומבית על ישראל.

ניסיתי להתווכח. הביקורת שלהם — והתמונות בטלוויזיה — הם אולי הסיכוי האחרון להציל את ישראל מפני עצמה, אמרתי לו, אבל אברם אמר שביקורת פומבית עלולה לפלג את יהודי אמריקה, ואז יתחזקו הערבים הרוצים להשמיד את ישראל. חשוב לו לומר, שבניגוד למה שחושב הפרופסור שלמה אבינרי, ידידו ומכובדו, תגובתם אינה תגובה גלותית.

שאלתי על גורמי היסוד של השקפת עולמו כמנהיג יהודי באמריקה. אברם מנה ארבעה: בכל דור ודור קמים עלינו לכלותנו; כל ישראל ערבים זה לזה; מרכזיותה של ציון; הרצון לחיים. זה די עניין אותי. אבל אברם אמר שלמרבה הצער עליו לרוץ. לגם לגימה אחרונה מהמשקה שלו ורץ.

• • •

למטה, בלובי של הילטון, התנהל בינתיים ויכוח קולני בין ברנש מתולתל אחד שעובד עבור ממשלת ארצות־הברית, נגב בשגרירות האמריקאית, העונה לשם אלברט, לבין ברנש אחר העובד עבור ממשלת ישראל, שר העונה לשם עזר ויצמן. בשום פנים ואופן הוא לא מבין איך ויצמן יכול לסמוך על הערבים, אמר אלברט. ובכלל, מה שעושים עכשיו לחיילים שמשרתים בעזה — זה דבר נורא. ויצמן אמר שמה שעשו לחיילים במלחמת ההתשה היה יותר נורא ובכל זאת הגענו לשלום עם מצרים. אלברט אמר שלא היה במלחמת ההתשה, כי הוא צעיר מדי. שמע, ילדי, אמר ויצמן, מותק שלי: הכבסנו להם באום־אביהם, עד העצם הכבסנו להם. אבל אלברט לא השתכנע שזה מספיק גם כדי לסמוך עליו.

אמריקה בישראל

משרד־הפנים עומד להנפיק דרכונים חדשים, קטנים יותר מהדרכון הנוכחי. רק מזכים שתמונתם שם שביתה כל שהיא. אמרו לי השבוע במשרד. את הדרכונים החדשים אפשר יהיה להכניס לכיס הזה־לצה, וזה נוח, כמובן. יש, נדמה לי, רק מדינה אחת עם דרכונים כאלה, והיא ארצות־הברית. לא, אין לזה משמעות מפליגה, אבל אני אוהב, כתחביב, לתעד את פרטי האמריקניזציה העוברת על החברה הישראלית, עם הקולה והסניקרס, הג'ינס, הטלוויזיה והקרדיט קארד.

יום אחד, למשל, התחילו לצייץ מעל לכיס של חולצות הדגמ"ח את האותיות צה"ל. זה בא מאמריקה, כמו כתובת המצחייה שהכביסו לשמנים בכובע. המשטרה סילקה את כרי האגף הבהלגים, ובמקומם הכניסו חולצות כחולות, עם שרוול קצר, כמו באמריקה. פתאום התחילו להשתמש בשיער במעטפות מאורכות, וגם זה יעיל יותר. ופבות הרדיו משווקות עכשיו מרכזות טלפון המשמיעות צליל רצוף, דרדרדרדר, כמו באמריקה, לא טווווט, כמו ביתר חלקי הארץ.

בשבוע שעבר שתיתי חלב מכיכל קרטון, במקום משקיק פלסטיק, כמו באמריקה. אני די אוהב את זה, כי אולי. מי יודע. ביקו גם משהו מהשכל שלהם.

הקונגרס הישראלי

ההיסטוריון ישראלי מבקש לעשות היסטוריה, כמו הרצל. אולי תצא מזה תנועה המונית

ההיסטוריון יגאל עילם שלח לי לא מכבר מכתב משוכפל על נייר־מכתבים שנשא את המלים "הקונגרס הישראלי". בראש הנייר, כתבלת, כתוב כמפי תיאודור הרצל: "מן ההכרח שתקום במה שלפניה יוכל להיקרא כל אחד וייתן דין־וחשבון על מה שהוא עושה ומונע בעניין היהודים. לבך לא יתגבר שום איש ישר..."

בצוות המכון של הקונגרס הישראלי מצאתי כמה שמות מוכרים לי, וביניהם יוחנן פרס, סהיוקלוב, אסא כשר, פילוסוף, ירון לונדון, שדרן. אם הבנתי הכל, הם מקווים שהקונגרס שלהם "יישען על תנועה המונית מאורגנת. זו תבחר את הנציגים לקונגרס."

עילם. לקום ולהתחיל מבראשית

המאמץ הציוני, כתב לי עילם בנייר הנושא את הכותרת "המינשר הישראלי", היה מכוון להגשים את מדינת היהודים. משקמה מדינת ישראל, הפך הפרק הציוני לפרק ישראלי. פירוש הדבר, על־פי עילם: "כשם שההוויה הציונית מיצתה את הפרק היהודי ההיסטורי, כך ההוויה הישראלית ממצה את הפרק הציוני הקלאסי".

בהמשך מצאתי גם את השורות האלה: "הציונות משולה היום לטיל ששגור לחלל והלך אזל במנועיו ועכשיו הוא צונח ונופל במסלול מעגלי בהשפעת כוח הגראוויטציה של הגוזל היהודי הישן. ישראל נישאה על גבי הטיל הזה ועכשיו היא חייבת להמציא את הדלק החדש שיוציא אותה ממסלול השקיעה ויחדש בה את תנופת היצירה. זוהי משימה בלתי־אפשרית לכאורה: אך אין ברירה. הדלק הישן אינו מספיק להמשך התנופה". ולכן יש צורך בקונגרס, כמובן.

החל בעמוד שלוש, נדמה לי, הם מתחילים לדבר על עקרונות "החברה הישראלית האחרת". הקונגרס הישראלי יהיה "המוסד הפרלמנטרי של ישראל האחרת". הוא יתכנס מדי שנה וידון "במצב הישראלי" ובעיקר "בשאלות־המפתח שאינן מגיעות לכלל הכרעה בכנסת בשל המילכוד הרעיוני הפוליטי הפנימי שבו נתונה החברה הישראלית".

הם חושבים שישראל אינה עומדת בכל הקריטריונים הקובעים מדינה מתוקנת. הם נגד אפליה ונגד כפיה דתית, בעד שלום וצדק וכוחי התרבות ואיכות חיים, גם.

לא הייתי בטוח בזה, בהתחלה, אבל עכשיו אני חושב שהם מתכוונים לזה ברצינות. האם אני סבור שיש צורך בקונגרס ישראלי, כמוצע במינשר של־עיל — שאל עילם ואחר־כך שאל גם אם אהיה מוכן להיות ציר בקונגרס.

154 מתחזים ומת אחד, אמיתי. מאלבום התמונות של ראובן עשור

איך מתחפשים לניצול שואה

סיפור מופלא מימים רחוקים, כשהציונות עוד פעלה בשכל

כמה קל, בעצם, למצוא סיפור, בעיר ירושלים. אני רק צריך לצאת מהבית וכבר אני מוצא שמשפחת פרס, שכני במעלה הרחוב, מארחים מישהו שבא בשיירה ארוכה של מכוניות־שרד ושמו שולץ. הוא תפס את מקומות־החניה של כל השכנים וגם חנה על המדרכה. אבל הם עושים שם שלום, שיערתי, והמשכתי הלאה, כי בינתיים התחיל לרדת גשם.

הצינתי את הרחוב באכה ביתה של משפחת שמיר, גם הם מתושבי השכונה, והתעכבתי לרגע אצל יהודה עשר, נכה צה"ל היושב זה יותר מחצי שנה בפתח ביתו של ראש־הממשלה במחאה על שמשרד־הביטחון לא עושה כל מה שעשר חושב שהוא צריך לעשות כדי לסייע לו להשיג דירה. הוא יושב שם יום ולילה, מתחת ליריעת הפלסטיק שלו, המקבלת, ככל שיוצאים החודשים, מראה של התנחלות קבע. בראשית הסתיו חשבתי שהחורף יבריח אותו.

עשר לא זה סיפור.

המשכתי לקפה "עטרה" החוגג עכשיו 50 שנה לקיומו. רבות מהמעריות שפתחו להם הייקים ברחוב בן־יהודה, נסגרות עכשיו בזו אחר זו, אבל "עטרה" פופולארי כפי שלא היה מעולם. גם כן סיפור. ובעטרה שמעתי סיפור מפי ראובן עשור.

עשור, יליד צ'כיה, כיום בן 65, שירת בבריגדה היהודית. כשהסתיימה מלחמת־העולם השנייה, החליטו הבריטים לפרק את הבריגדה ולהחזיר את אנשיה לארץ־ישראל. המוסד לעליה ב' היה מעוניין שכמה עשרות מאנשי הבריגדה יישארו באירופה כשליחים, כדי לארגן את הפליטים, שרידי השואה, לעלות לישראל.

בימים ההם, לציונות עוד היה שכל. על כן הוחלט שכמה מאנשי הבריגדה יתחפשו לפליטים יהודיים. ושאלה, מהם גם את זהותם באגד תעודותיהם, כדי שהבריטים לא יחושו בחסרונם, יחדירו במקומם אל הבריגדה פליטים במדים בריטיים. זה לא היה פשוט.

צריך היה לאתר בין הפליטים אנשים מבני־עניין, שדומים פחות או יותר לחיילים שנועדו להישאר באירופה. צריך היה לתת לפליטים אימון מינימלי, כדי שמפקדיהם הבריטים לא יזהו אותם כזרים בבריגדה, דגלשק, הבתפשק, יס סר, נו סר. לבסוף צריך היה להעביר אותם ממחנות העקורים בגרמניה אל בסיס הבריגדה, בבלגיה.

באחד הימים מת חייל מהבריגדה, בעת שהיה במקרה בשטח הכיבוש הבריטי בגרמניה. מפקדת הגדוד הורתה להעביר את גופתו אל בסיס הבריגדה בבלגיה. שלושה מאנשי הבריגדה נצטוו ללוות את הגופה.

מכאן ואילך, הכל קרה כמו בסרטים.

קודם כל, שינו אנשי הבריגדה את הספרה 3 ל־30, והנה הסיכוי להחדיר אל בסיס הבריגדה 30 פליטים מחופשים. מצאו אותם בין ניצולי מחנה ברגן־בלזן. אחר־כך גילו שיש חמישה מעברי־גבול אפשריים והחליטו לערוך 5 הלוויות, שיעברו בכל חמשת מעברי הגבול בעת ובעונה אחת, כל אחת עם 30 מלווים. כולם מתחזים וארון־קבורה שגם בו — מת מתחזה ובסך הכל, 154 כפילים ומת אחד, אמיתי. האישורים הנחוצים זויפו ללא קושי.

הכל דפק כמתוכנן. ארונות־הקבורה על מלוויהם הורשו לחצות את הגבול ללא בעיות. כך נשארו באירופה כ־120 מאנשי הבריגדה. כל אחד נטל לו זהות שאולה של פליט והפליטים הגיעו ארצה, מחופשים לחיילים. זה היה בראשית הקיץ, 1946.

ראובן עשור, אז צנחני, לימים במשרד־החוץ, משרד־הביטחון והקרן הקיימת, הגיע לפראג כשבכיסו תעודותיו של אחד איצקוביץ. הוא עסק בפראג בארגון תנועת הנוער הציונית. כולם ידעו שהוא לא איצקוביץ. רק השלטונות לא ידעו. בכל אירופה ישבו אחרים כמותו ובהם יחיאל קדישאי, לימים האיש של מנחם בגין.

כעבור שנה רצו לחזור הביתה. זה לא היה קל. חלקם נאלצו לבוא כמעפילים. עשור נדרש לעלות על אוניית מעפילים ולהחזיר איתם אל אחד ממחנות־ההסגר בקפריסין, אבל זה היה יותר מדי. יש גבול, אמר. והשיג לו אשרת־כניסה מזויפת, בהגיעו, השיל מעליו את המדים של האיצקוביץ ההוא והלך לקחת את תעודת השמבנק האמיתית שלו, שניתנה מקודם לכפיל, המפקדה על שמו באותו משרדי ההגנה בתל־אביב. איזה סיפור.

עשור אמר, שחלקם של חיילי הבריגדה בתולדות המדינה עוד לא קיבל ביטוי הולם בהיסטוריוגרפיה הישראלית. בימים אלה הוא מסייע להבאת כנס האמור להפגיש את השליחים ההם עם כפיליהם. מחפשים את הכפילים. נא להתקשר אל פנחס בירן, מקודם בירנבאום, מרחוב פרץ חיות 21 בתל־אביב. מספר הטלפון: 282617.

כספת / נחמיה שטרסלר, אריה לביא, יונתן שרמן

מניות? מקסימום 10 אחוזים

גם חסידי ההימורים שינו בשבועות האחרונים את טעמם. והם נוהרים היטב בכל הקשור לשוק המניות. אנו ממליצים להמשיך ולהתבצר במניות הבנקאיות, כמו שהמלצנו באופן עקבי בתקופה האחרונה.

אם יש לכם 10,000 שקלים מיוחדים לטווח של כמה חודשים, אנו ממליצים על החלוקה הבאה:

6,000 במניות בנקאיות שבהסדר
3,000 בפיקדונות שקליים
1,000 במניות, לאחר בדיקת ערכן ורווחיותן.

המסקנות מהתיק המוצע הן שאנו מאמינים שהפיחות בוא יבוא, ומביעים כמעט חוסר אמון מלא בשוק המניות.

מחירם של כרטיסי אשראי

קורא ותיק של "כספת" השוהה בימים אלה באנגליה, טרח ושלח לנו מכתב שבו הוא מוחה על העלאת מחיר כרטיס האשראי של "ישראכרט". וכך מספר לנו גדעון ליכטנשטיין:

"באנגליה יש לי ארבעה כרטיסי אשראי, ולא רק שזה לא עולה לי כסף אלא שהם עוד נותנים לי מתנות, מצלמה פשוטה או סט סכינים ב־10 לישט"ג".

בעקבות המכתב בדקנו שנית את עלות כרטיסי האשראי והתברר לנו שהמחיר בארץ גבוה יותר ממה שפורסם עד כה על־ידי החברות.

גם "ויזה" וגם "ישראכרט" גובות, בנוסף למחיר המוצהר, דמי ביטוח בסך שלושה דולר המשולמים מראש. הם קוראים לזה: "דמי שימוש בסטטוס".

התוצאה היא שהכרטיס לא עולה 7.50 שקלים אצל "ויזה" אלא 12.20 שקלים, ולא 11.50 שקלים אצל "ישראכרט" אלא 16.2 שקלים.

לכן אין פלא שהחברות הללו הרוויחו כל כך הרבה בשנה החולפת.

בנעליה של דרום אפריקה

רבות דובר על השפעת המהומות בשטחים על הכלכלה הישראלית. באחרונה מתברר כי הן משפיעות על התעשייה הישראלית — גם בצורה עקיפה.

אחד ממנהלי קונצרן "כור" ביקר באחרונה באנגליה לניהול משא ומתן עם קניין אנגלי מרשת "מארקס אנד ספנסר". לאחר שהוסכם על מחיר העסקה, אמר הקניין: ישראל צועדת בעקבות דרום אפריקה. אם המהומות בשטחים לא ייגמרו בעתיד הקרוב, לא תוכל הרשת להמשיך ולרכוש מוצרים ישראליים בגלל דעת הקהל באנגליה".

זה מצטרף למה שקרה לתוצרת החקלאית שלנו בדנמרק.

קודמו, שר התחבורה: גם במשרדו יש עוד מה לעשות

נוסח משרד התחבורה

שר התחבורה נהג להטיל את האשמה למצבם הרעוע של כבישי הארץ על משרד האוצר, שאינו מעביר לו כספים לשיקום הכבישים. אבל גם בתחומי משרדו שלו יש עוד מה לעשות.

במשרד התחבורה לא שמעו על אמצעי תקשורת מודרניים כמו טלפון ודואר. הראיה לכך, כל שינוי כתובת של בעל רכב מתבצע אך ורק על־ידי הופעה אישית במשרד הרישוי והצגת רשיון הרכב בפני פקיד הרישוי. במשרד הדובר אישרו כי זוהי הדרך היחידה שבאמצעותה ניתן לשנות כתובת של בעל רכב.

מעניין לציין כי במשרדים ממשלתיים אחרים אפשר לערוך פרטים אישיים על־ידי שליחת ספח מיוחד, הנשלח לאזרח בעת דרישת תשלום.

מלה טובה למשרד התקשורת

משרד התקשורת על רשויותיו, בזק ורשות הדואר, אינו רגיל למלה טובה ומנת חלקו היא בדרך כלל ביקורת. במקרה זה מגיעות למשרד גם מחמאות.

מכתב־רשום הגיע לאחר מכתובו סוד זה מבוקרסט שברומניה. הדואר שלחה הודעה אחת על מכתב רשום, ומאוחר יותר הודעה נוספת, אך מקבל המכתב שכח לגשת ולקבל את המכתב.

כאשר נזכר והגיע לבית הדואר, התבשר הנמען שהמכתב הוחזר כבר לשולח בבוקרסט בציון "לא נדרש". הנמען, שידע מי שלח את המכתב, כבר התכונן לכתוב מכתב התנצלות. אך לביתו הגיע מכתב ממשרד התקשורת ובו הודעה נוספת על המכתב ובקשה להודיע אם יש עניין במכתב.

נראה שמשרד התקשורת מודע לקשרי התקשורת עם מזרח אירופה, ולכן ביקש לבדוק פעם נוספת אם אכן יש להחזיר את הדואר "הלא רצוי".

חשוב גם לדייק בפרסום

חברת "אוסיף" הודיעה לעיתונות שהיא מתחילה לתת הלוואות לרוכשי רכב חדש במחיר של 2% בחודש, צמוד לדולר.

אם מדובר בהלוואה לטווח של חצי שנה, זו הלוואה יקרה יותר ממה שמציעים בבנקים. בבנק לאומי מציע הלוואה צמודת־דולר בריבית של 1.25% בחודש, אך התקופה המרבית היא שישה חודשים בלבד. מעבר לתקופה זו אין לבנקים תשובה, ואז נשאר השוק האפור כמקור היחיד.

מנכ"ל "אוסיף" ג'ק אליעד מוסיף שהוא מאפשר גם אחוז הישענות גבוה יותר ממה שנותן הבנק, כלומר הוא מוכן לתת הלוואה בגובה של 85 אחוזים משווי הרכב.

נשארה רק בעיה אחת. ההודעה לעיתונות של "אוסיף" לא מפרטת משום מה שיש הוצאות נלוות לעסקה: דמי ביול בגובה 4 פרומיל, 5 ש"ח דמי גבייה חודשיים ו־25 ש"ח דמי עורך דין. בהלוואה קטנה זו תוספת משמעותית. ובכלל, חשוב גם לדייק בפרסום.

לא תמיד כדאי

ועוד על אשראי לרכישת מכוניות. הסוכנויות השונות מנסות להתגבר על השפל באמצעות מבצעי אשראי. סוכנות "דנר" מוכנה להציע ללקוחותיה אשראי עד כדי 60 אחוזים מערך הרכב ובמקרים מסוימים להגדיל את האשראי עד כדי 70 אחוזים, בריבית צמודה של 0.9 אחוזים לחודש (דומה לריבית בבל"ל).

בסוכנות "אלפא רומיאו", הריבית עבור אשראי של עד 50 אחוזים מערך הרכב היא שלושה אחוזים בחודש, ללא הצמדה (בבנק לאומי הריבית היא 2.6 אחוזים בחודש).

בסוכנות "פיאט" האשראי צמוד לדולר ויכול להגיע עד כדי 50 אחוזים מערך הרכב. הריבית צמודה היא בשיעור 1.5 אחוזים בחודש. (בבנק לאומי הריבית על הלוואה צמודת דולר לתקופה של 3–6 חודשים היא 1.25 אחוזים).

בסוכנות "פיג'ו" ו"סיטרואן" מוצע אשראי של עד 85 אחוזים מערך הרכב (ללא מע"מ) בריבית של שני אחוזים לחודש צמוד לדולר. כל ההלוואות הן לתקופה של עד שלוש שנים.

ההמלצה אם לרכוש רכב באשראי או להעדיף לרכוש באמצעות הלוואה בבנקים תלויה בכל מקרה בעלות האשראי הספציפית של הלקוח. אך כדאי להשוות אלה מול אלה את שערי הריבית ושיטות ההצמדה בסוכנויות לעומת הבנקים.

נא לא לזלזל בקטנות

בשנתיים האחרונות, עם חידוש הגיאות בענף, הפסיקו היהלומנים לעסוק בעיבוד "אבנים קטנות". הסיבה לכך היתה שהרווחיות באבנים הללו נמוכה, ולכן החליטו להתרכז באבנים הגדולות והבינוניות.

כיום מצטערים היהלומנים על החלטתם הפזיזה. הם למדו על בשרם את הכלל שכאשר יש ביקוש, יש מי שממהר למלא אחר הביקוש. על מפת היהלומנים החלו להופיע מדינות חדשות כמו קמבודיה ותאילנד, שהצטרפו להודו בעיבוד היהלומים הקטנים. שם למדו מהר מאוד את המלאכה ואט אט הולכים חודרים גם לאבנים אצילות יותר.

כך נולדים מתחרים.

להשכרה
במסגרת פיתוח מרכז הקניות החדש
„לב־שלום"
(ליד מגדל שלום תל־אביב)
אנו מציעים
חנויות, משרדים,
מחסנים בגדלים שונים
כל השטחים ממוזגים
ומתוחזקים על־ידי מגדל שלום
נא לפנות לטל' 03־663721

מכון היצוא
מודיע על קיום יום עיון
בנושא:
"מכירות מוצרי אלקטרוניקה לרשתות קמעונאיות בארה"ב"
יום העיון יערך ב־17.3.88 בשעה 14.30
בהשתתפות
MR. BERNIE APPEL
נשיא חברת RADIO SHACK
לפרטים נוספים והרשמה
נא לפנות אל איזה בטלפון 630848

ספרים חדשים בהוצאת שוקן
מרטין בובר
ארץ לשני עמים
בעריכת
פול־מנדס פלור
דיאלוג בין שני עמים היושבים בארץ אחת והוא חברותי כדי להביא לדו־קיום של שלום.
רוברט מוסיל
האיש בלא תכונות
בתרגומו של
אברהם כרמל
מפעל חייו של אחד מענקי הספרות במאה העשרים
רואה אור בתרגום ראשון לעברית
ספר שהעמיד את מחברו בשורה אחת עם הקלסיקונים
מרסל פרוסט וג'יימס ג'ויס
קוונטין בל
וירג'יניה וולף
ביוגרפיה
בתרגומה של
לאה דובב
קורות חייה של הסופרת האנגליה החשובה וירג'יניה וולף
תוך פרישת יריעה רחבה על חיי התרבות באנגליה בראשית המאה
ותיאור תרומתו של "חוג בלומסברי" לכך.
לילדים
שני ספרים חדשים בסדרת צופית
ספרי טבע לילדים
יכול להיות יער
מאת
דני בירן
סיפור לילדים המתאר את סיפור צמיחתו של עץ אלון ועולמם של החורש והיער בארץ
טלי והחרדונים
מאת
אברהם ארבל
סיפורם של חרדונים, דינוזאורים, שממיות ודרקונים
וקורותיה של טלי עם כל אלה
שני הספרים מלווים בתמונות בשלל צבעים
והם השביעי והשמיני בסדרת צופית. אחרי:
הרואים ואינם נראים, חרקים בבית ובחצר,
סיפורים על ציפורים, הרפתקאות עם צמחים,
הרפתקה בים סוף, ומלכת הלילה וידידיה.
ש
הוצאת שוקן/ ירושלים ותל־אביב

אוניברסיטת תל־אביב
משרד העבודה והרווחה
משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה העל־תיכונית
ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט
תחל ב־6.3.88
למגמות:
★ תעשיה וניהול — לימודי יום
★ מיכשור ובקרה — לימודי יום
★ מחשבים — לימודי יום וערב
★ מכונות — לימודי יום וערב
★ אלקטרוניקה — לימודי יום וערב
★ קדם הנדסאים — לימודי יום וערב
★ הנדסאים להוראה — לימודי ערב
★ קורס קדם אקדמי להנדסאי אלקטרוניקה — לימודי ערב
● חייל משוחרר (משרות חובה) פטור משכר לימוד בשנה הראשונה.
● על המועמדים למגמות מחשבים, אלקטרוניקה ותעשיה וניהול (לימודי יום) להבחן בחינות פסיכומטריות. בנוסף לדרישות הקבלה הרגילות.
פרטים אודות ההרשמה ניתן לקבל במזכירות בית הספר להנדסאים, רח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב.
ללימודי יום — בכל ימות השבוע, בין השעות 09.00־12.00, טל. 417364, 5450021.
ללימודי ערב — בימים א', ב', ד', ה', בין השעות 17.00־19.30, טל. 5450922.
ההנדסאים

אוניברסיטת תל־אביב
בית־הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה התיכונית
לתלמידי כיתות ח' וט'
בנים ובנות
באזור תל־אביב והמרכז
לכיתות ט' וי'
לשנת הלימודים תשמ"ט
תיפתח ביום רביעי ה' בניסן
תשמ"ח, 23.3.88 ותערך בין השעות
08.00 עד 13.00 לפנה"צ
על הנרשמים להביא:
1. ציוני תשמ"ז־תשמ"ח
2. 2 תמונות פספורט.
3. תעודת זהות או העתק תעודת לידה
ניתן לקבל פרטים על בית־הספר, או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רח' האוניברסיטה 30, רמת אביב 66975, טלפון: 414069, 5450702.
הלימודים הם במגמה מתמטית פיסיקלית, מדעי הטכנולוגיה ויישומי המחשב.
ההנדסאים

هكذا عن الأصل

תרבות וספרות

ריאליזם ומעבר לו

אוכלי האבטיח, נובלה וסיפורים, מאת ישראל המאירי. עמודים לספרות עברית, זמורה ביתן תשמ"ח, 225 עמודים

מאת אבנר הולצמן

שלושת קובצי סיפוריו הקודמים של ישראל המאירי ("פראות", 1972; "הרביעי", 1981; "אש בקוצים" 1983), וכן הרומאן שפירסם לפני שנתיים, "הלבנים", השפו בהדרגה את תכונותיו כיוצר של־פרוזה ריאליסטית־פסיכולוגית בעלת־ערך. זו, אמנם, אינה מהלכת בגדולות ואינה נקייה מחולשות, אבל כוחה בעיצובם הספרותי הרגיש והמהימן של קטעים מגוונים מן ההווה הישראלי. כפי שציינה הביקורת, המאירי גילה בסיפוריו אלה התעניינות מיוחדת במתח שבין מציאות־חולין יומיומית בעיר, בקיבוץ ובמושב, במחנה הצבא ובקמפוס של האוניברסיטה, לבין כוחות אנארכיים הרוחשים מתחתיה. כוחות אלה מוצאים להם לעתים פורקן בהתפרצויות מבליות של גורמים חיצוניים — סערות, שטפונות, תאונות ומלחמות — כגון בחלק מסיפורי הקובץ "הרביעי" — או בפריקת מוסכמותיה של החברה המבוגרת, כגון ברומאן "הלבנים", שבמרכזו מעין בת היפית שהסתקעה במרכבה ותיקה בגליל. יסודות של הזה, כל עיצוב פסיכולוגי וכל מלודראמה יצרית משתלבים בסיפוריו של המאירי באופן המעלה בזיכרון את סיפוריו של יוסף אריכא, למשל. שביאליק אמר עליה "ניכר בו יצר על מספר לתיאבון, של פרוזה להנאתו, זה הלחם הפשוט שאנו זקוקים לו".

ישראל המאירי נראה ב"אוכלי האבטיח" כמי שמחפש עדיין את דרכו בין ריאליזם צילומי־פרטני מזה, ועיצוב אקספרסיווי־סובייקטיווי מזה... כשרון בלתי־מבוטל בצד מבוכה גדולה לאיפכות

בקובץ החדש, "אוכלי האבטיח", ניכר המשך ואף שכלול של מוסכמות־היסוד שהתגבשו ביצירת המאירי, בצד ניסיון לפרוץ את גבולותיהן, שבדרך כלל אינו עולה יפה. הספר מכיל צירוף בלתי־שגרתי של נובלה, או רומאן קצר, התופס למעלה ממחצית אורכו ומעניק לו את שמו, יחד עם חמישה סיפורים קצרים שאורכם בין עשרה לשלושים עמודים. נטייתו של המאירי אל העיצוב הריאליסטי באה לידי ביטוי בכל הסיפורים בדרך שהוא מתאר בהם את המציאות החיצונית פרט לפרט, ואולי בזה, בקליטה האינטנסיבית־כמעט של רשמי החושים ובניסוחם המדויק במלים, הישגו המובהק של הספר.

לשון התיאור בדרך כלל ליטראלית ועניינית, ומעטים בה הרבדים הפיגוראטיביים. הניסיונות לשלב בתיאורים דימויים ומטאפורות בולטים לעתים במלאכותיותם על רקע עושרם ובצבעוניותם של פרטי המציאות לעצמם. כאשר נאמר, למשל, על אחד הגיבורים כי הוא "לגם בשקיקה, גרוגרות באספת תנופת כאגרוף בתוך עזר הגרון הקמוט, השעיר, עיניו עצומות" (עמ' 14), הדימיון לאגרוף מדקר בנשב זה, המולידים את תוקפו של התיאור הריאלי הישיר והמדויק. מבטו של המספר מתעכב על הטריוויאלי ביותר ומפרקו למרכיביו: טקסטורות של כרים, כתמי בין הלודה על מסביב, מאכלים המונחים בצלחות או תבלולתו של מקרר: "פרוסות נקניק מעוכות דבקו אל נתחי בשר בקר, שנראו כפיסות ספוג ספוגות בדם קרוש. כרע־עוף צהבהב ביצבץ בתוך קרעי פלסטיק. ובמדף התחתון, גביעי גבינה ויוגורט מעוכים תפוחים, ושקיות חלב מנפשות" (עמ' 141).

דוגמאות להתבוננויות מסוג זה מצויות בכל עמוד ועמוד בספר. הבעיה מתחילה ברגע שאנו נושאים את מבטנו מן היחידות הקטנות של הטקסט, שחלקן מעוצבות להפליא, ומפנים אותו אל התבניות הגדולות יותר: דרכי אפיונן של הדמויות, מבנה העלילה, הרבדים הסמליים וכיוצא בהם. אז מסתבר, שהדמויות סכימאטיות ובלתי־מעניינות כבבואתם, הקישורים העלילתיים לעתים קרובות מאולצים ובלתי־מסתברים, הסמלים אינם צומחים מתוך המציאות המתוארת אלא נראים כאילו נכפו עליה מבחוץ. הסיפור היחיד בקובץ, הנמלט מרוב המכשלות הללו ובכך מבליט את חולשתם של האחרים, הוא זה החותם אותו, "סימני־דרך" — תיאור פשוט ומשכנע של גבר צעיר הנכנס ליצור קשר עם אשה מבוגרת ומשכילה ממנו, בשעת נסיעה ברכבת ולאחריה, כאשר הוא נקלע לסיטואציה של מבוכה ואובדן־דרך בחייו.

על רקע זה בולטת נטייתם של הסיפורים האחרים אל העיצוב המלודרמאטי הצעקני ועז הצבעים, ובראשם הצבע האדום שהותו כביכול על־ידי המחבר בתמונת גרושתו, "כל אורך הספר. הצבע האדום אופף את הסיפור העיקרי בקובץ "אוכלי האבטיח" הוא צבעו של עסיס האבטיחים, שכל הדמויות בסיפור שטופות באכילתם, אבל בעיקר הוא מתגלה כצבעו של הדם, שגם הוא מציף בחליו את הדמויות כולן: הרישום מגופה של גאולה, גיבורת הסיפור (עמ' 24); הדם הגדול מפניו של בנה החורג לאחר ששסע מכת־אגרוף (עמ' 33); הדם שתורם בולוס, הבנאי הערבי המתמהמה בבניית ביתם של גאולה ובעלה (עמ' 73), הדם השותת בלא מעצור עד מות מרהמה של אשתו בשעת הולדת בתם (עמ' 94). הדם פולש ומציף גם את הסיפורים האחרים: הוא נוטף מעורקיו של התרבש המביים נסיון התאבדות בסיפור "סטאבט מאטר" (עמ' 186), הוא משתקף בכל הבת האורזמת המביאות למותו (בהתפוצצות מיכל גז) של גיבור הסיפור "מנחת" (עמ' 198), הוא נקווה בגופה של הילדה הנאנסת בסיפור "האב הקדמון" ומציף את אישוניו של הגבר האונס אותה (עמ' 208).

השימוש הבלתי־מבוקר בדם ובמקבילין (בספר עוד עשרות איזכורים של הצבע האדום בהקשרים שונים), מדגים את נטייתם של הסיפורים אל סיטואציות קיצוניות, שספק אם הן נכללות בגבולות הריאליזם. ומן הצד השני אינן יוצרות מערכת סמלית, אליגורית או פנטאסטית בעלת משמעות. לאורך הספר גדוש בסמלים, אבל אלו נראים כקישוטים שהודבקו אל המציאות המתוארת באורח בלתי משכנע. דוגמה בולטת לכך הוא הבדי הנפעתם של רמזים לדמותו של ישו ולנצרות בכלל, כמעט בכל הסיפורים. בסיפור "אוכלי האבטיח" מתקיים מתח בין שלוש משפחות: יהודית, נוצרית ומוסלמית. בולוס (פאולוס) שולח את בתו למנזר באיטליה כדי לשמור על תומתה. על צווארו תלוי צלב, וזרועו "צלבית במרפקה בענף" (עמ' 24) הוא שומע לקח מפי הכומר האיטלקי לוצ'אנו בבנסיונו המבוסה ציורי קודשים. חוי, הנער המתבגר גיבור הסיפור "עונה קשה", המתרחש כמו "אוכלי האבטיח" במושב בגליל, הוגה ב"יהפותם הצרובה של ישו ושליחיו, שנטבעה אליו בסלעים האלה" (עמ' 140). כותרת הסיפור "סטאבט מאטר" ("האם הדואבת"), המכוונת ליצירתו בשם זה של המלחין האיטלקי פרגולזי, מדברת בעד עצמה. אפילו בסיפור התמים "סימני דרך" משולב איזכור של המנזר בהר האושר, מעל לכנרת, תוך רמיזה לדמותו של ישו וקביעה מפי הגיבורה: "מנזרים הם המקום היחיד בארץ שאפשר לברוח אליו" (עמ' 224).

האם ביקש ישראל המאירי להעמיד את הנצרות, על שלוות מנזריה, מתק צליליה ויפי בתי־התפילה שלה כסמל של טוהר המנוגד למציאות המגוכה, שטופת הדם והזיעה, שגיבוריו מבוססים בה? אולי ניכרת כאן זיקה לסיפורו של עמוס עוז, "מנזר השתקנים" (בספרו "ארצות התן"), שבו מעוצבת תבנית ניגודית דומה. זו אינה נקודת־המגע היחידה בין ספרו של המאירי לבין "ארצות התן", אבל לעומת עמוס עוז, שהעמיד כבר בספרו הראשון עולם סמלי מגובש, נראה ישראל המאירי ב"אוכלי האבטיח" כמי שמחפש עדיין את דרכו בין שתי הנטיות הנוגדות האופייניות לו: ריאליזם צילומי־פרטני מזה, ועיצוב אקספרסיווי סובייקטיווי מזה. פיצול זה, שהסתמן בסיפרות של המאירי מראשיתה, הודגש בשיעור ניכר בספר שלפנינו, והוסיף כשרון בלתי־מבוטל בצד מבוכה גדולה לאיפכות.

אבנר הולצמן הוא מרצה לספרות עברית באוניברסיטת תל־אביב.

ש"י עגנון: האמת של האמן

מאת אמונה ירון

ש"י עגנון: סימן בעולם?

דברים שאמרתי בערב זיכרון לאבי, ש"י עגנון ז"ל, שהתקיים בבית־עגנון בתלפיות.

היום חל יום פטירתו של אבי זכרונו לברכה. אבי נפטר בי"א באדר א' שנת תש"ל (1970). על תאריך זה אין חולקים. הכל גם מסכימים שכאשר השנה אינה מעוברת חל יום הפטירה בסתם י"א באדר. לעומת זאת יש תאריכים בחיי אבי שעליהם קיים ויכוח ואף מאמרים נכתבו על מידת דיוקם של תאריכים אלה. למשל על שנת לידתו: האם נולד בשנת תרמ"ח (1888) או שנה קודם, בשנת תרמ"ז. ועל שנת עלייתו הראשונה לארץ ישראל. האם עלה בתרס"ז (1907) או בתרס"ח ושמא בתרס"ט. וטתם ואולי גם תרבותם של חוקרים, לחקור ולהגיע עד כמה שניתן לאמת ההיסטורית. אלא שקיימת גם אמת אחרת, זו האמת של האמן, אותה אמת שפייס לו הפייטן — ויפה עשתה מדינתנו שקבעה את שנת תשמ"ח לשנת המאה להולדתו, אפילו אם לפי דברי הימים נולד בשנת תרמ"ז.

וכך כתב אבי לעיריית תל־אביב כשקיבל את פרס ביאליק בפעם הראשונה. "נולדתי בעיר בוטשאטש במזרח גליציה לאבי הרב שלום מרדכי טשאטשקיס הלוי זצ"ל בתשעה באב תרמ"ח וסימנך תד"ה ציון. ולמספר העמים שמנה לשמיני שמונים ושמונה, וסימנם שמונה כפול ארבעה. כך רשום בכתב התיוך (ודכון) ואיני יודע אם תאריך לועזי זה נכון או שהוא סימן בעולם".

סמוך לאחר שהעמדנו מצבה על קברו של אבינו פנתה אלי מכרה שהיתה מקורבת אל אבי בחייו. הזמינה אותי לפגישה. כשנפגשנו אמרה שבאה לדבר אתי על אודות המצבה ועל מה שהורינו לחקוק עליה. עליכם לתקן את הכתוב על המצבה, אמרה, כי אין זה נכון. ידוע שעגנון לא נולד בתשעה באב וידוע שלא נולד בשנת תרמ"ח, ובכלל בשתי השנים האלה, תרמ"ז ותרמ"ח, לא חל תשעה באב בשמונה לשמיני.

ואולי השמונה לשמיני באמת רק סימן בעולם שעשה לו אותו פקיד שכתב לו את כתב התיוך? כך או כך עלינו מקבלת האמת של אבי, ואפילו אינה אלא האמת האמנותית שלו, הרי רק כך עשינו את רצונו.

באותו בוקר שאבינו נפטר עדיין לא ידענו מאומה. היה יום יפה, הגשם השוטף ירד רק למחרת, ביום הלוויה. מאותו בוקר זכורות לי שלוש שיחות טלפון. שיחה ראשונה היתה עם חמדת אחי. חמדת הציע שלמחר ניקח את אבא לטיול. זמן לא רב לפני כן, גם כן ביום בהיר זבת, לקחנו את אבא לימה של אשדוד. זה היה טיולו הראשון של אבינו מחוץ לגבולות בית החולים והוא היה נרגש מאוד. כידוע ניטל ממנו כושר הדיבור, אבל כשראה את הים בירך בקול גדול וצלול, בשם ובמלכות, ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שעשה את הים הגדול.

תיכף אחרי שיחתי עם חמדת צלצל הטלפון שנית וקול אשה, קול קשה ויבש, שאל אם אני אמונה ירון. היא מדברת מבית החולים על שם הרצפלד בגדרה. ש"י עגנון נפטר הבוקר בבית החולים קפלן ברחובות. העבירו אותו לשם בחצות הלילה. הייתי המומה. הפתאומיות והלקוניות של ההודעה, ואיך זה שלא קראו לנו מיד לבוא. המחשבה שאבא נפטר כשהוא לבדו ובסביבה זרה רדפה אותי במשך חודשים רבים.

כמה שעה יותר מאוחר טילפן אלי מר שמעון סופר שטרם הגיעה אליו השמועה וסיפר שביקר יום קודם את אבי בגדרה והוא מכרוז לבשר לי שמצבו של אבא היה טוב מתמיד ושאבא גם אמר כמה דברים ובצורה ברורה. מר שמעון סופר שהוא מצאצאי החת"ם סופר היה מידידי אבי. אבי אהב לשוחח אתו, ומזמן שחלה ביקר אותו מר סופר כל שבוע, גם כשהועבר אבי מהדסה עין כרם לבית החולים בגדרה המשיך מר סופר לבקר אותו באותה תכיפות. אחת לשבוע. במשך הזמן שמעתי גם ממבקרים אחרים שהיו אצלו באותו יום שקדם לפטירתו וגם הם סיפרו שמצבו של אבא הוטב והוא אף דיבר מעט.

אף־על־פי־כן בא שלוחו של חי החיים ולקח אותו אליו.

יום אחד, חודשים אחדים אחר פטירתו של אבי זכרונו לברכה, בבואי לבקר את אמי עליה השלום שחיתה עוד כשלוש שנים אחריו, מצאתי במחלקה אחות חדשה. היא ניגשה אלי ושאלה אם אני בתה של גברת עגנון ואמרה שהיא חיכתה להזדמנות לפגוש מישהו ממשפחת עגנון. יש לה דבר מה לספר לי.

וכך סיפרה האחות. עד לפני שבועות אחדים הייתי אחות בבית החולים קפלן והייתי נוכחת בשעת פטירתו של עגנון. באותו בוקר כשבאה אל משמרתה, ראתה על הלוח בתחנת האחיות, שעליו רושמים את שמות החולים החדשים, שעגנון הובא בלילה מבית חולים הרצפלד. תיכף התעוררה ריצה בהולה של רופאים ואחיות לעבר חדרו של עגנון, וגם אותה דירזו לגשת לשם. מיד עם היכנסה ראתה אותו שוכב במיטה ומראהו בדיוק כשם שהיא זכרה אותו מן התמונות. מיטתו היתה מוקפת רופאים. כמעט כל הרופאים היו שם. והנה הראה אבי בידו על ראשו כמבקש את הכיפה שלו. מיד נתנו את כיפתו, כיפת הקטיפה השחורה, בראשו, ואז קרא בקול גדול מלה במלה קריאת שמע ונסתלק. כך סיים את חייו. בין שמונים ושתיים שנה היה במותו. יהא זכרו ברוך.

אדוארד ליר / מר והגברת דיסקובולוס (ב')

מר והגברת דיסקובולוס
גרו על ראש החומה.
עשרים שנה וחודש ויום
עד שכל שערם האפיר עד תם
ואף שן לא נותרה במקומה.
מעולם לא חלו ורוחם לא נפלה,
הם זכו לרב יחס, לפעמים לתהילה,
עד ששחה הגברת אליו:
"אוי, דצ"ה, עד"ש באח"ב
זה עלה בראשי רק עכשיו:
נגמרה לנו כל הקומה —
מר היקר, דיסקובולוס!

ראה את זיו ששת בנינו
ושש בנות החמד עמם:
על ראש החומה יצאו הם לאור,
ואפילו אחד לא נפל לאחור,
הודות למסירות־לב אמם!
חלילה להם היותם לבלות
בלי שום הזדמנות לחתן או כלות
ועוד היא אמרה אליו:
אוי, דצ"ה, עד"ש באח"ב
מעולם לא עלה בראשך השב
שחיינו אינם במקומם?
מר היקר לי, דיסקובולוס!

מעולם לא רקדו במסיבה,
לא יצאו בחבורה כתית,
לא לחשו על אזן בנימה נלבבת:
"איזה חמד אתה, כל בנות השבט
דיסקובול אחת אחת!"
בקר וליל ראשי מתעצבן
לחשוב על גורל כל בת וכל בן"
פשק מר דיסקובול שפתיו:
"אוי, דצ"ה, עד"ש באח"ב
אתה מגנעת אחתו
גברת צלופחת, דיסקובולוס!"

פתע פתאום מר דיסקובולוס
ירד מעל ראש החומה.
מתחתיה עמד וחפר חפירה
ומלאה דינמיט וחמרי הדברה
ונשא את קולו ברמה:

"שירי, שירי, דבורה,
והמום הצרות?
כי הקץ לכלכם קרוב וברור"
ושחה הגברת אליו:
"אוי, דצ"ה, עד"ש באח"ב
בקרוב כלנו נמות,
על שרידי החומה הסרמה,
מר האכזר, דיסקובולוס!"

מר מהרהר, דיסקובולוס,
נח בגבו לחומה
הדליק לו גפרור, הבעיר את הפתיל,
והדר הבהל שוב הרהר מהביל,
לצלילי קריסה איומה.
וכל בני דיסקובולוס עמו בקול
באלף רסיסים לרקיע תכול
ואיש לא פשק עוד שפתיו:
"אוי, דצ"ה, עד"ש באח"ב
ההיה פעם מי שחשב
שיקיץ הקץ ונגמר
כל השבט כלו, דיסקובולוס?"

עברית: רנה ליטווין

השיר המובא בזה הוא שירו של המשורר והצייר הקריקטוריסטי הנודע, אדוארד ליר. ליר ולואיס קארול הם שני האבות הגדולים של הסוג הספרותי הנודע בשם "איגיון" (Nonsense). זה סוג ספרותי השואב לא מעט השראה משירי הזר־הילדים האנגליים והוא מוצא את ביטויו הן בשירה והן בפרוזה. האיגיון מצטיין בתוהים פאוסיים מוגזרים, שהעיקרי בהם הוא, אולי, יצירת עולם מילולי צרוף כמעט, שעצמיו מזכירים רק במקצת את העולם הממשי, אבל בעיקר הם מזכירים מלים אחרות. כך יוצר קארול את החרקים המוזרים שלו rocking-horse-fly (bread-and-butter fly,) ואילו ליר ממציא מילון חדש, שמלותיו דומות למלים רבות, אך אינן אף אחת מאלה (גברת דיסקובולוס האם היא משוגעת, מגעגעת או מתגעגעת?) האיגיון אוהב סדרות מספריות או מלוליות, שאין להן משמעות כשלעצמן, אבל יש להן אפקט קצבי מאוגן (כמו בתרגום: דצ"ה עד"ש באח"ב), הוא מקפיד מאוד על היגיון פורמאלי, המטעה אותנו לבקש בו תוכן סמוי. האיגיון נוטה לשעשע המביע המשחקי בו אוסר על הדרות רגשית. על כן הוא גוזר כמה איסורים על מתבריה: הזוף אסור, הצער אסור, הגעגוע אסור, האינטוף אסור. לעומת זאת הריגוש הרגשי מאפשר את השעשוע באבסורד ואת ההומור המקאברי המיוחד המצוי ביצירותיו. אין זה מקרה שהמאורריה היא יציר טבעי של הסוג הזה (כבשירי "העליסות"), וכך הקריקטורה והמשיר, שלמרות תוכנן האכזרי, כביכול, אינו רוחה או מפוזר, אלא מרהים ומצחיק.

האיגיון הוא אתגר מיוחד במינו למתרגם, כי הוא הסוג המאפשר את מירב החופש בתוך סד ברזל של כללים. וכך הוא מעמיד בבחון את שתי תכונותיו הסותרות של המתרגם כאמן: נטייתו הקיצונית לנאמנות והולות בדגם קיים, והחופש המבוקש ליצור יש מאין מלשונו שלו.

רנה ליטווין

אדוארד ליר: איור להמשיר

מכתבים מאנגליה / יורם ברונובסקי

משא האדם הלבן

לפני שנים, בתקופה שבה היה נשיא אוגנדה, אידי אמין, בשיא תמימתו, פורסם בעיתון "טיימס" תצלום שנעשה לרגל איזו מסיבה בחצר של ה"דאדא" הגדול. בתצלום ישב השליט האדיר על כס אדיר לארפתות, ואת הכס הזה נשאו ארבעה משרתים שלו — משרתים לבנים, כמובן. העיתון הכתיר את התצלום בכותרת שנונה, במרכאות כפולות, ולא רק לציון היותה ציטטה: "The White man's Burden — "משא האדם הלבן". אולי יש צורך להסביר שזו כותרת אחד משיריו הידועים — או, כפי שראוי לומר: הידועים־לשמצה — של רודיארד קיפלינג, נביא האימפריאליזם הבריטי, שטען (בשיר מבשרי זה ובכתבים אחרים) שעל הקולוניאליסט האירופי מוטלת החובה לתרבת את העמים של אסיה ושל אפריקה, להביא להם את ברכת הציוויליזציה המערבית וכו' וכו'. אין צורך להזכיר שקיפלינג בכלל, ושירו זה בפרט — ובעצם כותרת השיר הזה — נעשו בעיני אנשי־הקידמה במערב כולו לסמל התועבה הגזעית של הקולוניאליזם.

כמעט־מכבי שכזה. האם "בלמת בזד עורך העיתון הארכיאולוגי את שנת 1899 המקרית הזוקא ב־4 בפברואר האחרון? האם רצה לרמוז למשהו בבחירה האות? האם, למשל, השב לפרסם פירסום נוסף את השיר האימפריאליסטי־הגזעי־המתועב הזה דווקא בשבוע שבו נקראו שוב תושבי אנגליה להתרים סכומים גדולים בכל האפשר למען רעבי אתיופיה, במסגרת מבצע בנוסח גלדופי נוסף בקנה מידה קטן יותר, מבצע של Comic Relief בהנהלתו של בדרן בריטי כהודעור חביב ביותר בשם לני הנרי?

קשה לשער שאכבם היתה כוונת־זדון ורשע שכזאת בלבו של העורך התמים של המדור הארכיאולוגי הנ"ל, אם כי היו כמה כותבי מכתבים למערכת ה"טיימס" שנטו לחשוד בו בכך, ומהן שדרשו להעניש בכל חומר הדין. ללמדך: שירו של קיפלינג אסור בהפצה אפילו במסגרת ארכיאולוגית־היסטורית־גרוטסקית שכזאת; אך כיוון שהתועבה נעשתה — וזוקעה כראוי על יד כל שוחרי־הצביעות — ראיתי הזדמנות להעיף מבט בטקסט

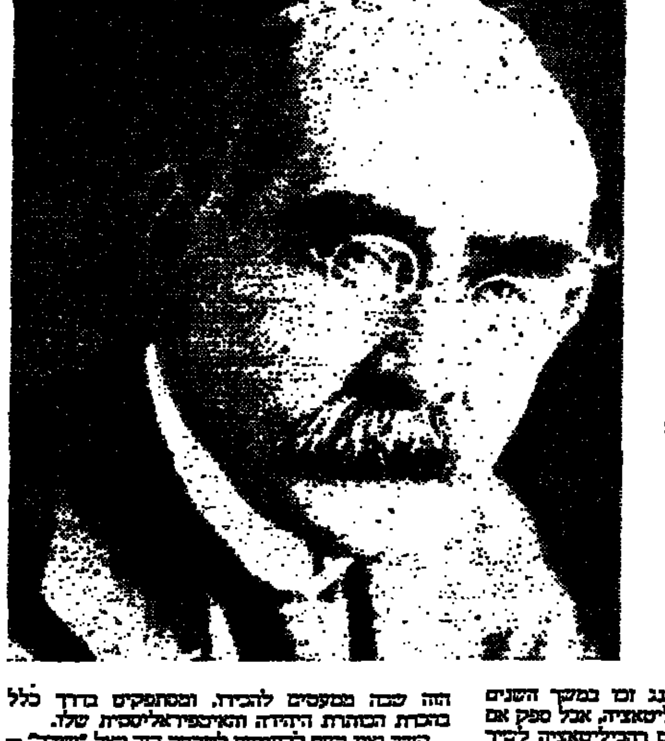

ראדיארד קיפלינג: הוא מי שיכול היה לראות את השלטון הבריטי בהודו בלא כל יוהרה, כמות שהיה שלטון זה, כתופעה טראגית. הטראגדיה הצפונה בו מוחשת אפילו באווירה הנישאת של השיר הזה שכה הירבו לבוזתו: משא האדם הלבן

חלקים שונים ביצירת קיפלינג זכו במשך השנים למידה כזאת או אחרת של רהביליטאציה, אבל ספק אם יש סיכוי כלשהו שתהיה אי־פעם רהביליטאציה לשיר שעצם כותרתו היא בבחינת בר אוזם, או זהם, בעיני אנשי־הקידמה באשר הם, במערב כולו. ואם כמה ידידים של קיפלינג וזה, למשל, לתרגומים עבריים — הכיר "אסר" אפילו לכמה תרגומים, ואפילו למעמד מיוחד בקרב צמרת צה"ל של פעם (בזכות אהבתו של חיים לסקוב לשיר הזה) — הבין השאר תירגם מהם תרגומים מעניינים יונתן רטוש — הרי דומני שמעולם לא תורגם לעברית "משא האדם הלבן" ובצדק. שהרי איש לא יעז להפיץ בימינו את דבר־התועבה הזה. לא כן?

אם בכל זאת פירסם עיתון "טיימס" את השיר פירסום נוסף בעצם הימים האלה, ב־4 בפברואר למען הדיוק, הרי שהיה זה במסגרת המדור "ביום זה לפני שנים", מדור שקיים בעיתונים ותיקים רבים בעולם ואינו מעורר בדרך כלל לא התלהבות יתרה ולא זעם־יתר בקרב הקוראים: העיתון מזכיר בו את מה שנכתב לפני מאה שנה או חמישים שנה באותו תאריך, והוו מעין מדור של ארכיאולוגיה עיתונאית. האמנם ב־4 בפברואר 1899 פורסם ב"טיימס" של לונדון פירסום ראשון שירו של קיפלינג "משא האדם הלבן".

כיוון שהמדור ב"טיימס" אינו מחויב להביא בדיוק את מה שפורסם לפני מאה שנה או חמישים או כיוצא בזה מכום־שנים קבוע מראש, יכול העורך לבחור לו בבה כלשהי. וכאן בכנס אלמנט הבחירה הבזונה לתוך מדור הזה שבה מטעסים להכיר, ומסתפקים בדרך כלל בזכות הכותרת היהודה והאימפריאליסטית שלו.

קשה ואין טעם להתייחס לטקסט הזה כאל "שירה" — ספק אם שירי קיפלינג בכלל ראויים באמת לתואר הזה, אפילו ת. ס. אליוט שערך מבחר של שירת־קיפלינג העדיף לראות בשיריו Verse (סתיר־שירה, באמר) בניגוד ל־Poetry — וכראי להתייחס אליו כאל מאמר או פלייטון כתוב. בעצם, יש לנו מופת עברי לשירה כזאת: שירי העת העיתון של אלתרמן. אז אולי מוטב: שירה פליליתית. אורוול, שכתב מאמר מעניין על קיפלינג עם צאת המבחר של אליוט דיבר עליה כעל "שירה רעה טובה" (Good bad Poetry) הסביר יפה את כוונתו.

כך או כך, מה כתוב ב"משא האדם הלבן" קודם־כל, אולי מעטים יודעים שהכוונה אינו מופנה כלל לבריטניה העצמית או בראש האימפריה הגדולה בעולם. קיפלינג מפנה את תביעתו דווקא אל ארצות־הברית. זו תת־כותרתו של השירה "פנייה לארצות הברית". כאן יש כמעט־נבואה: בפתח המאה העשרים פונה קיפלינג הארכמפריאליסט אל המעצמה לעתיד־לבוא שבאמת תישא את "משא האדם הלבן" במאה העשרים — תישא אותו, כמובן, תוך איסור המור על הזכרת המלים הנוראות הללו כמדי עצם הטיפוס הזה, "אדם לבן". נהשב בקרב הגנים נרחבים למרכב גופני מתגלית. צריך לומר שהשיר הוא יציר ותרוע במעט בגילוי־הלב

(סוף בעמוד ב7)

כריסטיאן מורגנשטרן / שלושה שירים

בים, בם, בום

בלילה עף צליל פעמון
כמו צמח כנפים
בם לברש גלימת הגמון
בין ארץ ושמים

את צליליתו הוא מבקש,
את בים, שהסתלקה לה
הבוגרתית; לבה עקש,
ובודאי לא־יקל לה

"חזרי הביתה, יפתי,
נפשי כה מיפרת,
תני כפך בכפתי,
נלך יחדיו לסרט".

אבל בים, שלא תרעה,
רק על בום חולמת,
והוא נוצרי הגנן אף הוא,
וזהי כבר פרובלמת.

הוא עף על יער ונהר,
מראשיתו עד שמה;
אהה, הוא עף לשוא, כלומר,
ישר אבל להפך.

הבהמף

על אפיו פוסע
לו בהמף הזה.
גם בנו שם מקרטע;
הוא לא נמצא ב"גתה"
ב"בן־יהודה" גם לא,
ולא ב"מנחם הוזר",
על קתרוסי נרקם לו.
משם יצא לאור.
מאז על אף פוסע,
כפי שכבר נרמז,
עם בנו המקרטע,
הבהמף הלז.

החמור

חמור קודר את פיו פתח
ולאשתו אמר הוא כך:
"אני טפש, גם את טפשה,
בואי נלך למות, אשה"
אך כאשר יקרה לרב
הזוג עדין חי בטוב.

עברית: דן דאור

אם בכל זאת צריך לומר משהו על מורגנשטרן, כדאי אולי לומר: מי שהשורות "הטחפים נראים כלם / כאילו היה שמם "אפה" לא ממלאות אותו גיל כמורת־הראייה והדיוקהקביעה שבהן, אולי לא יהנה מאוד ממורגנשטרן.

כריסטיאן מורגנשטרן נולד במינכן ב־1871 ומת במראנו ב־1914. "גאלגנלידר", "שירי־גרדום", הופיע ב־1905 וזכה להצלחה עצומה. הוא הגרדום בשם הקובץ ובכמה מהשירים. יש רק מעט הומור שחור במורגנשטרן. ההומור שלו הוא מן מיוחד. שירי־השכונות שלו, אין בהם ה־Nastiness של אדוארד ליר (תכונה אנגלית מאוד שקשה לתרגם את שמה), והלוגיקה מכבידה עליהם פחות משהיא מכבידה על לואיס קרול. אך יש בו תאווה לשנינות השפה ולמטאפיסיקה המשעשעת, והיופי מהם שלם, ויש לו עין של צייר.

הוא אהב חיות אמיתיות — כמו החמור שרצה להתאבד יחד עם אשתו כיוון שהכיר בטיפשותו, אבל המשיך לחיות אתה באושר. הוא אהב חיות בדויות — כמו הבהמף. הבהמף על אפיו, שאותו פרש על קתדרה — הוא כתב שירים רציניים, מטאפיסיים בטובן הרע — הוא נתפס לאותו הקלוש כאשר על העולמות העליונים של רודולף שטיינר — אבל אלה נשכחו, ובצדק.

המשור והשירה אינם עומדים יפה בטלטולי המעבר משפה לשפה. איננו יכול אפילו לקוות שתהיה לתרגומי אותה עדנה של בריחות קודרות. גיבוריו ובדאבמעאות של מורגנשטרן, שהמציא פעם, חרש של ברחויות הן מפילות שיבמון על השותם. אך בוערות לאיזו במשך שנות, ועבודות, אותו מהיר כמינוק שבע.

דן דאור

ענייני לשון / משה זינגר

ונהפוך הוא

לפחות שני ביטויים הקשורים לפורים יש בהם משהו מן היפוך. האחד — מלכת אסתר; השני — שושן פורים.

וכיוון שהיום שושן פורים, נפתח בזה. הצירוף "שושן פורים" הגיע אלינו כנראה מן האידיש, והוא משמש זה דורות בפינו ובכל להוית השנה. איש אינו מרגיש בו זרות, כמדומה, למרות מבנהו שאינו כל כך עברי (מבנה עברי של ביטוי דומה הוא, למשל, "פסח מצרים"). מפעם לפעם מתעורר מישהו בקול־ישראל ומעיר על כך, ואף מכנים להפוך את שושן־פורים על פיו — אך ללא הצלחה. "פורים שושן" הכביכול עברי יותר — נשמע דווקא זר יותר. זה כוחו של הרגל.

מלכת־אסתר הוא צירוף הכתוב למולנו מילדותנו — ויש להניח ששדי היום מושר השיר ("אני מלכת אסתר, ועל ראשי יש זר") והצירוף חי וקיים. מה מקורו? אולי שיר זה עצמו, ואולי לשון הילדים. מי ידע? מכל מקום, נוצר צירוף מעניין, שיש בו לא רק מבנה חדש אלא גם משמעות חדשה. שהרי, אנו מתחפשים למלכת אסתר, אך המגילה מספרת על אסתר המלכה, כמובן. הדמות ההיסטורית היא אסתר המלכה, והדמות שמתחפשים לה היא מלכת אסתר.

היפוכים שכאלה, שיש בהם הרחבה משמעות, קורים גם בימינו — מה שמלמדנו שכללי הלשון גמישים הם מאוד, ואין לדעת למה לצפות. למשל, ה"כלל" אומר שמלים כמו מזרח, מערב, צפון, דרום, המציינים חלק מארץ או מאיזור יופיעו תמיד בראש הצירוף: צפון המדינה, דרום הארץ, וכדומה. והנה, צצה בירושלים שכונה ושמה "תלפיות מזרח". וכמובן, יש הבדל בין מזרח־תלפיות לתלפיות־מזרח. וכך יצרה המציאות כלל חדש בלשון: אותן מלים שבינינו חלק ממקום בבואן בראש הצירוף, יכולות לציין משהו אחר בבואן בסופו. תלפיות־מזרח אינו מציין את חלקה המזרחי של תלפיות, אלא משהו כמו תלפיות המזרחית, תלפיות שבמזרח.

ונחזור לפורים, ושוב אולי לדבר מה שיש בו מן ההיפוך — אך מסוג אחר. במגילת אסתר האנטי־פמיניסטית כתוב: "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן". והנה, לא רק שבתוכנו פסוק זה הוא אנטי־פמיניסטי — אולי גם בשימוש הלשון. שהרי, כתוב כאן "הנשים יתנו" (ולא "תתנה"). אך פה כבר אני מתבלבל ואינני יודע מה פמיניסטי ומה לא. האם צורות הפעלים המיוחדות — "הם ילכו, הן תלכנה", זה יותר פמיניסטי, או שמא הצורה השוויונית — "הם ילכו. הן ילכו"? אך לא נכריע בסוגיה זו כרגע.

המצב כיום בפינו הוא, כנראה, מעורב. אך נוצר מין אבסורד משונה בשימוש זה דווקא בקול־ישראל, המקפיד על לשון מדוקדקת במודע. אנו שומעים צורות כמו "הדלתות ייסגרו" ולא "תיסגרנה".

הנה, שאל אותי אדם, מר טיקאי במקצועו, למה אומרים כך בדרך — זה מאוד צורם את אוזנו, "והרי זה לא נכון", טען השואל. הרגעתי אותו ואמרתי לו שקול־ישראל החליטו להשתמש בצורה הזאת — "הדלתות ייסגרו" — מכיוון שזו היתה הצורה המקובלת בלשון חז"ל. שמע האיש שזה מן המקורות, ונחה דעתו.

עם זאת, אין ספק שמי שיטען כי צורה זו צורמת את אוזנו — הצדק עמו. כי נוצר כיום מצב מהפך במידה מסוימת: ילדות צעירות עשויות לומר להורותיהן "בנות, בואנה", "כתובנה" ואילו מי שיודע את תולדות הלשון יאמר. אם ירצה — "בואו". "כתבו" גם כשהפנייה לילדות. כלומר, הצורה ה"קשה", הארוכה, המסובכת יותר, משמשת דווקא בפיהם של הדוברים לפי תומם, ואילו בדרך הקלה בוחרים המלומדים... גם זה מלמדנו כי עיקרון ה"ונהפוך־הוא" עשוי להפתיענו בהיבטים שונים של הלשון.

ובינתיים — שושן־פורים שמח לכולנו.

עורך: בני ציפר

שבוע של ספרים / דן דאור

מקור

נמע זה, מאת רן פרז. ספרי לוריק, 1988. 216 עמודים

"הסיפורת מפספסים ודומים לפתנה נוגה של שוברה, שכרכים להפמיעה בדרך והיא מגיעה אליך בעקיפים מן ההולך של הסכן, מוכות אבל נעלכת כרוב קטיעה, מוכות הברוק הדעשים הרבים האודים המבוחים את הרעת. אבל קטיעה הבלורים בכל זאת הודדים אליך שוב בתום הבעיק של הלילה. בין הדעקים הרבים האלה יש מקום נכבד לספרות: ציטטות מפרוסט, הרבה פרוסט, ג'ויס, גיתה, אבאה, לורי, משפטונים מתואמים לפרקי הספר, נהוות קונטרפונקט לבלוריות העבריות, לקטעי הזיים של עולים חדשים, צעירים על סף גיוסם לצבא, בראשית שנות החמישים, בקיבוץ של השומר הצעיר בגליל.

בייגל, הנסע הזה, נער בן 17, נולד בפאריס לאב יהודי טורקי שהיה פעם פוזר בצליה ודוד מנבכיה. בקיבוץ הוא פוגש את בני גילו בגרעין המורכב מפולנים, רומנים, קצת עיראקים, בולגרים. הרומאן מלא אפיזודות קצרות, גופניים בעיקר. השעירות המופרזת של הגברים ושל הרבה מהנשים משאירה עליו רושם חזק, כמו גם האשך האדום הבכבגנן מבמכנסי הקצרים של המדריך הרעיוני של הגרעין, כאסי, שכאלו שכבראה ימצא את עצמו בחוץ בסיפור אצבי קנה אוירה רוחשה של מיניות שריק לעיתים רחוקות מוצאת לעצמה פורקן בפניים.

מהאידיאלים של העליה השנייה לא נותר הרבה, אבל פורקנית בינית פסוקית, יותר הרגל מאמונה. עוד עומדת בחלל האוויר הזוי חלומות רמובים. כבורים משותפים יש. אהבה כמעט בכלל לא. כמה זיונים, רמזות אחרות בזורות במעורות. יוסקה הבגן האמן המבוזזי קצת, וילי הרומני המחומק תגיד. אלבם הגאון הפולני העצל. כמה מהקבועים צבע ועיים וחורפים, כמו הספן הבר (הורע היוצא כהואניים של הגיבורים משפיע גם על עולם הזה). הבשמים לאורחת שומרים, פרישת האונג, או מעין אונם, של רכודה העיראקית המבוערת. התאווה הקסלנית. כה שנשאר בסוף זה זכר התשוקה, הסוריאליות הגבורה של כור הזיתוך הקיבוצי.

תרגום

ההתנקשות, מאת הארי מוליש. עברית: עדה פלדור. כתר, 1988. 175 עמודים

הולנד. ארץ מבזינת כהרבה בחינות, לא עשתה לעצמה שם בעולם הספרות. המפשר ב"רוכר 2" את הארי מוליש, "גדול כותבי הרומאנים ההולנדיים בני־זמננו". אבל אין. גם לא הצלחתי להיזכר בשום שם אחר. פירקאים, הרבה, ציירים בלי סוף, סופרים, אף אחד. למה? האם בגלל שטיחות הנוף המתבטאת בכדירות מסוימת של הנפש? או מה עם הערכות הכייבעות של רוסיה? האם בגלל מספרים הקטן של דוברי ההולנדית? או מה עם זה השאיפה? אולי משום שהגניוס הלאומי תעל כולו לבניית חברה נסבלת ורציונלית יותר, מקום שנעים לחיות בו אבל משעמם לכתוב עליו. אולי הצליחו ההולנדים הנבונים לנסול את הטראומה הלאומית של הכיבוש הגרמני ולפרק את המתח שבין משתפי הפעולה לבין מצילי היהודים, (כשם שהצליחו להתפרק מברטסבותיהם בלי כאב לב מיוחד), כך שבמקום ספרות יש חלוקה צודקת של זמן טלוויזיה בין החלקים השונים של האוכלוסייה.

הרומאן הקטן המוליד הזה מצביע בכיוון זה. בראשית 1945 הורגת המחתרת קצין משטרה משתף פעולה. גופתו מונחת על פני הבית השני משמאל בשורה של ארבעה בתים בפרבר של הארלם (במעבר לעבירת שכנו להפוך את הגופה, ויש בלבול מסוים). הגרמנים שורפים את הבית ובוצאים להורג את הוריו ואחיו של הגיבור, אנטון. ב־36 השנים מאז ועד לסגירת הספר נעשה אנטון רופא ומדי פעם מתגלים פרטים חדשים על הפרשה. אנטון נפגש עם האנשים שהיו קשורים בה: בנו של שוטר, המטמה, להגן על זכר אביו, ומשתפי־הפעולה המורכים מאד להחליט לא היו מהבחר חלאות כולם. מה שנשכח בלהם הגמורתי, אבל גם ועולה מורש עם אנשים, איש שמתחת... את הגופה וכר. יש יסוד של מתח בלשי בספר. ולא אומר אלא שיהודים ולמאות קשורים למעמה הזרה.

לקורא העברי מוזמנת הפתעה בעימה נוספת. התרגום. לברות השימוש ולאינותו תמיד ב"אפי ס". סימפטי ושוטף. במיוחד כדאי לציין את הטבעיות של הדיאלוגים. בני אדם מדברים ולא תרגילים בנגרות. שמחה קטנה אולי אבל בדירה למדי.

מסע

ידיד הרכבות הגדול מאת פול תרו. מאנגלית: אביבה הרושי. זמורה, ביתן, 1988. 320 עמודים

"הדרך זה מה שחשוב, לא להגיע". מלונדון עד לונדון, ברכבת איפה שאפשר, בבוטוס איפה שלא, דרך טורקיה ופרס, הודו ותאילנד, יפן וברית־המועצות, לנסוע בשביל לנסוע. פרטים השתנו מאז שהספר נכתב, לפני 14 שנים. איראן נסגרה לתרבבי הרכבות, סין נפתחה. הרכבת מדלהי למדראס בהירה יותר וממוזגת, האוריינט אקספרס הישן שבק חיים. קסמו של הספר — כעיני היפה בספריו של תרו — לא פג. שסוחות הראיה, והמאיות התהרושויות, ושרידות הקשרים בין הדמויות, שהן אולי הולכותיו העיקרית של הרו כסופר, הן גם מה שעושה את ספר המסע הזה משביע רצון כל כך. הוא נוסע אידיאלי, הוא לא מגמה להוכיח תיאוריות, הוא לא יוצא למזרח לבקש משמעות להוית, הוא הסידהארתה, אין לו מוסר השכל להציע. יש לו עיניים טובות, פנקס פתוח, אלגנטיות בביטוי (לא בעברית, לצערה הצעיר, האירוניה משושטשת.

"ביקנתי רכבות בגאותי נוספים", הוא כותב בתחילת המסע. אנגלי קשיש שנסע לטורקיה לעסקים לא ברורים, אבל כאחור לעלות על הרכבת באחת התחנות, ג'נקי גרמני בנוח, מורה לאנגלית בציילון, קצין כותבי אריב בקטע נסיעה אסור לורים. לפעמים הוא עוצר קצת, הולך לראות ערב פורנו־מוזיקלי בטוקיו, משתתף בכנס לספרות אמריקאית בטאלה. אבל אף פעם הוא לא מתרחק הרבה מהרכבות, השלד המוצק של הספר, ומושא אהבתו מילדות. כשלא קורה שום דבר ברכבת, ולרוב האנשים זה קורה לעיתים קרובות, הוא יכול לגמור ארץ בשני משפטים, כמו את תאילנד, לבשל. בסוף, אחרי הרכבת הארוכה ביותר, הטרנס־סיבירית, הימה ככל הנראה רק למזוכיסטים בסוף של התאוריות, נשבר אפילו לו. "שבעתי נסיעות — רציתי להגיע."

העברית צפודה ומעצבנת, ולעתים יש בה שגיאות מגוחכות, גם ההערות לא מוכיחות תמיד. צ'ארפויי זה לא מטה מתקפלת, וגם זה לא ריקוד.

הומור

הצחקתם אותנו. בדיחות פוליטיות. מאת יצחק גלינור וסטיבן לוקס. מאנגלית: יעקב רוטבליט. איורים ועיצוב: יוסי אבולעפיה. הקדמה: ג'ורג' מיקש. עם עובד, 1987. 213 עמודים

בסיפור סיינס פיקשן ישן מספר המחבר (אסימוב) על מחשב ענק שיודע את כל התשובות וזה מחזות הגדולים עוסקים בהמצאת השאלות הנבונות לשאול אותו. אחד מהם עולה על הרעיון שאף אחד לא ממציא בדיחות, שומעים בדיחות, מתרגמים אותן, מעבדים, מתאימים לצרכי הרגע, מספרים, אבל לא ממציאים בדיחות. הוא שואל את המחשב וגלה אמת גדולה על העולם. אבל אחרי זה כבר לא צוחקים. זה עניין רציני בקיצור. כמו שמשתמע משם הספר באנגלית: "נו לפינג מאטר". לשבחם של המחברים (של הספר, לא של הבדיחות שבו) הם לא התפתו לנסות ולהסביר את הבדיחות או לנתח הומור, עניין עדין מאד, כפי שאמר קסטלר (ציטטה בספר), כמו הניסיון לפרק את ניחוח הבושם למרכיביו. אולי, אבל חברות הבשמים הצליחו בשני יותר משהפסיכולוגים הצליחו בראשון. אם אינני טועה אפילו בארץ פורסם איזה זוקר־נפש מחקר על הומור, וזה באמת לא היה מצחיק מאד, וגם לא מאיר עיניים במיוחד.

עם כל הזהירה שאני חש לגישתם השפויה של המחברים, בכל זאת קשה לי לקרוא יותר משתי בדיחות ברציפות, כדי לא לדחות את התגובה על הספר יותר על המידה, החלטתי איפוא לפנות לשיטות מחקר סטטיסטי, כמקובל במדעי החברה, שהוא מקבועים של שני המחברים. הגותי את הספר מתלוק למכה רוקת מהחדר. בתשעה מתוך עשרה מקרים שמעתי צחוקים גדולים. העשירי שכח את משקפי הקריאה שלו. הבדיחה המשולבת הכי קצרה: "צ'כי מקיא ברחוב. ניגש אליו מישהו ואומר גם אני מרגיש כך... בוזי, אומר פרג, זו לא בדיחה שלי". חבל.

שירה

צורת האש, מאת ורדה גנוסר. הקיבוץ המאוחד. 62 עמ'

"בכל שאני מבינה את עצמי כהלכה,
בדמי השיר, הצבע הצורה, אני רואה
עולם שאינו שיר. צבע צורה
בלי לעבור עליו בשתיקה". (לשם עליה)

ורדה גנוסר אכן מודעת לכך שהעולם שהיא רואה גבוה איננו העולם שמעבר לאבי הגוול, וזוהי בעלה גדולה בימינו למשורר שיודע זאת.

"ההבנן את הדברים סופו שיהזה אותם
חסרי שוהר השם של רברים"...

בחוש פנימי נבון יודעת המשוררת להגדיר את עצמה ואת עולם הזיותיה:

"רוחשת נפשנו חיים משלה
כאילו לא היה לה גוף מציאות
ומקום של זמן."

אל בין השורות היפות בפשטותן המפתיעה, מגיח מידי פעם צל של עולם קונקרטי מאיים: יפו, יהודה הימית, השטח הגדול, עולם אמיתי של אשה "גמרת קרקס מאלפת", כפי שהיא מעידה על עצמה, שנפשה מיטלטלת בין כיור המטבח לעולם אידוסי אכזוטי:

"ואם יבוא מולי אופנוע שחור
ורוכבו עטוי נחשי אש
להסיט
אותי מדרכי, משם אם יבוא
בסיבוב מסוכן, עכשיו כשאני
חושבת עליו, והנה הוא כולי מבפנים."

צל שורשיה בטראומה של ילדות רחוקה, שעם כל הרצון להשתחרר ממנה, הרי היא רחושה ועולה בנפש כמו בשיר "יפו, נעילה", שהוא מן המרשימים שבספר. בתרבות של שבירות עצמות וכיסוח הרדי, של הפגנות בעיר והפגנות נגד, טוב לקרוא שורות אנושיות, עדינות ומקוריות כל כך (אהרון אלמוג).

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

ארזמוס: שבחי הסוס / פלאת והפמיניזם / רודן הלא־נסבל

ויוהייזינג ארזמוס ברוטרדאם הוא גיבור ביוגראפיה גדולה שכתב ליאון הלקין, פרופסור להיסטוריה באוניברסיטת ליאז' בבלגיה, היודע ככל הנראה כל מה שאפשר לדעת עליו. כל האפיזודות הקטנות בשטו של ארזמוס נבדקו על ידי הלקין בקפידה, כל העובדות נוקדה, כל ספרי ההגות נקראו וכך גם התכתובות, ואלה גם אלה הועברו תחת שבט הביקורת ההיסטורית הבי תוכם מצטט הלקין בהרחבה כ תוספת הערות למבוקר.

מטרתו של הלקין בביוגראפיה שכתב מבוססת בדייקנות. הוא ביקש להוכיח, בניגוד לפרשנויות אגנוסטיות או אנטידתיות של כתבי ארזמוס, כי התיאולוג מרוטרדאם היה במשך כל חייו ובכל כתביו הומניסט מושלם ונוצרי שלם וכי כל הגותו לא התכוונה מעולם, בניגוד לזו של לותר, אלא לקיים את אחדות העולם הנוצרי הקאתולי מכיב ערכים שנתגלו מחדש מתוך הטקסטים של הברית הישנה והחדשה, כלומר מדובר כאן בהומאניזם כשירות הדת.

הטקסטים המצוטטים על ידי הלקין, שתפקידם לאשש את התיזה שלו, רבים ומפורטים ולא קל להפריכם. היסטוריונים אחרים, כמו לוסיאן פאבר, כבר הראו ביחס לראבלה ולבני דורו כי אי אפשר, בכלי להסוא באנכרוניזם חמור, לייחס לאנשים אלה חוסר אמונה על פי המושגים שלנו. אף לא בהוגים של תקופת ההשכלה. ארזמוס האמין באלוהים בכל לבו ורוחו ואם אהב לחקור ולכתוב ועשה זאת בהנאה רוויית־תשוקה, הנה תאוות ידע זו, הכרוכה בתשוקת כתיבה ובתשוקה להבין ולהורות, היו בלתי נפרדות מעבודת האלוהים.

עם זאת, אין הסיפור כה פשוט וליאון הלקין מצביע על הקשיים שניצבו בפני ארזמוס, שהיה ילד לא חוקי, בן למשפחה עניה, נודד כמעט חסר סיכויים, תלמיד עני בסורבון, ואף־על־פי־כן הצליח לשרוד ולרכוש לעצמו אותם ספרים יקרים ביוונית וחדשים שאליהם נדרש.

ארזמוס הוא ללא ספק המלומד הראשון שהשקיע הרבה מרץ בפרסומו העצמי. כלי העזר הראשון שבסיועו זכה בתהילה היה הדפוס. הוא נסע ממקום למקום, למן ארצות השפלה לצרפת ולאנגליה ולאיטליה. על גב סוסו חיבר את ספרו "בשבח הכסילות". הוא לא התנפק בפרסום כתביו, תרגומיו והערותיו לתנ"ך או לברית החדשה, אלא גם ערך את תכתובתו עם האפיפיור ואנשי המעלה, ואם התיישב קבע בבאזל, היה זה מפני שבמקום הזה היתה לכתיבתו תהודה, שהרי בבאזל ישב המדפיס הטוב ביותר של התקופה ההיא, משביסט את מעבדו. באו להיוועץ בו מלכים, נסיכים ואנשי כבודה.

ארזמוס הקיף את עצמו במוכרים ויצר רשת של מכותבים שבניהם חילק את הרטוריקה של שלטונו הרוחני. באותם ימים של תחילת המאה ה־16, באירופה שברובה הגדול אינה יודעת קרוא וכתוב, נעשה הנדיר הקטן, שהיה מומחה לפילולוגיה רומית ויוונית, לדמות פוליטית מרשימה. אפשר למתוח קווים מקבילים בין ההדפסה האינטלקטואלית הזאת לבין פועלם של הסוחרים באותה התקופה, שהניחו את יסודות הקפיטליזם האירופי. שכן אפשר למצוא גם אצלם, כמו אצל הבלקין ברוטרדאם, אותה תחושה של מרחב חדש שנפתח לזירתם של רעיונות וסחורות, אותה אמביציה, והיזה תנועות בעת ובעונה אחת. אותה רוח של הפעלה יוזמה ובטוח של השכן. אותה צורה של הפעלת הזרות, ובעיקר ביחסים עם השלטון. חירות הדת, חירות המסחר: שאיפותיהם ותביעותיהם של ההומאניסטים ועל הסוחרים היו הרבה יותר קרובות זו לזו משאיפות הם עצמם (לה מינה).

Erasme
de Leon Halkin
Fayard

רודן: הדרת הקסם האישי

סילוויה פלאת, ששמה קץ לחייה והיא בת שלושים, היא מאלה שחייהם עוטים הילה דווקא של שמועות, השערות ומחלוקות. לפיכך יש לקדם בברכה ביוגראפיה משביעת רצון עליה. אבל ספק אם הביוגראפיה שכתבה לינדה ואגנר־מרטין היא אבן כזאת. ואגנר־מרטין שלקחה על עצמה משימה זו היא פמיניסטית נאיבית אך כנה, כותבת מבקרת "סאנדיי טיימס". היא מאמינה שחייה של פלאת "עוצבו על ידי שאיפתה להיות סופרת" וכי כעסה של פלאת ניזון מאידיאולוגיה פמיניסטית האומרת ש"כאשה סופרת תשפט יצירתה בקני מידה שונים מאלה שעל פיהן נשפטות יצירות של סופרים ממין זכר".

לדעת מבקרת ה"סאנדיי טיימס" אין לכל התפיסה הפמיניסטית הזאת על מה לסמוך. אבל המחברת בוודאי מסתייעת באחני חברותיה. דרך ביוגראפיה זו, מה שהן מבקשות לשמוע. הסתייגות נוספת של המבקרת: המחברת אינה בונה את הביוגראפיה על סמך הרקע המרשים של תרבות שנות החמישים באמריקה. רקע שאמנם מופיע בספר "למרות הכתיבה הגולמנית". ואגנר־מרטין אספה חומר רב ועשתה בו שימוש כדי לנגח את החברה הקונפורמיסטית שבה חיה סילוויה פלאת כורה.

התמונה המוצגת בספר של פלאת — של סופרת צעירה מוגנת יתר על המידה, אידיאליסטית, מאוימת, צדקנית ולא עשירה דיה — צריכה היתה לסייע למחברת להסביר את התמודדות הרת האסון של פלאת עם הגברות ועם אנגליה, ארץ שלדעת המבקרת אין מרטין־וגנר מבינה כלל וכלל. כשהספר מגיע איפוא לקיימברידג', לטד יוז ולחיים הספרותיים האנגלים, הוא קורס. הסתייגות נוספת: סילוויה פלאת סבלה במהלך חייה מתהפוכות קיצוניות של מצבי רוח. בשום מקום אין הספר מבהיר עניין זה או עומד על מקורותיו של המצב הנפשי הזה. אין אלה ההסתייגויות היחידות. אך יש עניין בספר שכתבה וגנר־מרטין, כמסמך תרשפני בתולדות הפמיניזם הספרותי.

Sylvia Plath: A Biography
by Linda Wagner-Martin
Chatto

אוגוסט רודן, "גדול הפסלים מאז ליאונרדו", הוא בוודאי נושא נהדר לביוגראפיה. אבל אין פירושו של דבר שזה גם נושא קל. מאז ניסיונה של ג'ודי קלאדל מ־1936 — "sa via inconnue, sa via glorieuse." (חייו המפוארים, חייו הלא־ידועים) לא נכתב על רודן דבר של ממש. דומה איפוא שהגיע הזמן "להתייחס אל האמן כאל אדם, ולא כאל אנדרטה" כדברי פרדריק גרינפלד, שניסה ידו בכך בביוגראפיה שלו שיצאה עתה ב"האצ'ינסון".

רודן היה אדם מקסים ומרשים, איש בעל כריזמה. הוא נערץ על ידי אנשים קלי ערך כחשובים, ביניהם ריינר מריה רילקה. אין ספק, כותב מבקר "סאנדיי טיימס", שגרינפלד קרא על רודן כל מה שאפשר, אבל שלא כפיגמליון, לא הצליח להקים את האנדרטה לתחייה. אחת הבעיות של הספר, טוען המבקר האנגלי, היא שגרינפלד לא גמר בדעתו באיזו שפה הוא כותב את ספרו. האם בצרפתית או שמא באנגלית אמריקאית, מה גם שכל ההתנגדויות של גרינפלד בצרפתית מושיחות אותו שאינו שולט בשפה. אחד מספריו הקודמים של גרינפלד "צביאים באי כבוד" (תורגם לעברית. הוצאת "עם עובד", אופקים) מוכיח את בקיאותו בתורתו של פרויד. לפיכך לא ייפלא שהוא קושר בין דוגמנות ציור או פיסול לבין השלב האנאלי של ההתפתחות וגם אומר כמה דברים על תסביך הסירוס ותסביך אדיפוס של רודן, הבאים לכלל ביטוי בפסל טוקים, דיוקן האב. אבל כל אלה, כותב המבקר, אינם הדברים המקשים על קריאת הביוגראפיה הזאת, אלא אישיותו הבלתי נסבלת של רודן שגרם לאנשים סביבו אך סבל. קורבנותיו העיקריים היו רוז בארא, פילגשו במשך כחמישים שנה שאליה התייחס כאל שפחה ונשא אותה לאשה אך שבועיים קודם מותה; בנם אוגוסט, אשר מכנו התעלם, ועוד נשים לאין ספור.

רודן מת כשהיה בן 77, אבל גם בזקנתו לא נרגע ולמעשה נרכנו האובססיות של שנות הזקנה לכך שכמה מבני רודן ניתנו כאחוזמאה, בעוד אחרים תידצו את התנהגותו כנובעת מרוחב אמנותי. הנה דווקא ברישומים הפאתולוגיים המאוחרים שלו, רודן הוא בפיטבו כאמן והוא נעשה למבשרם של אגון שילה ומי סורת מודרנית שלמה המוליכה עד ללוסיאן פרויד.

בסיום הקריאה בספרו של גרינפלד נותרת הדרת קסמו האישי של רודן לא פתורה, כותב המבקר. הקורא לכד רק שהנשים שאת חייהן הרס היו לעתים נשים יוצאות דופן ומרשימות, לא פחות מרודן עצמו. כך למשל קאמיל קלודל וגוואן ג'ון, אחיות מפורסמות של אחים מפורסמים עוד יותר, שאהבתן לרודן הרסה את חייהן, ובעיקר קאמיל קלודל, שאת שלושים שנות חייה האחרונות בילתה בבית חולים לחולי נפש. רודן מת שישה חודשים אחרי רוז הנאמנה שלו כשהוא סנילי. המלים האחרונות שאמר היו: "ואנשים אומרים שפוביס דה שאוואן איננו אמן גדול."

Rodin: A Biography
by Frederic Grunfeld
Hutchinson

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד

יאירה גנוסר – "הצגה שניה"

זהו ספר שיריה השלישי של המחברת וניתן לראות בו שלב חדש ומפתיע בשירתה. שבעת מדוריו מפליגים לכאורה אל עולם ומלואו, למן הדמות האכזוטית־קסומה של "בנאזיר בוטו", דרך האשה המשכילה מן העבר וההווה של ישראל, דרך סופרים, אמנים, ועד לבית המגורים האישי של המשוררת והוויתה בו; אך כל זה קשור למרכז אחד המלכד את כל השירים לפסיפס עשיר עם כל התריפות של דיסהרמוניות היוצרת הרמוניה, פסיפס של מעבר מתמיד בין חוץ

סידרת זוטא "מחודשת"

אבנר טריינין – "החזרות"

בקובץ זה מכונסים ממיטב שיריו של המשורר המדען אבנר טריינין המתבונן בעולם־הדברים בעין מפוכחה של איש מדעי – הטבע שאינו מוותר גם על עיצובם הריתמי והאסתטי של חומרי ההתרחשות שבין אדם־לאדם ובין אדם־לנוף.

"הרבה מהשכלתו המדעית מוצא דרכו לשירים ותכונה זו משקפת סוג של מודרניזם, נכון כנראה, בראיית נוף וטבע".

(מג'ל "מעריב")

אריה סיון – "ארץ מעלה"

על פני רצף של כארבעים שנות כתיבה מתפרשת שירתו של המשורר אריה סיון, ונוגעת בעין אוהבת, בתבונת התענוגות ובכאב בנופי טבע ואדם ארץ־ישראליים. "ספרו החדש 'ארץ מעלה' הוא מבחר מרתק ומרהיב ביופיו מתוך ספרי שיריו שהוציא במשך השנים".

(אהרון אלמוג "הארץ")

שירה — סקירה חודשית / אייל מגד

מנגנוני ההשהיה הדוסיים

ובא הירח ובא הלילה, מאת לאה איילון. כתר, 1988, 54 עמודים
הכתר האפור, מאת יונדב קפלון, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1988, 32 עמודים

באופן לאירוני, מתקשר אצלי מעשה השיר של לאה איילון עם זה של אהרון שבתאי. מבחינה ויזואלית, אלה שני הפנים: זה צנום־שורות, שכלתני, מודע ואבאליסטי — ואת נפרשת, פרועה, אוטומטית ויצרית. אך בעצם, במהות, התתירה היא לאותו הדבר.

ב"אהבה" של שבתאי — כמו ב"ביגוף", "זוהר", "הפואמה הביתית" ואחרים, אך כאן ביתר־שאת — אני מתפעל בייחוד מהצלחתו לצלם את גבולות "הליבידו", לכאורה בלי הסובלימציה האמנותית. הוא אינו מניח לאמנות להוציא בינו לבין האהבה בשיגעונה וקורא תגר על "הארופליות" כפי שהיא. אם צייר, כדי לביא למשל, מנסה להתחבר עם האפשרות הילדותית הבלעדית "לצייר עם הרגש" — אין שום סיבה שמשורר לא יעשה זאת. שבתאי פשוט מצליח במשימה הלא־אפשרית, ובדרך שנה — בראש אחד לגמרי — גם לאה איילון.

כמו בספריה הקודמים, היא מתקשרת באופן מוחלט לתת־התודעה שלה, וקוראה דרור במקום שהיא נמצאת בצורה הנקייה ביותר, כלומר בחלום.

עמדו לפני שתי בירות חלומה בצורה של שלהבי יריב כשקשרתי את קצות הרוח לראשים של הגלים
הרעבתי אותם.
הוצאתי מהם את כל החיים
כשהם נמתחו בראשיהם בשר אבות איומות...
וראיתי ביצי הגלים נתתבים לגזרים
ושלובי־ידיים עמד לידם ונתן להם הלב חם...

מי שמתאר את מבנה המשפטים של החלום, את הטון שלו — ימצא אותו בנקל לאורך כל הספר. אלה אפילו לא היות: לדמיונות־בהקיץ יש שפה שנה, הרבה יותר "מציאותית". לאה איילון, בכל שירה ללא יוצא מן הכלל, מבטאת השתוקקות, כפי שהיא מוצגת בחלימה בלבד. קשה מאד לבודד את השירים מנסיבות חייה של המשוררת. אין לדעת מה היה יוחסו לשירת אמילי דיקינסון, אם לא היינו יודעים שרוב ימיה עברו עליה בהתבודדות בלית אמת של עצמה העולם הוצנן נשאב אליה בכוח פלאי. ייתכן שהייתי מתייחס אחרת לשורות כמה:

האהבה הזאת שלי אליך
מושכת ממני את כל
ההליכות התשרות על פני
המדרגה
עם שמלות כשל מריליך
מנרו
שמתרוממות וחושפות את
הירכיים שלי...

אם לאה איילון היתה נערת זוהר תל־אביבית. אבל בידיעה שהיא גדלה ומתגוררת בשכונה דתית בירושלים. אני קורא את זה באהדה ובפליאה. אבל ייתכן שאני טועה, ועוצמת השחרור הלשוני הקיימת בשירים האלה היא כה מוחשת, שלא היה משנה לי גם אם המשוררת היתה: פנינה רוזנבלום. בעצם אני חושב עכשיו, שאולי הייתי מתפעל אף יותר.

יושבת עם בנך היום ההוד
ההבנת הגלים לנגוע ברגלייב
שלי

כשאני מביטה אליהם
ומאכילה אותם בתשוקות
איומות של הלב...
עמדתי בדיוק כמו הנה שירה
גילה וניסיתי לפתות אותך
ולהתנשק איתך...
הבטחתי לעשות את הבלתי
רגיל, המנבציוני הבלתי אפשרי...

מבינה לאט לאט כשאני
מרימה את כתפי...
אני בלענית ספרים עצובה
רק של סיפור קטן
ושל ג'יימס קאן שפוגע בול
בלב שלי

התחננתי לא להיות לבד
ושנשכב במטה ונעשה אחד
בה.

שירתי האור הארוכים והאדומים
את הדיים שלי
השמופות ליד הספרייה...

השורות האלה היו נקראות כפי שהן, עצובות תוגעות ללב, הן מעטה של פנינה רוזנבלום והן בהיכתבן במאה שערים. הקורא בשירים הוא עד נדיר לעבודת החלום, ליצירה זו שגם סיגיה הם זהב טהור.

לאה איילון יודעת — או אולי לא יודעת, זה לא משנה — את סוד הצגת החלום כמציאות. זהו "פטנט" שאינו ידוע לרבים, ותכליתו להציג את המציאות כחלום ואת החלום כמציאות, כדי שהשיר — או הסיפור, או הרומן — יהיו מעניינים. אצלה זה עובד הרסטורית לחלוטין: החלום מוצג כמציאות. עם המציאות, היומיומית, אין לאה איילון "עוברת" כלל, ורק מה שקורה בתודעה פנימה מעסיק אותה. בדרך כלל יהיה נכון לומר, שחלום של הזולת הוא הדבר המשעמם ביותר. רק במקרים יוצאים מן הכלל יכול חלום של מישהו אחר לרתק אותנו. שירי לאה איילון הם דוגמא ליוצא מן הכלל כזה. השירים־בפרוזה של דן פגיס ז"ל בספרו האחרון, הם דוגמא נוספת, גבישית ו"קפקאית" אמנם, והינם ניגוד להתפרעות המילולית של לאה איילון.

על מה שבדיוק עושה אותם למעניינים, קשה לשים את האצבע; האותנטיות של המבנה החלומי הרי נשמרת, כמעט ללא עיבוד. ייתכן שמה שעובד עלינו כאן הוא דווקא השימור הזה, היכולת להעתיק את החלום כמות שהוא — הביטוי השירי האותנטי והסר הזיוף ביותר שישנו. במקום לומר ששיריה של לאה איילון הם רק דולים וזמרי מציאות קמוצי קטיועים מכל הבא ליד, כפי שעושה התודעה בחלימתה, אפשר בפירוש להגיד ישירות שזה מה שעושה החלום שלה עצמו. מודלים של מכניות, שמות של כוכבי קולנוע וסצנות מסרטים מרכיבים את ה"פאזל" של מאוויה, כמו את מאוויי כל אחד מאתנו — וזהו סוד ה"אפיל" שלה: כך היא מקשרת בין השכונה הירושלמית החרדית ל"בינינו" המסתובבים, מבחינתה, בריזנגוף ובדיסקוטקים.

מדוע "אהבה" של שבתאי בכל זאת יותר מעניין? — אולי בגלל שבכל זאת הוא מספר "סיפור מהחיים" ואצל לאה איילון החיים האלה — של שבתאי, שלנו — הם רק משל?

*

"הכתר האפור", ספרו הראשון של יונדב קפלון, הוא ה"נגטיב" של "ובא הירח ובא הלילה". גם קפלון חוצה בשירתו את שנות האור המפרידות בין תחום־שבת של ירושלים ובין השפלה, אך באופן מבוקר הרבה יותר.

עם יונדב קפלון עשיתי היכרות באמצעות תוכנית טלוויזיה, שבה הופענו זה לצד זה כשתי פנים שונות, אך מסוגלות להידבר, של אותה מציאות ישראלית. הוא הופיע בתוכנית כ"חוטא בשירה" פשוטו כמשמעו. הצבה לעולמו — הוא חסיד חב"ד — פירשה לי את הקושי להגיע אל האמנות מתוך הדת: לא פשוט לצרוף מלים פרטיות בעיצומו של ים התפילות, הפיוטים והמזמורים שבו הוא שוחה כל הזמן.

סיפרתי לו אז, שהמשורר האמריקאי ג'ון בריימן אמר, שכדי לכתוב שירה "חזקה" יש צורך לשקוע כל כך עמוק בבוץ, שרק החוטם יבצבץ ממנו כדי לנשום. קפלון ענה לי, שלגביו הדת היא השקיעה בבוץ הזה — היא המקביל שלו לכה שאנו מחשיבים כ"התנסויות". במלים אחרות: השיר, אצלו, הוא לשון קודש, ומה שנראה כקדושה — הדת, לימוד התורה — הוא החולין שלו.

או כפי שהוא מתאר זאת בשיר:

רוח האדם עולה למעלה...
עולה למקום בו נשמעת כמעט
בבירור
זמרת הכתר האפור.

הכתר האפור — הייתי מעז ומשלש לתחום החולין של יונדב קפלון — הוא, במטחים קליניים, "הליבידו" שלו. כל מה שהוא מסתיר ואהרון שבתאי חושף. שירייה, מבחינה זו, הם איפכא מסתברא: כשהוא מסתוקק "לרדת", רוחו עולה למעלה. אבל, למען האמת, זה קורה גם לנו, החילונים, האם לא כדאי לדייק — לנו, המשוררים החילוניים.

אך המכשול שעל יונדב קפלון לעבור בדרך ל"משוררות מלאה" הוא עצום ורב. כמו שאמרה לי מאזינה דתייה בסמינר שבו השתתפנו, הוא צריך לעבור את "מחסום הדוסיות" שלו. לא די בשימוש אקראי בסלנג — זה עניין של State of mind.

אולם ברגע שהוא מודה שחרות היא הגוף שלו, הוא כבר על הדרך הנכונה; מטעמי האוצרות הלשוניים של המסורת, העורכים כשפע על שלחנו יום יום ושעה שעה, הם מכשול כה בלתי עביר. שהצייתו מבטיחה, למי שמצליח בכך, גן עדן פואטי ממש.

לפי שעה עומדים לזכות קפלון בעיקר הקידבה והאינטימיות שהוא חש כלפי נופים וגיבורים מקרא, שגם הם מצויים לו בהישג יד.

אך, כאמור, ספרו הראשון של קפלון צופן בעיקר הבטחה, אשר אותה הוא מנחיל לקיים בשיריו הבאים, שהופיעו בחוברות "הדרים" האחרונות. שם מצאתי שורות המדברות בעד עצמן כגון:

פרקמודיספסים הלוהטים מן
העמק
מתדפקים על שערי עירי
באישוניהם מגולות גבורות
לאן הלכים פני
כעת מחר.

למה מתכוון המשורר חסיד חב"ד בשורות האלה, הוא מפרש בעצמו בשיר החותם את הספר:

אני מבקש לדבר על מיטה
בוערת
שתעלה את מנגנוני ההשהייה
הדוסיים".

משא האדם הלבן

סוף מעמוד 65

שלו, הצריך לזכור כל הזמן שזו תקופה אחרת כדי לא להתפרץ בזעם כל רגע על מידת הפוזיטיביות שבה מרשה לעצמו קיפלינג לכנות בשמות ולתאר בתיאורים לא־מחמיאים את האנשים שאליהם צריך האדם הלבן לשאת את משאו. כבר בבית הראשון מכונה האדם הלא־לבן בכלים "שדל־למחצה וילד־למחצה", ובבתים הבאים נאמרים דברים גרועים עוד יותר. אכן, נראה בעליל שרואיארד קיפלינג לא קרא את ספרו של קלוד לוי־סטרוס על "החשיבה הפראית". כל ההאשמות שתלו בו ובאנשי תקופתו — לרבות ה"אנתרופולוג" פרייזר שהיה הלוי־סטרוס של ימיו — נכונות בעליל: אנשים יהירים ומוגבלים, מרכזי תרבויות.

רק האשמה אחת שמקובל לתלות בווקטוריאנים אלה, בקיפלינג ובמעריציו, אינה נראית לי מוצדקת מבחינה מסריבת דווקא לאור השיר "משא האדם הלבן": האשמה בצביעות. אכן, מה שבמקומם בשיר הזה היא הישירות ואי בריחת המלים שכמשה לעצמו המחבר בשעה שהוא מבחין בין האדם הלבן וחובותיו ובין אלה שאליהם נדרש האדם הלבן לשאת את משא "תרבותו". יש כאן הכל, מלבד צביעותו אתה. האדם שונא־הצביעות, והבורותי, האנטי־קולוניאליסטי, מוצא את עצמו פתאום פונה אל צללי קיפלינג בבקשה מחודה לא כך. לא בבלים אלה — לא "אדם לבן" (ומוטב מבחינה אתנוגרפית ואנתרופולוגית ואפילו פיסיולוגית), ובוודאי לא "שדל למחצה". קצת צביעות, שאהב קיפלינג! ואם יש ספריה בגיהנום שבו אתה שורי, תבקש שימציאו בשבילך מן הספרייה של גרדנר את ספריו של קלוד לוי־סטרוס — שם תראה מי "נחשל" באמת. אתה או האיש כההוזעור שאתה מעליב בשירך האווילי, הבפשע, ה...צבוע וכעניין איך בכל ההתקפות על שירו של קיפלינג ונזר העניין הזה של הצביעות דווקא.

השיר הזה, כאמור, אינו ניתן לשום הגבליסטציה בימינו, הדרך החשיבה של קיפלינג אינה ניתנת להרביליטאציה מודרנית כלליעיקר. כפי שהיטיב להרגיש ג'ורג' אורוול במסתו המצוינת על קיפלינג. בוודאי ששום "אדם לבן" שאינו גזען או פאשיסט מטורף לא יעלה על דעתו לאמץ את דרך החשיבה של קיפלינג או אפילו להצדיק במשהו את כיוונה — מלבד ההצדקות ההיסטוריוזופיות. "האדם הלבן" אינו נושא עוד משא כלשהו לשום אדם, אפילו כאשר הוא מגייס מיליונים למען העולם השלישי. אפילו כאשר ארצות־הברית שולחת עזרה כספית אדירה לעמים־המנחשלים — לאו דווקא ה"נחשלים" — של אסיה ואפריקה. ובאמת, בכל הספרות שקראתי על שירו של קיפלינג — זו אינה רבה ביותר — מצאתי רק אפולוגיה אחת על השיר, אפולוגיה שאפשר להביאה מפני שיצאה מתחת עטו של אדם שאינו "אדם לבן".

המדובר בהוגה ההודי נירד צ'אודרי, מן ההוגים ההיסטוריוסופיים המעמיקים ביותר של ימינו. הודי ישיש זה, שקנה את עולמו בראשונה באוטוביוגרפיה הנפלאה שלו ("אוטוביוגרפיה של הודי אלמוני", 1951) שלפני זמן מה יצא המשכה — אקווה לכתוב עליו עוד בעתיד — הוא אחד מן המעטים שבמנגנים יוצאי העולם השלישי שיצאו, ברייש גלי ובלא כל בושה, להגנת — אוי לאוזניים שכך שומעות — האימפריאליזם הבריטי. המסכת כולה מסובכת למדי ועוד ארחיב פעם עליה את הדיבור, אך לפי שעה אביא מדבריו על שירו של קיפלינג, דברים מתוך מסה על "הודו בספרות האנגלית". הוא מדבר שם על קיפלינג כמי "שיכול היה לראות את השלטון הבריטי בהודו בלא כל יוהרה, כמו שהיה שלטון זה, כתופעה טראגית. הטראגדיה הצפונה בו מוחשת אפילו באווירה הנישאת על השיר הזה שכה הרבו לבוז לו: משא האדם הלבן. אני נגעל מן הסכלות וזמן הצביעות של אלה המבזים את השיר הזה. מה שאני מבקש לדעת הוא זה: אם האמון המטורף שבו נותנים העמים הקודמים מפותחים כספים באלפי מיליונים לעמים הקדומים תת־מפותחים הוא בבחינת דבקות בדרך של "משא האדם הלבן" — כן או לאו ואם לא, לכל הרוחות השחורים, מהו האמון הזה? אני לפחות יודע דבר אחד. כפי שאתם רואים, אני הגבי אדם שחור ותת־מפותח. אך אני מעדיף אלף מונים שיכנו אותי Nigger באופן שהייתם מכנים אותנו בשכבר הימים, מאשר שתכנו אותי תת־מפותח על פי המכנון החדש שלכם".

אכן, לצביעות פנים רבות, כך גם לבאווה. וכך גם — אולי ואף על פי כן — לרעיון הנבוב שוכה לביטוי הלגארי כל כך בשירו של קיפלינג.

בבתים הבאים של השיר נעבור קיפלינג ב"אדם לבן" בפתח של הקוזאק הנגול: הוא קורא לאנשים הלבנים לסבול ולהת"כר למען הברכה שהם מביאים על ראשיהם של הפראים, האדם הלבן, המסכן, צריך לסבול בין השאר את הנשיכות שנושכים אותו אלה האוכלים בידיו: "שא את המשא הלבן / האכל את הפיות הרעבים / הדבר את הבחלות / ובאשר כמעט השגת את המטרה / הבטרה שהיא לטובת האחרים / ראה את העצלות ואת הטיפשות העכו"מי / שמים את תוחלתך לאל" — זה תרגום בילולי פחות־או־יותר של טורים מתוך הבית השלישי בשיר הזה.

המכון לחינוך יהודי יוצר ע"ש דוד שון

יצא לאור
ספר לימוד חדש

גלות הכלל וגאולת הפרט–
פרקים בתולדות עם ישראל בעת החדשה

כתיבה ועריכה: שלמה פישר יחד עם יהודית ברודי, דוכון גידרלנד, עדנה גבסי, רבקה גולדברג ועוד.

הספר תואם את חלקה המערבי של יחידה ו' קבוצה ג' מתוכנית הלימודים בהיסטוריה ואזרחות וכולל את:

- החסידות והמתנגדות
- תנועת ההשכלה
- הבעיה היהודית בימי המהפכה הצרפתית ונפוליאון
- המאבק על האמנציפציה
- תנועת הרפורמה וחכמת ישראל ועוד.

ניתן לרכוש את הספר במכון שון.
רח' החבצלת 9 ירושלים. טל' 02–241015

מכון ון ליר בירושלים
זה עתה הופיע
בדרך לשנת 2000
עוד מלחמה או לקראת שלום?
עורך: אלוף הראבן

נתוני יסוד והערכות: ארנון סופר – גיאוגרפיה ודמוגרפיה בארץ ישראל בשנת 2000 / סרג'יו דלה־פרגולה – העוד תהיה עלייה המונית? / אסף ראין – בטחון ועוצמה כלכלית: הדרך לשנת 2000 / אמנון סלע – מעצמות־העל במזרח התיכון – ניגודי אינטרסים ומדיניות / המלחמה ומחיריה: אמציה ברעם – מה אחרי מלחמת עיראק־איראן? / אלוף הראבן – התיתכן עוד קואליציה מלחמתית ערבית? / אברהם רותם – "המלחמה הבאה" – עוצמות שיפעלו ומחירן לצדדים / השלום ומחיריו: שמעון שמיר – מצרים ומחיר השלום / יצחק אורון – השלום עם מצרים: עמדות הנשיא מובארק ושר ההגנה אבו ע'אזלה / ואתם אבו ע'אזלה – האפציות העומדות לפני הפלסטינים, ומחירן לשני הצדדים / מתי שטינברג – ירדן ואש"ף: היילכו שניהם יחדיו / איתמר רבינוביץ – היש אופציה סורית – ומה מחירה? / משה עמירב – "מסגרת לשלום בארץ ישראל השלמה" – תכנית להסדר בין ישראל והפלסטינים / אהרון יריב – לקראת שנת 2000: מהן האופציות העומדות לפני ישראל ומה מחירן?

239 עמ', כריכה רכה, 18.00 ש"ח.

להשיג בחנויות הספרים ובמכון ון ליר בירושלים, כיכר אלברט איינשטיין, ירושלים 91040, טל. 02–667141.
ההפצה הראשית בידי בית עלים, רח' קרל נטר 3, תל־אביב, טל. 03–293959

הופיעה חוברת מדע ל"א־3
ובה מבחר מאמרים כתבות ומדורים

בהם: אגם הלשון. שערות בצמחים. פרסי נובל. דואר אלקטרוני. 300 שנה ל"עקרונות" של ניוטון. כלכלת מימן. מערכת אימון לתותחנות טנקים ועוד ועוד...

להשיג בדוכני עיתונים ואצל סטימצקי

דמי חתימה לכרך ל"א (6 חוברות) 45 ש"ח
מוסד ויצמן לפרסומים במדע ת"ד 801, ירושלים 91007

קבלת מודעות
03-735588/9
גם במוצאי שבת עד חצות
אשראי עד 60 יום

صكا من الاهل

هكذا عن الأصل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

מה שומע הרמטכ"ל

[illegible]

גסיסתה ומותה של הוועדה המסדרת

[illegible]

מאז אורי זוהר

המפגש בין דן בן־אמוץ לבין גיל חובב — נינו של אליעזר בן יהודה, נכדו של איתמר בן אב"י, ובנם של דרורה בן אב"י ומשה חובב ז"ל, הכיר לדן בן־אמוץ "טראומות של עברית צחה". אבל גם הוא נראה מתועשע כאשר האורח לגיל חובב — המודע מאוד לעצמו. הלה סיפר על העגה הביתית שהיתה נהוגה במשפחתו: הוא מנה כמה כמ־בעות־לשון פתורות שהיו מקו־בלות בביתם. במשפחתו עדיין שורה הקנאה לעברית.

[illegible]

שבמים לבן־אמוץ, גם מתוך סינות ישנות וגם מפני שהוא אינו עובר לסדר היום אם מוכיחים את שמו לטוב או לרע. אבל מה לעשות והוא בלתי צפוי. הוא מביס אותי. בן־אמוץ הוא במיטבו כמראיין. הוא שוטר על חן אישי ועל ההומור שלו. דומה שאינו מתייחס לא למרד אינים ולא לעצמו באותה מידה מופלגת של רצינות כבדה הב־הנה גם מתבניות בידור בטלוויזיה. הרי לא כל מי שמופיע שם הוא מציל האומה. גם כאשר בן־אמוץ מעיר הערה שאינה מוצל־חת ביותר, הוא יודע כיצד להביא לידי כך ש"תעבור". אולי כדאי לצרפו אל רבקה מיכאלי, כדי להוציאה ממכבר הראש כמראיינת.

בן־אמוץ: במיטבו כמראיין

[illegible]

תאריך גורלי

[illegible]

הקוליפורמים של גינת

[illegible]

"מסדר אנשי־הרוח"

[illegible]

ריטואל מיסטי־פרימיטיווי

[illegible]

התקווה

המדינה בצרות.
אך דווקא המשבר הנוכחי טומן בחובו את התקוה והסיכוי לצאת חזקים יותר.
לשנות את השיטה, לבנות כאן משטר שמסוגל לתפקד. במלה אחת - לכונן במדינה חוקה.
הלחץ הציבורי הועיל, והצעד הראשון נעשה. בימים אלה הגישו חברי הכנסת אולמרט, ליבאי, מגן, לין ועלי את הצעת החוק הראשונה במסגרת עקרונות החוקה:

שינוי שיטת הבחירות

שיטה שתאפשר לך האזרח לבחור ישירות את חבר הכנסת שייצג אותך, מבלי לעוות את ייצוג הזרמים הפוליטיים העיקריים במדינה.
שיטה שתגרום לכך שחברי הכנסת ייצגו את בוחריהם ולא את מנגנוני המפלגות.
מעולם לא היה הדבר דחוף יותר.
יש תקוה, עוד לפני הבחירות הקרובות, לעשות את הצעד הראשון למען תיקון המשטר בישראל.
הצעדים הבאים יהיו הצעת חוק לבחירות ישירות לראשות הממשלה ומגילת זכויות האדם.
כדי שבסופו של דבר תהיה לנו חוקה.
לא כל חברי הכנסת התעלו עדיין מעל החשבונות הפוליטיים הקטנוניים שלהם.
זהו תפקידך, האזרח. לטלטל אותם, לדרוש מהם לתמוך בהצעת החוק לשינוי שיטת הבחירות.
בימים רגילים כולם אומרים שאי אפשר לשנות דבר.
דווקא היום, בעת משבר, יש אולי סיכוי להזיז משהו.
כתוב היום לראש המפלגה בה אתה תומך ודרוש ממנו וממפלגתו לתמוך בשינוי שיטת הבחירות.
עוד לא אבדה תקוותנו, אבל לא נותר לנו הרבה זמן.

הוועד הציבורי למען
חוקה לישראל

אזרח. קח חלק במהלך ההיסטורי. הצטרף לוועד הציבורי למען חוקה לישראל.
מכתבי תמיכה ותרומות ניתן להפנות לת.ד. 50305, ת"א 61500.

מכתבים למערכת הארץ

התשובה של ערביי ישראל

[illegible]

רבקה צבי
חיפה

מנהל המחלקה לבחינות לא הודח

[illegible]

ישראל כהן
דובר משרד החינוך והתרבות
ירושלים

"סופר־פארם — יש מקום לשיפור"

[illegible]

גיל ארנבר
מנהל שיווק
פתח תקוה

פרדוקס הפרופסור

[illegible]

אמציה מאיר
ירושלים

פשרה — לא מראש

[illegible]

עמנואל מן
תל אביב